

821
BRA
C
28

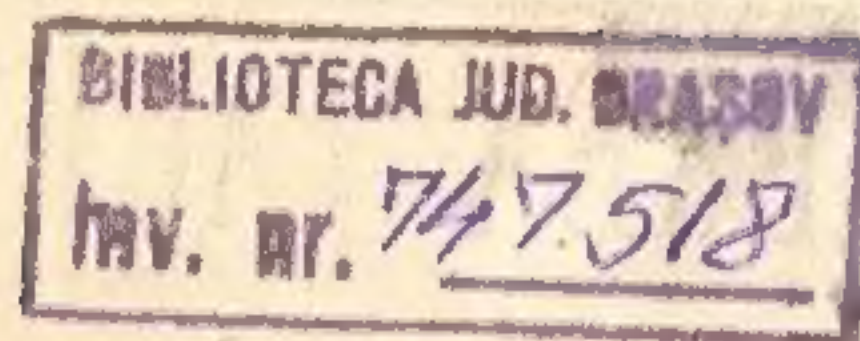
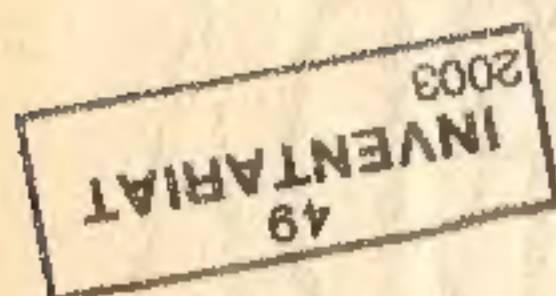

Carlos CASTANEDA

PUTEREA TĂCERII

BIBLIOTECA JUDETEANA BRASOV

R01729420812

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
C.P. 2-124 București, ROMÂNIA

CARLOS CASTANEDA
The Power of Silence
© 1987 by Carlos Castaneda

Traducere din limba engleză
DANIELA TRUȚIA

Coperta
DONE STAN

Ediția I

© RAO International Publishing Company 2000
pentru versiunea în limba română

Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

Iunie 2000

ISBN 973-576-214-5

CUPRINS

Prefață / 7
Introducere / 9

1. MANIFESTĂRILE SPIRITULUI

Primul miez abstract / 19
Impecabilitatea nagualului Elías / 28

2. LOVITURA SPIRITULUI

Abstractul / 40
Ultimul act de seducție al nagualului Julian / 53

3. VICLENIA SPIRITULUI

Purificarea legăturii cu spiritul / 64
Cele patru stări ale *stalkingului* / 79

4. POGORÎREA SPIRITULUI

Vederea spiritului / 96
Saltul gândului / 113
Mișcarea punctului de asamblare / 122
Locul lipsei de compasiune / 138

5. CERINȚELE INTENȚIEI

Sfărîmarea oglinzii reflectării de sine / 156
Biletul spre impecabilitate / 170

6. MANEVRAREA INTENȚIEI

Al treilea punct / 191
Cele două punți fără întoarcere / 216
Intenționarea aparențelor / 230

PREFAȚĂ

Cărțile mele reprezintă relatarea fidelă a unei metode de inițiere folosite de un magician indian din Mexic, don Juan Matus, pentru a mă ajuta să înțeleg lumea vrăjitorilor. În acest sens, cărțile mele cuprind descrierea unui proces continuu, care îmi devine tot mai clar, o dată cu trecerea timpului.

Trec ani întregi pînă cînd ajungem să abordăm viața cotidiană în mod inteligent. Educația noastră școlară – de orice tip ar fi ea – este riguroasă, întrucît cunoștințele pe care încercăm să le asimilăm sînt foarte complexe. Aceleași criterii se aplică și în lumea vrăjitorilor: educația lor, bazată pe învățare orală și pe manipularea lucidității, deși diferită de a noastră, este la fel de riguroasă, fiindcă și cunoștințele lor sînt la fel sau, poate, chiar *mult* mai complexe.

INTRODUCERE

În diverse ocazii don Juan a încercat să dea științei lui un nume, spre folosul meu. Simțea că denumirea cea mai potrivită ar fi fost aceea de *nagualism*, dar termenul era prea obscur. Simpla definiție de „știință” era prea vagă, iar cuvântul „magie” era peiorativ. „Arta *voinței*” suna prea abstract, iar „căutarea libertății absolute” era o definiție prea lungă și prea metaforică. În sfârșit, întrucît nu a reușit să-i găsească un nume potrivit, a denumit-o „vrăjitorie”, deși recunoștea că nu era o denumire întru totul adecvată.

În decursul anilor mi-a dat diverse definiții ale vrăjitoriei, dar întotdeauna a susținut că definițiile se schimbă pe măsură ce se acumulează cunoștințe. Către sfârșitul perioadei mele de ucenicie am simțit că am ajuns într-un punct în care puteam primi o definiție mai clară, așa că l-am mai întrebat o dată.

— Din punctul de vedere al omului de rînd, mi-a răspuns don Juan, vrăjitoria e o prostie sau un mister de rău augur, inaccesibil pentru el. Și are dreptate — nu fiindcă este vorba de un fapt absolut, ci fiindcă omul de rînd nu posedă energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie. A tăcut o clipă, apoi a continuat: Ființele umane se nasc înzestrate cu o cantitate finită de energie, a spus el, energie folosită sistematic, începînd din momentul nașterii,

pentru a putea fi întrebuințată cât mai profitabil de „modalitatea” epocii.

– Ce înțelegi prin „modalitatea epocii”? l-am întrebat.

– Modalitatea epocii este acel grup de câmpuri de energie perceput într-o anumită epocă, mi-a răspuns el. Cred că percepția omului s-a schimbat în decursul timpului. Timpul real decide asupra modului de percepere: timpul decide care anume grup de câmpuri energetice, dintr-un număr incalculabil, urmează a fi utilizat. Iar abordarea modalității epocii – acele câteva câmpuri de energie selectate – ne consumă energia disponibilă, așa încît nu mai putem utiliza nici unul dintre câmpurile de energie rămase.

Cu o subtilă ridicare din sprîncene, m-a îndemnat să cuget la cele auzite.

– Iată ce am vrut să spun cînd am afirmat că omul de rînd nu dispune de energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie, a continuat el. Dacă folosește doar energia pe care o posedă, nu poate percepe lumile pe care le percep vrăjitorii. Pentru a le percepe, vrăjitorii trebuie să creeze un grup de câmpuri de energie care nu sînt utilizate în mod curent. Evident, dacă omul de rînd vrea să perceapă acele lumi și să înțeleagă percepția vrăjitorilor, el trebuie să utilizeze aceleași câmpuri de energie întrebuințate de aceștia. Lucru imposibil de realizat, întrucît el și-a consumat deja întreaga energie. A tăcut, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele, pentru a se face mai bine înțeles. Gîndește-te astfel, a continuat el. Nu-i vorba că, o dată cu trecerea timpului, te inițiezi în vrăjitorie; ceea ce înveți este mai curînd cum să economisești energia. Iar această energie îți va permite să manipulezi o parte din câmpurile de energie care în momentul de față îți sînt inaccesibile. Iată în ce constă vrăjitoria: capacitatea de a folosi câmpuri de energie neutilizate în perceperea lumii cotidiene, așa cum o cunoaștem noi. Vrăjitoria este o formă de conștiință. Este capacitatea de a percepe ceva ce nu se află la îndemîna percepției obișnuite.

Toate încercările la care te-am supus, a continuat don Juan, fiecare lucru pe care ți l-am arătat, nu erau decît un mod de a te convinge că lumea nu constă doar în ceea ce vedem cu ochii. Nu avem nevoie să ne învețe nimeni vrăjitorie, pentru că, de fapt, nu este nimic de învățat. Ceea ce ne trebuie este ca cineva să ne convingă că la îndemîna noastră se găsește o putere incalculabilă. Ce straniu paradox! Fiecare luptător aflat pe calea inițierii își închipuie la un moment dat că învață vrăjitorie, dar el nu face altceva decît să se lase convins de puterea ascunsă în ființa lui și de modul în care poate ajunge la ea.

– Asta faci și dumneata, don Juan? Încerci să mă convingi?

– Întocmai. Încerc să te conving că poți ajunge la acea putere. Și eu am trecut prin asta. Și m-am lăsat la fel de greu convins ca tine.

– Dar ce facem cu puterea, o dată ce am ajuns la ea, don Juan?

– Nimic. O dată ce am ajuns la ea, puterea va folosi singură câmpurile de energie aflate la îndemîna noastră, dar inaccesibile. Atunci începem să *vedem* – adică, să percepem – altceva: nu o lume imaginară, ci una reală și concretă. Începem să cunoaștem fără a avea nevoie de cuvinte. Iar felul în care folosim această percepție sporită, această cunoaștere fără cuvinte, depinde de temperamentul fiecăruia.

Cu altă ocazie mi-a oferit o nouă explicație. Discutam cu totul altceva, cînd deodată a schimbat subiectul și a început să-mi spună o glumă. A rîs și m-a bătut cu blîndețe pe spate, între omoplați, ca și cum ar fi fost timid și n-ar fi îndrăznit să mă atingă. A chicotit văzînd reacția mea nervoasă.

– Ești sperios, m-a tachinat el și m-a bătut pe spate ceva mai puternic.

Mi-au vîjîit urechile. O clipă mi s-a tăiat răsufarea. Am avut o senzație de durere în plămîni. Simțeam un junghi în piept de fiecare dată cînd respiram. Totuși, după ce am icnit și am tușit

de câteva ori, căile respiratorii mi s-au redeschis și am reînceput să răsflu adînc și calm. Trăiam o asemenea senzație de bine, încît nu m-am supărat pe don Juan pentru lovitură lui, pe cît de puternică, pe atît de neașteptată.

Apoi don Juan mi-a dat o explicație uluitoare. Scurt și la obiect, mi-a oferit o nouă definiție, mult mai exactă, a vrăjitoriei.

Intrasem într-o miraculoasă stare de conștiință! Îmi simțeam mintea atît de limpede, încît eram capabil să înțeleg și să asimilez tot ce-mi spunea don Juan. El mi-a povestit că în univers există o forță incomensurabilă și indescritibilă, pe care vrăjitorii o numesc *intenție*, și că absolut tot ce se află în cosmos este legat de această *intenție*. Vrăjitorii sau luptătorii, cum îi mai denumea el, se preocupă de discutarea, înțelegerea și utilizarea acestor legături. Îi interesează îndeosebi purificarea conexiunilor respective de efectele paralizante ale grijilor de zi cu zi. La acest nivel, vrăjitoria poate fi definită ca un procedeu de purificare a verigii de legătură cu *intenția*. Don Juan a subliniat că această „metodă de purificare“ este extrem de greu de înțeles sau de învățat. De aceea, vrăjitorii își împart învățătura în două categorii. Prima categorie este formată din învățătura pentru starea de conștiință din viața cotidiană, în care procesul de purificare este mai puțin evident. A doua categorie cuprinde învățătura destinată stărilor de conștiință elevată, ca cea trăită de mine în acel moment, și în care vrăjitorii obțineau cunoașterea direct de la *intenție*, fără intervenția perturbatoare a cuvintelor.

Don Juan mi-a explicat că, folosind conștiința elevată pe durata a mii de ani de eforturi dureroase, vrăjitorii ajunseseră să pătrundă tainele *intenției*. Apoi transmisese această prețioasă cunoaștere directă, din generație în generație, pînă în zilele noastre. Mi-a spus că misiunea vrăjitoriei este aceea de a prelua această cunoaștere aparent de neînțeles și de a o face inteligibilă conform standardelor vieții cotidiene.

Apoi mi-a explicat rolul îndrumătorului în viața vrăjitorilor. Mi-a spus că un astfel de îndrumător se numește „nagual“, adică un bărbat sau o femeie dispunînd de o energie ieșită din comun, un mentor înzestrat cu cumpătare, rezistență, stabilitate; cineva pe care vizionarii îl *văd* ca pe o sferă luminoasă cu patru despărțituri sau ca patru sfere luminoase mai mici, lipite unele de altele. Datorită energiei lor neobișnuite, nagualii sînt mijlocitori. Energia le permite să aducă liniștea, armonia, rîsul și cunoașterea direct de la sursă, de la *intenție*, și să le transmită semenilor lor. Nagualii furnizează ceea ce vrăjitorii denumesc „șansa minimă“: conștiința conexiunii cu *intenția*.

L-am asigurat că mintea mea înțelegea tot ce-mi spunea, dar că un singur lucru din explicația lui îmi rămînea încă neclar, și anume, de ce erau necesare două categorii de precepte. Înțelegeam cu ușurință ceea ce-mi povestea despre lumea lui, deși îmi descriesese procesul înțelegerii ca fiind foarte dificil.

– Vei avea nevoie de o viață întreagă ca să-ți aduci aminte de revelațiile avute azi, mi-a răspuns, pentru că cele mai multe reprezintă cunoaștere fără cuvinte. Peste câteva clipe vei uita tot. Este unul dintre misterele de nepătruns ale conștiinței...

Apoi don Juan m-a făcut să-mi schimb nivelul de conștiință, lovindu-mă în partea stîngă a corpului, chiar sub coaste.

În aceeași clipă mi-am pierdut clarviziunea, uitînd că o avusesem vreodată...

Însuși don Juan m-a pus să scriu despre premisele vrăjitoriei. O dată, absolut întîmplător, la începutul uceniciei mele, mi-a sugerat să scriu o carte în care să folosesc însemnările pe care mi le făcusem. Acumulasem teancuri de însemnări, fără a mă gîndi vreodată ce aveam să fac cu ele.

Am argumentat că era o idee absurdă, întrucît eu nu eram scriitor.

— Bineînțeles că nu ești scriitor, a întărit el, așa că va trebui să faci apel la vrăjitorie. Mai întâi, trebuie să-ți vizualizezi experiențele, ca și cum le-ai retrăi, apoi va trebui să vezi textul din *visatul* tău. Pentru tine scrisul nu trebuie să fie un exercițiu literar, ci unul de vrăjitorie.

Iată modul în care am scris despre premisele vrăjitoriei, așa cum mi le explicase don Juan, în contextul învățăturilor primite de la el.

În metoda lui de inițiere, dezvoltată de vrăjitorii din vechime, existau două categorii de învățături. Una se numea „învățături pentru partea dreaptă“, ele fiind predate într-o stare de conștiință normală. Celelalte se numeau „învățături pentru partea stângă“ și erau puse în practică doar în stare de conștiință elevată.

Aceste două categorii permiteau măștrilor să-și inițieze ucenicii în trei domenii de specialitate: măiestria *conștiinței*, arta *stalkingului* și măiestria *intenției*.

Aceste trei domenii de specialitate reprezintă trei enigme cu care se confruntă vrăjitorii pe calea spre cunoaștere.

Măiestria conștiinței este enigma minții; uimirea trăită de vrăjitori în momentul în care au revelația copleșitorului mister și univers al conștiinței și percepției.

Artă *stalkingului* este enigma inimii; nedumerirea vrăjitorilor în clipa în care devin conștienți de două lucruri: mai întâi, că lumea ne apare ca fiind imuabil obiectivă și faptică, datorită caracteristicilor conștiinței și percepției noastre; în al doilea rând, că, dacă intervin anumite particularități de percepție, lucrurile care par atât de obiective și de faptice ajung să se schimbe.

Artă *intenției* este enigma spiritului sau paradoxul abstracțului: gândurile și acțiunile vrăjitorilor proiectate dincolo de condiția noastră umană.

Inițierea de către don Juan în artă *stalkingului* și în măiestria *intenției* se baza pe inițierea în măiestria conștiinței, cheia de

boltă a învățaturii lui, care consta din următoarele premise fundamentale:

1. Universul este o aglomerare infinită de câmpuri energetice, asemănătoare unor fire de lumină.

2. Aceste câmpuri energetice, numite emanațiile Vulturului, radiază de la o sursă de proporții inimaginabile denumită Vulturul.

3. Ființele umane sînt și ele alcătuite dintr-un număr incalculabil de câmpuri energetice ca niște fire luminoase. Emanațiile Vulturului formează un conglomerat închis, care se manifestă ca un glob luminos de dimensiunile corpului uman, cu brațele întinse lateral, sau ca un gigantic ou luminos.

4. Doar un mic grup de câmpuri energetice din interiorul acestui glob luminos se activează, printr-un punct strălucitor de pe suprafața globului.

5. Percepția are loc în momentul în care câmpurile energetice din imediata apropiere a punctului strălucitor își extind radiația spre a lumina câmpuri energetice identice, din afara globului. Cum singurele câmpuri energetice perceptibile sînt cele aprinse de punctul strălucitor, acesta se numește „punctul în care se assemblează percepția“ sau, pur și simplu, „punctul de asamblare“.

6. Punctul de asamblare poate fi mutat din poziția lui obișnuită de pe suprafața globului luminos, ajungînd în altă poziție pe suprafața sau în interiorul globului. Cum strălucirea punctului de asamblare poate lumina orice câmp energetic cu care vine în contact, în momentul în care este mutat într-o nouă poziție, punctul luminează imediat noi câmpuri energetice, făcîndu-le perceptibile. Acest tip de percepție este cunoscut sub denumirea de *vedere*.

7. Cînd punctul de asamblare își schimbă locul, el face posibilă percepția unei lumi cu totul diferite, la fel de faptică și obiectivă ca cea pe care o percepem în mod normal. Vrăjitorii pătrund

în această a doua lume pentru a căpăta energie, putere, soluții la probleme generale și particulare sau pentru a se confrunta cu inimaginabilul.

Intenția reprezintă forța atotprezentă care ne face să percepem. Simplul fapt că percepem nu înseamnă că devenim și conștienți. Percepția este mai curînd rezultatul presiunii și al intervenției *intenției*.

9. Scopul vrăjitorilor este de a atinge o stare de conștiință totală, pentru a explora toate posibilitățile de percepție aflate la dispoziția omului. Această stare de conștiință implică pînă și un mod alternativ de a muri.

Ca parte a inițierii în măiestria conștiinței a fost inclus și un nivel de cunoaștere practică. La acest nivel, don Juan m-a învățat procedeele necesare deplasării punctului de asamblare. Cele două mari sisteme inițiate de vizionarii vrăjitori din vechime pentru realizarea acestui deziderat erau: *visatul*, respectiv controlul și utilizarea viselor; apoi *stalkingul* sau controlul comportamentului.

Deplasarea punctului de asamblare al unei persoane era o manevră esențială, pe care trebuia s-o învețe orice vrăjitor. Unii dintre ei, nagualii, învățau s-o execute și pentru alții. Ei erau capabili să deplaseze punctul de asamblare din poziția lui obișnuită, printr-o lovitură puternică exact în acel punct. Lovitura, o izbitură în omoplatul drept – deși corpul nu era cîtuși de puțin atins – rezulta într-o stare de conștiință elevată.

Conform tradiției, numai această stare de conștiință elevată îi permitea lui don Juan să îndeplinească partea cea mai importantă și mai spectaculoasă a inițierii: învățăturile pentru partea stîngă. Datorită extraordinarei calități a acestor stări, don Juan îmi cerea să nu le discut cu alții, pînă la îndeplinirea tuturor obiectivelor inițierii vrăjitorilor. Nu-mi era greu să-i fac pe plac. În acele stări unice de conștiință, capacitatea mea de înțelegere

a învățăturilor sporea incredibil, dar în același timp eram lipsit de capacitatea de-a descrie sau de a-mi aminti ceva. În astfel de stări, puteam funcționa eficient și sigur, dar nu-mi mai puteam aminti nimic, de îndată ce reveneam la starea mea normală de conștiință.

Mi-a luat ani întregi pînă am reușit să realizez conversiunea crucială a conștiinței elevate în memorie. Rațiunea și bunul-simț au amînat momentul, fiindcă ele se izbeau de realitatea bizară și de neconceput a conștiinței elevate și a cunoașterii directe. Ani la rînd, tulburarea cognitivă care a rezultat de aici m-a silit să ocolesc problema, evitînd să mă gîndesc la ea.

Tot ce am scris pînă acum despre ucenicia mea în vrăjitorie a fost o relatare a modului în care don Juan m-a învățat măiestria de a-mi stăpîni conștiința. Pînă în prezent, nu m-am referit la arta *stalkingului* sau la măiestria *intenției*.

Don Juan m-a învățat principiile acestor arte și aplicațiile lor, apelînd la ajutorul a doi dintre confrății săi vrăjitori, Vicente Medrano și Silvio Manuel, dar tot ce am învățat de la ei rămîne încă învăluit în ceea ce don Juan numea meandrele conștiinței elevate. Pînă în prezent mi-a fost imposibil să scriu sau chiar să gîndesc coerent despre arta *stalkingului* și măiestria *intenției*. Greșeala mea a fost că le-am privit ca subiecte pentru memoria și amintirea normală. Dar ele sînt și nu sînt astfel de subiecte. Pentru a rezolva această contradicție, nu am abordat subiectele direct – lucru virtual imposibil – ci indirect, prin tema finală a inițierii primite de la don Juan: povești despre vrăjitorii din trecut.

Mi-a relatat poveștile pentru a pune în evidență ceea ce el numea miezurile abstracte ale lecțiilor sale. Dar eu eram incapabil să surprind natura miezurilor abstracte, în pofida explicațiilor lui atotcuprinzătoare, care – acum știu – urmăreau mai curînd să-mi deschidă mintea decît să mă lămurească într-o manieră rațională. Modul lui de a vorbi m-a făcut să cred ani la rînd că explicațiile referitoare la miezurile abstracte erau un

fel de dizertații academice; tot ce puteam face în această situație era să iau aceste explicații așa cum îmi fuseseră oferite. Ele au constituit o parte din acceptarea mea tacită a învățăturilor primite, dar fără a le aprofunda, lucru esențial în înțelegerea lor.

Don Juan mi-a prezentat trei serii a câte șase miezuri abstracte, dispuse în funcție de complexitatea lor crescândă. În cartea de față m-am ocupat de prima categorie, compusă din: manifestările spiritului, impactul spiritului, viclenia spiritului, coborîrea spiritului, cerințele *intenției* și modul de manevrare a *intenției*.

---

1. MANIFESTĂRILE SPIRITULUI

PRIMUL MIEZ ABSTRACT

Ori de câte ori era nevoie, don Juan îmi relata mici istorioare despre predecesorii lui vrăjitori, îndeosebi despre mentorul lui, nagualul Julian. Nu erau povestiri adevărate, ci mai curînd descrieri ale modului în care se comportau vrăjitorii respectivi și aspecte ale personalității lor. Fiecare dintre aceste relatări era menită să arunce lumină asupra unei anumite teme din inițierea mea.

Auzisem aceleași povestiri de la alți cincisprezece membri ai grupului de vrăjitori din care făcea parte don Juan, dar nici una dintre ele nu-mi oferise o imagine clară despre persoanele descrise. Întrucît nu aveam cum să-l conving pe don Juan să-mi dea mai multe detalii despre vrăjitorii respectivi, mă resemnasem cu gîndul că nu voi ști niciodată prea multe despre ei.

Într-o după-amiază, cînd ne aflam în munții din sudul Mexicului, don Juan, care îmi explicase mai multe lucruri despre complexitățile măiestriei de a stăpîni conștiința, a făcut o afirmație uluitoare.

— Cred că a sosit momentul să vorbim despre vrăjitorii din trecut, a spus el.

Don Juan mi-a explicat că era necesar să încep să trag concluzii bazate pe o viziune sistematică asupra trecutului, concluzii

referitoare atît la lumea preocupărilor cotidiene, cît și la cea a vrăjitorilor.

– Vrăjitorii manifestă un interes vital pentru trecutul lor, mi-a spus el. Nu mă refer la trecutul lor ca persoane. Pentru vrăjitori, trecutul înseamnă faptele altor vrăjitori din vremuri de mult apuse. Ceea ce vom face noi acum va fi să explorăm acest trecut.

Și omul de rînd explorează trecutul. Dar el cercetează îndeosebi trecutul personal, din motive personale. Vrăjitorii fac exact contrariul: consultă trecutul pentru a găsi un punct de referință.

– Dar nu asta face toată lumea? Nu toți privesc în trecut pentru a căuta un punct de referință?

– Nu! mi-a răspuns el categoric. Omul de rînd se compară cu trecutul – fie trecutul personal, fie cunoștințe din trecut – spre a găsi justificări pentru comportamentul lui prezent sau viitor ori pentru a-și stabili un model. Numai vrăjitorii caută cu adevărat un punct de referință în trecut.

– Don Juan, poate că totul îmi va deveni mai clar dacă îmi spui ce înțelege un vrăjitor prin punct de referință.

– Pentru vrăjitori, stabilirea unui punct de referință înseamnă obținerea unei șanse de a explora *intenția*, mi-a răspuns el. Adică exact scopul ultimului aspect al inițierii. Or, nimic nu le oferă vrăjitorilor o viziune mai clară asupra *intenției* decît povestirile despre alți vrăjitori care s-au străduit să înțeleagă aceeași forță.

Mi-a explicat că, în timp ce-și examinau trecutul, predecesorii lui vrăjitori acordau mare atenție ordinii abstracte de bază a științei lor.

– În vrăjitorie există douăzeci și unu de miezuri abstracte, a continuat don Juan. Pornind de la miezurile abstracte, există zeci de povestiri despre vrăjitorie, referitoare la înaintașii mei naguali care au încercat să înțeleagă spiritul. A sosit momentul să-ți vorbesc de miezurile abstracte și de povestirile despre vrăjitorie.

Am așteptat ca don Juan să înceapă să istorisească, dar el a schimbat subiectul și a revenit la explicarea conștiinței.

– O clipă! am protestat eu. Cum rămîne cu povestirile despre vrăjitorie? Nu mi le spui?

– Bineînțeles că ți le spun, a replicat el. Dar nu sînt povestiri pe care să le poți depăna ca pe niște basme. Trebuie să le prinzi firul cu propria ta minte și să le regîndești – să le re trăiești, ca să zic așa.

A urmat o lungă tăcere. Am devenit foarte circumspect, temîndu-mă că, dacă insistam să-mi spună poveștile, m-aș fi angajat la ceva ce aș fi regretat ulterior. Dar curiozitatea a învins prudența.

– Atunci, să începem, am spus cu glas răgușit.

Don Juan, care, fără îndoială, ghicise ce se ascundea în mintea mea, a zîmbit malițios. S-a ridicat în picioare și mi-a făcut semn să-l urmez. Șezusem pe niște bolovani înșoriți din fundul unei vîlcele. Era pe la mijlocul după-amiezii. Cerul era acoperit și întunecat. Nori joși, aproape negri, pluteau spre est, deasupra piscurilor. Alți nori mai înalți făceau ca cerul să pară mai senin spre sud. Mai devreme, plouase torențial, dar ploaia se retrăsese, lăsînd în urmă doar amenințarea ei.

A fi trebuit să mă simt înghețat pînă în măduva oaselor, fiindcă era foarte frig. Dar îmi era cald. În timp ce strîngeam în pumn o piatră întinsă de don Juan, mi-am dat seama că senzația de căldură, în timp ce afară era aproape ger, îmi era familiară, și totuși mă uimea de fiecare dată. Ori de cîte ori eram aproape înghețat, don Juan îmi dădea să strîng în pumn o creangă ori o piatră sau îmi vîra un mănunchi de frunze sub cămașă, în capătul de jos al sternului și atît era suficient ca să-mi ridice temperatura.

Încercasem fără succes să recreez de unul singur efectul remediilor lui. El mi-a spus că nu remediile în sine, ci tăcerea lui interioară îmi ținea de cald, iar crengile, pietrele sau frunzele erau simple trucuri pentru a-mi capta atenția și a mă face să mă concentrez.

Am iuțit pasul și am urcat povîrnișul vestic al unui munte, pînă am ajuns la o lespede de stîncă, chiar în vîrf. Ne aflam la poalele unui lanț de munți și mai înalți. De pe platoul cel îngust, am putut vedea că ceața începuse să se îndepărteze spre capătul sudic al văii de la picioarele noastre. Fuioare joase de nori păreau să ne împresoare, venind dinspre piscurile înalte, negre-verzui,

de la vest. După ploaie, sub cerul înnorat și întunecat, valea și munții de la est și de la sud păreau învăluiți într-o mantie neagră-verzuie de tăcere.

– Aici e locul ideal pentru a sta de vorbă, a spus don Juan, așezându-se pe planșeul de piatră al unei mici grote.

Grota era numai bună cât să încapem amândoi unul lângă altul. Creștetele noastre aproape atingeau plafonul, iar spinările se sprijineau confortabil de suprafața convexă a peretelui de stîncă. Ca și cum grota ar fi fost anume scobită în stîncă pentru a oferi adăpost la două persoane de dimensiunile noastre.

Am mai remarcat o însușire stranie a grotei: cînd stătusem în picioare pe lespede din vîrf, văzusem întreaga vale și lanțurile muntoase de la est și sud; dar, cînd mă așezasem, mă treziseam înconjurat de stînci. Cu toate acestea, lespede se găsea la nivelul planșeului grotei și era netedă.

Tocmai voiam să-i vorbesc lui don Juan despre acest efect ciudat, dar el mi-a anticipat cuvintele.

– Grota e săpată de mîna omului, mi-a spus. Lespedea e oblică, dar ochiul nu observă înclinarea.

– Cine a făcut această grotă, don Juan?

– Vrăjitorii din vechime. Poate cu mii de ani în urmă. Una dintre însușirile ei este că aici nu intră animale și insecte, și nici oameni. Se pare că vechii vrăjitori au investit-o cu o încărcătură negativă, care face ca nici o făptură vie să nu se simtă în largul ei aici.

În mod inexplicabil, eu mă simțeam neobișnuit de fericit și în siguranță acolo. Un fior de satisfacție fizică îmi străbătea tot corpul. De fapt, simțeam în stomac o senzație dintre cele mai agreabile. Ca și cum ceva mi-ar fi stimulat plăcut nervii.

– Eu mă simt în largul meu, am comentat.

– Și eu, mi-a răspuns. Ceea ce înseamnă că, temperamental, nici unul din noi nu se deosebește prea mult de vrăjitorii din vechime. Lucru care mă îngrijorează peste poate.

Mă temeam să insist asupra subiectului, așa că l-am așteptat să vorbească.

– Prima poveste despre vrăjitorie pe care am să ți-o spun se numește „Manifestările spiritului“, a început don Juan. Dar nu te lăsa indus în eroare de titlu. Manifestările spiritului reprezintă doar primul miez abstract în jurul căruia e construită prima povestire despre vrăjitorie.

Acest prim miez abstract este el însuși o poveste, a continuat don Juan. Se zice că a fost odată un om, un om de rînd, fără calități deosebite. Era și el, ca oricare altul, o cale de acces spre spirit. Și prin aceasta, la fel ca oricare altul, era parte din spirit, parte din abstract. Dar el nu știa acest lucru. Realitatea îi ocupa timpul în asemenea măsură, încît nu avea nici răgazul, nici dorința de a studia problema.

Spiritul a încercat zadarnic să-i dezvăluie conexiunea. Folosindu-se de glasul interior, spiritul și-a destăinuit secretele, dar omul s-a dovedit incapabil să-i înțeleagă revelațiile. Desigur, auzea glasul interior, dar își închipuia că era vorba de propriile lui sentimente și gânduri.

Ca să-l trezească din amorteală, spiritul i-a dat trei semne, trei manifestări succesive. Luîndu-și o înfățișare, spiritul a ieșit în calea omului în modul cel mai vizibil cu putință. Dar omul acorda atenție doar propriilor sale probleme.

Don Juan s-a oprit și s-a uitat la mine ca de fiecare dată cînd aștepta un comentariu sau întrebări din partea mea. Nu aveam nimic de spus. Nu înțelegeam unde voia să ajungă.

– Tocmai ți-am vorbit despre primul miez abstract, a continuat el. Tot ce aș mai putea să adaug este că, datorită refuzului absolut al omului de a înțelege, spiritul a fost nevoit să recurgă la o viclenie. Astfel, viclenia a devenit esența căii alese de vrăjitori. Dar aceasta este o altă poveste.

Don Juan mi-a explicat că vrăjitorii înțelegeau acest nucleu abstract ca pe o reproducere a evenimentelor sau ca pe un tipar frecvent care apărea de fiecare dată cînd *intenția* indica ceva semnificativ. Prin urmare, miezurile abstracte erau reproduceri ale unor lanțuri complete de evenimente.

Don Juan m-a asigurat că, prin căi de neînțeles, fiecare detaliu al fiecărui miez abstract se arăta în repetate rînduri

fiecărui ucenic nagual. În continuare, m-a asigurat că și el ajutase *intenția* să mă implice în miezurile abstracte ale vrăjitoriei, la fel cum binefăcătorul lui, nagualul Julian, și toți nagualii dinaintea lui contribuiseră la implicarea ucenicilor. Procesul prin care fiecare ucenic nagual întâlnea miezurile abstracte dăduse naștere unei serii de relatări țesute în jurul acestor nuclee, relatări care descriau detalii specifice ale personalității fiecărui ucenic, precum și împrejurările în care avusese loc întâlnirea.

De pildă, mi-a spus că și eu aveam propria mea poveste despre manifestările spiritului, la fel cum exista și o poveste a lui don Juan, una a binefăcătorului său, una a predecesorului acestuia, și așa mai departe.

– Care-i povestea mea despre manifestările spiritului? am întrebat, oarecum nedumerit.

– Dacă există un luptător conștient de propriile lui povești, acela ești tu, mi-a răspuns. La urma urmei, sînt ani întregi de cînd scrii despre ele. Dar n-ai remarcat miezurile abstracte, pentru că ești o fire practică. Faci totul doar pentru a-ți dezvolta spiritul practic. Deși ai folosit intens poveștile, n-ai avut habar că în ele există un miez abstract. Așadar, tot ce am făcut eu îți apare ca o activitate practică sau uneori ca un capriciu: predarea tainelor vrăjitoriei în fața unui ucenic recalcitrant și adesea sărac cu duhul. Atîta timp cît privești problema sub acest aspect, nu vei observa miezurile abstracte.

– Trebuie să mă ierți, don Juan, am spus, dar afirmațiile dumitale sînt foarte derutante. Ce vrei să spui, de fapt?

– Încerc să introduc poveștile despre vrăjitorie ca tematică, mi-a răspuns. Niciodată nu ți-am vorbit explicit despre acest subiect, pentru că prin tradiție este ținut secret. El reprezintă ultimul artificiu al spiritului. Se spune că în momentul în care ucenicul înțelege miezurile abstracte se aseamănă cu lespedea finală care acoperă și sigilează piramida.

Se întuneca și părea că va începe iar să plouă. Eram îngrijorat că, dacă vîntul ar fi suflat de la est la vest, ploaia ne-ar fi udat pînă la piele în interiorul grotei. Nu mă îndoiam că și don Juan

era conștient de acest lucru, dar el părea să nu ia în seamă amănuntul.

– Pînă mîine dimineată nu va mai ploua, mi-a spus.

Auzind răspunsul la gîndul meu nerostit, am tresărit involuntar și m-am lovit cu capul de plafonul grotei. S-a auzit o bufnitură, dar zgomotul fusese mai puternic decît izbitura.

Don Juan a început să rîdă în hohote. După un timp, am început să simt durerea și am fost nevoit să-mi masez capul.

– Prezența ta îmi este la fel de agreabilă cum trebuie să fi fost și a mea pentru binefăcătorul meu, mi-a spus și a început din nou să rîdă.

Amîndoi am tăcut cîteva minute. În jurul meu plutea o tăcere apăsătoare. Mi s-a părut că aud foșnetul norilor joși care coborau spre noi dinspre vîrfurile munților. Apoi mi-am dat seama că ceea ce auzisem era o adiere blîndă. Din locul în care mă găseam în mica grotă, vîntul amintea de o șoaptă omenească.

– Am avut incredibila șansă de a fi inițiat de doi naguali, mi-a spus don Juan, rupînd efectul magic al vîntului asupra mea. Unul a fost, desigur, binefăcătorul meu, nagualul Julian. Celălalt a fost binefăcătorul acestuia, nagualul Elías. Cazul meu este unic.

– De ce unic? am întrebat.

– Pentru că, timp de generații întregi, nagualii au adunat în jurul lor ucenici, la mulți ani după ce maestrii lor părăsiseră această lume, mi-a explicat el. Cu excepția binefăcătorului meu. Eu am devenit ucenicul nagualului Julian cu opt ani înainte ca binefăcătorul lui să părăsească această lume. Am avut parte de opt ani de grație. A fost cea mai mare șansă care mi se putea ivi, întrucît mi s-a oferit prilejul de a primi lecții de la două temperamente opuse. Ca și cum aș fi fost educat de un tată puternic și de un bunic și mai puternic, care nu cădeau niciodată de acord. Într-o astfel de întrecere învinge întotdeauna bunicul. Așadar, eu sînt, de fapt, produsul învățăturilor nagualului Elías. Ne asemănăm mai mult, nu doar ca temperament, dar și ca înfățișare. Aș spune că lui îi datorez desăvîrșirea mea. Totuși, volumul de muncă investit în transformarea mea dintr-o ființă neputincioasă într-un

luptător fără cusur i-o datorez binefăcătorului meu, nagualul Julian.

— Cum arată la înfățișare nagualul Julian? am întrebat.

— Mă crezi că și în ziua de azi mi-e greu să mi-l evoc? mi-a spus don Juan. Știu că pare absurd, dar în funcție de necesități sau de împrejurări, putea fi tânăr sau bătrîn, frumos sau urît, slab și neputincios sau puternic și viril, gras sau suplu, de înălțime medie sau foarte scund.

— Vrei să spui că era un actor care interpreta diverse roluri cu ajutorul recuzitei?

— Nu, nu exista nici un fel de recuzită, iar el nu era un simplu actor. Desigur, era un actor înnăscut, dar asta-i cu totul altceva. Ideea este că era capabil să se transforme în toate aceste persoane diametral opuse. Faptul că era un mare actor îi permitea să redea toate particularitățile de comportament care făceau ca fiecare personaj să devină real. Să zicem că se simțea în largul lui o dată cu fiecare schimbare de personalitate. Așa cum tu te simți în largul tău de fiecare dată când îți schimbi hainele.

Îmboldit de curiozitate, l-am rugat pe don Juan să-mi povestească mai multe despre transformările binefăcătorului său. El mi-a răspuns că cineva îl învățase cum să opereze acele transformări, dar pentru a-mi da și alte explicații, ar fi fost nevoie să abordeze alte povești.

— Cum arăta nagualul Julian când nu se transforma? am întrebat.

— Să zicem că înainte de a deveni nagual era foarte suplu și musculos, mi-a răspuns don Juan. Avea părul negru, des și ondulat. Un nas lung și delicat, dinți mari, albi și puternici, fața ovală, maxilarul ferm și ochi strălucitori, căprui închis. Măsura cam un metru șaptezeci înălțime. Nu era indian, nici mexican smead la față, dar nu avea nici paloarea unui englez. De fapt, tenul lui nu semăna cu al nimănui, îndeosebi în ultimii ani, când culoarea feței se schimba mereu, de la negricios la palid și invers. Când l-am cunoscut, era un bătrîn cu obrazul ușor ars de soare, apoi, o dată cu trecerea timpului, a devenit un tânăr cu pielea deschisă la

culoare, abia cu câțiva ani mai vîrstnic decît mine. La vremea aceea eu aveam douăzeci de ani. Dar dacă schimbările lui de înfățișare erau uluitoare, a continuat don Juan, cele de stare sufletească și comportament, care însoțeau fiecare transformare, erau și mai incredibile. De exemplu, cînd era un tânăr plinuț, era vesel și senzual. Cînd era un bătrîn uscățiv, era meschin și răzbunător. Cînd era un bătrîn gras, devenea cel mai mare dobitoc cu puțință.

— Era vreodată el însuși? am întrebat.

— Nu așa cum sînt eu, mi-a răspuns don Juan. Întrucît pe mine nu mă interesează transformările, sînt întotdeauna unul și același. Dar el era cu totul altfel.

Don Juan m-a privit ca și cum mi-ar fi evaluat forța interioară. A zîmbit, a clătinat din cap și a izbucnit într-un rîs strașnic.

— Ce-i atît de amuzant, don Juan? am întrebat.

— Faptul că încă ești prea afectat și prea rigid ca să apreciezi cum se cuvine natura transformărilor binefăcătorului meu și perspectiva lor globală, mi-a răspuns. Sper numai ca, în momentul în care îți voi povesti despre ele, să nu capeți o obsesie morbidă.

Dintr-un motiv inexplicabil, brusc nu m-am mai simțit în largul meu și am fost nevoit să schimb subiectul.

— De ce nagalii sînt numiți „binefăcători” și nu doar mentori? am întrebat neliniștit.

— Denumirea de binefăcător e o reacție a ucenicilor, mi-a răspuns don Juan. Un nagual dă naștere unui coplesitor sentiment de recunoștință în discipolii săi. La urma urmei, un nagual îi modelează și-i călăuzește spre zone inimaginabile.

I-am spus că, după părerea mea, a-i învăța pe alții era cel mai altruist gest pe care îl puteai face pentru semenii tăi.

— Pentru tine, a-i învăța pe alții înseamnă să vorbești despre tipare, mi-a spus el. Pentru un vrăjitor, a-i învăța pe alții este ceea ce nagualul face pentru ucenicii săi. Îi ajută să se adape la forța supremă a universului: *intenția*, forța care schimbă și reazăază lucrurile sau le păstrează așa cum sînt. Nagualul formulează, apoi ghidează consecințele pe care forța le poate avea asupra discipolilor săi. Dacă el nu ar modela *intenția*, ucenicii n-ar

cunoaște venerația, minunea. În loc să pornească pe calea magică a descoperirii, discipolii ar învăța doar o meserie: vindecător, vrăjitor, ghicitor, șarlatan, orice.

— Îmi poți explica ce este *intenția*? l-am întrebat.

— Singura cale de a cunoaște *intenția*, mi-a răspuns el, este să intri în contact direct printr-o legătură vie care există între *intenție* și toate fapăturile înzestrate cu simțuri. Vrăjitorii definesc *intenția* ca fiind „indescriptibilul“, „abstractul“, „nagualul“. Eu prefer denumirea de „nagual“, dar cum ea se suprapune definiției maestrului sau binefăcătorului, care se numește și el nagual, am decis să rămân la termenul de „spirit“, *intenție*, „abstract“.

Don Juan a tăcut brusc, apoi m-a îndemnat să tac și eu și să mă gândesc la cele ce-mi spusese. Între timp se întunecase. Tăcerea devenise atât de adâncă, încât, în loc să-mi creeze o stare de pace sufletească, mă neliniștea. Nu-mi puteam pune ordine în gânduri. Am încercat să mă concentrez asupra poveștii pe care mi-o spusese don Juan, dar am ajuns să mă gândesc la altceva, pînă cînd, într-un târziu, am adormit.

IMPECABILITATEA NAGUALULUI ELÍAS

Nu știu cît am dormit în grotă. M-a trezit vocea lui don Juan. El mi-a spus că prima poveste despre vrăjitorie, referitoare la manifestările spiritului, era o prezentare despre relația dintre *intenție* și nagual. Ea relata cum spiritul pusese drept momeală în calea nagualului un potențial discipol și cum nagualul trebuise să evalueze momeala înainte de a decide dacă s-o accepte sau nu.

În grotă era foarte întuneric și spațiul îngust era apăsător. În mod obișnuit, un spațiu atât de mic mi-ar fi dat senzația de claustrofobie, însă grotă îmi crea o stare de liniște, alungîndu-mi iritarea. Totodată, ceva din configurația grotei absorbea ecourile cuvintelor rostite de don Juan.

Don Juan mi-a explicat că fiecare faptă a vrăjitorilor, îndeosebi a nagualilor, reprezenta fie un mijloc de întărire a legăturii cu *intenția*, fie o reacție declanșată de această legătură. Era deci necesar ca vrăjitorii și, în special, nagualii să pîndească în permanență și în mod activ manifestările spiritului. Astfel de manifestări erau denumite gesturi ale spiritului sau, mai simplu, indicii sau semne.

A repetat povestea pe care mi-o spusese mai înainte, despre întîlnirea cu binefăcătorul său, nagualul Julian.

Don Juan fusese convins de doi escroci să-și ia o slujbă la o fermă singuratică. Unul din cei doi, șef de echipă la fermă, pur și simplu, pusese stăpînire pe don Juan și-l făcuse sclavul său.

Disperat și negăsind altă soluție, don Juan fugise. Șeful de echipă cel rău îl urmărise și-l prinsese pe un drum de țară, unde îl împușcase în piept și-l părăsise acolo, crezîndu-l mort.

Don Juan zăcuse în drum, sîngerînd de moarte, cînd deodată apăruse nagualul Julian. Folosindu-și știința de vindecător, îi oprise sîngerarea, îl dusesse la el acasă pe don Juan, încă lipsit de cunoștință, și-l pusese pe picioare.

Indiciile date de spirit nagualului Julian în legătură cu don Juan fuseseră două la număr. Mai întîi, un mic ciclon, care stîrnise un nor de praf pe drum, la cîțiva metri de locul în care zăcea rănitul. Al doilea semn fusese gîndul care-l săgetase pe nagualul Julian cu o clipă înainte de a auzi un foc de armă în imediata lui apropiere: anume că sosise vremea să-și ia un ucenic. Cîteva momente mai târziu, spiritul îi dăduse și un al treilea semn: alergînd să se adăpostească, nagualul Julian se ciocnise de omul cu arma, punîndu-l astfel pe fugă și, poate, împiedicîndu-l să tragă un al doilea glonț în don Juan. A te ciocni cu cineva era un gen de gafă pe care nici un magician nu avea voie s-o comită, cu atît mai puțin un nagual.

Nagualul Julian apreciasse imediat ocazia. Cînd îl văzuse pe don Juan, înțelesese motivul manifestării spiritului: în fața lui se găsea un zdrahon de flăcău, candidatul perfect pentru a deveni ucenicul său și viitor nagual.

Amănuntul m-a dus cu gîndul la o întrebare rațională și chinuitoare. Am vrut să știu dacă vrăjitorii puteau interpreta greșit un semn. Don Juan mi-a răspuns că, deși întrebarea mea era perfect îndreptățită, ea nu avea obiect, ca cele mai multe dintre întrebările mele, întrucît o pusesem pornind de la experiența mea din viața cotidiană. Astfel, întrebările mele se refereau de fiecare dată la procedee testate, la etape care se cereau urmate, la reguli de meticulozitate, fără nici o legătură cu premisele vrăjitoriei. El a subliniat că punctul slab al raționamentului meu era acela că niciodată nu-mi raportam experiențele la lumea vrăjitorilor.

Am argumentat că foarte puține dintre experiențele mele în lumea vrăjitorilor aveau continuitate, prin urmare nu mă puteam folosi de ele în viața cotidiană. De foarte puține ori și doar cînd mă găseam în stare de conștiință elevată reușeam să-mi amintesc ceva. La nivelul de conștiință elevată, pe care-l atingeam de obicei, singura experiență care păstra continuitatea dintre trecut și prezent era aceea de a-l cunoaște pe el.

El mi-a replicat tăios că eram perfect capabil să abordez raționamentele vrăjitorilor, întrucît aveam experiența premiselor vrăjitoriei în starea mea normală de conștiință. Apoi, pe un ton mai blînd, a adăugat că conștiința elevată nu revela nimic, pînă cînd edificiul cunoștințelor de vrăjitorie nu era complet.

Apoi a răspuns la întrebarea mea, și anume dacă vrăjitorii puteau sau nu interpreta greșit semnele. El mi-a explicat că atunci cînd un magician interpreta un semn, el îi cunoștea adevărata semnificație, fără să-și explice cum anume. Era unul dintre efectele uluitoare ale verigii de legătură cu *intenția*. Vrăjitorii știau să cunoască lucrurile în mod direct. Siguranța lor de sine depindea de puterea și claritatea verigii de legătură.

Don Juan mi-a spus că ceea ce toată lumea cunoștea sub numele de „intuiție” reprezenta activarea legăturii noastre cu *intenția*. Cum vrăjitorii urmăreau cu bună știință înțelegerea și dezvoltarea acestei legături, se putea spune că ei intuiau totul corect și fără greșală. Citirea semnelor era ceva comun pentru vrăjitori: greșelile apăreau doar cînd interveneau sentimente

personale care umbreau legătura vrăjitorilor cu *intenția*. Altfel, cunoașterea lor directă era perfect corectă și funcțională.

Un timp amîndoi am rămas tăcuți.

Deodată, el a spus:

– Am să-ți relatez o povestire despre nagualul Elías și manifestarea spiritului. Față de un vrăjitor, îndeosebi față de un nagual, spiritul se manifestă la tot pasul. Totuși, acesta nu este întregul adevăr. Adevărul adevărat este că spiritul se dezvăluie tuturor cu aceeași intensitate și consecvență, dar numai vrăjitorii, și mai ales nagualii, sînt capabili să descifreze aceste revelații.

Don Juan și-a început povestea. El mi-a spus că, într-o zi, nagualul Elías mergea la oraș călare pe calul lui, care-l ducea pe o scurtătură, printre lanuri de grîu. Deodată, calul s-a speriat de zborul jos și rapid al unui șoim care zburase la numai cîțiva centimetri de pălăria de paie a nagualului. Nagualul a descălecat imediat și a început să se uite în toate părțile. Printre spicele de grîu înalte și uscate a văzut un tînăr ciudat. Acesta era îmbrăcat într-un costum negru, scump și părea străin de partea locului. Nagualul Elías era obișnuit să întâlnească pe cîmp țărani sau moșieri, dar niciodată nu văzuse un orășean elegant mergînd prin lan, ca și cum puțin i-ar fi păsă de pantofi și de straiele lui scumpe.

Nagualul și-a priponit calul și s-a îndreptat spre tînărul acela. A recunoscut zborul șoimului, ca și ținuta tînărului, drept manifestări clare ale spiritului, de care nu avea cum să nu țină seama. A ajuns foarte aproape de tînăr și a văzut ce se petrecea. Tînărul fugărea o țarancă, iar aceasta alerga la cîțiva metri în fața lui, ferindu-se și rîzînd împreună cu el.

Pentru nagual, contradicția era foarte limpede. Cei doi care se jucau în lanul de grîu nu aparțineau aceleiași lumi. Nagualul s-a gîndit că tînărul era, probabil, fiul moșierului, iar femeia, servitoare în casă. S-a simțit stînjedit că-i privea și tocmai voia să plece, cînd șoimul a săgetat din nou deasupra lanului, de astă dată trecînd chiar pe deasupra tînărului. Șoimul i-a speriat pe cei doi, care s-au oprit și au ridicat privirea, așteptîndu-l să se

năpustească încă o dată. Nagualul a remarcat că tânărul era zvelt și frumos și că avea ochi neliniștiți și privirea rătăcită.

Perechea s-a plictisit să se mai uite după șoim și și-a reluat jocul. Bărbatul a prins femeia, a sărutat-o cu blîndețe, apoi a culcat-o încet la pămînt. Dar, în loc să facă dragoste cu ea, cum se așteptase nagualul, el și-a scos hainele și a început să se miște gol prin fața ei.

Ea nu a închis ochii rușinată, nici n-a țipăt, stînjenită sau înfricoșată. A chicotit, fascinată de giumbușlucurile bărbatului gol, care se mișca în jurul ei ca un satir, făcînd gesturi lascive și rîzînd. Într-un tîrziu, vizibil copleșită de priveliște, a scos un țipăt ascuțit, s-a ridicat și s-a aruncat în brațele tînărului.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îi mărturisise că semnele spiritului în acea situație fuseseră cît se poate de derutante. Era limpede că tînărul nu era întreg la minte. Altfel, știind cum își apărau țărani femeile, n-ar fi îndrăznit să seducă o țărăncă tînără chiar la marginea drumului — și încă gol pușcă.

Don Juan a izbucnit în rîs și mi-a spus că, pe vremea aceea, să te dezbraci și să faci dragoste ziua în amiaza mare într-un asemenea loc însemna ori să fii nebun, ori binecuvîntat de spirit. A adăugat că ceea ce făcuse tînărul poate n-ar fi fost mare lucru în zilele noastre. Dar în urmă cu o sută de ani, oamenii erau supuși mult mai multor inhibiții.

Toate acestea l-au convins pe nagualul Elías, încă din clipa în care a dat cu ochii de tînăr, că acesta era atît nebun, cît și binecuvîntat de spirit. L-a îngrijorat gîndul că s-ar fi putut întîmpla să treacă vreun țaran, care să se înfurie și să-l ucidă cu pietre chiar atunci, pe loc. Dar nu a apărut nimeni. Nagualul Elías avea impresia că timpul rămăsese suspendat în loc.

După ce tînărul a făcut dragoste cu țărăncă, s-a îmbrăcat, a scos o batistă, și-a șters cu grijă pantofii și, continuînd să-i facă fetei fel și fel de promisiuni înfocate, și-a văzut de drum. Nagualul Elías a pornit după el. De fapt, l-a urmărit preț de cîteva zile și a descoperit că tînărul se numea Julian și că era actor.

În continuare, nagualul l-a văzut suficient de des pe scenă ca să-și dea seama că actorul avea charismă. Publicul, în special

femeile, îl iubeau. Iar el nu ezita să facă uz de farmecele personale ca să-și seducă admiratoarele. Tot urmărindu-l pe actor, nagualul ajunsese să fie martor în repetate rînduri la tehnica lui de seducție. Aceasta implica expunerea în pielea goală în fața admiratoarelor, de îndată ce se găsea singur cu ele, apoi aștepta pînă ce femeile, uluite de spectacol, îi cedau. Tehnica părea extrem de eficientă. Nagualul fusese nevoit să admită că actorul avea mare succes, cu o singură excepție. Era bolnav de moarte. Nagualul văzuse umbra neagră a morții urmîndu-l pretutindeni.

Don Juan mi-a explicat din nou ceva ce-mi mai spusese cu ani în urmă: moartea fiecărui om este o pată neagră, aflată chiar în dreptul omoplatului stîng. Mi-a mai spus că vrăjitorii știau cînd o persoană se afla în pragul morții, întrucît atunci vedeau cum pata întunecată devine o umbră mișcătoare avînd aceleași dimensiuni și formă cu persoana căreia îi aparținea.

Recunoscînd prezența iminentă a morții, nagualul a fost cuprins de o mare nedumerire. Se întreba de ce spiritul alesese o persoană atît de bolnavă. Fusese învățat că în starea naturală predomina înlocuirea, nu remedierea. Iar nagualul se îndoia că ar fi avut capacitatea sau puterea de a-l vindeca pe tînăr sau de a se împotrivi umbrei negre a morții. Se îndoia și că ar fi fost în stare să descopere motivul pentru care spiritul îl implicase în manifestarea unei risipe atît de evidente.

Nagualul nu avea altceva de făcut decît să rămînă în preajma actorului, să-l urmeze pretutindeni și să aștepte prilejul de a vedea în profunzime. Don Juan mi-a explicat că prima reacție a unui nagual în momentul confruntării cu manifestările spiritului este de a vedea persoanele implicate. Nagualul Elías fusese foarte atent să vadă omul, din clipa în care pusese ochii pe el. De asemenea, o văzuse pe țărăncă cea tînără care făcuse parte din manifestarea spiritului, dar nu văzuse nimic altceva care, după judecata lui, să-i fi confirmat manifestarea spiritului.

Totuși, în timp ce era martor la altă tentativă de seducție, capacitatea de a vedea a nagualului căpătase altă profunzime. De astă dată admiratoarea actorului era fiica unui fermier bogat. De la început, fata controlase total situația. Nagualul aflase despre

întîlnirea lor, pentru că o auzise, întîmplător, pe fată cerîndu-i actorului s-o întîlnească a doua zi. Nagualul stătuse ascuns de cealaltă parte a străzii și, în zori, cînd fata ieșise din casă, în loc să meargă la liturghie se dusesse la întîlnirea cu actorul. Acesta o așteptase și ea îl ademenise s-o urmeze pe cîmp. El păruse că ezită, dar ea îl provocase și nu-l lăsase să bată în retragere.

În timp ce-i urmărea furișîndu-se pe cîmp, nagualul a căpătat convingerea că în ziua aceea urma să se petreacă ceva ce nu bănuia nici unul din tineri. *Văzuse* că umbra neagră a actorului crescuse la aproape dublul înălțimii lui. Din privirea misterioasă și rece a fetei, nagualul deduse că și ea simțise cumva umbra neagră a morții. Actorul părea preocupat. Nu rîdea ca altădată.

Merseseră destul de mult. La un moment dat, îl observaseră pe nagual, care-i urmărea, dar acesta se prefăcuse că lucrează pămîntul, întruchipînd un țaran de prin partea locului. Acest lucru îi liniștise pe cei doi tineri și-i permisese nagualului să vină mai aproape.

Sosise și momentul în care actorul își aruncase hainele și se expusese în fața fetei. Dar, în loc să leșine și să se prăbușească în brațele lui, ca celelalte, ea a început să-l lovească. L-a lovit fără milă cu picioarele și cu pumnii, l-a călcat pe picioarele goale, făcîndu-l să urle de durere.

Nagualul știa că tînărul n-o amenințase și nu-i făcuse nici un rău. Nici nu se atinsese de ea. Ea era singura care lovea. El nu făcea altceva decît să se apere tot timpul, dar fără prea mare convingere; totodată, încerca s-o ademenească, arătîndu-și organele genitale.

Nagualul se simțise cuprins de dezgust și admirație. Își dădea seama că actorul era un libertin irecuperabil, dar, în același timp, era perfect conștient că tînărul avea ceva unic, deși revoltător. Nagualul fusese uluit să *vadă* că legătura omului cu spiritul era extraordinar de clară.

În cele din urmă, atacul încetase. Femeia renunțase să-l mai lovească pe actor. Apoi, în loc s-o ia la fugă, îi cedase, se culcase la pămînt și-i spusese actorului că putea face ce dorea cu ea.

Nagualul remarcase că tînărul era epuizat și aproape inconștient. Totuși, în ciuda oboselii, își consumase actul de seducție.

În timp ce nagualul rîdea și cugeta la uriașa, dar inutilă, putere și hotărîre a bărbatului, femeia țipase și actorul începuse să gîfîie. Nagualul *văzuse* cum îl lovește umbra neagră. Umbra pătrunsese în deschizătură, cu precizia unui pumnal.

Ajuns în acest punct al povestirii, don Juan a făcut o paranteză, dezvoltînd o idee pe care mi-o explicase mai devreme: îmi descrisese deschizătura ca pe o breșă în coconul nostru luminos, aflat în dreptul ombilicului, și unde forța morții lovea fără încetare. Acum don Juan mi-a explicat că în momentul în care moartea lovește ființe sănătoase, lovitura are efectul unei mingi sau al unui pumn. Dar cînd ființele sînt muribunde, moartea le lovește înfigîndu-se ca un pumnal.

Astfel, nagualul Elías nu avusese nici o îndoială că actorul murise și că moartea lui punea capăt propriului său interes față de scopurile urmărite de spirit. Nu mai rămînea nici un scop: moartea anulase totul.

Se ridicase din locul în care se ascunsese și voise să plece, cînd deodată ceva îl făcuse să șovăie. Acel ceva era calmul fetei. Aceasta își puna cu nonșalanță cele cîteva haine pe care și le scosese și fluiera încetîșor, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Atunci nagualul *văzuse* cum, relaxîndu-se, ca să accepte prezența morții, trupul bărbatului eliberase un vâl protector și-și dezvăluise adevărata fire. Era un flăcău voinic, înzestrat cu puteri extraordinare, capabil să creeze un ecran de protecție sau camuflare – un vrăjitor înnăscut și un candidat ideal de ucenic vrăjitor, dacă n-ar fi existat umbra neagră a morții.

Nagualul fusese copleșit de descoperire. Acum înțelegea ce urmărise spiritul, dar nu reușea să-și dea seama cum își găsea locul o făptură atît de neputincioasă în planurile vrăjitorilor.

Între timp, femeia se ridicase în picioare și, fără să arunce o privire bărbatului, al cărui trup zvîcnea în spasmele morții, se îndepărtase.

Nagualul îi *văzuse* luminozitatea și-și dăduse seama că agresivitatea ei extremă era rezultatul eliberării unui enorm flux de energie. Era convins că, dacă ea nu-și întrebuința cumva energia, aceasta avea s-o distrugă, și era greu de spus ce nenorociri s-ar fi putut abate asupra ei.

În timp ce o privea, îndepărtându-se liniștită, nagualul își dăduse seama că spiritul îi oferea încă un semn. Trebuia deci să rămână calm, detașat. Trebuia să acționeze ca și cum nu ar fi avut nimic de pierdut și să intervină, orice s-ar fi întâmplat. Ca un adevărat nagual ce era, hotărîse să abordeze imposibilul, fără alt martor în afară de spirit.

Don Juan a comentat că astfel de incidente erau menite să pună la încercare un nagual, determinînd dacă era un autentic vrăjitor sau un șarlatan. Nagualii luau decizii. Fără a ține seama de consecințe, ei acționau sau decideau să nu întreprindă nimic. Impostorii cădeau pe gânduri și nu mișcau un deget. După ce luase decizia, nagualul Elías se dusesse liniștit la tînărul care trăgea să moară și făcuse primul lucru pe care trupul, și nu mintea, îl îndemnaseră să-l facă: lovide punctul de asamblare al tînărului, pentru a-l face să intre în starea de conștiință elevată. Îl lovide cu disperare, iar și iar, pînă cînd punctul de asamblare se mișcase. Ajutate de însăși forța morții, loviturile nagualului trimiseseră punctul de asamblare al tînărului într-un loc în care moartea nu mai conta, așa că actorul încetase să lunece spre moarte.

Cînd actorul a început din nou să respire, nagualul era deja conștient de marea răspundere pe care și-o asuma. Dacă tînărul avea să se împotrivească forței morții sale, atunci era necesar să rămână în starea de conștiință elevată pînă cînd moartea va fi fost îndepărtată. Slăbiciunea fizică a tînărului făcea ca el să nu poată fi deplasat din loc, altfel risca moartea subită. Atunci nagualul făcuse singurul lucru cu putință în acele împrejurări: construisese o colibă în jurul corpului. Rămăsese acolo vreme de trei luni și-l îngrijise pe tînărul complet imobilizat.

Rațiunea a preluat controlul și, în loc să ascult, pur și simplu, am întrebat cum de putuse nagualul Elías să construiască o

colibă pe pămîntul altcuiva. Eram conștient de atitudinea țăranilor față de pămînt și de sentimentul de proprietate.

Don Juan a recunoscut că și el pusese aceeași întrebare. Iar nagualul Elías răspunsese că însuși spiritul făcuse posibil acest lucru. Așa se întâmplă cu toate acțiunile unui nagual, cu condiția ca acesta să urmeze manifestările spiritului.

Primul lucru pe care-l făcuse nagualul Elías cînd actorul începuse din nou să respire fusese să alerge după fată. Ea era o parte importantă a manifestării spiritului. O ajunsese din urmă, nu departe de locul în care zăcea actorul, zbatîndu-se între viață și moarte. În loc să-i vorbească despre situația jalnică a tînărului și s-o convingă să-l ajute, nagualul își asumase răspunderea totală pentru actele sale și se repezise la ea ca un leu, lovind-o cu putere în punctul de asamblare. Și ea, ca și actorul, erau capabili să reziste loviturilor vieții sau morții. Punctul ei de asamblare se deplasase, dar, o dată liber, începuse să se miște haotic.

Nagualul o dusesse în locul în care zăcea actorul. Aici petrecuse o zi întreagă ajutînd-o să nu-și piardă mințile, iar pe tînăr să nu-și piardă viața.

Cînd se convinsese că stăpînea cumva situația, se dusesse la tatăl fetei și-i spusese că fata lui fusese probabil lovită de un fulger, care o făcuse să-și piardă temporar mințile. Îl dusesse pe tată la locul în care se găsea fata și-i spusese că tînărul, oricine ar fi fost el, preluase cu trupul lui întreaga sarcină a fulgerului, salvînd astfel fata de la moarte sigură; în schimb, el însuși fusese afectat în asemenea măsură, încît nu putea fi mișcat din loc.

Recunoscător, tatăl fetei îl ajutase pe nagual să construiască coliba pentru tînărul care-i salvase fata. În trei luni, nagualul realizase imposibilul. Îl vindecase pe actor.

Cînd venise vremea să plece, simțul răspunderii și al datoriei îl obligaseră pe nagual s-o avertizeze pe fată în legătură cu excesul ei de energie și cu consecințele cumplite pe care le-ar fi avut asupra vieții și bunăstării ei. Îi ceruse apoi să se alăture lumii vrăjitorilor, care îi putea oferi protecție față de propria-i putere autodestructivă.

Femeia nu-i răspunsese. Atunci nagualul Elías se văzuse nevoit să-i spună ceea ce fiecare nagual destăinuia la un moment dat unui potențial ucenic: că vrăjitorii vorbeau despre vrăjitorie ca despre o pasăre fermecată și misterioasă, oprită din zborul ei o clipă, pentru a-i da omului speranță și scop în viață; că vrăjitorii trăiau sub aripa acestei păsări, pe care o numeau pasărea înțelepciunii sau pasărea libertății; că o hrăneau cu rîvna și cu impecabilitatea lor. I-a mai spus că vrăjitorii știau că zborul păsării era întotdeauna în linie dreaptă, întrucît ea nu avea cum să cotească sau să descrie un ocol, ca să se întoarcă; pasărea libertății nu putea face decît două lucruri: să-i ia cu ea pe vrăjitori sau să-i lase și să zboare mai departe.

Nagualul Elías nu putuse vorbi în același fel cu tînărul actor care era încă la un pas de moarte. Tînărul nu prea avea de ales. Cu toate acestea, nagualul îi spusese că, dacă voia să se vindece, atunci trebuia să-l urmeze necondiționat. Actorul acceptase imediat.

În ziua în care nagualul Elías și actorul porniseră spre casă, fata aștepta tăcută la marginea orașului. Nu-și luase nici un bagaj, nici măcar un coș de nuiele. Părea să fi venit doar ca să-i conducă la plecare. Nagualul își văzuse de drum, fără s-o privească, dar actorul, care era transportat pe o targă, făcuse efortul de a-și lua rămas-bun de la ea. Ea rîsese și, fără un cuvînt, li se alăturase. Nu avea nici un fel de îndoieli și nu-și făcea griji pentru tot ce lăsa în urmă. Înțelesese perfect că nu va mai avea o a doua șansă și că pasărea libertății fie îi lua cu ea pe vrăjitori, fie îi lăsa și zbura mai departe.

Don Juan a comentat că faptul nu era surprinzător. Forța personalității nagualului era întotdeauna atît de copleșitoare, încît acesta era practic irezistibil, iar nagualul Elías îi influențase profund pe cei doi tineri. În cele trei luni avute la dispoziție interacționase cu ei zilnic, timp în care îi obișnuise cu consecvența, detașarea și obiectivitatea lui. Tinerii fuseseră încîntați de sobrietatea lui și, mai presus de orice, de totala lui dăruire față de amîndoi. Prin exemplul și faptele sale, nagualul Elías le oferise o viziune justă asupra lumii vrăjitorilor: o lume care-i

sprijinea și-i îngrijea, dar care puneă și condiții. O lume în care puține greșeli erau admise. Apoi don Juan mi-a reamintit de ceva ce-mi repetase adesea, dar la care reușisem de fiecare dată să nu mă gîndesc. Mi-a spus că nu trebuia să uit nici o clipă că pasărea libertății avea foarte puțină răbdare și că nu stătea prea mult pe gînduri, iar dacă își lua zborul, nu se mai întorcea niciodată.

Fiorii reci pe care mi i-a dat vocea lui au făcut ca liniștea și întunericul de pînă cu o secundă în urmă să dispară și tot ce se găsea în jurul nostru să devină o prezență imediată.

Don Juan a chemat înapoi întunericul și pacea, la fel de repede cum chemase și necesitatea. M-a înghiontit ușor în braț.

— Femeia aceea era atît de puternică, încît putea dansa în cerc în jurul orișicui, mi-a spus el. Numele ei era Talía.

2. LOVITURA SPIRITULUI

ABSTRACTUL

Ne-am înapoiat acasă la don Juan în primele ore ale dimineții. Ne-a luat mult timp pînă am coborît muntele, pentru că îmi era teamă să nu cad într-o prăpastie pe întuneric, iar don Juan trebuia să se oprească mereu ca să-și tragă sufletul, istovit de cît rîdea de mine.

Eram frînt de oboseală, dar nu puteam să adorm. Înainte de amiază a început să plouă. Zgomotul aversei pe acoperișul de șindrilă, în loc să-mi dea o stare de somnolență, mi-a îndepărtat orice urmă de oboseală.

M-am sculat din pat și m-am dus să-l caut pe don Juan. L-am găsit moțaind într-un fotoliu. În clipa în care m-am apropiat de el, s-a trezit. I-am dat binețe.

– Se pare că nu ai probleme cu insomnia, am comentat eu.

– Când ești speriat sau necăjit, să nu încerci să dormi, mi-a spus el, fără să mă privească. Ațipește într-un fotoliu confortabil, așa cum fac eu.

Cîndva îmi sugerase că, dacă voiam să-mi odihnesc și să-mi refac trupul, trebuia să dorm mult, culcat pe burtă, cu fața întoarsă către stînga și cu tălpile picioarelor pe tăblia patului. Ca să nu-mi fie frig, mi-a recomandat să-mi pun o pernă moale pe umeri, departe de gît, și să port șosete groase sau să rămîn încălțat.

Cînd i-am auzit sugestia pentru prima oară, am crezut că glumea, dar mai tîrziu am gîndit cu totul altfel. Somnul în acea poziție mă ajuta să mă odihnesc extraordinar de bine. Cînd am comentat efectele uluitoare, el m-a sfătuit să-i urmez sfaturile punct cu punct, fără să mă obosesc să-i dau crezare.

I-am sugerat lui don Juan că mi-ar fi putut spune cu o noapte înainte despre somnul în capul oaselor. I-am explicat motivul insomniei mele: pe lîngă marea oboseală, mă preocupa în mod ciudat ceea ce auzisem de la el în grota vrăjitorilor.

– Termină! a exclamat el. Ai văzut și ai auzit lucruri mult mai îngrijorătoare, fără să-ți pierzi somnul. Altceva te supără.

O clipă mi-am închipuit că mă acuza că nu-i destăinuisesem adevărul despre adevărata mea neliniște. Am început să-i explic, dar el a continuat să vorbească, de parcă n-aș fi scos o vorbă.

– Azi-noapte ai declarat categoric că grota te-a făcut să te simți în largul tău. Se vede limpede că nu e așa. Azi-noapte n-am mai continuat discuția despre grotă, fiindcă așteptam să-ți văd reacția.

Don Juan mi-a explicat că grota fusese concepută de vrăjitorii de odinioară pentru a servi drept catalizator. Forma ei fusese construită cu migală pentru a adăposti două persoane, adică două cîmpuri de energie. După teoria vrăjitorilor, structura rocii și felul în care fusese săpată grota permiteau celor două trupuri, celor două globuri luminoase, să-și combine energia.

– Te-am dus în grotă cu un anume scop, a continuat don Juan. Nu pentru că îmi place locul – nu-mi place – ci pentru că a fost creat ca un instrument menit să-l propulseze pe ucenic în starea de conștiință elevată. Din păcate însă, acest lucru, pe de o parte, ajută, pe de altă parte, pune în umbră anumite probleme. Vrăjitorii din vechime nu erau prea înclinați spre meditație. Erau mai curînd adepții acțiunii.

– Mereu mi-ai spus că așa era și binefăcătorul tău, am intervenit eu.

– Am exagerat, mi-a răspuns el, așa cum exagerez cînd îți spun că ești naiv. Binefăcătorul meu a fost un nagual modern, preocupat de căutarea libertății, numai că înclina spre acțiune

mai mult decât spre meditație. Și tu ești un nagual modern, preocupat de aceeași căutare, însă înclini puternic spre aberațiile rațiunii.

Probabil și-a închipuit că făcuse o comparație foarte amuzantă, întrucât râsul lui a stîmnit ecouri în camera pustie.

Cînd am redeschis subiectul grotei, s-a prefăcut că nu mă auzise. Știam că se prefăce, după sclipirea din ochi și felul în care surîdea.

— Aseară ți-am vorbit cu bună știință despre primul miez abstract, a spus el, în speranța că, reflectînd asupra modului în care am procedat cu tine în decursul anilor, îți vei face idee despre celelalte miezuri. Ești cu mine de multă vreme, așa că mă cunoști bine. De cînd sîntem împreună, am încercat minut de minut să-mi adaptez acțiunile și gândurile la tiparele miezurilor abstracte.

Povestea nagualului Elías este cu totul altceva. Deși pare a fi o istorisire despre oameni, în realitate este o poveste despre *intenție*. *Intenția* creează edificii în calea noastră și ne invită să intrăm. Așa ajung vrăjitorii să înțeleagă ce se întîmplă în jurul lor.

Don Juan mi-a reamintit că întotdeauna mă străduisem să descopăr ordinea primordială din tot ce-mi povestea. Am crezut că mă critica pentru încercarea mea de a transforma toate învățăturile lui într-o problemă de știință socială. Am început să-i spun că, sub influența lui, îmi schimbasem concepția. El m-a oprit și a zîmbit.

— De fapt, nu gîndești prea bine, mi-a spus și a oftat. Vreau să înțelegi ordinea primordială din ceea ce te învătă. Obiecția mea se referă la ceea ce tu îți închipui a fi ordinea primordială. Pentru tine, ea înseamnă procedee secrete sau consecvență ascunsă. Pentru mine înseamnă două lucruri: atît edificiul pe care *intenția* îl înalță într-o fracțiune de secundă, așezîndu-l în fața noastră, ca să pășim în el, cît și semnele pe care ni le dă, ca să nu ne rătăcim o dată ce pătrundem înăuntru.

După cum vezi, povestea nagualului Elias a fost mai mult decât relatarea detaliilor din secvențele care compun întîmplarea,

a continuat el. În spatele tuturor acestor detalii se găsea edificiul *intenției*. Povestea te ajuta să-ți faci idee de cum erau nagualii din trecut și să-ți dai seama cum acționau ei pentru a-și adapta gândurile și acțiunile la edificiile *intenției*.

S-a așternut o tăcere lungă. Nu aveam nimic de adăugat. Ca să continuu conversația, am spus primul lucru care mi-a trecut prin minte. Și anume, că din poveștile auzite despre nagualul Elías, îmi formasem o părere foarte bună despre el. Îmi plăcea nagualul Elías, dar din motive necunoscute tot ce-mi relatase don Juan despre nagualul Julian mă umplea de neliniște.

Simpla mențiune a stării mele de neliniște l-a încîntat peste măsură pe don Juan. A fost nevoit să se ridice din fotoliu, ca să nu se înece de atîta rîs. Mi-a înconjurat umerii cu brațul și mi-a spus că omul iubește sau urăște pe cei care-l reflectă pe el însuși.

Și de astă dată, un autocontrol stupid m-a oprit să-l întreb ce voia să spună. Don Juan a continuat să rîdă, vizibil conștient de starea mea de spirit. În cele din urmă, a comentat că nagualul Julian era ca un copil, a cărui sobrietate și cumpătate veneau întotdeauna din afară. Nu avea o disciplină interioară, dincolo de inițierea lui ca ucenic vrăjitor.

Am simțit o pornire irațională de a mă apăra. I-am spus lui don Juan că disciplina mea venea din interior.

— Bineînțeles, a replicat el cu un aer superior. Doar nu-ți închipui că ești la fel ca el.

A început din nou să rîdă.

Uneori don Juan mă exaspera de-mi venea să urlu. Dar proasta mea dispoziție n-a durat mult. S-a risipit atît de repede, încît m-a cuprins o nouă neliniște. L-am întrebat pe don Juan dacă era posibil să fi atins starea de conștiință elevată fără să-mi dau seama de acest lucru. Sau poate rămăsesem în această stare zile întregi?

— În acest stadiu, atingi starea de conștiință elevată de unul singur, mi-a spus el. Conștiința elevată e un mister doar pentru rațiunea noastră. În practică, e foarte simplu. Ca de fiecare dată, noi complicăm lucrurile, încercînd să dăm dimensiuni rezonabile imensității care ne înconjoară.

A remarcat că ar fi trebuit să mă gîndesc la miezul abstract pe care mi-l prezentase, în loc să discut inutil despre persoana mea.

I-am spus că mă gîndisem la el toată dimineața și îmi dădusem seama că tema metaforică a povestirii era manifestarea spiritului. Totuși, nu reușeam să discern miezul abstract la care se referea. Acesta trebuia să fie ceva neprecizat prin vorbe.

– Îți repet, mi-a spus el, ca un profesor care își dăscălește elevii. Manifestările spiritului reprezintă numele primului miez abstract din poveștile cu vrăjitori. Evident, ceea ce vrăjitorii recunosc ca fiind miez abstract este ceva care ție îți scapă în momentul de față. Iar partea care îți scapă e cunoscută de vrăjitori sub denumirea de edificiu *intenției* sau vocea tăcută a spiritului, sau ordinea ulterioară a abstractului.

I-am spus că prin „ulterior“ înțelegeam ceva ce nu era clar dezvăluit, de pildă „motiv ulterior“. El mi-a răspuns că în acest caz, „ulterior“ însemna mai mult; însemna cunoaștere fără cuvinte, în afara imediatei noastre puteri de înțelegere – și îndeosebi a mea. A recunoscut că înțelegerea la care se referea era dincolo de capacitățile mele de moment, nu dincolo de orice posibilitate a mea de înțelegere.

– Dacă miezurile abstracte sînt dincolo de puterea mea de înțelegere, la ce bun să discutăm despre ele? l-am întrebat.

– Regula spune că miezurile abstracte și poveștile cu vrăjitori trebuie menționate în această etapă, mi-a răspuns. Într-o bună zi, ordinea ulterioară a abstractului – care înseamnă cunoaștere fără cuvinte sau edificiu *intenției* din povestiri – ți se va revela chiar prin aceste relatări.

Eu tot nu înțelegeam.

– Ordinea ulterioară a abstractului nu este numai ordinea în care ți-au fost înfățișate miezurile abstracte, mi-a explicat, nici ceea ce au ele în comun, nici chiar rețeaua care face legătura între ele. Înseamnă mai curînd cunoașterea abstractului în mod direct, fără intervenția limbajului.

M-a cercetat în tăcere cu privirea din cap pînă în picioare, cu scopul clar de a mă vedea.

– Pentru tine nu este încă evident, a declarat.

A schițat un gest de nerăbdare, chiar de iritare, parcă agasat de încetineala mea. Asta m-a îngrijorat. Don Juan nu avea obiceiul să-și manifeste nemulțumirea.

– Nu are nimic de a face cu tine sau cu acțiunile tale, mi-a spus cînd l-am întrebat dacă era supărat sau dezamăgit de mine. A fost un gînd care mi-a trecut prin minte în clipa în care te-am văzut. În ființa ta luminoasă există o trăsătură pentru care vechii vrăjitori ar fi dat oricît s-o aibă.

– Spune-mi despre ce e vorba, l-am rugat.

– Îți voi aminti de ea într-o bună zi, mi-a răspuns. Pînă atunci, să continuăm cu elementul care ne determină: abstractul. Elementul fără de care nu ar exista calea luptătorului și nici luptători în căutarea cunoașterii.

Mi-a spus că dificultățile prin care treceam nu erau o nou-tate pentru el. El însuși îndurase multe suferințe pînă să înțeleagă ordinea ulterioară a abstractului. Dacă nu l-ar fi ajutat nagualul Elías, ar fi sfîrșit exact ca binefăcătorul lui, acționînd fără a înțelege prea mult.

– Cum era nagualul Elías? l-am întrebat, ca să schimb subiectul.

– Nu semăna deloc cu discipolul lui, a răspuns don Juan. Era indian. Solid, cu pielea foarte închisă la culoare. Avea trăsături aspre, gura mare, nas puternic, ochi mici și negri, păr negru și des, fără nici un fir alb. Era mai scund decît nagualul Julian și avea mîini și picioare mari. Era foarte umil și foarte înțelept, dar nu avea flacără. În comparație cu binefăcătorul meu, era o făptură fără strălucire. Mereu singur, mereu cugetînd asupra unor întrebări. Nagualul Julian glumea spunînd că învățătorul lui împărțea înțelepciune cu tonele. Cînd nu era de față, îl numea nagualul Tonaj.

Niciodată nu i-am înțeles glumele, a continuat don Juan. Pentru mine, nagualul Elías era ca o gură de aer proaspăt. Întotdeauna îmi explica totul cu răbdare. Cam cum îți explic eu ție, dar el mai avea și altceva. N-aș numi acel ceva compasiune, ci mai curînd empatie. Luptătorii sînt incapabili de compasiune,

fiindcă lor nu le mai este milă de ei înșiși. Or, fără forța conducătoare a autocompasiunii, compasiunea nu are sens.

— Vrei să spui că un luptător se bizuie numai pe el însuși, don Juan?

— Într-un fel, da. Pentru un luptător totul începe și se termină cu el însuși. Totuși, acest contact cu abstractul îl determină să-și învingă sentimentul importanței de sine. Atunci Eul lui devine abstract și impersonal.

Nagualul Elías a simțit că viața și personalitatea noastră erau foarte asemănătoare, a continuat don Juan. Din acest motiv, s-a simțit obligat să mă ajute. Eu nu simt aceeași asemănare între tine și mine, așa că presupun că te consider cam cum mă consideră pe mine nagualul Julian.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îl luase sub protecția lui din prima zi în care sosise în casa binefăcătorului său, ca să-și înceapă ucenicia, și că începuse să-i explice ce se întâmpla în cursul perioadei de inițiere, indiferent că don Juan înțelegea sau nu. Dorința lui de a-l ajuta pe don Juan era atât de intensă, încât, practic, îl ținea pe acesta prizonier. În acest fel, îl proteja de atacurile dure ale nagualului Julian.

— La început stăteam tot timpul în casa nagualului Elías, a continuat don Juan. Și îmi plăcea mult. În casa binefăcătorului meu eram în permanență cu ochii în patru, în alertă, speriat de ce avea de gând să-mi facă. Dar în casa nagualului Elías m-am simțit încrezător și în largul meu.

Binefăcătorul meu mă presa fără milă. Nu-mi puteam da seama de ce mă zorea atât de mult. L-am crezut nebun de-a binelea.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías era indian din statul Oaxaca și că fusese inițiat de un alt nagual, pe nume Rosendo, originar din aceeași zonă. Don Juan l-a descris pe nagualul Elías ca pe un om conservator care ținea la singurătatea lui. Și totuși, era un renumit vrăjitor și vindecător, nu numai în Oaxaca, dar în tot sudul Mexicului. Cu toate acestea, în pofida ocupației și faimei sale, trăia în izolare completă tocmai în celălalt capăt al țării, în nordul Mexicului.

Don Juan a tăcut. Ridicînd din sprîncene, m-a țintuit cu o privire întrebătoare. Dar eu nu doream altceva decît să continue povestea.

— De fiecare dată cînd cred că ar trebui să-mi pui întrebări, tu nu întrebi nimic, a remarcat el. Sînt convins că m-ai auzit spunînd că nagualul Elías era un vrăjitor renumit care se ocupa zilnic de oamenii din sudul Mexicului și, în același timp, trăia ca un pustnic în nordul țării. Faptul acesta nu-ți stîrnește curiozitatea?

M-am simțit îngrozitor de prost. I-am spus că, în timp ce el îmi povestea, îmi venise gîndul că nagualul avea, probabil, mari dificultăți cu transportul.

Don Juan a rîs și, din moment ce el însuși îmi sugerase întrebarea, m-am arătat nedumerit cum de era posibil ca nagualul Elías să se găsească în același timp în două locuri diferite.

— *Visatul* e avionul vrăjitorului, mi-a răspuns el. Nagualul Elías era un *visător*, la fel cum binefăcătorul meu era un *stalker*. Nagualul Elías era capabil să creeze și să proiecteze ceea ce vrăjitorii denumesc *corpul din vis* sau Celălalt Eu, și astfel să se găsească simultan în două locuri aflate la mare depărtare unul de celălalt. Cu ajutorul *corpului din vis*, își putea îndeplini îndatoririle de vrăjitor, în timp ce prin Eul lui natural trăia ca un pustnic.

M-am arătat uimit că puteam accepta atât de ușor premisa că nagualul Elías avea abilitatea de a proiecta o imagine solidă, tridimensională a propriei persoane, și, în același timp, nu reușeam cu nici un chip să înțeleg explicațiile referitoare la miezurile abstracte.

Don Juan mi-a spus că puteam accepta ideea dublei existențe a nagualului Elías, întrucît spiritul făcea ultimele retușuri capacității mele de conștientizare. Am izbucnit într-un potop de proteste față de caracterul obscur al acestei afirmații.

— Nu-i obscură, mi-a spus el. E constatarea unui fapt real. Ai putea spune că e un fapt de neînțeles pentru moment, dar momentul se va schimba.

Înainte de a apuca să răspund, a început să vorbească din nou despre nagualul Elías. A spus că nagualul Elías avea o minte foarte cercetătoare și că putea lucra bine cu mâinile. Ca *visător*, a văzut în drumurile sale multe obiecte, pe care le-a copiat în lemn și fier forjat. Don Juan m-a asigurat că unele dintre acele modele erau de o frumusețe desăvârșită și tulburătoare.

– Ce fel de obiecte erau originalele? am întrebat.

– Asta nu se poate ști, a răspuns don Juan. Trebuie să ții seama de faptul că, fiind indian, nagualul Elías pornea în călătoriile sale din *visat* la fel ca un animal care își caută hrana. Animalul nu se arată niciodată într-un loc în care există semne de activitate. El vine doar atunci când nu e nimeni prin preajmă. În calitate de *visător* solitar, nagualul Elías a vizitat, să zicem, „piața de vechituri” a infinitului într-un moment în care era pustie – și a copiat ceea ce văzuse, dar niciodată nu a știut la ce foloseau acele lucruri, nici de unde proveneau.

Nici de astă dată nu mi-a fost greu să accept ce spunea. Ideea nu-mi părea nicidecum exagerată. Tocmai mă pregăteam să fac un comentariu, când el m-a întrerupt cu o ridicare din sprâncene. Apoi a continuat să-mi povestească despre nagualul Elías.

– Să merg în vizită la el era pentru mine cea mai mare bucurie, mi-a spus don Juan, și totodată un motiv de stranie vinovăție. Mă plictisiam îngrozitor. Nu pentru că nagualul Elías ar fi fost un om plicticos, ci pentru că nagualul Julian nu-și avea egal și strica pe orișicine pentru toată viața.

– Parcă spuneai că te simțeai încrezător și în largul dumitale în casa nagualului Elías, am spus.

– Adevărat, și tocmai acesta era motivul vinovăției mele și al problemei mele imaginare. Ca și tine, îmi plăcea să mă chinui. Cred că la început mi-am găsit pacea în compania nagualului Elías, dar mai târziu, când l-am înțeles mai bine pe nagualul Julian, l-am urmat pe el.

Mi-a povestit că locuința nagualului Elías avea în partea din față o porțiune deschisă și acoperită, unde se găseau o fierărie, unelte și o masă de tâmplărie. Casa de chirpici, cu acoperiș de

șindrilă, consta dintr-o cameră uriașă, cu podea de lut, în care nagualul locuia împreună cu șase femei vizionare, care erau, de fapt, soțiile lui. Mai existau și patru bărbați, vrăjitori vizionari din grupul lui, care ocupau niște căsuțe în jurul locuinței lui. Toți erau indieni din diverse colțuri ale țării și care migraseră în nordul Mexicului.

– Nagualul Elías avea mare respect pentru energia sexuală, mi-a spus don Juan. El credea că această energie ne-a fost dată pentru a *visa*. Mai credea că *visatul* fusese treptat dat uitării, fiindcă risca să strice echilibrul mental precar al persoanelor slabe de înger.

Eu te-am învățat *visatul*, așa cum m-a învățat și el, a continuat don Juan. M-a învățat că, în timp ce visăm, punctul de asamblare se deplasează foarte lent și natural. Echilibrul mental nu este altceva decât fixarea punctului de asamblare într-un loc cunoscut. Dacă visele fac să se miște punctul de asamblare și *visatul* este utilizat pentru a controla această mișcare naturală, și energia sexuală este necesară pentru *visat*, rezultatul este uneori dezastruos când energia sexuală se irosește în actul sexual, nu în *visat*. Atunci *visătorii* își mișcă haotic punctul de asamblare și-și pierd mințile.

– Ce încerci să-mi spui, de fapt, don Juan? l-am întrebat, simțind că tema *visatului* nu apăruse întâmplător în conversația noastră.

– Tu ești un *visător*, mi-a spus el. Dacă nu ai grijă de energia ta sexuală, ar trebui să te obișnuiești cu ideea unor mișcări necontrolate ale punctului de asamblare. Cu o clipă în urmă, erai uluit de propriile tale reacții. Ei bine, punctul tău de asamblare se deplasează aproape haotic, întrucât energia ta sexuală nu se află în echilibru.

Am făcut un comentariu nățing și nepotrivit despre viața sexuală a bărbaților adulți.

– Energia noastră sexuală este cea care guvernează *visatul*, mi-a explicat el. Nagualul Elías m-a învățat – iar eu te-am învățat pe tine – că energia sexuală e folosită fie pentru a face

dragoste, fie pentru a *visa*. Nu există altă cale. Motivul pentru care am adus tema în discuție este că tu întâmpini greutăți în deplasarea punctului de asamblare pentru a înțelege ultimul nostru subiect: abstractul.

Același lucru mi s-a întâmplat și mie, a continuat don Juan. Totul a revenit la normal abia când energia mea sexuală s-a eliberat de lumea concretă. Aceasta este regula pentru *visători*. *Stalkerii* reprezintă opusul lor. Ai putea spune că binefăcătorul meu a fost un libertin sexual, atît ca om de rînd, cît și ca nagual.

Don Juan părea dispus să dezvăluie actele binefăcătorului său, dar mi-am da seama că se răzgîndise. A clătinat din cap și mi-a spus că eram prea nereceptiv pentru astfel de revelații. Nu am insistat.

Mi-a spus că nagualul Elías avea sobrietatea pe care o căpătau numai *visătorii*, după lupte inimaginabile cu ei înșiși. Nagualul își folosea sobrietatea pentru a face față sarcinii de a răspunde întrebărilor lui Don Juan.

– Nagualul Elías mi-a explicat că întâmpinam aceeași dificultate de a înțelege spiritul ca și el, a continuat don Juan. El considera că existau două probleme diferite. Pe de o parte, nevoia de a înțelege indirect ce este spiritul, pe de altă parte, nevoia de a înțelege spiritul în mod direct.

Cu prima problemă întâmpini greutăți. O dată ce înțelegi ce înseamnă spiritul, a doua problemă se rezolvă de la sine, și invers. Dacă spiritul îți vorbește folosind cuvintele lui tăcute, vei ști imediat ce reprezintă el.

Mi-a spus că nagualul Elías credea că dificultatea consta în refuzul nostru de a accepta ideea că poate exista cunoaștere și în absența cuvintelor care s-o explice.

– Dar mie nu mi-e greu să accept, am protestat.

– Aceptarea afirmației nu-i la fel de simplă ca declarația de acceptare, a remarcat don Juan. Nagualul Elías îmi spunea că întreaga omenire se îndepărtase de abstract, deși la un moment dat probabil ne găseam foarte aproape de el. Abstractul trebuie să fi fost forța care ne sprijinea. Apoi ceva se întâmplase și ne

smulsese de lîngă abstract. Acum nu mai exista cale de întoarcere. Tot el îmi spunea că unui ucenic îi trebuia ani la rînd ca să se poată întoarce la abstract, adică să știe că limbajul și cunoașterea pot exista independent.

Don Juan a repetat că esența dificultății noastre de a reveni la abstract consta în refuzul de a accepta că puteam cunoaște în absența cuvintelor și chiar a gândurilor.

Mă pregăteam să protestez că erau vorbe fără rost, când deodată am avut sentimentul clar că îmi scăpa ceva și că acel ceva avea o importanță capitală pentru mine. Don Juan încerca, de fapt, să-mi spună ceva, ceva ce fie nu reușeam să înțeleg, fie nu putea fi spus în întregime.

– Cunoașterea și limbajul sînt două lucruri distincte, a repetat el încet.

Tocmai voiam să spun „Știu“, ca și cum într-adevăr aș fi știut, dar m-am abținut.

– Ți-am spus că despre spirit nu se poate vorbi, a continuat el, fiindcă spiritul nu poate fi cunoscut decît în mod direct. Vrajitorii încearcă să explice această stare de fapt cînd spun că spiritul este ceva ce nu poate fi văzut sau simțit. Dar el plutește în permanență deasupra noastră. Cîteodată se arată unora dintre noi. De cele mai multe ori pare indiferent.

Am tăcut. El a continuat cu explicațiile. Mi-a spus că spiritul seamănă, în multe privințe, cu un animal. El se ține departe de noi pînă în momentul în care ceva îl ademenește să se apropie. Abia atunci își manifestă prezența.

Am remarcat că, dacă spiritul nu este o entitate sau o prezență și nu are esență, atunci cum poate fi ademenit?

– Problema ta, a spus el, este că iei în considerație numai propria ta idee despre ce înseamnă abstract. De pildă, esența interioară a omului sau principiul fundamental sînt pentru tine abstracții. Chiar și ceva mai puțin vag, cum ar fi caracterul, voința, curajul, demnitatea, onoarea. Desigur, spiritul poate fi descris în funcție de toate acestea. De aici provine și neînțe-

legerea: spiritul înseamnă toate acestea și totodată nici una dintre ele.

A adăugat că ceea ce eu consideram abstracții erau fie contrariul tuturor lucrurilor practice la care mă puteam gândi, fie lucruri despre care decretasem că nu puteau avea o existență concretă.

– Pentru vrăjitor însă, abstractul e ceva ce nu are corespondent în condiția umană, a precizat el.

– Dar e vorba despre unul și același lucru! am strigat eu. Nu vezi că amîndoi vorbim despre același lucru?

– Cîtuși de puțin, a replicat el. Pentru un vrăjitor, spiritul e ceva abstract, pur și simplu, pentru că vrăjitorul îl cunoaște fără cuvinte și chiar fără gânduri. E ceva abstract, pentru că el nu poate concepe ce înseamnă spiritul. Totuși, fără cea mai mică șansă sau dorință de a înțelege, vrăjitorul manipulează spiritul. Îl recunoaște, îl cheamă la el, se familiarizează cu spiritul și îl exprimă prin faptele sale.

Am clătinat din cap cu disperare. Nu reușeam să văd deosebirea.

– Cauza neputinței tale de a înțelege constă în faptul că eu am folosit cuvîntul „abstract” ca să descriu spiritul, a spus el. Pentru tine, abstracte sînt cuvintele care descriu stări ale intuiției. Un exemplu îl reprezintă chiar cuvîntul „spirit”, care nu descrie rațiunea sau experiența practică și care, firește, nu face decît să-ți stimuleze fantezia.

Eram furios pe don Juan. I-am spus că e un încăpățînat, dar el a rîs de mine. Mi-a sugerat că, dacă aș încerca să mă gîndesc la afirmația că totuși cunoașterea putea fi independentă de limbaj, fără a mă strădui s-o înțeleg, poate reușeam să văd lumina.

– Cugetă asupra acestui lucru, m-a îndemnat el. Pentru tine nu a contat faptul că m-ai întîlnit pe mine. În ziua în care m-ai întîlnit, ai întîlnit abstractul. Dar cum nu puteai vorbi despre abstract, nu l-ai remarcat. Vrăjitorii întîlnesc abstractul fără a se gîndi la el, fără să-l vadă, fără să-l atingă și fără să-i simtă prezența.

Am tăcut, fiindcă nu-mi plăcea să intru în controversă cu el. Uneori socoteam că se exprima obscur cu bună știință. Dar don Juan părea să se amuze extraordinar.

ULTIMUL ACT DE SEDUCȚIE AL NAGUALULUI JULIAN

În curtea interioară a casei lui don Juan era la fel de liniște și răcoare ca într-o mănăstire. Aici creșteau cîțiva pomi fructiferi plantați foarte aproape unul de altul și care se pare că reglau temperatura și absorbeau zgomotele. Cînd intrasem în casa lui pentru întîia oară, făcusem cîteva remarci critice referitoare la modul illogic în care fuseseră plantați pomii. Eu aș fi lăsat mai mult spațiu între ei. El răspunsese că acei pomi nu erau proprietatea lui și că erau pomi-luptători, liberi și independenți, care se alăturaseră luptătorilor din grupul său, iar comentariile mele – valabile doar în cazul pomilor obișnuiți – nu erau relevante.

Răspunsul îmi păruse metaforic. Ceea ce nu știam atunci era că don Juan nu vorbea decît la propriu.

Acum, don Juan și cu mine ședeam în fotolii de trestie, cu fața către pomi. Toți erau încărcăți de roade. Am remarcat că priveliștea nu era doar foarte frumoasă, dar și surprinzătoare, întrucît nu era sezonul fructelor.

– În legătură cu acest lucru există o poveste interesantă, a spus el. După cum știi, pomii de colo sînt luptători din grupul meu. Acum, sînt plini de fructe, pentru că toți vrăjitorii din grupul meu au discutat și și-au exprimat sentimentele în legătură cu plecarea noastră definitivă chiar aici, în fața lor. Acum, pomii știu că atunci cînd vom pleca pe ultimul nostru drum, ne vor însoți și ei.

L-am privit uluit.

– Nu-i pot lăsa aici, mi-a explicat don Juan. Și ei sînt luptători. Și-au pus soarta în mîinile vrăjitorilor adunați în jurul nagualului. Ei știu ce sentimente am pentru ei. Punctul lor de asamblare e localizat foarte jos în enorma lor cochilie luminoasă,

fapt care le permite să ne cunoască sentimentele, de exemplu sentimentele noastre din acest moment, când discutăm despre plecarea mea definitivă.

Am rămas tăcut, fiindcă nu voiam să zăbovim asupra subiectului. Don Juan a vorbit și mi-a schimbat starea de spirit.

— Al doilea miez abstract al poveștilor cu vrăjitori se numește lovitura spiritului, a spus el. Primul miez, manifestările spiritului, reprezintă edificiul pe care *intenția* îl clădește și-l așază în calea unui vrăjitor, invitându-l apoi să intre. Este edificiul *intenției văzut* de un vrăjitor. Lovitura spiritului este același edificiu văzut de un novice, invitat — sau mai curînd forțat — să intre.

Al doilea nucleu abstract ar putea constitui el însuși o poveste. Se zice că, după ce s-a manifestat față de omul despre care am vorbit, și n-a primit nici un răspuns, spiritul i-a întins omului o capcană. A fost un ultim subterfugiu, nu pentru că omul acela ar fi fost deosebit, ci pentru că lanțul incompreensibil de evenimente al spiritului a făcut ca omul acela să fie disponibil chiar în momentul în care spiritul i-a bătut în poartă.

E de la sine înțeles că omul nu a priceput nimic din ce i-a revelat spiritul. De fapt, revelațiile contraziceau tot ce știa omul, tot ce reprezenta el. Bineînțeles, omul a refuzat pe loc și categoric să aibă de a face cu spiritul. Nu avea de gând să se lase atras de asemenea bazaconii. Nu era chiar atît de naiv. Rezultatul a fost un impas total.

Aș putea spune că-i o poveste idioată, a continuat don Juan. Aș mai putea spune că ceea ce ți-am oferit eu este un calmant destinat celor care nu se simt în largul lor în prezența tăcerii abstractului. M-a privit cu atenție o clipă, apoi a zîmbit. Îți plac cuvintele, mi s-a adresat el pe un ton acuzator. Simpla idee de cunoaștere tăcută te sperie. Însă poveștile, oricît de neroade, te încîntă și te fac să te simți în siguranță.

Zîmbetul lui era atît de poznaș, încît nu mi-am putut stăpîni rîsul.

Apoi mi-a reamintit că auzisem deja relatarea amănunțită a primei ocazii, când spiritul bătuse în ușa lui. O clipă nu mi-am dat seama la ce se referea.

— N-a fost vorba doar de binefăcătorul meu care m-a găsit aproape mort în urma rănii de glonț, mi-a explicat el. În aceeași zi, m-a găsit și mi-a bătut în ușa spiritul. Binefăcătorul meu a înțeles că se găsea acolo ca să fie un mijlocitor pentru spirit. Fără intervenția spiritului, întîlnirea cu binefăcătorul meu nu ar fi însemnat nimic.

Mi-a spus că un nagual putea fi mijlocitor doar după ce spiritul își manifesta acordul de a fi utilizat — fie aproape imperceptibil, fie prin porunci explicite. Prin urmare, nagualul nu-și putea alege ucenicii după voința și calculele proprii. Dar o dată ce spiritul își revela voința prin semne, nagualul nu-și cruța nici un efort ca s-o ducă la îndeplinire.

— După o viață de practică, a continuat el, vrăjitorii și, în special, nagualii știu că spiritul îi invită să intre în edificiul înălțat în calea lor. Ei au învățat să-și disciplineze verigile de legătură cu *intenția*. Așadar, ei sînt întotdeauna avertizați, știu de fiecare dată ce le va cere spiritul.

Don Juan a spus că înaintarea pe calea vrăjitorilor este, în general, un proces drastic, al cărui scop este acela de a disciplina veriga de legătură. Legătura omului de rînd cu *intenția* este practic moartă, iar vrăjitorii încep cu o verigă inutilă, pentru că ea nu răspunde voluntar.

A subliniat că, pentru a reactiva legătura, vrăjitorii au nevoie de un scop riguros și puternic — o stare de spirit specială, denumită *intenție neînduplecată*. Acceptarea faptului că nagualul este singura ființă capabilă de a aduce *intenția neînduplecată* reprezintă partea cea mai dificilă a uceniciei vrăjitorului.

Am protestat că eu nu vedeam în ce consta dificultatea.

— Ucenicul e o persoană care luptă să-și clarifice și să-și reînvie legătura cu spiritul, mi-a explicat el. O dată reactivată legătura, el nu mai este ucenic, dar pînă atunci, pentru a-și urma calea, are nevoie de un scop puternic, care, bineînțeles, lipsește. Așadar, el îi îngăduie nagualului să-i furnizeze scopul, iar pentru aceasta e nevoie să renunțe la propria-i individualitate. Iată în ce constă dificultatea.

Mi-a reamintit ceva ce-mi spusese adeseori: că voluntarii nu erau bineveniți în lumea vrăjitorilor, pentru că ei aveau deja un scop al lor, ceea ce le făcea extrem de dificilă renunțarea la individualitate. Dacă lumea vrăjitorilor pretindea idei și acțiuni contrare scopului voluntarilor, aceștia, pur și simplu, refuzau să se schimbe.

— Reactivarea legăturii unui ucenic reprezintă sarcina cea mai grea și mai interesantă a nagualului, a continuat don Juan. Dar și cea mai mare bătaie de cap. În funcție de personalitatea ucenicului, intențiile spiritului sînt fie de o sublimă simplitate, fie complicate ca niște labirinturi.

Don Juan m-a asigurat că, deși poate credeam contrariul, ucenicia mea nu fusese pentru el o povară atît de mare ca propria-i ucenicie pentru binefăcătorul lui. A recunoscut că aveam un dram de autodisciplină, care se dovedea foarte util, în timp ce el nu avusese deloc. Iar binefăcătorul lui, la rîndul său, dăduse dovadă de și mai puțină.

— Diferența e sesizabilă în manifestările spiritului, a continuat el. În unele cazuri, manifestările spiritului sînt aproape imperceptibile; în cazul meu, a fost vorba de porunci. Fusesem împușcat. Sîngele îmi șiroia prin gaura de glonț din piept. Binefăcătorul meu trebuia să acționeze rapid și sigur, la fel cum acționase binefăcătorul lui față de el. Vrăjitorii știu că, pe cît de grea este porunca, pe atît de dificil este discipolul.

Don Juan mi-a explicat că unul dintre cele mai profitabile aspecte ale asocierii cu doi naguali fusese acela că avusese ocazia să audă aceleași povești, relatate din două puncte de vedere diferite. De exemplu, povestea despre nagualul Elías și manifestările spiritului, văzută din perspectiva ucenicului, era povestea dificultății împlinite de spirit în a bate în poarta binefăcătorului său.

— Tot ce avea legătură cu binefăcătorul meu era extrem de dificil, a spus don Juan și a început să rîdă. La douăzeci și patru de ani, spiritul nu se mulțumise doar să-i bată în poartă, ci aproape i-o scosese din țîțîni.

Mi-a spus că, în realitate, povestea începuse cu cîțiva ani mai înainte, cînd binefăcătorul lui era un adolescent frumos, vlăstarul unei familii de vază din Mexico City. Era bogat, educat, fermecător și avea o personalitate charismatică. Femeile se îndrăgosteau de el la prima vedere. Dar el era încă de atunci comod și nedisciplinat, leneș față de tot ce nu-i oferea imediată satisfacție.

Don Juan a spus că, pentru o astfel de personalitate, cu o astfel de educație — unicul fiu al unei văduve bogate, care îl răsfăța împreună cu cele patru surori ale lui — tînărul nu se putea comporta decît într-un singur fel. Se complăcea în toate formele de necuviințe care-i treceau prin minte. Chiar și printre amicii lui, la fel de comozi ca el, era văzut ca un delincvent moral, care trăia doar pentru a face tot ce lumea considera drept imoral.

În cele din urmă, excesele îl șubreziseră fizic și se îmbolnăvisese fatal de tuberculoză — cea mai temută boală a vremii. Dar, în loc să-l potolească, boala îi crease o condiție fizică în care se simțea mai senzual decît oricînd. Cum nu avea nici un dram de autocontrol, se dedase cu totul desfrîului, iar sănătatea i se deteriorase pînă cînd nu mai avusese nici o speranță. Zicala că nicio dată nu plouă, ci toarnă cu găleata, fusese, cu siguranță, adevărată pentru binefăcătorul lui don Juan în acea perioadă. În timp ce sănătatea i se ruina, îi murise mama — singurul sprijin și singura care-l mai ținuse în frîu. Ea îi lăsase o moștenire apreciabilă, care ar fi trebuit să-i asigure o existență fără griji pînă la sfîrșitul vieții, dar nesăbuit cum era, în cîteva luni o risipise pînă la ultimul ban. Fără vreo meserie sau ocupație, fusese nevoit să fure ca să poată trăi.

Fără bani, nu mai avusese nici prieteni; pînă și femeile care-l iubiseră cîndva îi întorseseră spatele. Pentru prima oară în viață se confruntase cu realitatea crudă. Dată fiind starea sănătății lui, ar fi trebuit să-și aștepte sfîrșitul. Dar era o fire adaptabilă. Hotărîse să muncească și să-și cîștige singur existența.

Totuși, nu reușise să-și schimbe năravurile libertine, ceea ce-l obligase să-și găsească de lucru în singurul loc în care se simțea în largul lui: teatrul. Aptitudinile lui constau în faptul că era un

cabotin înăscut și că-și petrecuse cea mai mare parte a vieții de adult în compania actrițelor. Se alăturase unei trupe de actori de provincie, departe de cercul lui de prieteni și cunoștințe, și devenise un actor extrem de talentat, eroul bolnav de tuberculoză din piesele religioase și moraliste.

Don Juan a comentat pe marginea straniei ironii care marcase în permanență viața binefăcătorului său. Iată cum un desfrînat, care fusese pe moarte din pricina apucăturilor lui desfrîdate, ajunsese să joace roluri de sfinți și de mistici. Jucase pînă și rolul lui Iisus într-o scenetă, în timpul Săptămîinii Patimilor.

Sănătatea lui se menținuse bună pe timpul unui singur turneu teatral din statele nordice. Apoi, în orașul Durango, se petrecuseră două lucruri: viața lui se încheiase și spiritul îi bătuse la poartă.

Moartea și bătaia în poartă a spiritului veniseră în același timp – ziua în amiaza mare, printre tufe. Moartea îl surprinsese în timp ce seducea o femeie. Era deja extrem de slăbit și în ziua aceea făcuse mai multe eforturi decît de obicei. Tînăra, care era vioaie, rezistentă și îndrăgostită lulea, îi promisese să facă dragoste cu el și, astfel, îl convinsese să meargă împreună într-un loc retras, departe de orice așezare omenească. Apoi i se împotrivise ore întregi. Cînd, în sfîrșit, îi cedase, el era complet epuizat și tușea atît de rău, încît abia putea să respire.

În timpul ultimei izbucniri de pasiune simțise o durere ascuțită în umăr. Avusese senzația că i se despică pieptul și un acces de tuse îl făcuse să nu-și poată stăpîni voma. Dar dorința de a căuta plăcerea îl îmboldise să continue pînă cînd survenise moartea, sub forma unei hemoragii. Atunci, își făcuse apariția spiritul, adus de un indian care-i venise în ajutor. Mai devreme, îl remarcase pe indian venind pe urmele lui, dar nu-i acordase nici o atenție, preocupat doar să seducă fata. Văzuse ca prin vis fata. Nu era speriată și nu-și pierduse stăpînirea de sine. Se îmbrăcase rapid și eficient și fugise ca un iepure fugărit de ogari.

Îl văzuse și pe indian, care se repezise spre el, încercînd să-l facă să se ridice în capul oaselor. Îl auzise spunînd lucruri fără

sens. Îl auzise angajîndu-se față de spirit și murmurînd cuvine de neînțeles într-o altă limbă. Apoi indianul acționase fulgerător. Stînd în spatele lui, îi aplicase o lovitură puternică între omoplați.

Foarte rațional, muribundul dedusese că indianul încerca fie să-i desprindă un cheag de sînge, fie să-l ucidă.

Cum indianul continua să-l lovească în spate, muribundul se convinsese că indianul era iubitul sau soțul fetei și că voia să-l omoare. Dar, văzînd strălucirea intensă din privirea indianului, își schimbase părerea. Își dăduse seama că indianul era, pur și simplu, nebun și nu avea nici o legătură cu femeia. Cu ultima fărîmă de luciditate, se concentrase asupra a ceea ce bolborosea indianul. Acesta spunea că puterea omului era incalculabilă, că moartea exista numai pentru că noi o *intenționăm* încă din clipa nașterii, că *intenția* morții ar putea fi suspendată prin schimbarea poziției punctului de asamblare.

Atunci, înțelesese că indianul era complet nebun. Situația era atît de dramatică – își dădea sufletul lîngă un indian țicnit care bolborosea tot felul de bazaconii – încît își jurase că va rămîne un cabotin pînă în ultima clipă și-și promisese să nu moară nici din pricina hemoragiei, nici a loviturilor, ci să moară de rîs. Așadar, rîsesse pînă cînd își dăduse sufletul.

Don Juan a precizat că, desigur, binefăcătorul lui nu avusese cum să-l ia pe indian în serios. Nimeni nu putea lua în serios o asemenea persoană, cu atît mai puțin un potențial ucenic care nu alesese de bunăvoie meseria de vrăjitor.

Apoi don Juan a spus că îmi dăduse diferite versiuni a ceea ce însemna meseria de vrăjitor. Mi-a spus că nu era o îndrăzneală din partea lui să-mi dezvăluie că, din punctul de vedere al spiritului, sarcina consta în clarificarea verigii noastre de legătură cu el. Edificiul pe care *intenția* îl ridică în calea noastră este, deci, un loc de purificare, în care nu găsim atît metodele de clarificare a verigii noastre de legătură, cît cunoașterea fără cuvinte, care permite desfășurarea procesului de clarificare. Fără această cunoaștere fără cuvinte nu ar putea avea loc nici un proces și toți am trăi sentimentul că ne lipsește ceva.

Mi-a explicat că evenimentele declanșate de vrăjitori ca urmare a cunoașterii fără cuvinte erau atât de simple, și totuși atât de abstracte, încât vrăjitorii hotărâseră cu multă vreme în urmă să vorbească despre ele numai în termeni simbolici. Manifestările spiritului și bătaia în ușa a spiritului erau tocmai astfel de exemple.

Don Juan mi-a spus că, de pildă, o descriere a ceea ce se petrece în timpul primei întâlniri dintre un nagual și un viitor ucenic, din punctul de vedere al vrăjitorului ar fi absolut de neînțeles. Ar fi un nonsens să explici că nagualul, în virtutea experienței lui de o viață, își concentrează ceva ce noi nu ne putem imagina, și anume cea de a doua atenție a lui – conștiința elevată câștigată prin inițierea în vrăjitorie – asupra conexiunii invizibile cu un abstract indefinibil. El făcea acest lucru pentru a scoate în evidență și a clarifica conexiunea invizibilă a altcuiva cu acel abstract indefinibil.

A remarcat că fiecare dintre noi era împiedicat să ajungă la cunoașterea fără cuvinte datorită barierelor naturale specifice fiecărui individ; și că cea mai insurmontabilă barieră în cazul meu era tendința de a-mi masca automulțumirea prin independență.

L-am rugat insistent să-mi dea un exemplu concret. I-am reamintit cum mă avertizase cândva că unul dintre șiretlicurile lui preferate în discuții era lansarea unor critici de ordin general care nu puteau fi susținute prin exemple concrete.

Don Juan s-a uitat la mine și a zâmbit larg.

– În trecut îți administram plante energizante, mi-a spus el. La început, ai făcut tot posibilul ca să te convingi că ceea ce trăiai erau halucinații. Apoi ai vrut să ai anumite halucinații. Îmi amintesc că am ris de insistența ta de a le numi experiențe didactice halucinatorii.

Mi-a spus că nevoia mea de a-mi dovedi independența iluzorie m-a împins într-o poziție din care nu puteam accepta ceea ce îmi spunea el că se întâmplă, deși era ceea ce știam și eu în sinea mea. Știam că el folosea plante energizante, mijloace modeste așa cum erau ele, pentru a mă determina să intru în stări

parțiale sau temporare de conștiință elevată, deplasându-mi punctul de asamblare din poziția lui obișnuită.

– Te-ai folosit de bariera independenței ca să depășești acest impediment, a continuat el. Aceeași barieră a continuat să aibă efect pînă în ziua de azi, așa că încă mai ai senzația nedefinită de neliniște, deși poate nu chiar atât de pronunțată. Acum, problema este: cum îți ordonezi concluziile, astfel încât experiențele tale curente să se potrivească în tiparul automulțumirii tale?

I-am mărturisit că singura cale în care îmi puteam păstra independența era să nu mă gîndesc deloc la experiențele mele.

Rîsul sănătos al lui don Juan aproape l-a făcut să cadă din fotoliul de trestie. S-a ridicat în picioare și a început să se plimbe prin încăpere, ca să-și recapete suflul. Apoi s-a așezat din nou, reluîndu-și aerul grav. A împins fotoliul în spate și și-a încrucișat picioarele.

Mi-a spus că noi, ca oameni de rînd, nu știm și nu avem să știm vreodată că ceea ce ne dă preocuparea ereditară pentru soartă e ceva perfect real și funcțional: veriga noastră de legătură cu *intenția*. A afirmat că în timpul vieții noastre active nu avem niciodată ocazia de a trece de nivelul preocupărilor simple, întrucît din timpuri imemorabile grija pentru problemele zilnice ne-a adormit simțurile. Abia cînd viața noastră e pe cale să se sfîrșească, preocuparea ereditară pentru soartă începe să capete un alt aspect. Atunci începem să întrevădem prin ceața grijilor zilnice. Din păcate, această trezire vine întotdeauna mîna în mîna cu pierderea de energie datorată vîrstei, deci cînd nu mai avem puterea să ne schimbăm preocuparea într-o descoperire pragmatică și pozitivă. În acest punct, tot ce rămîne e o neliniște surdă și sfîșietoare, dorința de ceva ce nu poate fi exprimat și furia de a fi ratat acel ceva.

– Îmi place poezia din multe motive, a spus el. Unul este acela că poezia surprinde starea de spirit a luptătorilor și explică ceea ce cu greu poate fi explicat.

A recunoscut că poezii sînt extrem de conștienți de legătura noastră cu spiritul, dar la modul intuitiv, nu deliberat și pragmatic, ca vrăjitorii.

— Poeții nu înțeleg direct spiritul, a continuat el. De aceea poezia lor nu reușește să atingă esența adevăratelor gesturi pentru spirit. Totuși, ei se apropie extrem de mult.

A luat de pe scaunul de alături una dintre cărțile mele de poezie, o colecție de Juan Ramón Jiménez. A deschis-o la un semn, mi-a întins-o și mi-a făcut semn să citesc.

*Oare eu sînt acela care umblă în noapte
prin cameră sau este cerșetorul
care dădea tîrcoale prin grădină
la ceas de asfințit?*

*Privesc în jur
și văd că totul
e și nu e la fel...
Fereastra a fost cumva deschisă?
Nu cumva adormisem?*

*N-avea grădina un verde palid?...
Cerul era curat, senin...
Acum sînt nori
și vînt,
iar grădina e tristă și întunecată.*

*Oare aveam părul negru...
Eram îmbrăcat în cenușiu...
Acum am părul cenușiu
și-s îmbrăcat în negru...
Așa să fie mersul meu?
Iar glasul care acum răsună în mine
are ritmul vocii mele de demult?
Oare sînt eu sau este cerșetorul
care dădea tîrcoale prin grădină
la ceas de asfințit?*

*Privesc în jur...
Sînt nori și bate vîntul...
Grădina-i tristă și întunecată...*

*Vin și mă duc... Nu e adevărat
că mă furase somnul?
Am părul cenușiu...Totul
este la fel, și totuși s-a schimbat...*

Am recitat poezia pentru mine și am sesizat starea de spirit a poetului: neputința și nedumerirea lui. L-am întrebat pe don Juan dacă simțea același lucru.

— Cred că poetul simte presiunea îmbătrînirii și neliniștea adusă de această descoperire, mi-a răspuns don Juan. Dar acesta e numai un aspect. Celălalt aspect, care mă interesează pe mine, este că poetul, deși nu-și deplasează nici o clipă punctul de asamblare, intuiește că se întîmplă ceva extraordinar. Intuiește cu mare certitudine că există un factor fără nume, copleșitor tocmai datorită simplității lui, care ne determină soarta.

3. VICLENIA SPIRITULUI

PURIFICAREA LEGĂTURII CU SPIRITUL

Soarele încă nu răsărise din spatele piscurilor dinspre est, dar era deja caniculă. Când am ajuns la primul povârniș, la câțiva kilometri pe șosea de la marginea orașului, don Juan s-a oprit și a ieșit în afara carosabilului. S-a așezat pe niște bolovani uriași, care fuseseră desprinși cu dinamită din coasta muntelui la vremea când fusese construită șoseaua, și mi-a făcut semn să mă așez lângă el. De obicei, poposeam aici ca să stăm de vorbă sau să ne odihnim, în drum spre munții din apropiere. Don Juan mi-a dat de știre că această excursie avea să fie mai lungă și că era posibil să rămânem în munți mai multe zile.

— Vom discuta despre cel de al treilea miez abstract, mi-a spus don Juan. El se numește viclenia spiritului sau viclenia abstractului, sau practicarea *stalkingului* pe sine, sau purificarea verigii de legătură.

M-a surprins diversitatea numelor, dar n-am spus nimic. L-am așteptat să-și continue explicația.

— Ca și în cazul primelor două miezuri, a continuat el, și acesta ar putea constitui o poveste în sine. Povestea spune că, după ce a bătut zadarnic în poarta omului despre care am mai vorbit, spiritul a recurs la singurul mijloc pe care-l mai avea la îndemână: viclenia. La urma urmei, spiritul ieșise din multe încurcături prin viclenie. Era limpede că, dacă voia să aibă efect

asupra aceluși om, trebuia să-l ademenească. Așadar, spiritul a început să-l inițieze în misterele vrăjitoriei. Astfel, calea uceniciei în vrăjitorie a devenit ceea ce este: o cale a artificiei și subterfugului.

Povestea spune că spiritul l-a ademenit pe om, făcându-l să penduleze între niveluri de conștiință, ca să-i arate cum să economisească energia necesară consolidării verigii lui de legătură.

Don Juan mi-a spus că, dacă aplicam povestea lui la epoca modernă, aveam cazul nagualului, conducta vie a spiritului, repetind structura acestui miez abstract și recurgând la artificii și subterfugii pentru a preda tainele vrăjitoriei.

Deodată, s-a ridicat și a pornit spre lanțul de munți. L-am urmat și am început urcușul, umăr la umăr.

Târziu, spre seară, am ajuns în vârful acelor munți înalți. Chiar și la acea altitudine, era încă foarte cald. Toată ziua urmasem o potecă aproape invizibilă. În cele din urmă, am ajuns într-un mic luminiș, vechi post de observație, cu vedere spre nord și spre vest.

Ne-am așezat acolo și don Juan a revenit la conversația noastră despre poveștile cu vrăjitori. A spus că acum cunoșteam cum se manifestase *intenția* față de nagualul Elías, precum și povestea spiritului care bătuse în poarta nagualului Julian. Știam și despre întâlnirea lui cu spiritul și, desigur, nu puteam uita cum îl întâlnisem eu. Toate aceste povestiri, mi-a spus el, aveau aceeași structură; numai personajele erau altele. Fiecare povestire era o tragicomedie abstractă, cu un singur personaj abstract, *intenția*, și doi actori din rîndul oamenilor, nagualul și ucenicul său. Scenariul era miezul abstract.

Mi-am închipuit că, în sfârșit, înțelesesem ce voia să spună, dar nu-mi puteam explica nici eu ce anume înțelegeam, așa cum nu-i puteam explica nici lui don Juan. Când am încercat să-mi pun gândurile în cuvinte, mi-am dat seama că mă bâlbâiam.

Don Juan a părut să recunoască starea mea. Mi-a sugerat să mă relaxez și să ascult. Mi-a spus că următoarea povestire era despre procesul de aducere a unui ucenic pe tărîmul spiritului,

proces pe care vrăjitorii îl denumeau viclenia spiritului sau purificarea legăturii cu *intenția*.

– Ți-am povestit deja cum m-a adus nagualul Julian în casa lui, după ce am fost rănit, și cum mi-a îngrijit rana pînă m-am vindecat, a continuat don Juan. Dar nu ți-am spus cum mi-a purificat legătura, cum m-a învățat să practic *stalkingul* pe mine însumi.

Primul lucru pe care-l face un nagual cu un potențial ucenic este să-l ademenească. Adică, îi aplică o lovitură în veriga de legătură cu spiritul. Există două modalități de a realiza acest lucru. Una este prin căi seminormale, așa cum am procedat eu cu tine, alta prin vrăjitorie propriu-zisă, cum a procedat cu mine binefăcătorul meu.

Don Juan mi-a povestit din nou cum binefăcătorul său îi convinsese pe oamenii adunați pe drum că rănitul era propriul său fiu. Apoi plătise pe cîtiva dintre ei să-l transporte pînă la locuința lui pe don Juan, lipsit de cunoștință din pricina pierderii de sînge și a șocului. Cîteva zile mai tîrziu, don Juan se trezise din leșin și dăduse cu ochii de un bătrîn cumsecade și de soția lui cea corpolentă care-i îngrijeau rana.

Bătrînul îi spusese că se numea Belisario, că nevasta lui era o renumită vindecătoare și că amîndoi se îngrijeau să-i vindece rana. Don Juan le spusese că nu avea bani, iar Belisario îi sugerase că, după ce se va înzdrăveni, putea găsi o cale să-i plătească.

Don Juan a spus că era complet derutat, stare deloc nouă pentru el. Era un indian de douăzeci și doi de ani, voinic și nesăbuit, fără minte, fără educație și cu o fire insuportabilă. Nu știa ce înseamnă recunoștința. Socotea că era foarte frumos din partea bătrînului și a soției acestuia să-l ajute, dar intenționa să aștepte pînă la vindecarea răni și apoi să dispară, pur și simplu, în toiul nopții.

Cînd își revenise suficient de mult și se pregătea să fugă, bătrînul Belisario îl duse într-o cameră și, șoptind înspăimîntat, îi destăinuise că acea casă aparținea unui om hain care-i ținea prizonieri pe el și pe soția lui. Îl rugase pe don Juan să-i ajute

să-și recapete libertatea, să scape de cel care-i răpise și-i tiraniza. Înainte ca don Juan să apuce să răspundă, un monstru cu chip de pește, parcă desprins dintr-o poveste de groază, dăduse buzna în cameră, de parcă ar fi ascultat la ușă. Avea o față verde-cenușie, un singur ochi în frunte și era mare cît ușă. Monstrul se uitase chiorîș la don Juan, șuierînd ca un șarpe, gata să-l sfîșie, și-l spe-riase atît de cumplit, încît tinărul leșinase.

– Modul lui de a-mi aplica o lovitură în veriga de legătură cu spiritul a fost fără cusur, a rîs don Juan. Firește, înainte de apariția monstrului binefăcătorul meu mă făcuse să ating starea de conștiință elevată, așa că ceea ce *vedeam* sub înfățișarea unui monstru era o așa-numită ființă anorganică, un cîmp amorf de energie.

Don Juan a spus că știa nenumărate cazuri în care inventivitatea diabolică a binefăcătorului său crease situații ilare și stînjenitoare pentru toți ucenicii săi, îndeosebi pentru don Juan, a cărui seriozitate și rigiditate îl făcea ținta preferată a farselor didactice puse la cale de nagualul Julian. După o scurtă pauză, don Juan a adăugat că era de la sine înțeles că acele farse îl amuzau nespun de mult pe binefăcătorul lui.

– Dacă tu crezi că rîd de tine – ceea ce și fac – află că asta nu-i nimic față de cum rîdea el de mine, a continuat don Juan. Diabolicul meu binefăcător învățase să plîngă ca să-și ascundă rîsul. Închipuie-ți cum mai plîngea cînd mi-am început ucenicia.

Continuîndu-și povestea, don Juan a declarat că viața lui nu mai fusese niciodată aceeași după șocul trăit la *vederea* acelei ființe monstruoase. Binefăcătorul lui se asigurase de acest lucru. Don Juan mi-a explicat că, o dată ce un nagual și-a inițiat în viclenie potențialul discipol, îndeosebi discipolul menit a fi nagual, trebuia să facă tot posibilul ca ucenicul să se supună regulilor. Această supunere putea fi de două feluri. Fie potențialul discipol era atît de disciplinat și de bine adaptat, încît nu mai era nevoie decît să decidă să se alătore nagualului, ca în cazul tinerei Talía. Fie potențialul discipol era o persoană puțin sau chiar deloc disciplinată, situație în care nagualul era nevoit să irosească timp și efort ca să-l convingă.

În cazul lui don Juan, care era un țăran needucat și fără minte, procesul de aducere pe calea cea dreaptă luase întorsături bizare.

Curînd după prima lovitură, binefăcătorul lui i-o aplicase pe a doua, demonstrîndu-i lui don Juan posibilitatea de a se transforma. Într-o zi, binefăcătorul lui se preschimbase într-un tînăr. Don Juan fusese incapabil să conceapă că acea transformare era altceva decît o mostră de desăvîrșită actorie.

– Cum reușea astfel de transformări? am întrebat.

– Era atît vrăjitor, cît și artist, mi-a răspuns don Juan. Vrăjitoria consta în faptul că se transforma deplasîndu-și punctul de asamblare în poziția care favoriza schimbarea dorită. Artă consta în perfecțiunea transformării.

– Nu prea înțeleg ce-mi spui, am intervenit.

Don Juan mi-a spus că percepția este un punct cheie pentru tot ce întreprinde omul, ea fiind guvernată de amplasarea punctului de asamblare. Așadar, dacă punctul își schimbă poziția, percepția omului asupra lumii se schimbă în consecință. Vrăjitorul care știa exact unde să-și plaseze punctul de asamblare putea deveni orice dorea.

– Măiestria nagualului Julian de a-și deplasa punctul de asamblare era atît de desăvîrșită, încît nagualul putea determina cele mai subtile transformări, a continuat don Juan. De exemplu, cînd un vrăjitor se preschimbă în corb, este, desigur, vorba de o mare realizare. Dar ea implică o schimbare importantă, deci mare, a punctului de asamblare. Totuși, mutarea punctului în poziția unui om gras sau a unui bătrîn este o manevră extrem de delicată și necesită o ascuțită cunoaștere a firii omenești.

– Eu aș evita să mă gîndesc sau să discut despre astfel de lucruri ca despre niște fapte, am spus.

Don Juan a rîs, ca și cum aș fi spus lucrul cel mai amuzant din lume.

– A existat un motiv pentru transformările binefăcătorului dumitale? am întrebat. Sau nu făcea decît să se amuze?

– Nu vorbi prostii. Luptătorii nu fac nimic doar ca să se amuze, mi-a răspuns el. Transformările lui erau strategice. Erau

dictate de necesitate, ca transformarea dintr-un om bătrîn într-unul tînăr. Din cînd în cînd, apăreau și consecințe amuzante, dar asta-i cu totul altceva.

I-am reamintit că-l mai întrebases cum învățase binefăcătorul lui să opereze aceste transformări. El îmi spusese că nagualul Julian avusese un maestru, dar refuzase să-mi spună pe cine anume.

– Acel vrăjitor misterios care te protejează, mi-a răspuns scurt don Juan.

– Care vrăjitor misterios? am întrebat.

– Nemuritorul, a adăugat și m-a privit întrebător.

Pentru toți vrăjitorii din grupul lui don Juan, Nemuritorul era un personaj cît se poate de evocator. Din spusele lor, Nemuritorul era un vrăjitor din timpuri străvechi. El reușise să supraviețuiască pînă în epoca modernă, manipulîndu-și punctul de asamblare, făcîndu-l să se miște în anumite feluri și spre anumite locuri în interiorul cîmpului său global de energie. Astfel de manevre îl ajutaseră să-și păstreze conștiința și forța vitală.

Don Juan îmi spusese despre înțelegerea la care ajunseseră cu secole în urmă predecesorii lui vizionari cu Nemuritorul. Nemuritorul le oferise daruri, în schimbul energiei vitale. Datorită acestui tîrg, ei îl considerau protejatul lor și îl numeau „chiriașul“.

Don Juan îmi explicase că vrăjitorii din vechime erau experți în deplasarea punctului de asamblare. Pe această cale, ei descoperiseră lucruri extraordinare despre percepție, conștiință însă cît de ușor te puteai rătăci în aberație. Situația Nemuritorului era pentru don Juan un exemplu clasic de aberație.

Don Juan îmi repeta cu orice prilej că, dacă punctul de asamblare era deplasat de cineva care nu numai că îl *vedea*, dar avea și energia de a-l mișca din loc, punctul luneca în interiorul sferei luminoase, în direcția indicată de cel care-l deplasase. Strălucirea lui era îndeajuns pentru a lumina firele cîmpurilor de energie pe care le atîngea. Noua percepție asupra lumii rezultate de aici era la fel de completă – dar nu identică – ca percepția noastră de zi

cu zi, prin urmare, cumpătarea era esențială în acțiunea de deplasare a punctului de asamblare.

Continuându-și povestea, don Juan mi-a spus că se obișnuise repede să-l considere pe bătrînul care-i salvase viața ca fiind în realitate un tînăr în rol de bătrîn. Dar, într-o bună zi, tînărul se prefăcuse din nou în bătrînul Belisario, cel întîlnit de don Juan. El și femeia pe care don Juan o crezuse a fi soția lui își strînseseră lucrurile, apoi doi bărbați zîmbitori apăruseră ca din pămînt, minînd cîteva măgari.

Don Juan rîdea, savurînd povestirea. El mi-a spus că, în timp ce căraușii încărcau lucrurile pe măgari, Belisario îl luase deoparte și-i atrăsese atenția că el și soția lui erau din nou deghizați. El redevenise bătrîn, iar frumoasa lui soție era acum o indiancă grasă și țîfnoasă.

— Eram atît de tînăr și de prost, încît pentru mine avea valoare numai evidența, a continuat don Juan. Cu numai cîteva zile mai înainte, fusesem martor la acea incredibilă transformare dintr-un bătrîn neputincios de șaptezeci de ani într-un tînăr zdravăn abia trecut de douăzeci și-l crezusem pe cuvînt pe Belisario că vîrsta era o simplă mască. Soția lui se preschimbase și ea dintr-o indiancă mătăhăloasă și acră într-o tînără zveltă și frumoasă. Desigur, femeia nu se transformase în același fel ca binefăcătorul meu. El fusese cel care o schimbase. Bineînțeles, la vremea aceea mi-aș fi putut da seama de toate, dar înțelegerea se capătă întotdeauna treptat și doar prin suferințe.

Don Juan mi-a spus că bătrînul îl asigurase că rana i se vindecă, deși el nu se simțea încă prea bine. Atunci bătrînul îl îmbrățișase pe don Juan și-i șoptise cu adîncă tristețe: „Monstrul te-a plăcut atît de mult, încît ne-a pus în libertate pe mine și pe soția mea și te-a luat pe tine ca unic servitor.”

— I-aș fi rîs în nas, a continuat don Juan, dacă din locuința monstrului nu s-ar fi auzit un mîrîit furios și animalic și o hărmălaie înfricoșătoare.

Ochii lui don Juan străluceau de satisfacție interioară. Eu aș fi vrut să-mi păstrez seriozitatea, însă nu mi-am putut stăpîni rîsul.

Conștient de spaima lui don Juan, Belisario își ceruse mii de scuze pentru întorsătura sorții care-l eliberase pe el, luîndu-l, în schimb, prizonier pe don Juan. Plescăise dezgustat din limbă și blestemase monstrul. Cu lacrimi în ochi, îi înșirase corvezile la care îl supunea monstrul în fiecare zi. Iar cînd don Juan protestase, îi mărturisise în șoaptă că nu exista cale de scăpare, întrucît monstrul era un vrăjitor fără pereche.

Don Juan îi ceruse lui Belisario să-l sfătuiască ce să facă. Belisario se lansase într-o lungă explicație, spunînd că planurile de acțiune erau potrivite numai cînd aveai de a face cu oameni de rînd. În contextul uman, se pot face planuri și pune la cale acțiuni, și, cu puțin noroc, șiretenie și dăruire, avem șanse de izbîndă. Dar în fața necunoscutului, respectiv situația lui don Juan, singura speranță de supraviețuire era să accepte și să înțeleagă.

Belisario îi mărturisise cu glas abia auzit că, pentru a fi sigur că monstrul nu-l va urmări, se ducea în statul Durango, ca să învețe tainele vrăjitoriei. Îl întrebasese pe don Juan dacă și el era interesat să se inițieze în vrăjitorie. Îngrozit de idee, don Juan îi răspunsese că nu voia să aibă nimic de a face cu vrăjitoarele.

Don Juan a rîs cu poftă și a recunoscut că îi făcea plăcere să-și amintească ce mult îl amuzase acest joc pe binefăcătorul lui. Mai ales cînd, într-o pornire înspăimîntată și pătimașă, don Juan refuzase invitația lui sinceră de a se iniția în vrăjitorie, spunînd: „Sînt indian. Sînt născut ca să urăsc vrăjitoarele și să mă tem de ele.”

Belisario schimbă o privire cu soția lui, apoi trupul îi fusese cuprins de convulsii. Don Juan își dăduse seama că omul plîngea înfundat, vădit jignit de refuz. Soția lui trebuise să-l sprijine pînă cînd își mai revenise.

În timp ce se îndepărta împreună cu soția lui, Belisario îi dăduse lui don Juan încă un sfat. Îi spusese că monstrul detesta femeile și că don Juan ar fi făcut bine să caute un bărbat care să-l înlocuiască, poate că monstrul l-ar fi plăcut pe celălalt îndeajuns de mult ca să-și schimbe sclavul. Dar nu era cazul să-și facă prea multe speranțe, întrucît aveau să treacă ani întregi pînă să

ajungă să iasă din casă. Monstrul obișnuia să se asigure că sclavii îi erau fideli sau, cel puțin, îl ascultau.

Don Juan nu mai suportase. Nervii îi cedaseră, izbucnise în plîns și-i spusese lui Belisario că nu avea de gînd să fie sclavul nimănui. Mai bine își lua zilele. Bătrînul se arătase foarte mișcat de izbucnirea lui don Juan și-i mărturisise că și el se gîndise la același lucru, dar, din păcate, monstrul știa să citească gîndurile și de fiecare dată îl împiedicase să-și ia viața. Belisario se oferise din nou să-l ia pe don Juan cu el la Durango, ca să învețe tainele vrăjitoriei. Îi spusese că era singura soluție. Dar don Juan îi replicase că, pentru el, soluția propusă însemna să sară din lac în puț.

Belisario începuse să plîngă în hohote și-l îmbrățișase pe don Juan. Blestemase momentul în care îi salvase viața și jurase că nu avusese nici cea mai vagă idee că vor schimba locurile. Își suflase nasul și, fixîndu-l pe don Juan cu o privire arzătoare, spusese: „Deghizarea e singura cale de supraviețuire. Dacă nu te porți cum trebuie, monstrul îți poate lua sufletul și te poate preschimba într-un sclav sărac cu duhul, care să-i îndeplinească poruncile și nimic mai mult. Păcat că nu am mai mult timp, ca să te învăț să joci teatru.“ Apoi plînsese și mai amarnic.

Abia stăpînindu-și lacrimile, don Juan îl rugase să-i spună cum se putea deghiza. Belisario îi destăinuise că monstrul avea ochi teribili și-i recomandase lui don Juan să se deghizeze oricum dorea. La urma urmei, avea la dispoziție ani întregi ca să încerce diverse moduri de a se deghiza. În prag îl strînsese în brațe pe don Juan, plîngînd nestăpînit. Soția lui atinsese timid mîna tînărului. Apoi amîndoi plecaseră.

— În viața mea n-am mai trăit așa spaimă și deznădejde, mi-a povestit don Juan. Monstrul colinda cu zgomot prin casă, ca și cum m-ar fi așteptat cu nerăbdare. M-am așezat jos, lîngă ușa, și am început să scîncesc ca un cîine bătut. Apoi am vomitat de frică.

Don Juan rămăsese așa ore întregi, incapabil să se miște. Fără exagerare, simțise că leșină cînd îl văzuse pe Belisario fluturîndu-și brațele și încercînd cu disperare să-i atragă atenția de pe cealaltă parte a străzii. Simplul fapt de a-l revedea îl făcuse

pe don Juan să se însenineze la față dintr-o dată. Belisario stătea chircit lîngă trotuar, pîndind casa. Îi făcuse semn lui don Juan să rămînă acolo unde se găsea.

După un timp insuportabil de lung, Belisario se tîrîse în patru labe, apoi înaintase de-a bușilea pînă cînd ajunsese lîngă don Juan. Îi luase ore întregi ca să se apropie. Trecuseră pe acolo o mulțime de persoane, dar nimeni nu părea să fi observat disperarea lui don Juan sau mișcările bătrînului. Venind lîngă don Juan, Belisario îi șoptise că se simțise îngrozitor fiindcă îl lăsase ca pe un cîine legat de un stîlp. Soția lui se împotrivise, dar bătrînul se întorsese, ca să încerce să-l salveze. La urma urmei, libertatea lui se datora lui don Juan.

Cu o șoptă poruncitoare, îl întrebuse pe don Juan dacă era pregătit și dispus să facă orice, numai să scape. Don Juan îl asigurase că va face orice. Pe furiș, Belisario îi dăduse un maldăr de haine. Apoi îi încredințase planul său. Don Juan trebuia să se ducă într-o aripă a casei, cît mai departe de camerele monstrului, și acolo să-și schimbe hainele cu băgare de seamă, una cîte una, începînd cu pălăria și terminînd cu pantofii. Apoi trebuia să pună toate hainele pe o ramă de lemn, un manechin pe care urma să-l construiască singur, repede și bine, de îndată ce intra în casă.

Următorul punct al planului prevedea ca don Juan să se deghizeze în singurul mod care-l putea păcăli pe monstru: maldărul de haine.

Don Juan alergase în casă și pregătise totul. Construisese un fel de sperietoare de ciori din prăjinile pe care le găsisese în spatele casei, își scosese hainele și le agățase pe prăjini. Dar cînd desfăcuse legătura de haine, rămăsese uluit: erau straie femeiești!

— M-am simțit ca un dobitoc, nu știam ce să fac, mi-a povestit don Juan. Tocmai mă pregăteam să îmbrac vechile mele haine, cînd am auzit mîriiturile neomenesti ale fapturii aceleia monstruoase. Fusesem educat să disprețuiesc femeile, să cred că singura lor menire era să se îngrijească de bărbat. Să mă îmbrac în veșminte femeiești însemna pentru mine să mă preschimb în

femeie. Dar spaima mea de monstru era atât de puternică, încît am închis ochii și mi-am pus hainele acelea blestемate.

M-am uitat la don Juan și mi l-am închipuit în haine femeiești. Era o imagine atât de caraghioasă, încît, fără voia mea, am izbucnit în rîs.

Don Juan mi-a spus că bătrînul Belisario, care-l aștepta de cealaltă parte a străzii, îl văzuse îmbrăcat în femeie și începuse să plîngă nestăpînit. Plîngînd, îl condusesese pe don Juan la marginea orașului, unde aștepta soția lui împreună cu cei doi catîrgii. Unul din aceștia îl întrebese fără rușine pe Belisario dacă o răpise pe fata aceea ciudată ca s-o vîndă la un bordel. Bătrînul plînsese amarnic, gata să leșine. Tînărul catîrgiu nu știa ce să facă, dar soția lui Belisario, în loc să-l compătumească, izbucnise în hohote de rîs. Don Juan nu înțelesese motivul.

Grupul pornise la drum prin întuneric. Aleseseră căi mai puțin umblate și înaintau mereu spre nord. Belisario nu era prea vorbăreț. Părea speriat și presimțea că-i pîneau pericole. Soția lui îl certa tot timpul, jeluindu-se că își rataseră șansa de a fi liberi prin faptul că-l luaseră cu ei pe don Juan. Belisario îi ceruse cu asprime să nu mai pomenească despre acest lucru, de teamă ca însoțitorii lor să nu descopere că don Juan era deghizat. Îl prevenise pe don Juan că, întrucît nu știa să se poarte ca o femeie adevărată, trebuia să joace rolul unei fetișcane ușor țicnite.

În cîteva zile, don Juan își revenise mult din spaimă. De fapt, prinsese atât de mult curaj, încît nici nu-și mai amintea că îi fusese teamă. Dacă n-ar fi fost hainele femeiești pe care le purta, și-ar fi închipuit că totul fusese doar un vis urît.

Desigur, faptul că în acele împrejurări purta haine de femeie atrăgea după sine o serie de schimbări importante. Soția lui Belisario îl învățase pe don Juan cît se poate de serios să se comporte ca o femeie sub toate aspectele. Don Juan o ajuta la gătit, spăla haine, aduna lemne de foc. Belisario îl răsese în cap și-i turnase pe creștet un medicament care mirosea puternic, apoi

spusese catîrgiilor că fata avea păduchi. Don Juan spunea că, întrucît era un tînăr imberb, nu fusese greu să treacă drept femeie. Dar lui îi era silă de sine însuși, de toți oamenii aceia și, mai presus de orice, de soarta lui. Să poarte straie de femeie și să execute corvezile unei femei era mai mult decît putea îndura.

Într-o zi se săturase. Catîrgiii fuseseră ultima picătură. Pretinseseră ca fata cea străină să-i slujească în genunchi. Don Juan spunea că, în plus, trebuia mereu să fie cu ochii în patru, întrucît catîrgiii îi făceau avansuri.

M-am simțit obligat să pun o întrebare.

— Catîrgiii erau înțeleși cu binefăcătorul dumitale? am întrebat.

— Nu, a răspuns el și a izbucnit într-un rîs zgomotos. Nu erau decît doi oameni cumsecade, căzuți temporar sub vraja nagualului Julian. Acesta închiriasse catîrrii ca să transporte plante medicinale și le spusese că le va plăti bani buni dacă îl ajutau să răpească fata.

Amploarea acțiunilor nagualului Julian era dincolo de orice imaginație. Mi l-am închipuit pe don Juan respingînd avansuri sexuale și am rîs cu poftă.

Don Juan și-a continuat relatarea. Mi-a povestit că îi declarase categoric bătrînului că mascarada durase îndeajuns și că cei doi bărbați îi făceau avansuri. Belisario îl sfătuisese cu nonșalanță să se arate mai înțelegător, fiindcă bărbații sînt bărbați, apoi începuse iar să plîngă, derutîndu-l complet pe don Juan care începuse, cu vehemență, să ia apărarea femeilor.

El însuși se speriasse de patima cu care vorbea despre situația femeilor. Îi spusese lui Belisario că avea să ajungă într-o stare mai jalnică decît dacă ar fi rămas sclavul monstrului.

Zbuciumul lui don Juan crescuse și mai mult cînd bătrînul plînsese nestăpînit și începuse să bolborosească tot felul de bazonii: că viața era frumoasă, că singurul preț care se cerea plătit era o mică glumă, că monstrul avea să-i devoreze sufletul și că nu-l va lăsa nici să-și ia zilele. „Flirtează cu catîrgii, îl sfătuisese

bătrînul pe un ton împăciuitoare. Sînt țărani simpli. Tot ce vor e un joc, pune-i la punct dacă sînt prea îndrăzneți. Lasă-i să-ți pună mîna pe picioare. În fond, ce-ți pasă?" Și iar se pusesese pe plîns. Don Juan îl întrebese de ce plîngea așa. „Pentru că ești făcut pentru acest rol“, răspunsese bătrînul și tot trupul i se cutremurase de plîns.

Don Juan îi mulțumise pentru gîndurile lui bune și-și ceruse iertare pentru toate necazurile pe care le îndura din pricina lui. Îi spusese că acum se simțea în siguranță și că voia să plece.

— *Arta stalkingului* constă în a învăța toate tainele personajului în care te-ai deghizat, îi spusese Belisario, fără să ia seama la vorbele lui don Juan. Și trebuie să le înveți în așa fel, încît nimeni să nu-și dea seama că te-ai deghizat. Pentru asta trebuie să fii necruțător, șiret, răbdător și blînd.

Don Juan nu avea idee despre ce vorbea Belisario. În loc să încerce să descopere sensul cuvintelor bătrînului, a cerut niște haine bărbătești. Belisario s-a arătat foarte înțelegător. I-a dat lui don Juan niște haine vechi și cîțiva pesos. I-a făgăduit că-i va păstra întotdeauna hainele femeiești, în caz că avea nevoie de ele, apoi insistase mult ca don Juan să vină cu el la Durango, ca să învețe tainele vrăjitoriei și să se elibereze definitiv de monstru. Don Juan refuzase și îi mulțumise pentru tot. Atunci, Belisario își luase rămas-bun și-l bătuse pe spate de mai multe ori, cu destul de mare putere.

Don Juan își schimbase hainele și-l întrebese pe Belisario pe ce drum s-o ia. Bătrînul îi răspunsese că, dacă urma drumul spre nord, mai curînd sau mai tîrziu avea să ajungă în orașul cel mai apropiat. Îi spusese că drumurile lor s-ar putea întîlni din nou, din moment ce amîndoi urmau în linii mari aceeași cale: cît mai departe de monstru.

Don Juan plecase în mare grabă, în sfîrșit liber. Parcursese cam șapte-opt kilometri fără a întîlni suflare omenească. Știa că în apropiere se găsea un oraș și se gîndea că, poate, acolo avea să găsească de lucru, pînă se hotăra încotro să apuce. Se așezase

să se odihnească puțin, anticipînd dificultățile firești care îl așteptau ca străin într-un orașel izolat, cînd deodată zărise cu coada ochiului o mișcare în tufișuri, lîngă poteca pentru catîri. Simțise că cineva îl pîndea. Se speriasse atît de tare, încît sărise în picioare și o luase la fugă spre oraș. Monstrul se repezise la el, încercînd să-l înșface de gît. Don Juan scăpase ca prin urechile acului. Începuse să țipe cum nu țipase în viața lui, dar mintea îi rămăsese destul de limpede ca să-i dea prin gînd să se întoarcă din drum și să alerge în direcția din care venise.

Fugea mîncînd pămîntul, iar monstrul îl urmărea, străbătînd tufișurile, la numai cîțiva metri în urma lui. Don Juan spunea că era cel mai înfricoșător sunet pe care-l auzise în viața lui. Într-un tîrziu, văzuse catîrii înaintînd agale în depărtare și începuse să strige după ajutor.

Belisario îl recunoscuse pe don Juan și alergase către el, speriat de-a binelea. Îi aruncase legătura de haine femeiești, strigînd: „Fugi ca o femeie, prostule!“

Don Juan a recunoscut că nu știa cum avusese prezența de spirit să fugă ca o femeie, dar așa făcuse. Monstrul încetase să-l mai urmărească. Atunci, Belisario îi spusese să se schimbe repede de haine, în timp ce el ținea monstrul la distanță.

Don Juan se alăturase soției lui Belisario și catîrghiilor zîmbitori, fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga. Grupul se întorsese din drum și apucase pe altă cărare. Zile întregi nimeni nu-i adresase cuvîntul, apoi Belisario începuse să-l dăscălească. Îi spusese lui don Juan că femeile indiene erau firi practice, adică mergeau direct la esența lucrurilor, dar totodată erau și foarte timide; cînd se simțeau încolțite, frica li se ghicea în privirile care lunecau în toate părțile, în buzele strînse și nările lărgite. Toate aceste semne erau însoțite de o cumplită încăpăținare, urmată de un rîs timid.

Îl pusese pe don Juan să exerseze comportamentul feminin în toate orașele prin care treceau. Don Juan credea sincer că bătrînul îl instruia ca să devină actor. Dar Belisario insista că îl

învăță arta *stalkingului*. Îi spusese lui don Juan că *stalkingul* era o artă care se aplica în orice situații și că avea patru etape: neînduplecarea, șiretenia, răbdarea și blîndețea.

M-am simțit obligat să-l mai întrerup o dată.

– Dar *stalkingul* nu se învață în stare de conștiință elevată? am întrebat.

– Bineînțeles, mi-a răspuns el cu un zîmbet larg. Dar trebuie să înțelegi că pentru unii bărbați faptul că se îmbracă în haine femeiești reprezintă poarta spre conștiința elevată. De fapt, astfel de metode sînt mai eficiente decît deplasarea punctului de asamblare, însă sînt foarte dificil de aplicat.

Don Juan mi-a spus că binefăcătorul lui îl inițiasă zilnic în cele patru stări de spirit ale *stalkingului* și că insistase ca don Juan să înțeleagă că neînduplecarea nu însemna asprime, șiretenia nu însemna cruzime, răbdarea nu însemna neglijență, iar blîndețea nu însemna naivitate.

Îl mai învățase că aceste patru etape trebuia exersate și perfecționate, pînă cînd deveneau atît de firești, încît nici nu puteau fi remarcate. El credea că femeile erau *stalkere* înnăscute. Era atît de convins de acest lucru, încît susținea că un bărbat putea învăța arta *stalkingului* doar îmbrăcat în straie femeiești.

– Am mers cu el la toate piețele din toate orașele prin care am trecut și ne-am tîrguit cu toată lumea, a continuat don Juan. Binefăcătorul meu obișnuia să stea deoparte și să mă supravegheze. Fii neînduplecat, dar fermecător, îmi spunea el. Fii șiret, dar binevoitor. Fii răbdător, dar activ. Fii blînd, dar ucigător. Numai femeile sînt în stare de așa ceva. Dacă un bărbat se poartă astfel, vorbim despre pedanterie.

Ca să se asigure că don Juan își urma drumul, monstrul mai apărea din cînd în cînd. Don Juan dădea cu ochii de el în timp ce cutreiera ținutul. Îl vedea cel mai des după ce Belisario îl masa cu putere pe spate, chipurile ca să-i aline un junghi dureros de la gît. Don Juan a rîs și mi-a spus că habar nu avusese că era condus spre conștiința elevată.

– Ne-a luat o lună ca să ajungem în orașul Durango, a încheiat el. În aceeași lună am avut parte de o scurtă demonstrație a celor patru stări de spirit ale *stalkingului*. Nu m-au schimbat prea mult, însă mi-au oferit prilejul să-mi dau seama ce însemna să fii femeie.

CELE PATRU STĂRI ALE *STALKINGULUI*

Don Juan a spus că trebuia să mă așez acolo, lîngă acel vechi post de observație, și să folosesc magnetismul pămîntului, ca să-mi deplasez punctul de asamblare și să-mi amintesc alte stări de conștiință elevată în timpul cărora mă inițiasă în *stalking*.

– În ultimele cîteva zile am adus de multe ori vorba despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*, a continuat el. Am pomenit de neînduplecare, șiretenie, răbdare și blîndețe, în speranța că poate îți amintești ce te-am învățat legat de ele. Ar fi minunat dacă ai putea utiliza aceste patru stări de spirit ca pe niște căi de a atinge rememorarea totală.

A tăcut un timp, care mi s-a părut a fi neobișnuit de lung. Apoi a făcut o afirmație care n-ar fi trebuit să mă surprindă, și totuși m-a surprins. A spus că mă învățase cele patru stări de spirit ale *stalkingului* în nordul Mexicului, cu ajutorul lui Vicente Medrano și Silvio Manuel. N-a intrat în detalii, ci m-a lăsat să chibzuiesc asupra vorbelor lui. Am încercat să-mi amintesc, dar pînă la urmă am renunțat și mi-a venit să-i strig că nu-mi puteam reaminti ceva ce nu se întîmplase.

În timp ce mă străduiam să-mi exprim protestul, gînduri neliniștitoare au început să-mi fulgere prin minte. Știam că don Juan nu vorbise doar ca să mă necăjească. Ca de fiecare dată cînd mi se cerea să-mi amintesc de conștiința elevată, am devenit obsedat de ideea că nu exista o continuitate în evenimentele pe care le trăisem sub îndrumarea lui. Acele evenimente nu se înșirau unul după altul ca cele din viața mea de zi cu zi, într-o

secvență liniară. Era perfect posibil ca el să fi avut dreptate. În lumea lui don Juan, nu trebuia să fiu sigur de nimic.

Am încercat să dau glas îndoielilor mele, dar el a refuzat să mă asculte și m-a îndemnat să rememorez. Între timp, se întunecase complet. Începuse să bată vîntul, dar eu nu simțeam frigul. Don Juan îmi dăduse o piatră plată ca să mi-o așez pe stern. Conștiința mea era deschisă la tot ce se afla în jurul meu. Am simțit o smucitură bruscă, nici externă, nici internă, mai curînd senzația că ceva trăgea de o parte a ființei mele. Deodată, am început să-mi amintesc, cu o claritate cutremurătoare, o întâlnire avută cu ani în urmă. Mi-am amintit evenimente și oameni, cu o precizie înspăimîntătoare. Am simțit un fior.

I-am spus toate acestea lui don Juan care n-a părut nici impresionat, nici îngrijorat. M-a îndemnat să nu mă las cuprins de teamă fizică sau mentală.

Procesul de reamintire era atît de fenomenal, de parcă aș fi re trăit experiența. Don Juan tăcea. Nici nu se uita la mine. Mă simțeam amorțit. Senzația de amorțeală a început treptat să se risipească.

Am repetat aceleași lucruri pe care i le spuneam lui don Juan de fiecare dată cînd îmi aminteam un eveniment lipsit de existență lineară.

– Cum e posibil, don Juan? Cum am putut să uit toate acestea?

Don Juan a reafirmat aceleași lucruri ca de fiecare dată.

– Acest tip de amintire sau uitare nu are nimic de a face cu memoria obișnuită, m-a asigurat el, ci este legat de mișcarea punctului de asamblare.

A afirmat că, deși posedam o cunoaștere totală a ceea ce este *intenția*, încă nu puteam manevra aceste cunoștințe. A ști ce reprezintă *intenția* înseamnă a putea oricînd să explici și să utilizezi această cunoaștere. Prin forța poziției sale, un nagual este obligat să-și aplice cunoașterea în acest fel.

– Ce ți-ai amintit? m-a întrebat don Juan.

– Prima ocazie cînd mi-ai vorbit despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*, am răspuns.

Un proces inexplicabil în termenii stării mele normale de conștiință despre lume activase o amintire care, cu un minut înainte, nu existase. Mi-am amintit un întreg lanț de evenimente întîmplate cu mulți ani în urmă.

Chiar cînd eram pe punctul de a părăsi casa lui don Juan din Sonora, el m-a rugat să ne întîlnim în săptămîna următoare, pe la ora amiezii, dincolo de granița cu SUA, în Nogales, Arizona, la autogara autobuzelor Greyhound.

Am sosit cam cu o oră mai devreme. El stătea în ușa. L-am salutat. Nu mi-a răspuns, ci m-a tras grăbit deoparte și mi-a șoptit să-mi scot mîinile din buzunare. Am rămas năucit. Nu mi-a lăsat răgaz să scot o vorbă și a adăugat că aveam șlițul descheiat și, spre rușinea mea, se vedea că eram excitat sexual.

Viteza cu care m-am grăbit să mă închei a fost uluitoare. Pînă să-mi dau seama că fusese o glumă grosolană, eram deja pe stradă. Don Juan rîdea, bătîndu-mă mereu pe spate cu putere, ca și cum ar fi fost încîntat de farsa lui. Deodată, m-am trezit în stare de conștiință elevată.

Am intrat într-o cafenea și am luat loc. Îmi simțeam mintea atît de limpede, încît aș fi vrut să privesc la toate, să *văd* esența lucrurilor.

– Nu-ți irosi energia! mi-a poruncit don Juan cu severitate. Te-am adus aici ca să descoper dacă poți minca și cînd punctul de asamblare ți-a fost deplasat de la locul lui. Nu încerca să faci mai mult de atît.

Atunci, un bărbat s-a așezat la masă în fața mea și întreaga mea atenție s-a concentrat asupra lui.

– Rotește-ți privirea de jur împrejur! mi-a poruncit don Juan. Nu te uita la omul acela.

Mi-a fost cu neputință să nu-l privesc. Ordinele lui don Juan mă scoteau din sărute.

– Ce vezi? l-am auzit întrebîndu-mă.

Vedeam un cocon luminos, alcătuit din aripi transparente care îl învăluiau. Aripile s-au desfăcut, au fluturat cîteva clipe,

apoi au căzut, fiind înlocuite de altele noi, după care procesul s-a repetat.

Don Juan mi-a răsucit cu putere scaunul, pînă cînd am ajuns cu fața la perete.

– Ce risipă! a oftat el cu glas tare, după ce i-am descris ce văzusem. Ți-ai irosit aproape toată energia. Abține-te. Un luptător are nevoie să se concentreze. Cui îi pasă de niște aripi care înfășoară un glob luminos?

A comparat conștiința elevată cu un fel de trambulină, de pe care poți sări în infinit. A subliniat iar și iar că în momentul în care punctul de asamblare este mutat din locul lui, el fie se fixează într-o poziție apropiată de cea obișnuită, fie continuă să se deplaseze în infinit.

– Oamenii nici nu concep ce putere stranie purtăm în noi, a continuat el. De pildă, în această clipă tu dispui de mijloace pentru a atinge infinitul. Dacă mai continui cu purtarea asta inutilă, ai să-ți împingi punctul de asamblare dincolo de un anumit prag, de unde nu mai există întoarcere.

Am înțeles pericolul despre care vorbea sau, mai curînd, am avut senzația fizică de a mă găsi la marginea abisului și, dacă mai făceam un pas, m-aș fi prăvălit în hău.

– Punctul tău de asamblare s-a deplasat spre conștiința elevată, a continuat el, pentru că eu ți-am împrumutat energia mea.

Am mîncat în tăcere, o hrană foarte simplă. Don Juan nu m-a lăsat să beau nici ceai, nici cafea.

– Cît timp folosești energia mea, a spus el, nu te găsești în timpul tău. Te afli în timpul meu. Eu beau numai apă.

În timp ce ne înapoiam la mașina mea, am simțit un val de greață. M-am clătinat pe picioare, gata să-mi pierd echilibrul. Era o senzație asemănătoare cu cea care apare cînd porți o pereche de ochelari pentru prima oară.

– Vino-ți în fire, m-a îndemnat, zîmbind, don Juan. Acolo unde mergem vei avea nevoie de o minte foarte ageră.

Mi-a spus să merg cu mașina dincolo de granița internațională, pînă în orașelul geamăn Nogales, Mexico. În timp ce con-

duceam, el îmi dădea instrucțiuni: pe care stradă s-o iau, cînd să cotesc la dreapta sau la stînga, cît de repede să merg.

– Cunosco zona, am intervenit eu agasat. Spune-mi unde vrei să ajungi și am să te duc acolo. Ca un taximetrist.

– Bine, s-a învoit el. Du-mă pe Heavenward Avenue, numărul 1573.

Nu auzisem de Heavenward Avenue și nu știam dacă exista cu adevărat. De fapt, bănuiam că don Juan născocise un nume, ca să mă pună într-o situație delicată. Am tăcut. În ochii lui strălucitori se ghicea o sclipire ironică.

– Egocentrismul e un mare tiran, mi-a spus. În permanență trebuie să luptăm să-l detronăm.

A continuat să-mi spună cum să conduc mașina. În cele din urmă, mi-a cerut să opresc într-un cartier elegant, în fața unei clădiri pe colț, de culoare cenușiu deschis, cu un singur etaj.

Casa avea ceva ce mi-a atras imediat atenția: de jur împrejurul ei se găsea un strat gros de pietriș roșcat. Ușa solidă dinspre stradă, pervazurile ferestrelor și ornamentele casei erau toate de culoare roșcată, ca și pietrișul. Toate ferestrele dinspre stradă aveau storuri. Din cîte îmi dădeam seama, era o locuință suburbană tipică pentru clasa mijlocie.

Am coborît din mașină. Don Juan a pornit înaintea mea. N-a bătut la ușă și nici n-a deschis-o cu cheia, dar, cînd am ajuns în dreptul ei, ușa s-a deschis singură, fără zgomot, pe balamalele unse, din cîte mi-am dat seama.

Don Juan s-a grăbit să intre. Nu m-a invitat și pe mine. Pur și simplu, l-am urmat. Eram curios să văd cine deschisese ușa pe dinăuntru, dar nu era nimeni.

Interiorul casei era foarte odihnitor. Pe pereții netezi și foarte curați nu se vedea nici un tablou. Nu erau nici lămpi, nici rafturi cu cărți. Podeaua aurie din dale contrasta plăcut cu albul pereților. Ne găseam într-un hol mic și îngust care dădea într-o sufragerie spațioasă, cu tavan înalt și șemineu de cărămidă. Jumătate din încăperea era complet goală, dar lîngă șemineu se vedea un semicerc de mobilier scump: două canapele mari, de culoare bej, încadrate de două fotolii acoperite cu tapiserie în

aceeași nuanță. La mijloc era o masă de cafea rotundă și grea, din stejar solid. Judecînd după ce vedeam prin casă, locatarii păreau a fi oameni înstăriți, dar fără pretenții. Era limpede că le plăcea să se adune în jurul focului.

Doi bărbați cam între cincizeci și șaizeci de ani ședeau în fotolii. La intrarea noastră s-au ridicat în picioare. Unul din ei era indian, celălalt latino-american. Don Juan m-a prezentat mai întîi indianului, care era cel mai apropiat de mine.

— El este Silvio Manuel, mi-a spus don Juan. Cel mai puternic și mai periculos vrăjitor din grupul meu și totodată cel mai misterios.

Trăsăturile lui Silvio Manuel păreau desprinse dintr-o frescă maya. Avea obrazul palid, aproape gălbui. Mi s-a părut că avea figură de chinez. Avea ochii oblici, dar fără pliul caracteristic rasei mongoloide. Ochii lui erau mari, negri și strălucitori. Nu purta barbă. Avea părul negru ca pana corbului, cu fire argintii. Pomeții îi erau înalți, iar buzele pline. Măsura vreun metru șaizeci, era slab, musculos și purta o cămașă sport de culoare galbenă, pantaloni cafenii și un bluzon subțire, bej. După haine și gesturi, părea să fie american de origine mexicană.

I-am zîmbit și i-am întins mîna lui Silvio Manuel, dar el nu mi-a strîns-o. A dat din cap cu un aer absent.

— Iar cel de colo e Vicente Medrano, a continuat don Juan, întorcîndu-se spre cel de al doilea bărbat. E cel mai învățat și mai vîrstnic din grupul meu. Cel mai vîrstnic nu ca ani, ci pentru că a fost primul discipol al binefăcătorului meu.

Vicente a dat din cap la fel de superficial ca Silvio Manuel, tot fără să rostească vreun cuvînt.

Era mai înalt decît Silvio Manuel, dar la fel de slab. Avea obrazul trandafiriu, barbă și mustață tunse cu grijă. Trăsăturile lui erau aproape delicate: un nas subțire, frumos dăltuit, gură mică, buze subțiri. Sprîncenele stufoase și negre contrastau cu barba și părul încărunțit. Avea ochi câprui, la fel de strălucitori, și rîdea, în ciuda expresiei încruntate.

Era îmbrăcat tradițional, în costum indian din bumbac verzui și cămașă sport, descheiată la gît. Și el părea a fi american-mexican. Am ghicit că era stăpînul casei.

În contrast cu ei, don Juan arăta ca un peon indian. Pălăria lui de paie, pantofii uzați, pantalonii vechi de culoare kaki și cămașa cadrilată îl făceau să semene a grădinar sau argat.

Impresia pe care am avut-o vîzîndu-i pe toți trei împreună a fost că don Juan era deghizat. Mi-a venit în minte o comparație din domeniul militar, în care don Juan era comandantul unei operațiuni clandestine, un ofițer care, oricît s-ar fi străduit, nu-și putea ascunde anii îndelungați de experiență în funcție de comandă.

Totodată, am avut sentimentul că toți trei erau cam de aceeași vîrstă, însă don Juan arăta mult mai bătrîn decît ceilalți doi, deși părea infinit mai puternic.

— Cred că știți deja că ucenicul meu Carlos este de departe cel mai mare răsfățat pe care l-am întîlnit vreodată, le-a spus don Juan, cu o expresie cît se poate de serioasă. Chiar mai mare decît binefăcătorul nostru. Vă asigur că, dacă există un om care să ia în serios răsfățul, acela e tînărul din fața voastră.

Am rîs, dar ceilalți, nu. Cei doi bărbați mă studiau cu o lucire stranie în priviri.

— Fiți siguri că formați un trio memorabil, a continuat don Juan. Cei mai vechi și mai învățați, cei mai temuți și mai puternici, alături de omul cel mai indulgent cu sine.

Ceilalți n-au rîs nici de această dată. M-au cercetat cu privirea pînă cînd m-am simțit intimidat. Atunci Vicente a rupt tăcerea.

— Nu știu de ce l-ai adus în casă, a spus el pe un ton rece și tăios. Nu ne e de prea mare folos. Du-l afară în curte.

— Și leagă-l, a adăugat Silvio Manuel.

Don Juan s-a răsucit spre mine.

— Vino, mi-a spus el cu glas blînd, făcîndu-mi un semn pieziș cu capul către partea din spate a casei.

Era mai mult decât evident că cei doi nu mă plăceau. Nu știam ce să spun. Eram foarte supărat și jignit, sentimente oarecum deformate de starea mea de conștiință elevată.

Am ieșit în curtea din spate. Don Juan a luat, cu nonșalanță, o funie și, cu o repeziciune uimitoare, mi-a prins-o în jurul gâtului. Gesturile lui au fost atât de iuți și de îndeminate, încât într-o clipă, pînă să-mi dau seama ce se petrecea, m-am trezit legat de gât, ca un cîine, de una din cele două coloane care sprijineau acoperișul greu al verandei din spate.

Don Juan a clătinat din cap cu resemnare și neîncredere, apoi a intrat iar în casă, în timp ce eu urlam să mă dezlege. Funia mă strîngea de gât cu asemenea putere, încît mă împiedica să strig atât de tare pe cît aș fi vrut.

Nu-mi venea să cred ce se întîmplă. Stăpînindu-mi mînia, am încercat să dezleg nodul de la gât. Era atât de strîns, încît fișiiile de piele ale funiei păreau lipite unele de altele. Mi-am smuls unghiile încercînd să le desfac.

Într-o criză de furie necontrolată, am început să mîrii ca un animal neputincios. Apoi am înșfăcat funia, am răsucit-o în jurul antebrațelor și, proptindu-mă cu picioarele în coloană, am început să trag. Dar funia era prea rezistentă pentru forța mușchilor mei. M-am simțit umilit și speriat. Frica m-a făcut să redevin lucid pentru o clipă. Am înțeles că mă lăsasem indus în eroare de falsa aureolă de cumpătare a lui don Juan.

Mi-am cîntărit situația cît mai obiectiv cu putință și mi-am dat seama că nu aveam nici o cale de scăpare, afară de cazul în care retezam funia. Am început s-o frec cu disperare de marginea ascuțită a coloanei. Mă gîndeam că, dacă retezam funia înainte ca vreunul dintre cei trei să vină la mine, aveam o șansă să alerg pînă la mașină și să fug, fără să mai calc pe acolo vreodată.

Gîfiam și eram leoarcă de transpirație. Am frecat funia pînă cînd aproape am retezat-o. Atunci mi-am sprijinit un picior în coloană, am înfășurat din nou funia în jurul brațelor și am tras cu disperare, pînă cînd a plesnit, proiectîndu-mă în casă.

În clipa în care am fost aruncat cu spatele în casă, prin ușa deschisă, am dat cu ochii de don Juan, Vicente și Silvio Manuel care stăteau în picioare în mijlocul încăperii și băteau din palme.

— Ce intrare spectaculoasă! a exclamat Vicente, ajutîndu-mă să mă ridic. M-ai indus în eroare. Nu te credeam capabil de asemenea izbucniri.

Don Juan a venit la mine și a desfăcut nodul, eliberîndu-mi gâtul de fișia rămasă în jurul lui.

Tremuram de spaimă, efort și furie. Cu voce tremurîndă, l-am întrebat pe don Juan de ce mă chinuia așa. Cei trei au rîs și, în acel moment, n-au mai părut cîtuși de puțin amenințatori.

— Am vrut să te punem la încercare și să vedem ce fel de om ești, a răspuns don Juan.

M-a condus la o canapea și m-a îndemnat politicos să iau loc. Vicente și Silvio Manuel s-au așezat în fotolii, iar don Juan s-a instalat pe cealaltă canapea, cu fața spre mine.

Am rîs neliniștit, dar nu mă mai speria situația mea, nici don Juan, nici prietenii lui. Toți trei mă priveau cu o curiozitate neprefăcută. Vicente nu-și putea stăpîni zîmbetul, deși părea că face tot posibilul să pară serios. Silvio Manuel clătina din cap ritmic, țintuindu-mă cu privirea. Privea în gol, dar nu-și lua ochii de la mine.

— Te-am legat, a continuat don Juan, pentru că am vrut să știu dacă ești blînd, răbdător, neînduplecat sau șiret. Am descoperit că nu ai nici una dintre aceste însușiri. Ești mai curînd un răsfațat fără pereche, exact precum am spus.

Dacă nu te-ai fi lăsat în voia violenței, fără îndoială, ai fi remarcat că nodul formidabil al funiei pe care o aveai la gât era o păcăleală. Se desfăcea printr-o singură mișcare. Vicente a născocit acest tip de nod, ca să-și tragă pe sfoară prietenii.

— Ai rupt funia prin violență. Se vede limpede că nu ești blînd, a declarat Silvio Manuel.

Toți au tăcut o clipă, apoi au început să rîdă.

— Nu ești nici neînduplecat, nici șiret, a continuat don Juan. Altfel, ai fi desfăcut cu ușurință amîndouă nodurile și ai fi fugit cu o funie de piele care valorează o groază de bani. Dar nici

răbdător nu ești. Dacă ai fi fost, ai fi scîncit și ai fi plîns pînă ai fi văzut că lîngă perete era o pereche de foarfece de grădină, cu care ai fi putut tăia funia în două secunde, scutind atîta chin și efort.

Prin urmare, nu poți fi învățat să fii violent sau încăpățînat. Asta ești deja. Dar poți învăța să fii neînduplecat, șiret, răbdător și blind.

Don Juan mi-a explicat că neînduplecarea, șiretenia, răbdarea și blîndețea constituie esența *stalkingului*. Acestea sînt elementele de bază care trebuie învățate, cu toate implicațiile lor, în etape migăloase și alese cu grijă.

Era clar că mi se adresa mie, dar vorbea cu ochii la Vicente și Silvio Manuel care ascultau cu mare atenție, încuviințînd din cap din cînd în cînd.

Don Juan a subliniat în cîteva rînduri că inițierea în *stalking* era una dintre cele mai dificile sarcini ale vrăjitorilor. A insistat că, indiferent ce făceau ei pentru a mă iniția în *stalking* și indiferent de convingerile mele total opuse, actele lor erau dictate de impecabilitate.

– Fii convins că știm ce facem. Binefăcătorul nostru, nagualul Julian, a avut grijă de asta, a spus don Juan.

Toți trei au izbucnit într-un rîs atît de zgomotos, încît m-am simțit cumplit de stînjenit. Nu știam ce să cred.

Don Juan a repetat că trebuia luat în considerație un lucru foarte important, și anume, că, pentru cineva din afară, comportamentul vrăjitorilor putea părea răuvoitor, dar, în realitate, felul lor de a fi era întotdeauna un model de perfecțiune.

– Cum îți poți da seama de deosebire, dacă ești în postura unui ucenic? am întrebat.

– Actele răuvoitoare sînt comise pentru un cîștig personal, a răspuns el. Vrăjitorii urmăresc un scop de perspectivă care nu are nimic de a face cu cîștigul personal. Faptul că le place ceea ce fac nu înseamnă cîștig. Omul de rînd acționează doar dacă are o șansă de profit. Luptătorii spun că ei acționează nu pentru profit, ci pentru spirit.

M-am gîndit la cele auzite. Să acționezi fără să urmărești vreun cîștig era un concept cu totul străin. Fusesem educat să investesc și să mă aștept la o răsplată pentru tot ce făceam.

Probabil că don Juan a luat tăcerea și chibzuința mea drept scepticism. A rîs și s-a uitat la cei doi confrăți ai lui.

– De pildă, noi patru, a continuat el. Tu crezi că investești în situația de față și că, în cele din urmă, vei obține un profit. Dacă te superi pe noi sau dacă te dezamăgim, ai putea recurge la acte răuvoitoare, ca să-ți plătești polițele. Dimpotrivă, noi nu ne gîndim cîtuși de puțin la cîștigul nostru personal. Actele noastre sînt dictate de impecabilitate: noi nu putem fi nici supărați, nici dezamăgiți din pricina ta.

Don Juan a zîmbit și mi-a spus că, din momentul în care ne întîlnisem la autogară în ziua aceea, tot ce-mi făcuse – deși poate lucrurile păreau a fi cu totul altfel – fusese dictat de impecabilitate. Mi-a explicat că fusese necesar să mă aducă într-o situație lipsită de apărare, pentru a mă ajuta să ating starea de conștiință elevată. De aceea îmi spusese că eram descheiat la pantaloni.

– A fost un mod de a-ți aplica o lovitură, a spus el, zîmbind larg. Noi sîntem indieni primitivi, așa că toate loviturile noastre sînt oarecum primitive. Cu cît luptătorul e mai rafinat, cu atît loviturile lui sînt mai rafinate și mai complexe. Dar trebuie să recunosc că mi-a plăcut grozav modul tău direct de a acționa, mai ales cînd te-am legat de gît ca pe un cîine.

Toți trei au zîmbit larg, apoi au rîs încetîșor, ca și cum în casă s-ar mai fi aflat cineva, pe care nu voiau să-l deranjeze.

Cu glas abia auzit, don Juan mi-a spus că, întrucît mă găseam într-o stare de conștiință elevată, puteam înțelege mai repede ceea ce urma să-mi spună despre cele două feluri de măiestrie: *stalkingul* și *intenția*. El le socotea suprema glorie a vrăjitorilor vechi și noi, preocuparea vrăjitorilor din timpurile moderne, la fel cum fusese și cu mii de ani în urmă. Don Juan a afirmat că *stalkingul* a fost începutul și că, înainte de orice altă încercare pe calea cunoașterii, este necesar ca luptătorii să învețe *stalkingul*: în continuare ei trebuie să învețe să *intenționeze* și abia apoi își pot mișca punctul de asamblare după cum doresc.

Știam precis la ce se referea. Știam, fără să-mi dau seama cum anume, ce putea realiza deplasarea punctului de asamblare. Dar îmi lipseau cuvintele ca să explic ceea ce știam. Am încercat de mai multe ori să exprim în fața lor ceea ce știam. Ei au râs de eșecul meu și m-au îndemnat să încerc din nou.

– Ai vrea să exprim eu toate acestea pentru tine? m-a întrebat don Juan. Poate aș reuși să găsesc chiar cuvintele pe care vrei tu să le folosești, dar nu poți.

Din privirea lui mi-am dat seama că vorbise serios când îmi ceruse îngăduința. Situația mi s-a părut atât de neobișnuită, încât am început să râd.

Dând dovadă de multă răbdare, don Juan m-a întrebat încă o dată, și răspunsul meu a fost un alt hohot de râs. Expresia lor de surprindere și îngrijorare mi-a dat de știre că pentru ei reacția mea era de neînțeles. Don Juan s-a ridicat în picioare și a anunțat că mă simțeam prea obosit și că era timpul să mă înapoiez la treburile mele zilnice.

– Așteaptă, așteaptă, l-am rugat. Mă simt bine. Pur și simplu, mi se pare amuzant că îmi ceri îngăduința.

– Trebuie să-ți cer îngăduința, a spus don Juan, pentru că ești singurul care poate permite accesul la vorbele dinlăuntrul tău. Cred că am făcut greșeala de a presupune că înțelegi mai mult decît se întîmplă în realitate. Cuvintele au o imensă putere și importanță, ele reprezintă proprietatea magică a celui care le posedă.

Vrăjitorii au o regulă a degetului mare: cu cît punctul de asamblare se mișcă mai în profunzime, cu atît mai puternic este sentimentul că posezi cunoașterea, dar îți lipsesc vorbele ca s-o exprimi. Uneori, punctul de asamblare al oamenilor de rînd se poate mișca fără o cauză aparentă și fără ca ei să-și dea seama, atîta doar că devin împleticiți la vorbă, vagi și confuzi.

Vicente l-a întrerupt și a propus să rămîn cu ei ceva mai mult timp. Don Juan s-a declarat de acord și s-a întors cu fața către mine.

– Primul principiu al *stalkingului* este că un luptător practică *stalkingul* pe el însuși, a spus el. El practică *stalkingul* pe el însuși cu neînduplecare, cu șiretenie, cu răbdare și cu blîndețe.

Am vrut să râd, dar nu mi-a lăsat răgaz. Foarte pe scurt, a definit *stalkingul* ca fiind arta de a folosi comportamentul în chipuri cu totul noi, pentru scopuri specifice. După spusele lui, comportamentul uman normal din viața de zi cu zi e rutină. Orice comportament care se abate de la rutină determină un efect neobișnuit asupra ființei noastre totale. Acest efect neobișnuit este ceea ce urmăresc vrăjitorii, întrucît el este cumulativ.

Mi-a explicat că vrăjitorii vizionari din timpurile străvechi produceau un tremur în punctul de asamblare. Curînd au descoperit că, dacă se practica sistematic și se orienta cu înțelepciune comportamentul neobișnuit, acesta forța mișcarea punctului de asamblare.

– Adevărata problemă pentru acei vrăjitori vizionari, a continuat don Juan, era să găsească un sistem de comportament care să nu fie nici meschin, nici capricios, dar care să combine moralitatea și simțul estetic, ceea ce îi deosebește pe vrăjitorii vizionari de simplele vrăjitoare.

A tăcut și toți s-au uitat la mine, ca și cum ar fi încercat să descopere semnele oboselii în ochii sau pe chipul meu.

– Oricine reușește să-și deplaseze punctul de asamblare într-o nouă poziție este vrăjitor, a continuat don Juan. Iar din această nouă poziție, el poate face tot felul de lucruri, bune și rele, semenilor săi. Așadar, să fii vrăjitor seamănă cu a fi cîrpaci sau brutar. Preocuparea vrăjitorilor vizionari este să depășească acest nivel. Or, pentru asta au nevoie de moralitate și de frumusețe.

Mi-a spus că pentru vrăjitori *stalkingul* este temelia pe care construiesc toate celelalte acțiuni ale lor.

– Unii vrăjitori obiectează la termenul de *stalking*, a continuat el, dar denumirea a apărut pentru că ea implică ideea de comportament disimulat.

Stalkingul se mai numește și arta furișării, dar termenul e la fel de nepotrivit. Noi înșine, datorită temperamentului nostru

nemilitant, denumim asta arta absurdității controlate. Îi poți spune oricum dorești. Totuși, vom continua cu denumirea de *stalking*, întrucât e atât de ușor să spui *stalker* și, după cum se exprima binefăcătorul meu, atât de incomod să spui *creator de nebunie controlată*.

La auzul numelui binefăcătorului lor, toți trei s-au pornit pe râs ca niște copii.

Îl înțelegeam perfect, nu aveam nici un fel de întrebări sau nedumeriri. Singurul lucru pe care îl simțeam era că trebuia să mă agăț de fiecare cuvânt rostit de don Juan și să mă ancoriez de el. Altfel, gândurile mele i-ar fi luat-o înainte.

Am remarcat că nu-mi luam ochii de la buzele lui și că eram numai urechi la tot ce spunea. Dar, de îndată ce mi-am dat seama de acest lucru, nu l-am mai putut urmări. Nu mai reușeam să mă concentrez. Don Juan a continuat să vorbească, dar eu nu-l mai ascultam. Mă uimea posibilitatea de neconceput de a trăi în permanență în stare de conștiință elevată. M-am întrebat care ar fi valoarea supraviețuirii. Oare am putea evalua mai bine o situație? Am fi mai rapizi decât omul de rînd sau, poate, mai inteligenți?

Deodată, don Juan s-a întrerupt și m-a întrebat la ce mă gîndeam.

– Ah, ești o fire atât de practică, a comentat el după ce i-am povestit despre reveriile mele. Mi-am închipuit că, în starea de conștiință elevată, temperamentul tău avea să fie mai artistic, mai mistic.

Don Juan s-a întors spre Vicente și l-a rugat să-mi răspundă la întrebare. Vicente și-a dres glasul și și-a șters palmele, frecîndu-le de pantaloni. Lăsa impresia clară că suferea de trac. Mi-a fost milă de el. Gîndurile au început să-mi roiască prin minte. Cînd l-am auzit bîlbîindu-se, m-a fulgerat o imagine: cea a tatălui meu, a timidității și a spaimii lui de lume. Dar înainte de a avea răgaz să mă abandonez acelei imagini, ochii lui Vicente au sticlit de o stranie lumină interioară. S-a uitat la mine cu o expresie comică și serioasă totodată, apoi a vorbit autoritar, pe un ton profesoral.

– Ca să-ți răspund la întrebare, mi-a spus el, conștiința elevată nu are valoare de supraviețuire; altfel, toată rasa umană ar fi ca noi. Totuși, nu există acest pericol, întrucît este vorba de o stare foarte greu de atins. Cu toate acestea, există posibilitatea infimă ca un om de rînd să atingă starea de conștiință elevată. În acest caz, de regulă el nu reușește decît să-și încurce mințile, uneori iremediabil.

Toți trei au izbucnit în râs.

– Vrajitorii spun că starea de conștiință elevată este poarta spre *intenție*, a explicat don Juan. Și o folosesc ca atare. Gîndește-te la acest lucru.

Am privit țintă la fiecare. Aveam gura deschisă și mi se părea că, dacă îmi țineam gura deschisă, voi reuși pînă la urmă să înțeleg ghicitoarea. Am închis ochii și am găsit răspunsul. L-am simțit. Nu l-am gîndit. Dar nu-l puteam exprima în cuvinte, oricît m-aș fi străduit.

– Haide, haide! mi-a spus don Juan. Ai descoperit singur răspunsul altui vrăjitor și n-ai suficientă energie ca să-l surprinzi și să-l pui în cuvinte?

Senzația pe care o trăiam era mai mult decât neputința de a da glas gîndurilor; era ca și cum aș fi rețrăit ceva ce uitasem cu secole în urmă: fără să știu însă ce simțeam, pentru că încă nu învățasem să vorbesc, de aceea îmi lipseau resursele ca să-mi traduc sentimentele în cuvinte.

– Ca să gîndești și să rostești exact ceea ce vrei să spui îți trebuie o energie inimaginabilă, mi-a spus don Juan, ghicind ce era în mintea mea.

Forța reveriei mele fusese atât de intensă, încît mă făcuse să uit ce anume o declanșase. Uluit, l-am privit țintă pe don Juan și am mărturisit că nu aveam idee ce făcuseră ei sau ce făcusem eu cu numai o clipă în urmă. Mi-am amintit incidentul cu funia și vorbele rostite de el imediat după aceea, dar nu-mi puteam aminti sentimentul care mă copleșise cu numai cîteva momente în urmă.

– Ai apucat pe o cale greșită, mi-a spus don Juan. Încerci să-ți amintești gîndurile așa cum faci în mod normal, dar acum

e o situație deosebită. Cu o secundă în urmă, ai trăit sentimentul copleșitor că știai ceva deosebit. Astfel de sentimente nu pot fi reamintite cu ajutorul memoriei. Trebuie să le readuci în minte cu ajutorul *intenției*.

S-a întors către Silvio Manuel, care se lungise în fotoliu, cu picioarele sub masa de cafea. Silvio Manuel m-a privit fix. Avea ochi negri ca două fărime strălucitoare de obsidian. Fără să-și miște un singur mușchi, a scos un țipăt pătrunzător, ca de pasăre.

– *Intenția!!* a țipat el. *Intenția!! Intenția!!!*

Cu fiecare țipăt, vocea lui devenea tot mai neomenească și mai ascuțită. Mi s-a zbîrlit părul pe ceafă. Am simțit că mi se face pielea de găină. Totuși, mintea mea, în loc să se concentreze asupra spaimei pe care o simțeam, s-a orientat direct spre reamintirea sentimentului trăit mai înainte. Dar înainte de a-l savura în întregime, sentimentul s-a extins și s-a schimbat brusc în altceva. Atunci am înțeles de ce conștiința elevată era o poartă spre *intenție*, dar, în același timp, am înțeles și ce anume însemna *intenția*. Mai presus de orice, am înțeles că acea cunoaștere nu putea fi exprimată în cuvinte. Că exista acolo pentru toată lumea. Exista pentru a fi simțită, folosită, dar nu pentru a fi explicată. Se putea ajunge la ea schimbînd nivelurile de conștiință, așadar, conștiința elevată reprezenta o poartă de intrare. Dar nici poarta de intrare nu putea fi explicată. Nu putea fi decît folosită.

Mai exista un element al cunoașterii care mi-a venit în minte în ziua aceea, la fel de spontan: cunoașterea naturală a *intenției* era la îndemîna oricui, însă manevrarea *intenției* aparținea doar celor care o pătrundeau în profunzime.

Între timp obosisem foarte tare, ca urmare educația mea catolică a început, bineînțeles, să aibă efect asupra reacțiilor mele. O clipă mi-am închipuit că *intenția* mea era Dumnezeu.

Le-am spus acest lucru lui don Juan, Vicente și Silvio Manuel. Ei au rîs. Pe același ton profesoral, Vicente mi-a spus că *intenția* nu putea fi Dumnezeu, întrucît era o forță cu neputință de descris, cu atît mai puțin de reprezentat.

– Nu face pe grozavul, m-a sfătuit cu asprime don Juan. Nu specula pe baza primei și unice tale încercări. Așteaptă pînă vei

putea să-ți comanzi cunoașterea, abia apoi hotărăște despre ce e vorba.

Amintirea celor patru stări de spirit ale *stalkingului* mă epuizase. Cel mai spectaculos rezultat a fost o indiferență mai mare decît de obicei. Nu mi-ar fi păsat nici dacă aș fi căzut mort sau dacă don Juan s-ar fi prăvălit fără suflare. Nu-mi păsa dacă rămîneam în acel vechi post de observație sau dacă porneam înapoi prin întunericul de smoală.

Don Juan s-a arătat foarte înțeleghător. M-a condus de mînă, ca pe un orb, pînă la o stîncă masivă și m-a ajutat să mă așez cu spatele la ea. Mi-a recomandat să dorm, ca somnul natural să mă readucă la o stare normală de conștiință.

4. POGORÎREA SPIRITULUI

VEDEREA SPIRITULUI

Imediat după prînz, în timp ce ne găseam încă la masă, don Juan m-a anunțat că amîndoi aveam să petrecem noaptea în grotă vrăjitorilor și că era timpul să pornim la drum. Mi-a spus că era absolut necesar să stau din nou acolo, în întuneric absolut, să las formațiunea stîncosă și *intenția* vrăjitorilor să-mi miște punctul de asamblare.

Am vrut să mă ridic de pe scaun, dar el m-a oprit. Mi-a spus că, mai întîi, voia să-mi explice ceva. S-a întins și și-a pus picioarele pe un scaun, apoi s-a lăsat pe spate într-o poziție relaxată și confortabilă.

– Pe măsură ce te *văd* mai în profunzime, mi-a spus don Juan, observ tot mai mult cîtă asemănare există între tine și binefăcătorul meu.

M-am simțit atît de amenințat, încît nu l-am lăsat să continue. I-am spus că nu-mi puteam imagina în ce constau asemănările, dar dacă exista vreuna – posibilitate care nu mi se părea de natură să mă liniștească – i-aș fi fost recunoscător să-mi vorbească despre ea, ca să-mi ofere șansa de a le îndrepta sau evita.

Don Juan a rîs pînă cînd au început să-i curgă lacrimi pe obraz.

– Una dintre asemănări este că atunci cînd acționezi, o faci foarte bine, a spus el. Dar, cînd gîndești, întotdeauna te dai de gol. Așa era și binefăcătorul meu. Nu gîndea prea bine.

Tocmai mă pregăteam să mă apăr, să spun că nu era nimic în neregulă cu modul meu de a gîndi, cînd am surprins o sclipire de șiretenie în ochii lui. Am înlemnit. Don Juan a remarcat schimbarea mea și a rîs oarecum mirat. Probabil, anticipase o reacție contrară.

– Ceea ce vreau să spun, de pildă, este că ți-e greu să înțelegi spiritul cînd te gîndești la el, a continuat el cu un zîmbet dojenitor. Dar cînd acționezi, spiritul ți se arată cu ușurință. Așa era și binefăcătorul meu.

Înainte de a pleca spre grotă, am să-ți spun o poveste despre binefăcătorul meu și despre cel de al patrulea nucleu abstract.

Vrăjitorii cred că, pînă în momentul pogorîrii spiritului, oricare dintre noi se poate îndepărta de el; nu însă și după aceea.

Don Juan s-a întrerupt anume pentru a mă îndemna, cu o mișcare a sprîncenelor, să mă gîndesc la spusele lui.

– Al patrulea miez abstract este esența pogorîrii spiritului, a continuat el. Al patrulea miez abstract este un act de revelație. Spiritul ni se dezvăluie. Vrăjitorii descriu cum spiritul stă la pîndă și apoi se repede asupra noastră, care sîntem prada. Vrăjitorii spun că pogorîrea spiritului este întotdeauna camuflată. Se întîmplă, și totuși pare ca și cum nu s-ar fi întîmplat.

Am devenit foarte neliniștit. Tonul vocii lui Don Juan îmi dădea sentimentul că, în orice clipă, îmi putea dezvălui ceva.

M-a întrebat dacă îmi aminteam momentul în care spiritul pogorîse asupra mea, pecetluind legătura mea permanentă cu abstractul.

Nu aveam idee la ce se referea.

– Există un prag care, o dată trecut, nu-ți mai îngăduie să dai înapoi, a spus el. De regulă, pragul este momentul în care spiritul bate la ușă; durează ani întregi pînă cînd ucenicul atinge acel prag. Totuși, uneori pragul este atins aproape imediat. Cazul binefăcătorului meu reprezintă un exemplu.

Don Juan a spus că fiecare vrăjitor ar trebui să-și amintească clar că a trecut pragul și, astfel să fie conștient de noua sa stare de potențial perceptiv. Mi-a explicat că nu trebuie să fii ucenic vrăjitor ca să atingi acest prag și că singura deosebire între un om de rînd și un vrăjitor, în astfel de cazuri, constă în centrul de interes al fiecăruia. Un vrăjitor pune accentul pe trecerea pragului și utilizează această amintire drept punct de referință. Omul de rînd nu trece pragul și-și dă toată silința să uite acest lucru.

I-am spus că nu eram de acord cu această observație, întrucît nu puteam accepta că există un singur prag care trebuie trecut.

Don Juan a ridicat privirea către cer, dezamăgit, și a clătinat din cap, prefăcîndu-se exasperat. Mi-am continuat argumentația, nu ca să-l contrazic, ci ca să-mi clarific lucrurile în minte. Totuși, mi-am pierdut curînd elanul. Brusc, am avut sentimentul că alunecam printr-un tunel.

– Vrăjitorii spun că al patrulea miez abstract apare cînd spiritul retează lanțurile reflectării noastre de sine, a spus el. Tăierea lanțurilor e un lucru minunat, dar nedorit, fiindcă nimeni nu vrea să fie liber.

Senzația de lunecare prin tunel a mai persistat un moment, apoi totul mi-a devenit clar. Am început să rîd. Intuiții stranii adunate în mine se descărcau prin rîs.

Don Juan părea să-mi citească gîndurile ca pe o carte.

– Ce sentiment ciudat: să-ți dai seama că tot ce gîndim, tot ce spunem depinde de poziția punctului de asamblare, a remarcat el.

Era exact lucrul la care mă gîndisem și de care rîdeam.

– Știu că în acest moment punctul tău de asamblare și-a schimbat poziția, a continuat el, și că ai înțeles secretul lanțurilor noastre. Ele ne țin prizonieri, imobilizîndu-ne în punctul confortabil al reflectării de sine, astfel, ferindu-ne de invazia necunoscutului.

Trăiam un moment extraordinar, în care orice referire la vrăjitori avea o limpezime de cristal. Înțelegeam tot.

– O dată ce lanțurile sînt retezate, a continuat don Juan, nu mai sîntem legați de grijile lumii cotidiene. Ne găsim încă în

această lume, dar nu-i mai aparținem. Pentru a-i aparține, trebuie să împărtășim preocupările oamenilor, însă, în lipsa lanțurilor, nu mai sîntem în stare.

Don Juan a spus că nagualul Elías îi explicase că ceea ce-i deosebește pe oamenii de rînd este faptul că noi avem un pumnal metaforic: preocupările reflectării de sine. Cu acest pumnal, noi ne tăiem și sîngerăm; menirea lanțurilor reflectării de sine este să ne dea sentimentul că sîngerăm împreună, că împărtășim ceva minunat: umanitatea. Dacă am cerceta mai îndeaproape, am descoperi că sîngerăm singuri; că nu împărtășim nimic; că tot ce facem este să ne jucăm cu imaginea noastră manevrabilă și ireală, creată de noi.

– Vrăjitorii nu mai aparțin lumii problemelor cotidiene, a continuat don Juan, întrucît ei nu mai sînt pradă reflectării de sine.

Apoi don Juan și-a început povestea despre binefăcătorul lui și despre pogorîrea spiritului. El a spus că povestea a început imediat după ce spiritul bătuse la ușa tînărului actor.

L-am întrerupt pe don Juan și l-am întrebat de ce folosea mereu cuvintele „tînăr“ sau „tînăr actor“ cu referire la nagualul Julian.

– La vremea acestei întîmplări, nu era încă nagual, mi-a răspuns don Juan. Era un tînăr actor. În povestea mea, nu-l pot numi simplu Julian, fiindcă pentru mine el a fost întotdeauna nagualul Julian. În semn de respect față de impecabilitatea de o viață, întotdeauna punem cuvîntul „nagual“ înaintea numelui.

Don Juan și-a continuat povestirea. El a spus că nagualul Elías împiedicase moartea tînărului actor, făcîndu-l să treacă în starea de conștiință elevată și, după ore întregi de zbucium, tînărul actor își recăpătase cunoștința. Nagualul Elías nu-și spusese numele, ci se prezentase ca fiind vindecător de profesie, aflat întîmplător la locul nenorocirii în momentul în care două persoane se găsiseră la un pas de moarte. Apoi a arătat spre tînăra femeie, Talía, lungită la pămînt. Tînărul a fost uimit s-o vadă zăcînd fără cunoștință lîngă el. Și-a amintit că o văzuse fugind. L-a uimit să-l audă pe bătrînul vindecător explicîndu-i

că, fără îndoială, Dumnezeu o pedepsise pe Talía pentru păcatele ei, trimițând fulgerul asupra-i și făcînd-o să-și piardă mințile.

— Dar de unde fulger dacă nu plouă? întrebă tînărul actor cu glas abia auzit.

Fuse vizibil impresionat cînd bătrînul indian îi răspunsese că nu avea de unde ști căile Domnului.

L-am întrerupt din nou pe don Juan. Eram curios să știu dacă tînăra chiar își pierduse mințile. El mi-a reamintit că nagualul Elías o lovise puternic în punctul de asamblare. Mi-a mai spus că fata nu-și pierduse mințile, dar, ca urmare a loviturii, intrase și ieșise din starea de conștiință elevată, ceea ce reprezenta o gravă amenințare pentru sănătatea ei. Totuși, după eforturi extraordinare, nagualul Elías o ajutase să-și stabilizeze punctul de asamblare și fata intrase definitiv în starea de conștiință elevată.

Don Juan a comentat că femeile erau capabile de o asemenea lovitură de maestru: ele își puteau menține în permanență o nouă poziție a punctului de asamblare. Iar Talía era inegalabilă. De îndată ce lanțurile îi fuseseră retezate, înțelese totuși și se supusese planurilor nagualului.

Repetînd povestirea, don Juan a spus că nagualul Elías — care nu era numai un superb *visător*, dar și un superb *stalker* — văzuse că tînărul actor era răsfațat și increzut, și doar părea dur și nemilos. Nagualul știa că, dacă aducea în discuție ideea de Dumnezeu, păcat și răsplată, convingerile religioase ale actorului l-ar fi făcut să renunțe la atitudinea cinică.

Auzind de pedeapsa lui Dumnezeu, siguranța de sine a actorului începuse să se năruie. El începuse să-și exprime remușcarea, dar nagualul îl întrerupsese și subliniasă cu tărie că, atunci cînd moartea era atît de aproape, sentimentele de vinovăție nu mai contau.

Tînărul actor ascultase cu atenție, dar, deși se simțea foarte bolnav, nu credea că se află în pericol de moarte. Credea că slăbiciunea și leșinul se datorau pierderii de sînge.

Ca și cum i-ar fi citit gîndurile, nagualul i-a explicat că aceste gînduri optimiste nu-și aveau rostul, că hemoragia i-ar fi fost fatală dacă n-ar fi oprit-o el, vindecătorul.

— Cînd te-am lovit în spate, am creat un „dop“ care să împiedice scurgerea forței tale vitale, i-a spus nagualul neîncrezătorului tînăr. Fără această intervenție, inevitabilul proces al morții ar fi continuat. Dacă nu mă crezi, am să-ți dovedesc îndepărtînd dopul printr-o altă lovitură.

În timp ce vorbea, nagualul Elías l-a lovit ușor în partea dreaptă a cutiei toracice. Într-o clipă tînărul a început să vomite și să se sufoce. Sîngele îi curgea pe gură, în timp ce el tușea fără să se poată opri. O altă lovitură în spate i-a oprit durerea sfîșietoare și voma. Nu însă și frica, așa că a leșinat.

— Deocamdată îți pot controla moartea, i-a spus nagualul, cînd actorul și-a recăpătat cunoștința. Cît timp o pot controla, depinde de tine, de cît ești de decis să faci tot ce-ți spun eu.

Nagualul a spus că primele urgențe pentru tînăr erau totala imobilizare și tăcerea. Dacă voia ca dopul să nu iasă, a adăugat nagualul, atunci trebuia să se poarte ca și cum și-ar fi pierdut puterea de a se mișca și de a vorbi. O simplă zvîcnire sau o singură frază ar fi fost suficiente ca să reînceapă procesul morții.

Tînărul actor nu era obișnuit să se supună la sfaturi sau comenzi. A simțit cum îl cuprinde mînia. În clipa în care voia să protesteze, durerea arzătoare și convulsiile au reînceput.

— Fii cuminte și am să te vindec, i-a spus nagualul. Poartă-te ca un dobitoc nevolnic și ticălos ce ești și ai să mori.

Actorul, care avea mîndria lui, a rămas amuțit de insultă. Nimeni nu-l făcuse vreodată „nevolnic și ticălos“. A vrut să-și dea frîu liber furiei, dar durerea era atît de cumplită, încît n-a fost în stare să răspundă la jignire.

— Dacă vrei să-ți alin durerea, trebuie să mă ascuți orbește, i-a spus nagualul cu răceală înfricoșătoare. Dă din cap în semn că ai înțeles. Dar să știi că în momentul în care te răzgîndești și te porți ca un dobitoc jalnic ce ești, voi scoate imediat dopul și te voi lăsa să mori.

Cu ultimele puteri, actorul a încuviințat din cap. Nagualul l-a bătut ușor pe spate și durerea i-a dispărut. Dar o dată cu durerea ascuțită, a mai dispărut ceva: ceața din mintea lui. Din acel moment, tânărul actor a știut tot, fără să înțeleagă nimic. Nagualul s-a prezentat din nou. I-a spus tânărului că se numea Elías și că era nagual. Iar actorul a știut ce înseamnă acest lucru.

Apoi nagualul Elías și-a îndreptat atenția spre Talía, aflată în stare de semiconștiență. Și-a lipit buzele de urechea ei stângă și i-a șoptit porunci care s-o facă să-și oprească punctul de asamblare din mișcarea lui haotică. I-a liniștit temerile, spunându-i în șoaptă povești despre vrăjitori care trecuseră prin aceleași încercări ca ale ei. După ce ea s-a mai calmat, nagualul i-a spus că se numea Elías și că era vrăjitor; apoi a încercat cu ea cea mai dificilă manevră în vrăjitorie: mișcarea punctului de asamblare dincolo de sfera lumii cunoscute de noi.

Don Juan a remarcat că vrăjitorii cu experiență sînt capabili să se miște dincolo de limitele lumii cunoscute de noi, spre deosebire de persoanele lipsite de experiență. Nagualul Elías susținea întotdeauna că, în mod normal, nici n-ar fi visat să încerce așa ceva, dar în ziua aceea altceva decît știința sau voința lui îl împingea la acțiune. Și totuși, manevra a reușit. Talía s-a mișcat dincolo de lumea cunoscută nouă și a revenit teafără și nevătămată.

Apoi nagualul Elías a avut o altă idee. S-a așezat între cei doi tineri întinși la pămînt – actorul era în pielea goală, acoperit doar cu haina nagualului Elías – și le-a spus pe scurt care era situația lor. Le-a spus că, prin forța împrejurărilor, amîndoi căzuseră în capcana întinsă de spirit. El, nagualul, era partea activă a capcanei, întrucît întîlnindu-i în condițiile date, fusese silit să devină temporar protectorul lor și să-și pună în joc cunoștințele de vrăjitorie, ca să-i ajute. În calitate de protector temporar, era de datoria lui să-i prevină că erau pe punctul de a atinge un prag unic; și că depindea de ei, atît individual, cît și împreună, să atingă acel prag printr-o stare de abandon, nu de nesăbuintă; o stare de grijă, nu de răsfaț. Nu voia să spună mai

mult, de teamă să nu-i deruteze sau să nu le influențeze decizia. Simțea că, dacă cei doi aveau să treacă pragul, aceasta trebuia să se întîmple cu un efort minim din partea lui.

Apoi nagualul i-a lăsat singuri în acel loc izolat și s-a dus la oraș, ca să se îngrijească să le fie aduse ierburi medicinale, rogojini și pături. Ideea lui era că, în singurătate, cei doi tineri aveau să atingă și să treacă pragul.

Vreme îndelungată fata și actorul au zăcut întinși unul lîngă celălalt, absorbiți de propriile lor gînduri. Faptul că punctul lor de asamblare își schimbase locul însemna că puteau gîndi mai profund decît de obicei, dar că, în același timp, erau mai neliniștiți, mai chibzuiți și mai înfricoșați decît în mod normal.

Cum Talía putea vorbi și era mai puțin slăbită, a rupt cea dintîi tăcerea; l-a întrebat pe tânărul actor dacă îi era frică. El a încuviințat din cap. Ea a simțit o milă adîncă pentru el, și-a scos șalul pe care îl purta, a acoperit umerii actorului și l-a luat de mînă.

Tînărul nu îndrăznea să exprime ceea ce simțea. Teama că durerea va reveni dacă vorbea era prea mare și prea vie. Ar fi vrut să-i ceară iertare fetei; să-i spună că singurul lui regret era acela că o jignise și că nu conta dacă îi era dat să moară, fiindcă știa cu siguranță că nu avea să apuce ziua următoare.

Talía se gîndea la aceleași lucruri. I-a spus tânărului actor că și ea regreta un singur lucru: că-l lovise atît de tare, încît îi grăbise moartea. Acum era foarte liniștită, sentiment necunoscut pînă atunci, fiindcă era întotdeauna activă și animată de uriașa ei putere. I-a spus actorului că și sfîrșitul ei era aproape și că-i părea bine că totul se va termina în aceeași zi.

Auzindu-și propriile gînduri rostite de Talía, tînărul actor a simțit cum îl cuprinde un fior. L-a copleșit un val de energie care l-a făcut să se ridice în capul oaselor. Nu avea dureri și nici nu tușea. A tras adînc aer în piept, cum nu-și amintea să fi făcut pînă atunci. A luat-o de mînă pe fată și amîndoi au început să stea de vorbă fără cuvinte.

Don Juan a spus că acela a fost momentul în care spiritul a venit la ei. Iar ei au *văzut*. Amîndoi erau catolici fervenți și ceea ce au văzut a fost o viziune cerească, în care totul era viu și scaldat în lumină. Au *văzut* o lume cu priveliști minunate.

Cînd s-a întors nagualul, amîndoi erau epuizați, dar nu li se întîmplase nimic rău. Talía era lipsită de cunoștință, dar tînărul reușise să rămînă lucid, printr-un efort suprem de autocontrol. El a insistat să-i șoptească ceva la ureche nagualului.

– Am văzut raiul, a murmurat actorul, cu lacrimile rostogolindu-i-se pe obraz.

– Ai văzut mai mult de atît, a replicat nagualul Elías. Ai *văzut* spiritul.

Don Juan a spus că, întrucît pogorîrea spiritului este întotdeauna camuflată, bineînțeles că Talía și tînărul actor n-au putut reține viziunea. Au uitat curînd de ea, așa cum ar fi uitat oricine. Unicitatea experienței lor consta în faptul că, fără nici o inițiere și fără a conștientiza faptul, fuseseră în *visat împreună* și *văzuseră* spiritul. Ușurința cu care realizaseră acest lucru era pentru ei ceva cu totul neobișnuit.

– Cei doi au fost cu adevărat cele mai remarcabile ființe pe care le-am întîlnit vreodată, a adăugat don Juan.

Evident, am dorit să aflu mai multe despre ei. Dar don Juan a refuzat să-mi facă pe plac. A spus că povestea se referea la binefăcătorul lui și la cel de al patrulea miez abstract.

A părut să-și amintească ceva ce mie nu mi-a spus și a izbucnit într-un rîs zgomotos. Apoi m-a bătut ușor pe spate și m-a anunțat că era timpul să pornim spre grotă.

Cînd am ajuns la lespede de stîncă, se făcuse aproape noapte. Don Juan s-a așezat grăbit, în aceeași poziție ca prima oară. Se găsea în dreapta mea, atingîndu-mă cu umărul. Imediat a părut că intră într-o stare de profundă relaxare, fapt care pe mine m-a trimis într-o totală imobilitate și tăcere. Nu-l auzeam nici cum respiră. Am închis ochii, dar el m-a înghiontit, prevenindu-mă să-i țin deschiși.

Înainte de a se înnopta complet, ochii au început să mă mănînce și să mă usture de o imensă oboseală. În cele din urmă, am încetat să mă mai împotrivesc și m-am lăsat cuprins de cel mai adînc somn din viața mea. Și totuși, nu eram cu totul adormit. Simțeam întunericul dens din jurul meu. Aveam senzația fizică cum că înaintez prin întuneric. Deodată, beznă a devenit roșietică, apoi portocalie, apoi de un alb strălucitor, ca o lumină orbitoare de neon. Treptat, m-am concentrat asupra viziunii, pînă cînd am văzut că ședeam în aceeași poziție lîngă don Juan – dar nu în grotă. Ne găseam pe vîrfurile unui munte și priveam în jos la minunatele cîmpii și la munții din depărtare. Frumoasa prerie era scaldată într-o lumină strălucitoare care, ca și razele de lumină, emana chiar din pămînt. Oriunde priveam, vedeam locuri familiare: stînci, dealuri, rîuri, păduri, canioane, reliefate și transformate de vibrația și strălucirea lor interioară. Aceeași strălucire, atît de plăcută ochilor mei, emana cumva și din ființa mea.

– Punctul tău de asamblare s-a mișcat, a părut să-mi spună don Juan.

Cuvintele nu aveau sunet; totuși, am știut ce îmi spusese. Reacția mea rațională a fost să încerc să-mi explic că, fără îndoială, îl auzisem ca și cum ar fi vorbit în vid, probabil fiindcă urechile mele fuseseră afectate temporar de impactul acelei experiențe.

– Nu s-a întîmplat nimic cu auzul tău. Ne găsim în stări de conștiință diferite, a părut să-mi vorbească din nou don Juan.

Nu puteam scoate un cuvînt. Simțeam letargia unui somn adînc care mă împiedica să deschid gura și totuși, eram cît se poate de lucid.

– Ce se întîmplă? am gîndit.

– Grotă a făcut să ți se miște punctul de asamblare, mi-a răspuns în gînd don Juan, iar eu i-am auzit gîndurile, ca și cum ar fi fost propriile mele cuvinte, rostite pentru mine însumi.

Am sesizat o comandă care nu era exprimată în gînduri. Ceva mi-a poruncit să privesc din nou preria.

În timp ce admiram minunata priveliște, filamente de lumină au început să radieze din tot ce se găsea pe acea prerie. Mai întâi, a avut loc un fel de explozie a unui număr infinit de fibre scurte, apoi fibrele au devenit șuvițe lungi, ca niște ațe prinse în mănunchiuri de lumină vibrantă care atingeau infinitatea. Nu aveam nici o posibilitate de a înțelege ceea ce vedeam sau de a descrie acel ceva, cu excepția filamentelor de lumină care vibrau. Filamentele nu erau împletite, nici înmănunchiate. Deși țîșneau și continuau să țîșnească în toate direcțiile, fiecare era separat, și totuși, toate erau strîns adunate la un loc.

— Ceea ce *vezi* sînt emanațiile Vulturului, precum și forța care le ține separate și le unește la un loc, mi-a spus în gînd don Juan.

În clipa în care i-am prins gîndul, filamentele de lumină au părut să-mi consume întreaga energie. M-a copleșit oboseala. Epuizarea mi-a șters viziunea și m-a cufundat în întuneric.

Cînd am redevenit conștient de mine însumi, în jurul meu exista ceva extrem de familiar — deși n-aș fi putut spune ce anume — încît am crezut că îmi recăpătaseam starea normală de conștiință. Don Juan dormea lîngă mine, cu umărul proptit de al meu.

Atunci mi-am dat seama că întunericul din jurul nostru era atît de intens, încît nu-mi puteam vedea nici mîinile. Am presupus că ceata acoperise, probabil, lespedea și umpluse grotă. Sau poate să fi fost șuvițele de nori joși care coborau în fiecare noapte ploioasă de pe munții înalți, ca o avalanșă tăcută. Totuși, în ciuda întunericului absolut, am văzut cumva că don Juan deschisese ochii imediat după ce eu devenisem conștient, deși nu se uita la mine. Instantaneu, mi-am dat seama că nu-l vedeam ca urmare a luminii ajunse pe retina mea. Mai curînd îl intuiam cu simțurile.

A început să mă preocupe atît de mult să-l observ pe don Juan fără ajutorul ochilor, încît n-am mai acordat atenție la ceea ce-mi spunea. În cele din urmă, a tăcut și și-a întors fața către mine, ca și cum ar fi vrut să mă privească în ochi.

A tușit de cîteva ori, ca să-și dreagă glasul, și a început să vorbească cu glas foarte coborît. A spus că binefăcătorul lui venea deseori în grotă, atît cu el, cît și cu ceilalți discipoli, dar cel mai frecvent de unul singur. În grotă aceea, binefăcătorul lui *vedea* aceeași prerie pe care o *văzusem* eu, viziune care îl făcuse să descrie spiritul ca fiind curgerea lucrurilor. Don Juan a repetat că binefăcătorul lui nu era un bun gînditor. Altfel și-ar fi dat seama într-o clipă că ceea ce *văzuse* și descrisese ca fiind curgerea lucrurilor era de fapt *intenția*, forța care se află în toate. Don Juan a adăugat că, dacă binefăcătorul lui ar deveni vreodată conștient de natura *vederii* lui, n-ar dezvălui-o niciodată. El unul avea impresia că binefăcătorul lui nu știuse nici o clipă ce însemna acea *vedere*. În schimb, binefăcătorul lui credea că *văzuse* curgerea lucrurilor, care însemna adevărul absolut, dar nu în felul în care îl înțelegea el.

Don Juan a fost atît de categoric în această privință, încît am vrut să-l întreb care era deosebirea, dar n-am putut vorbi. Parcă îmi înghețase gîtul. Am continuat să stăm acolo ore întregi, în totală imobilitate și tăcere. Cu toate acestea, nu aveam senzația de disconfort. Mușchii nu-mi oboseau, picioarele nu-mi înțepeau, spatele nu mă durea.

Cînd a început să vorbească din nou, nici n-am remarcat schimbarea și imediat m-am lăsat în voia vocii lui. Era un sunet melodios, ritmic, născut din întunericul total din jurul meu.

El a spus că, în acel moment, nu mă găseam în starea normală de conștiință și nici în starea de conștiință elevată. Eram suspendat undeva la mijloc, în întunericul non-percepției. Punctul meu de asamblare se deplasase de la perceperea lumii cotidiene, dar nu se mișcase îndeajuns cît să atingă și să lumineze un mănunchi de cîmpuri de energie complet nou. Mai precis, eram prins între două posibilități perceptive. Această stare intermediară, această „acalmie“ a percepției, fusese determinată de influența grotei, ea însăși ghidată de *intenția* vrăjitorilor care o săpaseră.

Don Juan mi-a cerut să acord mare atenție la ceea ce urma să-mi spună. Mi-a spus că, în urmă cu mii de ani, grație *vederii*, vrăjitorii deveniseră conștienți că pământul era capabil să simtă, iar conștiința lui putea afecta conștiința speciei umane. Ei încercaseră să găsească o cale de a folosi influența pământului asupra conștiinței umane și descoperiseră că anumite grote erau extrem de eficiente. Don Juan mi-a spus că acei vrăjitori începuseră să se preocupe constant de căutarea unor grote și că, grație eforturilor lor, fuseseră capabili să descopere o diversitate de utilizări pentru o varietate de configurații de grote. El a adăugat că pentru noi singurul rezultat pertinent al acestor eforturi era grota în care ne găseam și capacitatea ei de a deplasa punctul de asamblare pînă cînd acesta atingea „acalmia” percepției.

În timp ce don Juan vorbea, aveam senzația tulburătoare că ceva se limpezea în mintea mea. Ceva îmi modela conștiința într-un canal lung și îngust. Toate gândurile și sentimentele abia schițate ale stării mele normale de conștiință erau scoase la lumină.

Don Juan era perfect conștient de ce se întîmpla cu mine. L-am auzit cum chicotea încet și satisfăcut. Mi-a spus că acum puteam vorbi mai ușor, iar conversația noastră urma să aibă mai multă profunzime.

În acel moment, mi-am amintit zeci de lucruri pe care mi le explicase mai înainte. De exemplu, am știut că eram în *visat*: de fapt, dormeam adînc, și totuși, eram perfect conștient de mine însumi, datorită celei de a doua atenții – corespondentul atenției mele normale. Eram sigur că dormeam, datorită unei senzații fizice, la care se adăuga o deducție rațională, bazată pe afirmații făcute de don Juan în trecut. Tocmai *văzusem* emanațiile Vulturului, iar don Juan îmi spusese că era imposibil ca vrăjitorii să aibă o viziune constantă a emanațiilor Vulturului altfel decît în *visat*, de aceea trebuia să intru în *visat*.

Don Juan îmi explicase că universul este alcătuit din cîmpuri de energie care sfidează descrierea sau cercetarea. Îmi spusese că acestea semănau cu filamentele obișnuite de lumină, însă

lumina este lipsită de viață în comparație cu emanațiile Vulturului care răspîndesc conștiință. Pînă în noaptea aceea nu reușisem niciodată să le *văd* constant și, într-adevăr, erau făcute dintr-o lumină vie. Don Juan susținuse în trecut că, în ce mă privea, cunoașterea și controlul asupra *intenției* nu erau potrivite pentru a face față impactului acelei priveliști. El îmi explicase că percepția normală apare cînd *intenția*, care este energie pură, luminează o parte a filamentelor din interiorul coconului nostru luminos și totodată o porțiune mare a acelorași filamente întinse către infinit, în afara coconului nostru. Percepția extraordinară, *vederea*, apare cînd, prin forța *intenției*, un mînunchi diferit de cîmpuri de energie se activează și devine luminos. El spusese că, atunci cînd un număr important de cîmpuri de energie sînt luminate în interiorul coconului luminos, vrăjitorul este capabil să *vadă* chiar cîmpurile de energie.

Cu altă ocazie, don Juan îmi relatase modul rațional de a gândi al vrăjitorilor din vechime. El îmi spusese că, prin capacitatea lor de a *vedea*, ei își dădeau seama că apariția conștiinței era simultană cu *alinierea* cîmpurilor de energie din interiorul coconului nostru luminos la cîmpurile energetice similare din exterior. Ei socoteau că descoperiseră în *alinie* sursa conștiinței.

Totuși, cercetînd mai îndeaproape, devenea evident că așa-numita *alinie* a emanațiilor Vulturului nu explica în întregime ceea ce *vedeau* vrăjitorii. Ei remarcaseră că doar o foarte mică porțiune a numărului total de filamente luminoase din interiorul coconului era activat, restul rămînînd neschimbate. *Vederea* acestor filamente activate ducea la o falsă descoperire. Filamentele nu aveau nevoie să fie *alinate* pentru a se lumina, întrucît cele din interiorul coconului nostru erau identice cu cele din afară. Ceea ce le activa era, fără îndoială, o forță independentă. Vrăjitorii simțeau că nu puteau numi în continuare această forță conștiință, ca pînă atunci, întrucît conștiința reprezenta strălucirea cîmpurilor de energie luminate. Așadar, forța care lumina cîmpurile a fost denumită *voință*.

Don Juan spusese că, după ce *vedere*a le devenise mai complexă și mai eficientă, vrăjitorii își dăduseră seama că *voința* era forța care menținea separate emanațiile Vulturului, fiind răspunzătoare nu numai pentru conștiința noastră, dar pentru tot ce exista în univers. Ei *au văzut* că această forță avea conștiință totală și că ea izvora chiar din cîmpurile de energie care formau universul. Atunci hotărîseră că *intenție* era un nume mai potrivit decît *voință*. În cele din urmă, totuși, numele se dovedise nepotrivit, fiindcă nu descria nici importanța copleșitoare, nici conexiunea vie cu tot ce există în univers.

Don Juan afirmase că marele nostru defect colectiv este că ne trăim viața nesocotind total această conexiune. Preocupările din viața noastră, interesele pe care le urmărim neobosit, grijile, speranțele, neîmplinirile și temerile au prioritate, și zilnic ignorăm că sîntem legați de tot ce există.

Don Juan își afirmase credința că ideea creștină de alungare din Grădina Edenului i se părea a fi o alegorie pentru pierderea cunoașterii fără cuvinte, cunoașterea *intenției*. Vrăjitoria era deci o întoarcere la origini, o reîntoarcere în paradis.

Am rămas așezați în grotă, în liniște deplină, poate ore întregi sau, poate, numai cîteva momente. Deodată, don Juan a început să vorbească și sunetul neașteptat al vocii lui m-a făcut să tresar puternic. N-am înțeles ce-mi spunea. Mi-am dres glasul, ca să-l rog să repete ce spusese, și gestul m-a scos complet din starea de meditație. Mi-am dat seama imediat că întunericul din jur nu mai era de nepătruns. Acum puteam vorbi. Am simțit că revenisem la starea mea normală de conștiință.

Cu voce calmă, don Juan mi-a spus că, pentru prima oară în viață, *văzusem* spiritul, forța care susține universul. El a subliniat că *intenția* nu este ceva ce poate fi folosit, manevrat sau mișcat oricum – însă poate fi folosită, manevrată sau mișcată după dorință. Această contradicție, a spus el, este esența vrăjitoriei. Neputința de a o înțelege adusesese durere și suferință inimaginabilă generațiilor întregi de vrăjitori. Într-un efort de a evita să plătească acest tribut exorbitant de suferință, nagualii moderni

elaboraseră un cod de comportament numit calea luptătorului, care-i pregătea pe luptători dezvoltîndu-le cumpătarea și chibzuința.

Don Juan mi-a explicat că, într-un anumit moment din trecutul îndepărtat, vrăjitorii fuseseră profund interesați de legătura generală dintre *intenție* și tot ce există. Concentrîndu-și cea de-a doua atenție asupra acestei legături, căpătaseră nu numai cunoașterea directă, dar și capacitatea de a manevra această cunoaștere și de a face fapte uimitoare. Cu toate acestea, ei nu căpătaseră și judecata necesară pentru a folosi această putere.

Așadar, în mod judicios, vrăjitorii au decis să-și concentreze cea de-a doua atenție numai asupra legăturii creaturilor înzestrate cu conștiință. Această categorie includea toată gama de ființe organice existente, precum și tot ce ei numeau gama ființelor anorganice sau aliate, pe care vrăjitorii le descriau ca pe niște entități înzestrate cu conștiință, dar lipsite de viață, în sensul atribuit de noi. Nici această soluție nu fusese o reușită, fiindcă nici ea nu le adusesese înțelepciune.

În următoarea corectare, vrăjitorii și-au concentrat atenția numai asupra legăturii dintre ființele umane și *intenție*. Rezultatul final nu se deosebea prea mult de cele dinainte.

Atunci, vrăjitorii s-au gîndit la o ultimă corectare. Fiecare dintre ei urma să se preocupe doar de propria sa legătură. Dar și această cale s-a dovedit la fel de ineficientă.

Don Juan a spus că, deși existau deosebiri remarcabile între cele patru zone de interes, fiecare era la fel de nocivă. Așadar, în cele din urmă, vrăjitorii au ajuns să se preocupe exclusiv de capacitatea propriei lor verigi de legătură cu *intenția* pentru a-i elibera, ca să-și aprindă focul din ei înșiși.

El a afirmat că se impune ca toți vrăjitorii din epoca modernă să se străduiască din greu ca să capete o judecată sănătoasă. Un nagual trebuie să lupte și mai mult, fiindcă are mai multă influență, o mai mare putere de manevrare a cîmpurilor de energie care determină percepția, sînt mai pregătiți și mai familiarizați cu complexitățile cunoașterii fără cuvinte, care nu înseamnă altceva decît contactul direct cu *intenția*.

Văzută din acest unghi, magia devine o încercare de restabilire a cunoașterii *intenției* și de recăpătare a acestei cunoașteri, fără a-i cădea victimă. Iar poveștile despre miezurile abstracte ale magiei sînt nuanțe ale revelației, stadii de conștientizare a *intenției*.

Am înțeles explicația lui don Juan cu perfectă claritate. Dar cu cît înțelegeam mai mult și cu cît afirmațiile lui deveneau mai clare, cu atît îmi sporea sentimentul de pierdere și deznădejde. La un moment dat, chiar am vrut să-mi pun capăt vieții, acolo, pe loc. Mă simțeam o făptură blestemată. Cu ochii aproape în lacrimi, i-am spus lui don Juan că nu avea rost să-și continue explicația, fiindcă știam că eram pe punctul de a-mi pierde judecata limpede și că, o dată revenit la starea mea normală de conștiință, nu-mi voi mai aminti că *văzusem* sau *auzisem* ceva. Conștiința mea cotidiană avea să-și impună vechiul obicei al repetiției și predictibilitatea rațională a logicii ei. De aceea mă simțeam o făptură blestemată. I-am spus că îmi uram soarta.

Don Juan mi-a răspuns că pînă și în starea de conștiință elevată eu foloseam din abundență repetiția și că periodic insistam să-l plictisesc, descriindu-i crizele mele de neputință. Mi-a spus că, dacă ar trebui să cad, ar fi cazul s-o fac luptînd, nu cerîndu-mi iertare sau plîngîndu-mi de milă; nu are importanță ce soartă avem, atîta timp cît o înfruntăm cu supremă dăruire.

Cuvintele lui m-au umplut de o fericire fără seamăn. Am repetat iar și iar, cu lacrimile curgîndu-mi pe obraz, că eram de acord cu el. Trăiam o fericire atît de profundă, încît m-am temut că mă lasau nervii. Mi-am adunat toate puterile, ca să mă stăpînesc, și am simțit efectul liniștitor al frînelor mele mentale. Dar, în același timp, am început să-mi pierd limpezimea minții. M-am luptat în tăcere, încercînd să fiu mai puțin cumpătat și mai puțin neliniștit. Fără zgomot, don Juan m-a lăsat singur.

Cînd am reușit să-mi restabilesc echilibrul, aproape se crăpa de ziuă. Don Juan s-a ridicat în picioare, și-a ridicat brațele deasupra capului și și-a întins mușchii, făcînd să-i trosnească încheieturile. M-a ajutat să mă ridic și a comentat că petrecusem o

noapte cît se poate de revelatoare: avusesem experiența a ceea ce însemna spiritul și fusesem capabil să-mi adun forța interioară pentru a împlini ceva care în aparență însemnase o calmare a nervilor, dar în esență fusese o foarte reușită mișcare voluntară a punctului de asamblare.

Mi-a făcut semn că era timpul să pornim spre casă.

SALTUL GÎNDULUI

Am intrat în locuința lui pe la ora șapte dimineata, la timp pentru micul dejun. Eram flămînd, dar nu obosit. Părăsisem grota în zori și coborîsem în vale. În loc să urmeze traseul cel mai direct, don Juan făcuse un mare ocol, care ne dusesse pe malul rîului. Mi-a explicat că trebuia să ne adunăm gîndurile înainte de a ajunge acasă.

I-am răspuns că era foarte amabil din partea lui să spună „ne” adunăm, cînd eu eram singurul ale cărui gînduri o luaseră razna. Dar el mi-a răspuns că nu era vorba de amabilitate, ci de învățătura primită ca luptător. Un luptător, mi-a explicat el, este permanent atent la asprimea comportamentului uman. Un luptător este magic și neînduplecat, un solitar cu maniere și gusturi dintre cele mai rafinate, a cărui sarcină pe lume este aceea de a-și ascuți, dar și disimula, tășurile, astfel încît nimeni să nu-i poată bănuî neînduplecarea.

După micul dejun mi s-a părut înțelept să dorm puțin, dar don Juan s-a opus, spunînd că nu aveam timp de pierdut. Mi-a spus că foarte curînd voi rămîne și fără puțină claritate pe care o mai aveam, iar dacă m-aș culca, aș pierde-o pe toată.

— Nu trebuie să fii un geniu ca să-ți dai seama că aproape nu există o cale de a discuta despre *intenție*, a spus el repede, cercetîndu-mă din cap pînă în picioare. Dar simpla afirmație nu înseamnă nimic. Iată motivul pentru care vrăjitorii se bazează pe povești despre vrăjitorie. Speranța lor e că, într-o bună zi, miezul abstract al poveștilor va avea sens pentru ascultător.

Am înțeles ce spunea, dar încă nu puteam concepe ce era un miez abstract sau ce ar fi trebuit să însemne pentru mine. Am încercat să mă gândesc la acest lucru. Nu mi-am putut aduna gândurile. Imaginile îmi treceau rapid prin minte, fără să-mi lase timp să mă gândesc la ele. Nu le puteam încetini ritmul, suficient cât să le pot recunoaște. În cele din urmă, m-a cuprins furia și am lovit cu pumnul în masă.

Don Juan s-a cutremurat de ris.

– Procedează ca în noaptea trecută, m-a îndemnat el, făcându-mi cu ochiul. Încetinește-ți ritmul.

Neputința mă făcea foarte agresiv. Imediat am adus câteva argumente fără rost. Apoi am devenit conștient de greșeala mea și mi-am cerut iertare pentru lipsa de stăpânire.

– Nu-ți cere iertare, a replicat el. Ar trebui să-ți spun că înțelegerea pe care o cauți tu e imposibilă în acest stadiu. Miezurile abstracte ale poveștilor despre vrăjitorie nu-ți vor spune încă nimic. Mai târziu, peste ani, le vei înțelege perfect.

L-am implorat pe don Juan să nu mă lase în întuneric, să discute cu mine despre miezurile abstracte. Nu-mi era deloc clar ce voia să fac cu ele. L-am asigurat că starea mea prezentă de conștiință elevată îmi putea fi foarte utilă, îngăduindu-mi să înțeleg ce-mi spunea. L-am îndemnat să se grăbească, fiindcă nu puteam ști cât avea să mai dureze această stare. I-am spus că, în curînd, aveam să revin la starea mea normală, devenind mai idiot decît eram în acea clipă. Asta am spus-o pe jumătate în glumă. Rîsul lui mi-a dat de știre că-mi luase vorbele în serios, dar mă simțeam profund afectat de propriile mele cuvinte. M-a cuprins o coplesitoare melancolie.

Don Juan m-a prins cu blîndețe de braț, m-a tras lîngă un fotoliu confortabil, apoi s-a așezat cu fața către mine. M-a privit fix în ochi și o clipă m-am simțit incapabil să mă smulg de sub forța acelei priviri.

– Vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înșiși în permanență, a spus el pe un ton liniștitor, ca și cum ar fi vrut să mă calmeze cu sunetul glasului său.

Am vrut să spun că neliniștea mi se risipise și că, probabil, fusese urmarea lipsei de somn, dar el nu mi-a dat voie să rostesc o vorbă.

M-a asigurat că mă învățase deja tot ce trebuia știut despre *stalking*, dar încă nu-mi recuperasem cunoașterea din profunzimile conștiinței elevate, unde o stocasem. I-am răspuns că trăisem sentimentul neplăcut de frustrare. Simțeam că exista ceva ferecat în mine, ceva care mă făcea să trîntesc uși și să lovesc cu piciorul în mese, ceva care îmi dădea un sentiment de neîmplinire și-mi crea o stare de irascibilitate.

– Senzația de frustrare e comună tuturor ființelor umane, mi-a spus el. Ea ne reamintește de conexiunea noastră cu *intenția*. Pentru vrăjitori această senzație este și mai acută, tocmai pentru că scopul lor este de a-și sensibiliza veriga de legătură, pînă cînd o fac să funcționeze după dorința lor.

Cînd presiunea verigii de legătură este prea puternică, vrăjitorii mai reduc din ea practicînd *stalkingul* pe ei înșiși.

– Tot nu înțeleg ce înseamnă *stalkingul*, am spus eu. Dar, la un anumit nivel, cred că știu exact ce vrei să spui.

– Atunci, te voi ajuta să-ți clarifici ceea ce știi, a replicat el. *Stalkingul* este o metodă, una foarte simplă. *Stalkingul* este un comportament special care urmează câteva principii. Un comportament tainic, ferit, menit să aplice o lovitură. Iar cînd practici *stalkingul* pe tine însuși, atunci îți aplici singur lovitura, folosindu-ți propriul comportament cu neînduplecare și șiretenie.

Mi-a explicat că, atunci cînd conștiința unui vrăjitor ajunge să fie copleșită de greutatea capacității sale perceptive, adică exact ce mi se întîmpla mie, cel mai bun sau poate singurul remediu este acela de a folosi ideea de moarte pentru a da lovitura de *stalking*.

– Prin urmare, ideea de moarte este de o importanță monumentală în viața unui vrăjitor, a continuat don Juan. Ți-am arătat nenumărate lucruri despre moarte, ca să te conving că tocmai cunoașterea sfîrșitului nostru inevitabil și iminent este cea care ne conferă cumpătare. Cea mai fatală greșeală a noastră, ca

oameni de rînd, este complacerea în sentimentul nemuririi. Ca și cum, dacă nu ne-am gândi la moarte, ne-am putea feri de ea.

— Don Juan, trebuie să accepți că faptul de a nu ne gândi la moarte, cu siguranță, ne ferește să ne facem griji din pricina ei.

— Da, asta așa e, a recunoscut el. Dar scopul acesta este un scop nedemn pentru oamenii de rînd și un travesti pentru vrăjitori. Fără o idee clară despre moarte, nu există ordine, cumpătare, frumusețe. Vrăjitorii se străduiesc să capete această cunoaștere esențială, care să-i ajute să-și dea seama cît mai bine că nu există nici un fel de garanție că viața lor va continua dincolo de momentul prezent. Această revelație le dă vrăjitorilor curajul de a avea răbdare și totodată de a acționa, precum și curajul de a accepta fără a da dovadă de prostie.

Don Juan și-a ațintit privirea asupra mea. A zîmbit și a clătinat din cap.

— Da, a continuat el. Ideea de moarte este singurul lucru care poate da curaj vrăjitorilor. Ciudat, nu-i așa? Ea dă vrăjitorilor curajul de a fi șireți, fără a fi plini de sine și, mai presus de orice, le dă curajul de a fi neînduplecați, fără a fi pătrunși de importanța de sine.

A zîmbit din nou și mi-a dat un ghiont. I-am spus că eram absolut îngrozit de ideea morții mele, că mă gîndeam neconținut la ea, însă nu-mi dădea curaj și nici nu mă îndemna la acțiune. Atîta doar, că mă făcea mai cinic sau îmi crea stări de profundă melancolie.

— Problema ta e foarte simplă, a spus el. Devii prea ușor obsedat. Ți-am spus mereu că vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înșiși pentru a se elibera de sub puterea propriilor obsesii. Există multe feluri de a practica *stalkingul* pe tine însuși. Dacă nu vrei să te folosești de ideea propriei tale morți, ca să practici *stalkingul* pe tine însuși, atunci folosește poeziile pe care mi le citești mie.

— Poftim?

— Ți-am spus că există multe motive pentru care îmi plac poeziile, a spus el. Ceea ce fac eu e să practic *stalkingul* pe mine însumi prin ele. Îmi aplic o lovitură prin poezie. Ascult și, în

timp ce tu citești, îmi încetez monologul interior și las tăcerea lăuntrică să ia amploare. Atunci, combinația dintre poem și tăcere aplică lovitura.

Mi-a explicat că poeții tinjesc în subconștientul lor după lumea vrăjitorilor. Cum ei nu sînt vrăjitori în căutarea cunoașterii, nu le rămîne decît nostalgia.

— Să vedem dacă poți simți lucrurile despre care îți vorbesc, mi-a spus, întinzîndu-mi o carte de poeme de José Gorostiza.

Am deschis-o la semn și el mi-a indicat poezia care îi plăcea.

*...această moarte încăpățînată, nesfîrșită,
această moarte vie,
care te ucide, oh Doamne,
în lucrarea ta chibzuită, în trandafiri, în pietre,
în stelele neîmblînzite
și în carnea care arde,
ca un foc aprins de un cîntec,
un vis,
o nuanță de culoare care atrage ochiul.*

*poate ai murit eternități acolo,
fără ca noi să știm,
noi drojdia, fărîmele, cenușa ta;
ca o stea mimată de propria-i lumină,
lumină goală în lipsa stelei înseși
și care ajunge pînă la noi
avînd ascunsă în sine
o infinită catastrofă.*

— În timp ce aud cuvintele, mi-a spus don Juan după ce am terminat de citit, simt că omul acela vede esența lucrurilor, iar eu pot vedea o dată cu el. Nu-mi pasă despre ce e vorba în poezie. Mă interesează doar sentimentul pe care mi-l dă nostalgia poetului. Eu împrumut această nostalgie și, o dată cu ea, împrumut frumusețea. Și mă minunez de faptul că el, ca un adevărat luptător, revărsa această frumusețe asupra celorlalți, a privito-

rilor, păstrându-și pentru el doar dorul. Această lovitură, acest șoc al frumuseții, reprezintă *stalkingul*.

Eram foarte mișcat. Explicația lui don Juan atinsese o coardă stranie în mine.

— Vrei să spui, don Juan, că moartea e singurul dușman pe care îl avem? l-am întrebat după o clipă.

— Nu, mi-a răspuns el cu convingere. Moartea nu-i un dușman, deși așa pare. Nu moartea e cea care ne distruge, deși noi așa credem.

— Atunci, ce este moartea, dacă nu forța care ne distruge? am întrebat.

— Vrăjitorii spun că moartea e singurul nostru dușman demn de luat în seamă, a răspuns el. Moartea e cea care ne pune la încercare. Ne naștem ca să acceptăm această provocare, fie că sîntem oameni de rînd sau vrăjitori. Vrăjitorii sînt conștienți de ea, oamenii de rînd, nu.

— Eu unul, don Juan, aș spune că viața, nu moartea, reprezintă o provocare.

— Viața e procesul prin care moartea ne pune la încercare, a replicat el. Moartea e forța activă. Viața e arena. În această arenă există de fiecare dată doar doi luptători: omul și moartea.

— Eu aș crede că noi, ființele umane, sîntem cei care lansăm provocarea, don Juan, am spus.

— Cîtuși de puțin, a replicat el. Noi sîntem pasivi. Gîndește-te la asta. Dacă ne mișcăm, o facem numai cînd simțim presiunea morții. Moartea e cea care stabilește ritmul acțiunilor și al sentimentelor noastre, și ne îmboldește necruțătoare pînă cînd ne înfrînge și cîștigă runda, altfel ne-am ridica deasupra firii și am învinge moartea.

Vrăjitorii înving moartea, iar moartea își recunoaște înfrîngerea lăsîndu-i liberi, fără să-i mai pună niciodată la încercare.

— Asta înseamnă că vrăjitorii devin nemuritori?

— Nu, nu înseamnă asta, a răspuns el. Moartea nu-i mai supune la încercări, atîta tot.

— Dar ce înseamnă acest lucru, don Juan? am întrebat.

— Înseamnă că gîndul a făcut un salt în neconceput, a răspuns el.

— Ce este saltul gîndirii în neconceput? am întrebat, încercînd să nu par arțăgos. Problema noastră e că nu avem în vedere aceleași sensuri.

— Nu ești corect, m-a întrerupt don Juan. Tu înțelegi ce vreau să spun. Faptul că ceri să-ți dau o explicație a „saltului gîndirii în neconceput” e un travesti. Știi precis ce înseamnă.

— Nu, nu știu, am protestat.

Atunci mi-am dat seama că știam sau, mai curînd, intuiam ce însemna. Există o parte a mea care putea transcende raționalul și înțelege sau explica, dincolo de nivelul metaforic, saltul gîndirii în neconceput. Necazul era că acea parte din mine nu era suficient de puternică pentru a ieși la suprafață la comandă.

I-am spus aceste lucruri lui don Juan, care a rîs și a comentat că aveam o conștiință ca un Hopa-Mitică. Uneori aceasta se ridica pînă într-un punct înalt și mintea mi se ascutea, alteori cobora și deveneam un dobitoc înzestrat cu rațiune. Dar, de cele mai multe ori, rămînea suspendată într-un punct nefericit, în care nu eram nici cal, nici măgar...

— Saltul gîndirii în neconceput, mi-a explicat el cu un aer resemnat, reprezintă pogorîrea spiritului; actul de rupere a barierei noastre perceptive. Este momentul în care percepția omului își atinge propriile limite. Vrăjitorii practică arta de a trimite mesageri care să ne sondeze limitele perceptive. Acesta este încă un motiv pentru care îmi plac poeziile. Le consider mesageri. Dar, după cum ți-am spus și mai înainte, poezii nu știu la fel de precis ca vrăjitorii ce pot realiza acești mesageri.

Seara, devreme, don Juan mi-a spus că aveam multe de discutat și m-a întrebat dacă voiam să merg la plimbare. Mai devreme remarcasem la mine o stranie detașare, stare care apărea și apoi dispărea. La început, mi-am închipuit că era vorba de oboseala fizică așternută peste gîndurile mele. Dar gîndurile mele erau limpezi ca cristalul. Astfel, m-am convins că strania

mea detașare era un rezultat al trecerii într-o stare de conștiință elevată.

Am ieșit din casă și ne-am plimbat în jurul pieții centrale a orașului. M-am grăbit să-l întreb pe don Juan despre detașarea mea, înainte de a-i lăsa răgazul să abordeze altă temă. El mi-a explicat faptul ca pe un transfer de energie. A spus că, pe măsură ce energia folosită în mod obișnuit pentru a menține poziția fixă a punctului de asamblare este eliberată, ea se concentrează automat asupra verigii de legătură. M-a asigurat că un vrăjitor nu dispune de nici un fel de tehnici sau manevre pentru a ști dinainte cum să deplaseze energia dintr-un punct în altul. Mai curînd este vorba de un transfer instantaneu, care are loc de îndată ce se atinge un anume nivel de competență.

L-am întrebat ce înțelegea prin nivel de competență. Înțelegere pură, mi-a răspuns el. Pentru a atinge acest transfer instantaneu de energie este nevoie de o conexiune clară cu *intenția*, iar pentru a ajunge la această conexiune clară este nevoie să o *intenționezi* prin înțelegere pură.

Firește, am vrut să-mi explice ce înseamnă înțelegere pură. El a rîs și s-a așezat pe o bancă.

– Am să-ți spun un lucru esențial despre vrăjitori și actele lor de vrăjitorie, a continuat. Ceva despre saltul gândirii lor în neconceput.

Mi-a explicat că vrăjitorii sînt povestitori. Pentru ei, povestirea nu înseamnă doar mesagerul care le testează limitele percepției, ci și calea spre perfecțiune, către putere, către spirit. A tăcut o clipă, evident căutînd un exemplu potrivit. Apoi mi-a amintit că indienii Yaqui au o colecție de evenimente istorice pe care le numesc „date memorabile”. Știam că datele memorabile sînt povestiri orale din istoria lor ca națiune, din vremea cînd purtau război împotriva celor care le invadaseră țara: mai întîi spaniolii, apoi mexicanii. Don Juan, și el indian Yaqui, a declarat categoric că datele memorabile sînt povești despre înfrîngerile și dezintegrarea indienilor Yaqui.

– Așadar, ce-ai spune tu, care ești om învățat, m-a întrebat el, despre un vrăjitor povestitor care, pornind de la datele memo-

rabile – să zicem povestea lui Calixto Muni – ar schimba finalul, astfel încît, în loc să descrie cum a fost Calixto Muni tîrît și sfîșiat în patru de călăii spanioli, așa cum s-a întîmplat în realitate, ar povesti despre el ca despre un rebel victorios care a reușit să-și elibereze poporul?

Cunoșteam povestea lui Calixto Muni. Fusese un indian Yaqui care, conform datelor memorabile, navigase ani la rînd pe o corabie de pirați din Marea Caraibilor, ca să învețe strategia războiului. Apoi se înapoiase în ținutul lui de baștină, Sonora, unde reușise să pornească o răscoală împotriva spaniolilor, declarînd-o război de independență, ca pînă la urmă să fie trădat, capturat și executat.

Don Juan m-a îndemnat să comentez povestea. I-am spus că modificarea faptelor reale, așa cum spunea el, ar fi un procedeu psihologic, un fel de dorință a povestitorului. Sau, poate, ar fi un mod personal, subiectiv, de a-și alina sentimentul de neîmplinire. Am adăugat că eu l-aș considera patriot pe un astfel de povestitor, întrucît nu a putut accepta înfrîngerea.

Don Juan a rîs cu lacrimi.

– Dar aici nu-i vorba de un singur vrăjitor povestitor. Toți fac același lucru.

– Atunci, e un procedeu universal acceptat de a exprima dorințele neîmplinite ale unei întregi societăți, am replicat. Un mod universal acceptat de a elibera tensiunea psihologică colectivă.

– Argumentul tău e valabil, convingător și rezonabil, a comentat el. Dar, fiindcă spiritul îți este mort, nu poți vedea punctul lui slab.

M-a privit ca și cum m-ar fi îndemnat să înțeleg ce voia să spună. N-am avut nici un comentariu, orice aș fi spus, mi-ar fi trădat iritarea.

– Vrăjitorul povestitor care schimbă finalul „relatării faptice”, mi-a spus el, o face la dorința și sub auspiciile spiritului. Întrucît poate manipula conexiunea subtilă cu *intenția*, el poate chiar să schimbe lucrurile. Vrăjitorul povestitor anunță că a *intenționat* acest lucru prin gestul de a-și scoate pălăria, punînd-o

pe pământ și răsucind-o cu trei sute șazeci de grade în sensul invers al acelor ceasornicului. Sub auspiciile spiritului, acest simplu gest îl contopește cu însuși spiritul. Vrăjitorul și-a lăsat gândul să plonjeze în neconceput.

Don Juan și-a ridicat brațul deasupra capului și a arătat o clipă spre cerul de deasupra liniei orizontului.

— Întrucît înțelegerea pură este un mesager care sondează imensitatea de acolo, a continuat el, vrăjitorul povestitor știe cu absolută certitudine că undeva, cumva, în acea infinitate, chiar în acest moment, a avut loc pogorîrea spiritului. Calixto Muni a ieșit învingător. Și-a eliberat poporul. Scopul lui a supraviețuit dincolo de persoana lui fizică.

MIȘCAREA PUNCTULUI DE ASAMBLARE

Cîteva zile mai tîrziu don Juan și cu mine am făcut o excursie în munți. După ce am urcat panta pînă la jumătatea dealurilor de la poalele munților, ne-am așezat să ne odihnim. Mai devreme, în aceeași zi, don Juan hotărîse să găsească un decor potrivit în care să-mi explice unele aspecte complicate ale măiestriei conștiinței. De regulă, prefera să meargă spre lanțul de munți din vest, care era mai aproape. De astă dată însă a ales piscurile de la est. Acestea erau mult mai înalte și mai îndepărtate. Mie mi se păreau chiar mai amenințătoare, mai întunecate și mai masive. Dar n-aș fi putut spune dacă era impresia mea sau dacă prelusem cumva sentimentele lui don Juan față de acești munți.

Mi-am deschis rucsacul. Femeile vizionare din grupul lui don Juan îmi pregătiseră merinde și am descoperit că îmi puseseră în bagaj niște brînză. Am avut un moment de enervare, fiindcă, deși îmi plăcea brînză, nu-mi făcea prea bine. Totuși, de fiecare dată cînd mi se oferea prilejul să mănînc brînză, îmi era imposibil să refuz.

Don Juan a scos în evidență faptul că fiind o evidentă slăbiciune a mea și m-a cam luat peste picior. La început, m-am

simțit stînjenit, dar mi-am dat seama că, dacă nu aveam brînză, nici nu-i duceam dorul. Problema era că glumeții din grupul lui don Juan îmi pregăteau o bucată mare de brînză, pe care, firește, pînă la urmă o mîncam.

— Termin-o pe toată o dată, m-a sfătuit don Juan cu o sclipire malițioasă în privire. În acest fel, nu te vei mai gândi la ea.

Poate influențat de sugestia lui, simțeam o poftă grozavă să devorez toată bucata. Don Juan a rîs atît de tare, încît și de astă dată am bănuir că îmi întinsese o cursă, împreună cu con-frații lui.

Pe un ton mai serios, mi-a sugerat să rămînem peste noapte la poalele munților, ca apoi, într-o zi, două să urcăm pe vîrfurile mai înalte. Am acceptat.

Don Juan m-a întrebat, ca din întîmplare, dacă îmi aminteam ceva despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*. Am recunoscut că încercasem să-mi amintesc, dar că memoria nu mă ajutase.

— Nu-ți amintești că te-am învățat esența neînduplecării? m-a întrebat el. Neînduplecarea ca fiind opusul milei de sine?

Nu reușeam să-mi amintesc. Părea că don Juan se gîndea ce să spună în continuare. Dar a tăcut. Colțurile gurii i-au căzut într-o grimasă de prefăcută neputință. A ridicat din umeri, s-a ridicat în picioare și a parcurs repede scurta distanță care ne despărțea de un mic platou situat pe vîrfurile unui deal.

— Toți vrăjitorii sînt neînduplecați, a spus el, în timp ce ne așezam pe micul platou. Dar tu știi asta foarte bine. Probabil că am discutat în amănunt acest concept.

După o lungă tăcere a spus că urma să continue discuția despre miezul abstract al poveștilor despre vrăjitorii, însă intenționa să vorbească din ce în ce mai puțin despre el, întrucît curînd avea să fie rîndul meu să-l descopăr și să-l las să-și dezvăluie semnificația.

— După cum ți-am mai spus, a reluat el, al patrulea miez abstract al poveștilor despre vrăjitorii este numit pogorîrea spiritului sau deplasarea realizată de *intenție*. Povestea spune că, pentru a lăsa misterele vrăjitoriei să se dezvăluie de la sine ornu-

lui despre care am vorbit, a fost nevoie ca spiritul să pogoare asupra lui. Spiritul a ales un moment în care omul era neatent și lipsit de apărare; fără milă, spiritul a făcut ca însăși prezența lui să deplaseze punctul de asamblare al omului într-o poziție specifică. Poziția aceea a devenit de atunci cunoscută vrăjitorilor sub numele de locul lipsei de compasiune. Neînduplecarea a devenit astfel primul principiu al vrăjitoriei.

Primul principiu nu trebuie confundat cu primul efect al uceniciei în vrăjitorie, care reprezintă trecerea de la conștiința normală la cea elevată.

— Nu înțeleg ce încerci să-mi spui, m-am plins eu.

— Vreau să spun că, după toate aparențele, mutarea punctului de asamblare este primul lucru care i se întâmplă de fapt unui ucenic vrăjitor, a răspuns el. Așadar, e cât se poate de firesc pentru un ucenic să presupună că acesta este primul principiu al vrăjitoriei. Dar nu-i deloc așa. Neînduplecarea este primul principiu al vrăjitoriei. Dar despre asta am mai discutat. Acum, încerc doar să te ajut să-ți amintești.

Sincer vorbind, i-aș fi putut răspunde că nu aveam habar la ce se referea, dar, în același timp, aveam strania senzație că totuși știam.

— Amintește-ți prima ocazie când te-am învățat ce înseamnă neînduplecarea, m-a îndemnat el. Amintirea e legată de deplasarea punctului de asamblare.

A așteptat o clipă, să vadă dacă îi urmas sugestia. Cum era limpede că nu puteam, și-a continuat explicația. A spus că, oricât de misterioasă este trecerea la conștiința elevată, tot ce trebuie realizat în acest sens este prezența spiritului. Am remarcat că afirmațiile lui din ziua aceea fie erau teribil de obscure, fie eu eram îngrozitor de nereceptiv, întrucât nu-i puteam urmări deloc modul de a gândi. El mi-a răspuns ferm că nedumerirea mea nu avea nici o importanță și a insistat că singurul lucru care conta cu adevărat este ca eu să înțeleg că simplul contact cu spiritul ar putea determina orice mutare a punctului de asamblare.

— Ți-am spus că nagualul este conducta spiritului, a continuat el. Cum el își petrece o viață întreagă într-un mod impeca-

bil, redefinindu-și legătura cu *intenția*, și cum are mai multă energie decât omul de rând, poate lăsa spiritul să se exprime prin el. Astfel, primul lucru care i se întâmplă ucenicului vrăjitor este o mutație a nivelului de conștiință, mutație determinată de simpla prezență a nagualului. Iar ceea ce vreau eu să știi este că nu există nici un procedeu de a determina deplasarea punctului de asamblare. Spiritul atinge ucenicul și punctul lui de asamblare se mișcă. Atîta tot.

I-am spus că afirmațiile lui mă tulburau, întrucât contraziceau ceea ce învățasem cu mari eforturi să accept prin experiență personală, și anume, că starea de conștiință elevată era realizabilă ca manevră complexă, deși inexplicabilă, efectuată de don Juan, manevră prin care îmi manevra percepția. În decursul anilor de cînd eram împreună, mă făcuse în repetate rînduri să trec la starea de conștiință elevată, prin simple lovituri date pe spate. I-am subliniat această contradicție.

El mi-a răspuns că lovitura dată pe spate era mai curînd un șiretlic menit să-mi capteze atenția și să îndepărteze orice îndoieli din mintea mea, astfel încît o manevră bona fide să-mi poată manevra percepția. El numea acest lucru un simplu șiretlic, conform personalității lui cumpătate. A comentat, nu chiar în glumă, că aveam noroc cu el că era un om simplu, neîncălinat spre un comportament bizar. Altfel, în loc de simple șiretlicuri, aș fi fost nevoit să suport ritualuri bizare înainte ca el să-mi înlătore îndoielile din minte, lăsînd astfel spiritul să-mi deplaseze punctul de asamblare.

— Ceea ce trebuie să facem, ca să îngăduim vrăjitoriei să pună stăpînire pe noi, este să ne alungăm din minte îndoielile, a spus el. O dată ce îndoielile dispar, totul este posibil.

Mi-a amintit de un eveniment la care fusesem martor cu cîteva luni în urmă în Mexico City, eveniment de neînțeles pentru mine pînă cînd mi-l explicase el, folosind paradigma vrăjitorilor.

Asistasem la o intervenție chirurgicală efectuată de un renumit vindecător și totodată mediu. Pacientul era un prieten

de-al meu. Vindecătorul era o femeie care intrase într-o transă foarte spectaculoasă, pentru a realiza operația.

Am putut observa cum, folosind un cuțit de bucătărie, deschisese cavitatea abdominală în regiunea ombilicală, desprinsese ficatul bolnav, îl spălase într-un recipient cu alcool, îl pusese apoi la loc și, cu o simplă apăsare a mâinilor, închisese incizia, care nu sîngerase deloc.

În încăperea slab luminată mai erau cîteva persoane, mar-tore la operație. O parte dintre ei păreau a fi spectatori curioși, ca mine. Alții păreau să fie ajutoarele vindecătoarei.

După operație am discutat puțin cu trei dintre privitori. Toți au fost de acord că asistaseră la aceleași evenimente ca și mine. Cînd am stat de vorbă cu prietenul meu, pacientul, el mi-a spus că simțise operația ca pe o durere surdă și constantă în stomac, însoțită de o senzație arzătoare în partea dreaptă.

I-am povestit toate acestea lui don Juan și chiar am îndrăznit să-i ofer o explicație cinică. I-am spus că, după părerea mea, semiîntunericul încăperii se preta la tot felul de figuri de prestidigitație, ceea ce ar fi explicat imaginea organelor interne scoase din cavitatea abdominală și spălate în alcool. Șocul emoțional determinat de transa spectaculoasă a vindecătoarei – pe care eu îl consideram în egală măsură șiretlic – contribuise la crearea unei atmosfere de credință aproape religioasă.

Don Juan a subliniat imediat că aceasta era o opinie cinică, nu o explicație cinică, întrucît nu justifica faptul că prietenul meu se însănătoșise cu adevărat. Apoi don Juan mi-a propus un punct de vedere alternativ, bazat pe cunoașterea vrăjitorilor. El mi-a explicat că evenimentul se baza pe un element esențial, și anume, că vindecătoarea era capabilă să deplaseze punctul de asamblare al tuturor celor prezenți în încăpere. Singurul șiretlic aici – dacă putea fi numit șiretlic – era că numărul de persoane prezent în încăpere nu trebuia să depășească numărul de persoane asupra cărora ea putea acționa.

Transa dramatică și gesturile teatrale aferente erau, după părerea lui, fie procedee bine gîndite, folosite de vindecătoare pentru a capta atenția celor prezenți, fie manevre inconștiente,

dictate de însuși spiritul. Indiferent de realitate, acestea erau cele mai potrivite mijloace prin care vindecătoarea putea realiza unitatea de gîndire necesară înlăturării oricăror îndoieli din mintea asistentei, pe care o determinase să atingă starea de conștiință elevată.

Practicarea inciziei cu ajutorul cuțitului de bucătărie și scoaterea organelor interne nu fusese un tur de prestidigitație, a subliniat don Juan, ci fapte concrete care, petrecîndu-se în stare de conștiință elevată, se găseau în afara judecății comune.

L-am întrebat pe don Juan cum reușea vindecătoarea să manevreze punctele de asamblare ale acelor persoane, fără să le atingă. El a răspuns că puterea vindecătoarei, har sau uluitoare măiestrie, era aceea de a servi drept conductă pentru spirit. Spiritul, mi-a spus el, nu vindecătoarea, reușise să mute punctele de asamblare.

– La vremea respectivă ți-am explicat, deși n-ai priceput nici un cuvînt, a continuat don Juan, că arta și puterea vindecătoarei au constatat în îndepărtarea îndoielilor din mintea celor prezenți. Prin aceasta, ea a putut permite spiritului să le miște punctele de asamblare. O dată deplasate aceste puncte, totul a devenit posibil. Spectatorii au pătruns pe un tărîm în care miracolele erau la ele acasă.

A declarat categoric că vindecătoarea era, probabil, în același timp vrăjitoare, iar dacă aș face efortul de a-mi reaminti operația, mi-aș aduce aminte că acea femeie se arătase neînduplecată cu cei din jurul ei, mai ales cu pacientul.

I-am repetat ce-mi aminteam despre operație. Intonația monotonă a glasului vindecătoarei se schimbase brusc în clipa intrării în transă și căpătase un timbru bărbătesc, grav și aspru. Noua voce anunțase că spiritul unui luptător din antichitatea precolumbiană pusese stăpînire pe corpul vindecătoarei. După acest anunț, atitudinea vindecătoarei se schimbase radical. Era posedată. Vizibil sigură pe sine, începuse să opereze cu o precizie desăvîrșită.

– Prefer cuvîntul „neînduplecare“ celui de „siguranță“, a comentat don Juan, apoi a continuat: Vindecătoarea trebuia să fie neînduplecată, pentru a crea ambianța potrivită intervenției spiritului.

Don Juan a mai spus că evenimentele greu de explicat, ca operația respectivă, sînt, de fapt, foarte simple. Ceea ce le complică este insistența noastră de a gândi. Dacă nu am gândi, totul ar fi cum trebuie.

– Dar e absurd, don Juan, am protestat eu cu convingere.

I-am reamintit că el însuși pretindea de la toți ucenicii o gândire profundă și chiar își critica mentorul fiindcă nu fusese un bun gânditor.

– Sigur că insist ca toți cei din jurul meu să gîndească limpede, a spus el. Și explic oricui vrea să asculte că singurul mod de a gândi limpede este să nu gîndești deloc. Am fost convins că ai înțeles această contradicție a lumii vrăjitorilor.

Am protestat cu voce tare împotriva obscurității acelei afirmații. El a rîs și a ironizat strădania mea de a mă apăra. Apoi mi-a explicat din nou că pentru un vrăjitor există două moduri de gândire. Unul este gândirea obișnuită, cotidiană, guvernată de poziția normală a punctului de asamblare. Aceasta este o gândire neclară care nu răspunde necesităților lui și care-i lasă mintea confuză. Cealaltă este gândirea precisă. O gândire economică și funcțională care lasă puține lucruri neexplicate. Don Juan a remarcat că, pentru ca acest tip de gândire să devină dominant, trebuie mișcat punctul de asamblare. Sau, cel puțin, trebuie stopată gândirea cotidiană, pentru a permite mișcarea punctului de asamblare. De unde și aparenta contradicție, care nu este, de fapt, o contradicție.

– Vreau să-ți amintești ceva ce ai făcut în trecut, a spus el. Vreau să-ți amintești o anumită mișcare a punctului de asamblare. Pentru aceasta, trebuie să încetezi de a mai gândi așa cum faci în mod normal. Atunci, celălalt tip de gândire va deveni predominant și te va face să-ți amintești.

– Dar cum încetez să mă gîndesc? am întrebat, deși știam ce urma să-mi răspundă.

– *Intenționînd* mișcarea punctului de asamblare, a spus el. *Intenția* este chemată cu ochii.

I-am spus lui don Juan că mintea mea pendulează între momente de cumplită luciditate, cînd totul este limpede ca cristalul, apoi cade într-o profundă oboseală și nu pot înțelege ce-mi spune. El a încercat să mă liniștească, explicîndu-mi că instabilitatea mea era determinată de o ușoară fluctuație a punctului de asamblare, care nu se stabilise în noua lui poziție, atinsă cu cîteva zile mai înainte. Fluctuația era rezultatul reminiscențelor de autocompasiune.

– Ce fel de poziție nouă este aceasta, don Juan? am întrebat.

– Cu ani în urmă – și asta aș vrea să-ți amintești – punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune, mi-a răspuns el.

– Poftim? am exclamat.

– Locul lipsei de compasiune este locul neînduplecării, a spus el. Dar toate acestea le știi. Deocamdată însă, pînă îți reamintești, să zicem că neînduplecarea, fiind o poziție specifică a punctului de asamblare, se manifestă în privirea vrăjitorilor. Ca un vâl strălucitor așternut pe ochii lor. Ochii vrăjitorilor sînt strălucitori. Cu cît este mai mare strălucirea, cu atît mai neînduplecat este vrăjitorul. În această clipă, ochii tăi sînt lipsiți de strălucire.

Mi-a explicat că, în momentul în care punctul de asamblare se mută în poziția lipsei de compasiune, ochii încep să strălucească. Cu cît punctul e mai bine fixat în noua lui poziție, cu atît ochii strălucesc mai intens.

– Încearcă să-ți amintești ceea ce știi deja în legătură cu acest lucru, m-a îndemnat el. A tăcut o clipă, apoi a vorbit, fără să se uite la mine. Rememorarea nu-i același lucru cu amintirea, a continuat el. Amintirea e dictată de tipul de gândire cotidiană, în timp ce rememorarea e dictată de mișcarea punctului de asamblare. Recapitularea vieții, activitate pe care o desfășoară vrăjitorii, reprezintă cheia deplasării punctelor lor de asamblare. Vrăjitorii își încep recapitularea gîndind, amintindu-și cele mai importante acte din viața lor. De la simplul fapt de a gândi la ele,

vrăjitorii trec la participarea directă în evenimentele respective. Când pot face acest lucru — adică sînt de față la evenimente — înseamnă că au reușit să-și deplaseze punctul de asamblare exact în locul în care s-a petrecut acel eveniment. Aducerea întîmplării respective prin mutarea punctului de asamblare este cunoscută sub numele de rememorarea vrăjitorilor. M-a privit fix o clipă, de parcă ar fi vrut să se asigure că ascultam. Punctele noastre de asamblare se mișcă neconținut, a explicat el. Mișcări imperceptibile. Văjitorii cred că, pentru a-și deplasa punctele de asamblare în anumite locuri, trebuie să facă apel la *intenția*. Cum nu există o cale de cunoaștere a ceea ce înseamnă *intenția*, vrăjitorii își lasă ochii s-o cheme.

— Tot ce-mi spui este absolut de neînțeles pentru mine, am zis.

Don Juan și-a pus mîinile sub cap și s-a culcat pe pămînt. I-am urmat exemplul. Amîndoi am rămas tăcuți multă vreme. Vîntul alunga norii pe cer. Mișcarea lor aproape îmi dădea amețală. Iar amețala s-a schimbat curînd într-un cunoscut sentiment de neliniște.

De fiecare dată cînd eram cu don Juan, îndeosebi în momentele de liniște și odihnă, mă încerca un copleșitor sentiment de disperare — un dor după ceva ce nu puteam descrie. Cînd eram singur sau cu alte persoane, nu trăiam niciodată acest sentiment. Don Juan îmi explicase că ceea ce simțeam și interpretam drept dor era, de fapt, o mișcare bruscă a punctului meu de asamblare.

Cînd don Juan a început să vorbească, sunetul vocii lui m-a făcut să tresar și m-am ridicat în capul oaselor.

— Trebuie să-ți amintești cînd ți-au strălucit ochii pentru prima oară, a spus el, fiindcă atunci a fost prima ocazie cînd punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune. Atunci a pus stăpînire pe tine neînduplecarea. Neînduplecarea face să strălucescă ochii vrăjitorilor, iar strălucirea aceasta cheamă *intenția*. Fiecare loc în care se mută punctele de asamblare ale vrăjitorilor este indicat printr-o strălucire specifică a ochilor. Cum ochii lor își au propria lor memorie, ei pot

comanda rememorarea oricărui loc, evocînd strălucirea asociată cu acel loc.

Mi-a explicat că motivul pentru care vrăjitorii pun atît de mare accent pe strălucirea ochilor și pe privire este că ochii se află în legătură directă cu *intenția*. Oricît ar părea de contradictoriu, adevărul este că ochii se găsesc doar într-o legătură superficială cu viața cotidiană. Conexiunea lor profundă este cu abstractul. Nu puteam pricepe cum de ochii mei stocau astfel de informații, lucru pe care i l-am spus și lui don Juan. Răspunsul lui a fost că posibilitățile omului sînt atît de mari și de misterioase, încît vrăjitorii, în loc să se gîndească la ele, preferă să le exploreze, fără a spera să le înțeleagă vreodată.

L-am întrebat dacă ochii omului de rînd sînt și ei afectați de *intenție*.

— Bineînțeles! a exclamat el. Știi asta foarte bine. Dar știi la un nivel atît de profund, încît e o cunoaștere fără cuvinte. N-ai suficientă energie ca să-ți explici, nici chiar ție însuși.

Omul de rînd cunoaște aceleași lucruri despre ochii lui, însă dispune de și mai puțină energie decît tine. Singurul avantaj pe care vrăjitorii îl pot avea asupra oamenilor de rînd este că ei și-au stocat energia, ceea ce înseamnă că au o legătură mai clară și mai precisă cu *intenția*. Firește, acest lucru înseamnă în egală măsură că ei pot rememora la dorință, folosindu-și strălucirea ochilor pentru a-și mișca punctele de asamblare.

Don Juan a tăcut și m-a ținut cu privirea. I-am simțit clar ochii călăuzind, împingînd și trăgînd ceva nedefinit din mine. Nu mă puteam desprinde de privirea lui. Era atît de concentrat, încît mi-a creat o senzație aproape fizică: mă simțeam ca într-un cuptor. Brusc, am început să privesc înlăuntrul meu. Era o senzație foarte asemănătoare cu reveria, însă era însoțită și de o intensă conștiință de sine, precum și de lipsa oricărui gînd. Conștient pînă la absolut, priveam în interiorul ființei mele, în neant.

Cu un efort gigantic, m-am smuls de privirea lui și m-am ridicat în picioare.

— Ce mi-ai făcut, don Juan?

– Uneori, ești absolut insuportabil, a spus el. Felul în care te irosești mă scoate din sărite. Punctul tău de asamblare se găsea în locul cel mai potrivit ca să rememorezi orice doreai, și când colo? Tu ai lăsat să se ducă totul de ripă, ca să mă întrebi ce ți-am făcut. A tăcut o clipă, apoi a zîmbit, în timp ce eu mă așezam din nou. Dar faptul că mă superi este cea mai mare calitate a ta, a adăugat. Așa că de ce m-aș plînge?

Amîndoi am izbucnit într-un rîs nestăpînit. Era o glumă numai a noastră.

Cu ani în urmă, fusesem foarte mișcat și foarte nedumerit de extraordinara dăruire a lui don Juan în a mă ajuta. Nu-mi puteam imagina de ce îmi arăta atîta bunăvoință. Era limpede că nu avea cu nici un chip nevoie de mine în viața lui. Era clar că nu investea în mine. Dar, în urma experiențelor dureroase ale vieții, învățasem că nimic nu se obținea pe degeaba; iar faptul că nu-mi dădeam seama care va fi răsplată lui don Juan mă făcea să mă simt cumplit de stînjedit.

Într-o zi, l-am întrebat, fără ocolișuri, pe un ton foarte cinic, ce câștig avea din relația noastră. I-am spus că eu nu eram în stare să-mi dau seama.

– Nimic din ce ai putea tu să înțelegi, mi-a replicat.

Răspunsul lui m-a agasat. Pe un ton arțăgos, i-am spus că nu eram un dobitoc și că, cel puțin, îmi putea explica.

– Ei bine, dă-mi voie să-ți spun numai atît, că, deși ai putea să înțelegi, cu siguranță n-o să-ți placă, a spus el, cu zîmbetul obișnuit de fiecare dată cînd îmi întindea o cursă. Vezi bine că vreau să te cruț.

Deja îmi stîrnise curiozitatea, așa că am insistat să știu ce voia să spună.

– Ești sigur că vrei să auzi adevărul? m-a întrebat, știind că nu puteam spune nu, chiar dacă ar fi fost în joc viața mea.

– Bineînțeles că vreau să aud orice mi-ai flutura prin fața ochilor, am răspuns eu tăios.

El a început să rîdă ca de o glumă bună; cu cît rîdea mai tare, cu atît mă enervam mai mult.

– Nu văd ce-i atît de amuzant, am spus.

– Uneori, nu-i bine să te joci cu adevărul din lucruri, a spus el. Adevărul în cazul nostru este ca o piatră de temelie aflată la baza unei grămezi uriașe de lucruri; dacă ne uităm bine la el, s-ar putea să nu ne placă ce vedem. Eu unul prefer să evit acest lucru.

A rîs din nou. Ochii lui, sclipind malițioși, păreau că mă îndeamnă să insist pe aceeași temă. Am repetat că voiam să știu despre ce vorbea. Am încercat să par calm, dar categoric.

– Ei bine, dacă asta dorești, a spus el cu aerul cuiva care nu poate refuza o rugămintă. În primul și în primul rînd, aș vrea să spun că în tot ce fac pentru tine nu urmăresc nici un câștig. Nu trebuie să-mi plătești nimic. După cum știi, cu tine am fost impecabil. Mai știi și că impecabilitatea mea față de tine nu-i o investiție. Nu te pregătesc ca să ai grijă de mine cînd voi fi prea neputincios ca să-mi port singur de grijă. Cu toate acestea, din relația noastră obțin ceva neprețuit, un fel de răsplată pentru faptul că mă port impecabil cu acea piatră de temelie despre care ți-am vorbit. Iar ceea ce primesc în schimb este tocmai lucrul pe care poate nu-l vei înțelege sau care nu-ți va conveni.

A tăcut și m-a privit cu atenție, cu o sclipire diabolică în ochi.

– Spune-mi, don Juan! am exclamat, iritat că încerca să tragă de timp.

– Vreau să ții minte că îți spun toate acestea doar la insistența ta, a adăugat el, continuînd să zîmbească.

A tăcut din nou. Eu fierbeam.

– Dacă mă judeci în funcție de actele mele față de tine, a spus el, va trebui să recunoști că am fost un model de răbdare și consecvență. Dar ceea ce nu știi tu este că, pentru a realiza acest lucru, a trebuit să lupt pentru impecabilitate cum n-am luptat în viața mea. Ca să petrec timp cu tine, a trebuit să mă transform zilnic, să mă înfrînez, cu prețul unor dureroase eforturi.

Don Juan avusese dreptate. Nu-mi plăcea ce spunea. Am încercat să-mi păstrez cumpătul și să-l contracarez cu o remarcă sarcastică.

– Doar nu sînt chiar atît de rău, don Juan, am spus.

Vocea îmi suna uluitor de nefiresc, chiar și pentru urechile mele.

– Ba da, ești exact atît de rău, a declarat el cu seriozitate. Ești meschin, risipitor, încăpăținat, autoritar, irascibil, increzut. Ești posac, plicticos și ingrat. Ai o infinită capacitate de autotoleranță. Și ce-i mai grav, ai o părere extraordinară despre tine însuți, fără nimic concret care s-o susțină.

Sincer să fiu, aş spune că simpla ta prezență mă îngreșează.

Am vrut să mă înfurii. Am vrut să protestez, să mă plîng că nu avea dreptul să-mi vorbească astfel, dar n-am putut rosti nici un cuvînt. Eram năucit. Mă simțeam amorțit.

Probabil că expresia mea la auzul adevărului adevărat era elocventă, întrucît don Juan a izbucnit în asemenea hohote de ris, încît am crezut că se sufocă.

– Ți-am spus că nu-ți va plăcea și nici nu vei înțelege, a declarat el. Motivele luptătorilor sînt foarte simple, dar rafinamentul lor este absolut. Pentru un luptător, este o ocazie rară să i se ofere șansa clară de a fi impecabil, în ciuda sentimentelor pe care le nutrește. Tu mi-ai oferit o astfel de șansă. Actul de a dărui pe degeaba și în mod impecabil mă întinerește și îmi reînnoiește mirarea. Ceea ce cîștig eu din relația noastră are, într-adevăr, o valoare incalculabilă. Îți sînt îndatorat.

M-a privit cu ochi strălucitori, dar lipsiți de orice urmă de malițiozitate.

Don Juan a început să-mi explice ce făcuse.

– Eu sînt nagual, ți-am mișcat punctul de asamblare cu ajutorul strălucirii ochilor mei, a spus el pe un ton neutru. Ochii unui nagual pot face acest lucru. Nu-i greu. La urma urmei, ochii tuturor ființelor vii pot mișca punctul de asamblare al altei făpturi, mai ales dacă ochii lor se concentrează asupra *intenției*. Totuși, în condiții normale ochii oamenilor se concentrează asupra lumii, în căutarea de hrană... de adăpost... M-a înghionțit în urmă. În căutare de dragoste, a adăugat el și a izbucnit într-un ris zgomotos.

Don Juan mă tachina tot timpul în legătură cu „căutarea dragostei”. Nu uitase niciodată răspunsul naiv pe care i-l dădusem cîndva, cînd mă întrebasese ce căutam eu, de fapt, în viață. Mă făcuse să recunosc că nu aveam un scop precis și rîsesese cu poftă cînd îi spusese că eram în căutarea dragostei.

– Un vînător priceput își hipnotizează prada cu ochii, a continuat el. Cu ajutorul privirii, el mișcă punctul de asamblare al prăzii și, cu toate acestea, ochii lui se concentrează asupra lumii, în căutare de hrană...

L-am întrebat dacă vrăjitorii pot hipnotiza oamenii cu privirea. El a chicotit și mi-a răspuns că ceea ce voiam, de fapt, să știu este dacă eu pot hipnotiza femeile cu privirea, deși ochii mei se concentrează asupra lumii, în căutarea dragostei. A adăugat pe un ton serios că supapa de siguranță a vrăjitorilor constă în faptul că, în momentul în care ochii lor se concentrează cu adevărat asupra *intenției*, nu-i mai interesează să hipnotizeze pe nimeni.

– Dar pentru a-și folosi strălucirea ochilor, ca să mute punctul de asamblare propriu sau pe al altcuiva, a continuat el, vrăjitorii trebuie să fie neînduplecați. Adică trebuie să fie familiarizați cu poziția specifică a punctului de asamblare numită locul lipsei de compasiune. Acest lucru este valabil în special pentru naguali.

Mi-a spus că fiecare nagual capătă un tip de neînduplecare specific numai lui. A luat drept exemplu cazul meu și a spus că, datorită configurației mele naturale instabile, apăream vizionarilor ca o sferă luminoasă, dar nu compusă din patru sfere unite într-una singură – structura obișnuită a nagualilor – ci numai din trei. Această configurație mă făcea automat să-mi ascund neînduplecarea sub o mască de indulgență și delăsare.

– Nagualii sînt foarte derutanți, a continuat don Juan. Întotdeauna lasă impresia că sînt ceea ce nu sînt de fapt și reușesc acest lucru în asemenea măsură, încît toată lumea, inclusiv cei care-i cunosc foarte bine, iau de bună mascarada lor.

– Chiar că nu înțeleg cum poți să spui că eu fac mascaradă, don Juan, am protestat.

– Tu lași să se creadă că ești un om indulgent și relaxat, a spus el. Lași impresia că ești generos și plin de milă. Toată lumea e convinsă că acesta este adevărul. Ar putea jura că acesta este felul tău de a fi.

– Dar așa și *sînt*!

Don Juan nu mai putea de rîs.

Direcția pe care o luase conversația nu era pe placul meu. Eu voiam să clarific lucrurile. Am argumentat vehement că eram sincer în tot ce făceam și l-am somat să-mi aducă o dovadă că aș fi altfel. El mi-a spus că tratez oamenii, fără excepție, cu aparentă generozitate, lăsîndu-i să-și facă o idee falsă despre sinceritatea și deschiderea mea. Am protestat spunînd că felul meu de a fi e deschis. El a rîs și a replicat că, dacă ar fi așa, atunci de ce pretind întotdeauna, deși nu neapărat explicit, ca oamenii cu care am de a face să-și dea seama că-i induc în eroare? Dovadă că, dacă nu sînt conștienți de isprăvile mele și iau de bună falsa mea detașare, mă întorc asupra lor exact cu neînduplecarea rece pe care încerc să mi-o ascund.

Comentariile lui m-au umplut de disperare, fiindcă nu-l puteam contrazice. Am tăcut. Nu voiam să-i arăt că mă simțeam jignit. Tocmai mă întrebam ce să fac, cînd el s-a ridicat în picioare și s-a îndepărtat. L-am oprit, apucîndu-l de mîneacă. Fusese o mișcare involuntară, care m-a uimit, iar pe el l-a făcut să ridă. S-a așezat din nou, cu o expresie mirată.

– N-am vrut să fiu nepoliticos, i-am spus, dar trebuie să aflu mai multe despre asta. Sînt lucruri care mă tulbură.

– Mișcă-ți punctul de asamblare, m-a îndemnat el. Am mai discutat despre neînduplecare. Rememorează!

M-a privit plin de așteptare, deși probabil văzuse că nu eram în stare să rememorez nimic, întrucît a continuat să vorbească despre tipurile de neînduplecare ale nagualilor. A spus că propria lui metodă consta în a supune oamenii unui asalt de impunere și refuz, mascate în presupusă înțelegere și cumpătare.

– Cum rămîne cu explicațiile pe care mi le-ai dat? am întrebat. Ele nu sînt rezultatul cumpătării autentice și a dorinței de a mă ajuta să înțeleg?

– Nu, a răspuns el. Ele sînt rezultatul neînduplecării mele.

Am argumentat pătimaș că dorința mea de a înțelege este reală. El m-a bătut pe umăr și mi-a explicat că dorința mea de a înțelege este reală, nu însă și generozitatea. A spus că nagualii își maschează automat neînduplecarea, chiar împotriva voinței lor.

În timp ce ascultam explicația lui, am avut senzația ciudată că, la un moment dat, discutasem pe larg despre conceptul de neînduplecare.

– Nu sînt un om rațional, a continuat el, privindu-mă în ochi. Par astfel, fiindcă masca mea e atît de reușită. Ceea ce tu iei drept cumpătare e lipsa mea de compasiune, fiindcă asta înseamnă neînduplecarea: o totală lipsă de compasiune.

În cazul tău, care îți maschezi lipsa de compasiune prin generozitate, pari detașat și deschis. În realitate, ești pe atît de generos pe cît sînt eu de rezonabil. Amîndoi ne prefacem. Am perfecționat arta de a ne ascunde lipsa de compasiune.

A spus că totala lipsă de compasiune a binefăcătorului său era mascată prin imaginea unui om glumeț și prietenos, care simțea o nevoie irezistibilă de a face glume pe seama oricui îi ieșea în cale.

– Masca binefăcătorului meu era aceea a unui om fericit și nesupărăcios, fără nici o grijă pe lume, a continuat don Juan. Dar sub această mască era și el, ca toți nagualii, rece ca vîntul de la poli.

– Dar tu nu ești rece, don Juan, am declarat eu cu sinceritate.

– Bineînțeles că sînt, m-a contrazis el. Masca mea este atît de reușită, încît îți dă impresia de căldură.

A continuat să explice că masca nagualului Elías constă dintr-o grijă și o corectitudine exasperantă pentru toate detaliile, ceea ce creează falsa impresie de atenție și meticulozitate.

A început să descrie comportamentul nagualului Elías. În timp ce vorbea, nu-și lua ochii de la mine. Poate fiindcă mă observa atît de atent, nu mă puteam concentra deloc asupra spuselor lui. Am făcut un suprem efort ca să-mi adun gîndurile.

El m-a urmărit cu privirea o clipă, apoi a continuat să-mi explice neînduplecarea, dar nu mai aveam nevoie de explicația lui. I-am spus că rememorasem ceea ce voia el să rememorez: prima ocazie când ochii mei străluciseră. La începutul uceniciei mele reușisem – de unul singur – o schimbare a nivelului de conștiință. Punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune.

LOCUL LIPSEI DE COMPASIUNE

Don Juan mi-a spus că nu era nevoie să menționez detalii despre ceea ce rememorasem, cel puțin nu în acel moment, întrucât discuția nu avea decât rolul de a declanșa amintirea. O dată mișcat punctul de asamblare, întreaga experiență putea fi re trăită. Mi-a mai spus că cea mai bună cale de a asigura o rememorare completă este plimbarea.

Așadar, amîndoi ne-am ridicat în picioare; am început să ne plimbăm agale, în tăcere, pornind pe o potecă din munți, pînă cînd am rememorat totul.

Ne găseam la marginea localității Guaymas, din nordul Mexicului, și veneam cu mașina dinspre Nogales, Arizona, cînd mi-a devenit clar că ceva se întîmpla cu don Juan. De vreo oră era neobișnuit de tăcut și de posomorît. N-am acordat prea mare atenție faptului, dar deodată corpul i-a zvicnit necontrolat. Bărba i s-a lovit de piept, ca și cum mușchii gîtului n-ar mai fi suportat greutatea capului.

– Ai rău de mașină, don Juan? am întrebat, brusc alarmat.

El nu mi-a răspuns. Respira pe gură. În prima parte a drumului cu mașina, care durase cîteva ore, se simțise bine. Vorbisem mult, despre tot felul de lucruri. Cînd ne oprisem în orașul Santa Ana, ca să facem plinul, începuse să-și proptească brațele în plafonul mașinii, ca să-și destindă mușchii umerilor.

– Ce s-a întîmplat, don Juan? am întrebat.

Am simțit cum mi se strînge stomacul de neliniște. Cu capul plecat, a murmurat că voia să meargă la un anume restaurant, apoi, vorbind rar și întretăiat, mi-a dat instrucțiuni precise cum să ajung acolo.

Am parcat mașina pe o stradă laterală, la un cvartal depărtare de restaurant. Cînd am deschis portiera de pe partea mea, el m-a prins de braț ca o menghină. Cu mare efort, ajutat de mine, s-a tîrît afară din mașină, trecînd peste scaunul șoferului. O dată ajuns pe trotuar, s-a prins de umerii mei cu amîndouă mîinile, ca să-și îndrepte spatele. Într-o tăcere rău prevestitoare, am pornit încet pe stradă către clădirea dărăpănată a restaurantului.

Don Juan se agățase de brațul meu cu toată greutatea. Răsufila atît de iute și trupul îi tremura atît de tare, încît m-am speriat. M-am poticnit și am fost nevoit să mă sprijin de zid, ca să nu cădem amîndoi pe trotuar. Eram atît de îngrijorat, încît nu puteam să mă gîndesc. L-am privit în ochi. Ochii lui erau lipsiți de strălucire. Le lipsea licărul obișnuit.

Am intrat cu greu în restaurant și un chelner grijuliu s-a repezit spre noi ca la comandă, să-l ajute pe don Juan.

– Cum te simți azi? a strigat el în urechea lui don Juan.

Chelnerul, pur și simplu, l-a cărat pe don Juan de la ușa pînă la o masă, l-a așezat pe un scaun, apoi a dispărut.

– Te cunoaște, don Juan? am întrebat, după ce m-am așezat și eu.

Fără să se uite la mine, el a murmurat ceva de neînțeles. M-am ridicat în picioare și m-am dus la bucătărie să-l caut pe chelnerul cel serviabil.

– Îl cunoști pe bătrînul care e cu mine? am întrebat cînd am reușit să dau de el.

– Sigur că-l cunosc, a răspuns el cu aerul cuiva care n-ar fi avut răbdare să răspundă la mai mult de o întrebare. E bătrînul care suferă de crize.

Afirmația lui m-a lămurit imediat. Am înțeles că don Juan suferise un atac ușor, în timp ce călătoream cu mașina. N-aș fi avut cum să-l evit, și totuși mă simțeam neputincios și speriat.

Sentimentul că ce era mai rău de abia urma îmi provoca un gol în stomac.

M-am înapoiat la masă și m-am așezat în tăcere. Deodată, același chelner și-a făcut apariția, cu două farfurii cu crevete proaspete și două castroane cu supă de broască țestoasă. Mi-a trecut prin gând că restaurantul fie servea numai crevete și supă de broască țestoasă, fie don Juan comanda același lucru de fiecare dată când venea aici.

Chelnerul i s-a adresat lui don Juan cu voce tare, ca să se facă auzit peste gălăgia făcută de ceilalți consumatori.

– Sper să-ți placă mîncarea! a strigat el. Dacă ai nevoie de mine, ridică brațul și vin imediat.

Don Juan a încuviințat din cap, iar chelnerul a plecat, după ce l-a bătut pe don Juan, afectuos, pe spate.

Don Juan a mîncat cu lăcomie, zîmbind din cînd în cînd ca pentru sine. Îmi era atît de teamă, încît numai gîndul la mîncare îmi întorcea stomacul pe dos. Apoi însă am atins pragul familiar al neliniștii și, cu cît mă simțeam mai îngrijorat, cu atît mi se făcea mai foame. Am gustat mîncarea și mi s-a părut incredibil de gustoasă.

După ce am mîncat, m-am simțit oarecum mai bine, dar situația nu se schimbase și nici îngrijorarea mea nu se risipise.

După ce a terminat de mîncat, don Juan a ridicat brațul deasupra capului. Într-o clipă, chelnerul a apărut și mi-a întins nota de plată.

Am achitat-o și l-am ajutat pe don Juan să se ridice. Chelnerul l-a luat de braț și l-a condus pînă la ieșire. Ba chiar l-a ajutat să pășească în stradă și și-a luat un rămas-bun călduros de la el.

Ne-am înapoiat la mașină, la fel de încet ca la venire, cu don Juan sprijinindu-se greoi de brațul meu, gîfîind și oprindu-se mereu ca să-și tragă sufletul. Chelnerul a rămas în ușă, ca și cum ar fi vrut să se asigure că nu-l voi lăsa pe don Juan să cadă.

Lui don Juan i-a trebuit două-trei minute ca să urce în mașină.

– Spune-mi cu ce te pot ajuta, don Juan, l-am implorat.

– Întoarce mașina, mi-a poruncit el cu glas tremurător și abia auzit. Vreau să merg în celălalt capăt al orașului, la magazin. Cei de acolo mă cunosc. Sînt prietenii mei.

I-am răspuns că nu știam la ce magazin se referea. El a murmurat ceva incoerent și a făcut o criză de nervi. A bătut în podeaua mașinii cu amîndouă picioarele. S-a îmbufnat și chiar a salivat pe cămașă. Apoi a părut să aibă o clipă de luciditate. Într-o stare de cumplită agitație, l-am urmărit cum încerca să-și pună gîndurile în ordine. În cele din urmă, a reușit să-mi spună cum să ajung la magazin.

Mă găseam într-o situație cum nu se poate mai proastă. Mă temeam că atacul suferit de don Juan era mai grav decît îmi închipuiam. Voiam să scap de el, să-l duc acasă la familie sau la prieteni, dar nu știam cine erau aceștia. Nu știam ce altceva să fac. Am virat în loc și am pornit spre magazinul care, din cîte îmi spusese el, se găsea în celălalt capăt al orașului.

M-am gîndit să mă înapoiez la restaurant și să-l întreb pe chelner dacă îi cunoștea pe cei din familia lui don Juan. Cu cît mă gîndeam mai mult la situația imposibilă în care mă aflam, cu atît îmi plîngeam mai tare de milă. Don Juan era un om sfîrșit. Aveam un teribil sentiment de derută, presimțeam o nenorocire. Simțeam că-mi va lipsi, dar sentimentul de pierdere pălea în fața celui de iritare pentru faptul că răspundeam de soarta lui chiar cînd îi era mai rău.

Am condus aproape o oră, în căutarea magazinului. Nu l-am putut găsi. Don Juan a recunoscut că poate se înșelase și magazinul putea fi în alt oraș. Mă simțeam sleit de puteri și habar nu aveam cum să procedez în continuare.

În starea mea normală de conștiință, întotdeauna aveam senzația ciudată că știam mai multe despre el decît îmi spunea rațiunea. Acum, sub impresia deteriorării lui mentale, eram conșvins – fără să știu de ce – că prietenii îl așteptau undeva în Mexic, deși nu știam unde anume.

Epuizarea mea nu era numai fizică. Era o combinație de îngrijorare și vinovăție. Mă îngrijora că eram singur cu un bătrîn

neputincios care, poate, suferea de o boală fatală. În plus, mă simțeam vinovat pentru lipsa mea de loialitate.

Mi-am parcat mașina pe chei. Lui don Juan i-a trebuit aproape zece minute ca să coboare din mașină. Am pornit către ocean, dar, pe măsură ce ne apropiam, don Juan se încapățâna ca un catâr și refuza să înainteze. Murmura că apele Golfului Guaymas îl înfricoșau.

S-a întors și m-a dus în piața centrală: o piață prăfuită, în care nu existau nici măcar bănci. Don Juan s-a așezat pe bordura trotuarului. O autocisternă a trecut pe lângă noi, rotindu-și periile de oțel, fără un strop de apă. Norul de praf m-a făcut să tușesc.

Eram atât de tulburat de situația în care mă găseam, încât mi-a trecut prin minte să-l las acolo. M-am simțit rușinat de gândul meu și l-am bătut ușor pe spate.

– Trebuie să faci un efort și să-mi spui unde să te duc, i-am vorbit cu blîndețe. Unde vrei să merg.

– La dracu'! mi-a replicat el cu voce răgușită și spartă. Auzind cum îmi vorbea, mi-a trecut prin gând că, poate, nu suferise o criză, ci o hemoragie cerebrală care-l făcuse să-și piardă mințile și să devină violent.

Brusc, s-a ridicat și s-a îndepărtat de mine. Am remarcat cât de fragil părea. Îmbătrânise în numai cîteva ore. Vigoarea lui obișnuită dispăruse, în fața mea se găsea un om teribil de bătrîn și neputincios.

M-am repezit să-l ajut. M-a cuprins o nesfîrșită milă. M-am văzut pe mine, bătrîn și slăbit, abia mergînd. Gîndul mi se părea insuportabil. Eram gata să plîng, dar nu pentru don Juan, ci pentru mine însumi. L-am apucat de braț și i-am promis, în gînd, că voi avea grijă de el, indiferent ce se întîmpla.

În timp ce mă cufundasem în reveria autocompasiunii, am simțit o palmă usturătoare peste obraz. Pînă să-mi revin din surpriză, don Juan m-a palmuit din nou, peste ceafă. Stătea în picioare în fața mea, tremurînd de furie. Avea gura pe jumătate deschisă și tremura nestăpînit.

– Cine ești? a urlat el cu glas încordat.

S-a întors către un grup de curioși care se adunaseră imediat în jurul nostru.

– Nu știi cine-i omul acesta, le-a spus el. Ajutați-mă. Sînt un indian bătrîn și singur. Străinul acesta vrea să mă omoare. Așa fac ei cu bătrînii neputincioși, îi omoară de plăcere.

S-a auzit un murmur dezaprobat. Cîțiva tineri cu figuri aspre m-au privit cu un aer amenințător.

– Ce faci, don Juan? l-am întrebat cu glas tare.

Voiam să conving mulțimea că eram împreună.

– Nu te cunosc! a strigat don Juan. Lasă-mă în pace! S-a întors către mulțime și a rugat oamenii să-l ajute. Voia ca cei de față să mă rețină pînă la venirea poliției. Ține-ți-l, a insistat el. Și cineva, vă rog, să anunțe poliția. Ei vor ști ce-i de făcut cu omul acesta.

Știam ce înseamnă închisoarea mexicană. Nimeni n-ar fi aflat unde mă găseam. Ideea că vor trece luni întregi pînă cînd să se știe despre dispariția mea m-a determinat să reacționez cu iuțeală și răutate. L-am lovit cu piciorul pe primul tînăr care s-a apropiat, apoi am luat-o la fugă, îngrozit. Eram conștient că fugisem ca să-mi scap viața. Mai mulți tineri au început să alerge după mine.

În timp ce alergam pe strada principală, mi-am dat seama că într-un orașel ca Guaymas existau patrulă de polițiști pretutindeni. Deocamdată, nu se vedea nici unul și, înainte de a întîlni vreo patrulă, am intrat în primul magazin care mi-a ieșit în cale. M-am prefăcut a fi în căutare de obiecte rare.

Tinerii care porniseră pe urma mea au trecut prin fața magazinului în mare zarvă. Mi-am făcut repede un plan: să cumpăr cît mai multe obiecte cu putință. Speram să fiu luat drept turist de către cei din magazin. Apoi voiam să rog pe cineva să mă ajute să duc cumpărăturile pînă la mașină.

Mi-a luat ceva timp pînă să aleg ce doream. Am dat bani unui tînăr din magazin, ca să mă ajute să duc pachetele, dar, în timp ce mă îndreptam către mașină, l-am văzut pe don Juan în apropierea ei, încă înconjurat de lume. Vorbea cu un polițist care își nota ceva.

Era zadarnic. Planul meu dăduse greș. Nu aveam cum să ajung la mașină. L-am rugat pe tânăr să lase pachetele pe trotuar. I-am spus că un prieten al meu urma să vină cu mașina și să mă ducă la hotel. El a plecat, iar eu am rămas ascuns în spatele pachetelor pe care le țineam în dreptul meu, ca să nu fiu văzut de don Juan și de cei din jurul lui.

Am observat cum polițistul cerceta placa mea de înmatriculare cu număr de California. Am fost convins că se sfârșise cu mine. Acuzația bătrînului ticnit era prea gravă. Iar faptul că o luasem la fugă nu avea decît să-mi confirme vinovăția în ochii polițistului. În plus, nu puteam pune mîna în foc că polițistul n-ar fi ignorat adevărul, doar de plăcerea de a aresta un străin.

Am stat în cadrul unei uși poate o oră. Polițistul a plecat, dar mulțimea continua să stea în jurul lui don Juan care striga și-și flutura agitat brațele. Eram prea departe ca să-l aud, dar mi-am închipuit cam ce spunea cu glas ridicat, grăbit și nervos.

Am căutat cu disperare să-mi fac un alt plan. M-am gîndit să iau o cameră la un hotel și să aștept acolo cîteva zile, înainte de a îndrăzni să-mi recuperez mașina. M-am gîndit să mă înapoiez la magazin și să-i rog pe cei de acolo să-mi cheme un taxi. Niciodată nu fusesem în situația de a lua un taxi în Guaymas și nu știam dacă exista așa ceva. Dar planul meu a căzut baltă cînd mi-am dat seama că, dacă poliția era suficient de competentă și-l luase în serios pe don Juan, ar fi cercetat în egală măsură și hotelurile. Poate că polițistul plecase de lîngă don Juan tocmai pentru a face acest lucru.

Altă posibilitate care mi-a trecut prin minte a fost să ajung la autogară și să iau autobuzul pînă în oricare alt oraș de la granița internațională. Sau să iau orice autobuz care pleca din Guaymas, indiferent de destinație. Am renunțat imediat la idee. Eram convins că don Juan dăduse polițistului numele meu și că poliția probabil alertase deja toate companiile de transport cu autobuzul.

M-a cuprins o panică teribilă. Am început să respir scurt și sacadat, ca să-mi liniștesc nervii.

Am remarcat că mulțimea din jurul lui don Juan începea să se risipească. Polițistul s-a înapoiat împreună cu un coleg și amîndoi au pornit agale spre capătul străzii. În acel moment, am simțit un imbold brusc și nestăpînit. Ca și cum trupul mi-ar fi fost deconectat de creier. M-am îndreptat spre mașină, cărînd toate pachetele. Fără cea mai mică umbră de teamă sau îngrijorare, am deschis portbagajul, am pus pachetele înăuntru, apoi am deschis portiera din dreptul șoferului.

Don Juan era pe trotuar, lîngă mașină, și mă privea cu un aer absent. L-am țintuit cu o privire neobișnuit de tăioasă. În viața mea nu trăisem un asemenea sentiment. Nu era ură, nici furie. Nu eram nici măcar supărat pe el. Ceea ce simțeam nu era nici resemnare, nici răbdare. În orice caz, nu amabilitate. Mai curînd o indiferență rece, o înfricoșătoare lipsă de compasiune. În acel moment, puțin îmi păsa ce s-ar fi întîmplat cu don Juan sau cu mine.

Don Juan și-a scuturat partea de sus a trupului, ca un cîine ieșit din apă. Apoi, ca și cum totul ar fi fost doar un vis urît, a redevenit omul pe care-l știam. Și-a întors repede haina pe dos. Era o haină cu două fețe, bej și negru. Acum o purta pe cea neagră. Și-a aruncat pălăria de paie în mașină și și-a pieptănat părul cu grijă. Și-a scos gulerul cămășii peste cel al hainei, pîrînd dintr-o dată mai tânăr. Fără un cuvînt, m-a ajutat să pun restul bagajelor în mașină.

Cînd cei doi polițiști au alergat spre noi, suflînd din fluier, atrași de bufniturele portierei deschise și apoi închise, don Juan le-a ieșit vesel în întîmpinare. I-a ascultat cu atenție și i-a asigurat că nu aveau de ce să-și facă griji. Le-a explicat că, probabil, îl întîlniseră pe tatăl lui, un indian bătrîn și neputincios, care nu era întreg la minte. În timp ce le vorbea, a deschis și a închis portierele mașinii, ca și cum ar fi încercat încuietorile. A mutat pachetele din portbagaj pe bancheta din spate. Agilitatea și vloga lui tinerească erau exact opusul mișcărilor bătrînului pe care-l întruchipase cu numai cîteva minute mai înainte. Știam că juca teatru față de polițiștii care-l văzuseră mai înainte. Dacă aș fi fost

în locul lor, nu m-aș fi îndoit nici o clipă că aveam în fața ochilor pe fiul aceluia indian bătrîn și țicnit.

Don Juan le-a dat numele restaurantului unde tatăl lui era o figură cunoscută, apoi i-a mituit fără rușine.

Nu m-am obosit să le adresez cuvîntul. Ceva mă făcea să mă simt împietrit, rece, eficient, tăcut.

Am urcat în mașină, fără o vorbă. Polițiștii n-au încercat să-mi pună nici o întrebare. Păreau prea istoviți ca să deschidă gura. Am demarat.

– Ce fel de scenă a fost asta, don Juan? l-am întrebat, surprins de răceala propriului meu glas.

– A fost prima lecție de neînduplecare, a răspuns el.

A remarcat că pe drum spre Guaymas mă prevenise că urma o lecție despre neînduplecare.

I-am mărturisit că nu acordasem atenție vorbelor lui, fiindcă îmi închipuisem că era o simplă conversație, menită să mai umple monotonia călătoriei.

– Eu nu fac niciodată simple conversații, a declarat el cu asprime. Asta trebuia să știi deja. Ceea ce am făcut în această după-amiază a fost să creez situația potrivită ca tu să-ți muți punctul de asamblare exact în locul în care dispăre orice compasiune. Locul acela este cunoscut sub numele de locul lipsei de compasiune.

Problema pe care trebuie s-o rezolve vrăjitorii, a continuat el, este că locul lipsei de compasiune trebuie atins cu un minimum de ajutor din afară. Nagualul pregătește scena, dar ucenicul este cel care-și deplasează punctul de asamblare.

Azi ai făcut exact acest lucru. Te-am ajutat, poate puțin cam prea teatral, deplasîndu-mi propriul punct de asamblare într-o poziție specifică, rezultatul fiind transformarea mea într-un bătrîn nevolnic și imprevizibil. Nu jucam rolul unui bătrîn neputincios. *Eram* bătrîn.

Licărul malițios din ochii lui m-a anunțat că îl amuza momentul.

– Nu era absolut necesar să procedez astfel, a continuat el. Te-aș fi putut călăuzi să-ți miști punctul de asamblare fără să

recurg la mijloace extreme, dar nu m-am putut abține. Cum această întîmplare nu se va mai repeta niciodată, am vrut să știu dacă puteam sau nu să acționez într-un mod apropiat de cel al binefăcătorului meu. Crede-mă, am fost la fel de surprins ca tine.

Mă simțeam nespus de în largul meu. Nu-mi era greu să accept ceea ce îmi spunea și nu-i puneam întrebări, întrucît înțelegeam tot, fără să am nevoie de explicațiile lui.

Apoi a spus ceva ce știam deja, dar nu puteam exprima în cuvinte, fiindcă n-aș fi găsit vorbe potrivite. Mi-a spus că tot ce fac vrăjitorii este o consecință a mișcării punctelor lor de asamblare și că astfel de mișcări sînt determinate de cantitatea de energie pe care o pot ei manevra.

I-am atras atenția lui don Juan că știam toate acestea și chiar mai mult de atît. El a comentat că înlăuntrul fiecărei ființe omenesti există un lac imens și întunecat de cunoaștere fără cuvinte, pe care fiecare dintre noi îl poate intui. Mi-a spus că, poate, eu îl intuiesc ceva mai clar decît omul de rînd, datorită legăturii mele cu calea luptătorului. Apoi mi-a spus că vrăjitorii sînt singurele ființe de pe pămînt care trec cu bună știință de nivelul intuitiv, exersînd două lucruri: primul, să conceapă existența punctului de asamblare și al doilea, să facă punctul să se deplaseze.

A subliniat în repetate rînduri că cea mai complexă cunoaștere de care dispun vrăjitorii este cea referitoare la potențialul nostru ca ființe capabile de a percepe, la care se adaugă ideea că esența percepției depinde de poziția punctului de asamblare. În acel moment, am început să simt o stranie dificultate în a mă concentra asupra spuselor lui, nu pentru că aș fi fost neatent sau obosit, ci pentru că mintea mea, de una singură, începuse să se joace, anticipîndu-i cuvintele. Ca și cum o parte necunoscută a ființei mele ar fi încercat zadarnic să găsească cuvintele potrivite pentru a exprima un gînd. Pe măsură ce don Juan vorbea, am simțit că puteam anticipa cum avea să exprime propriile mele gînduri tăcute. Eram încîntat să descopăr că vorbele alese de el erau în permanență mai potrivite decît ar fi fost vreodată ale

mele. Dar faptul că-i anticipam cuvintele contribuia în egală măsură la slăbirea puterii mele de concentrare.

Brusc, am tras pe dreapta, la marginea șoselei. În acel loc am avut, pentru prima oară în viață, viziunea clară a dualismului ființei mele. Ființa mea era compusă din două părți vizibil separate. Una era extrem de vîrstnică, de calmă și indiferentă. Era greoaie, întunecată și legată de tot ce se afla în jur. Era acea parte din mine căreia nu-i păsa, pentru că era egală cu toate. Se bucura de lucruri, fără să anticipeze. Cealaltă parte era ușoară, nouă, zbuciumată, agitată. Nervoasă, grăbită. Îi păsa de ea însăși, fiindcă era nesigură și nu se bucura de nimic, pur și simplu, fiindcă îi lipsea capacitatea de a se conecta la orice. Era singură, superficială, vulnerabilă. Aceasta era partea cu care priveam lumea.

Cu bună știință m-am uitat în jur cu acea parte. Oriunde priveam, vedeam ferme întinse. Iar acea parte din mine care era nesigură, zbuciumată și grijulie oscila între mîndria de a constata hărnicia omului și tristețea de a vedea minunatul deșert sonor transformat într-o înșiruire ordonată de brazde și plante cultivate.

Părții întunecate și greoaie puțin îi păsa. Cele două părți au intrat în controversă. Cea zbuciumată voia ca celeilalte să-i pese, iar partea greoaie voia ca cealaltă să nu se mai agite și să se bucure de ce-i în jur.

– De ce te-ai oprit? m-a întrebat don Juan.

Vocea lui a produs o reacție, dar ar fi incorect să spun că eu am fost cel care reacționase. Sunetul vocii lui a părut să solidifice partea zbuciumată și, deodată, m-am recunoscut ca fiind aproape eu însumi.

I-am descris lui don Juan revelația pe care tocmai o avusem despre dualismul meu. În timp ce el a început să-mi dea explicații în raport de poziția punctului de asamblare, mi-am pierdut soliditatea. Partea zbuciumată a devenit la fel de zbuciumată cum fusese în momentul în care îmi remarcasem pentru prima oară dualismul și, o dată în plus, am știut ce-mi explica don Juan.

Mi-a spus că, atunci cînd punctul de asamblare se mișcă și atinge locul lipsei de compasiune, poziția raționalității și a bunului-simț devine șubredă. Senzația că aveam o parte mai bătrînă, întunecată și tăcută era o viziune a antecedentelor rațiunii.

– Știu exact ce spui, i-am spus. Știu o sumedenie de lucruri, dar nu pot vorbi despre ceea ce știu. Nu știu cum să încep.

– Ți-am mai spus o dată, a vorbit el. Ceea ce simți tu acum și numești dualism este perspectiva pe care ți-o dă altă poziție a punctului de asamblare. Din acea poziție poți simți partea mai vîrstnică a omului. Iar ceea ce cunoaște partea mai vîrstnică a omului se numește cunoaștere fără cuvinte. Este o cunoaștere pe care încă n-o poți exprima.

– De ce nu? am întrebat.

– Fiindcă pentru a o putea exprima este necesar să ai și să folosești o cantitate neobișnuită de energie, mi-a răspuns. În acest moment, tu nu dispui de acest tip de energie.

Cunoașterea fără cuvinte este ceva ce avem cu toții, a continuat el. Acest ceva are deplină știință și cunoaștere despre tot ce există. Dar nu poate gândi, deci nu poate vorbi despre ceea ce știe. Vrăjitorii cred că, atunci cînd omul a devenit conștient că știa și a vrut să fie conștient de ceea ce știa, a pierdut tocmai această știință. Această cunoaștere fără cuvinte, pe care tu n-o poți descrie, este, desigur, *intenția* – spiritul, abstractul. Greșeala omului a fost că a vrut s-o cunoască direct, așa cum cunoștea viața cotidiană. Cu cît își dorea mai mult acest lucru, cu atît cunoașterea devenea mai efemeră.

– Dar ce înseamnă asta, pe înțelesul tuturor, don Juan? am întrebat.

– Înseamnă că omul a renunțat la cunoașterea fără cuvinte, de dragul lumii rațiunii, a răspuns el. Cu cît se agață mai mult de lumea rațiunii, cu atît *intenția* devine mai efemeră.

Am pornit mașina și am călătorit în tăcere. Don Juan n-a încercat să-mi dea indicații sau să-mi spună cum să conduc – cum făcea adesea, ca să-mi accentueze importanța de sine. Nu

aveam o idee clară încotro mă îndreptam, și totuși ceva în mine știa. Am lăsat ca acea parte să preia comanda.

Seara, târziu, am ajuns la o casă mare, pe care confrății lui don Juan o dețineau într-o zonă rurală din statul Sinaloa, în nord-vestul Mexicului. Călătoria părea să fi durat foarte puțin. Nu-mi puteam aminti detalii de pe drum. Tot ce știam era că nu vorbisem între noi.

Casa părea pustie. Nu exista nici un semn că acolo ar fi locuit cineva. Totuși, știam că prietenii lui don Juan erau înăuntru. Le simțeam prezența și fără să-i văd.

Don Juan a aprins niște felinare cu petrol și ne-am așezat la o masă masivă. După toate aparențele, don Juan se pregătea să mănânce. Tocmai mă întrebam ce să spun sau ce să fac, când o femeie a intrat fără zgomot și a pus pe masă o farfurie mare cu mâncare. Nu eram pregătit s-o văd întrînd și, când s-a ivit din întuneric, ca și cum s-ar fi materializat din umbre, am icnit de surpriză.

– Nu te speria, sînt eu, Carmela, a spus ea și a dispărut, înghițită din nou de întuneric.

Am rămas cu gura întredeschisă, stăpînindu-mi un țipăt. Don Juan a rîs atît de tare, încît am știut că fusese auzit de toți cei din casă. Aproape mă așteptam ca locatarii să-și facă apariția, dar n-a venit nimeni.

Am încercat să mănînc, însă nu-mi era foame. Am început să mă gîndesc la femeia aceea. N-o cunoșteam. Adică îmi era cumva cunoscută, dar nu reușeam să mi-o aduc aminte prin ceața care îmi întuneca gîndurile. M-am luptat să-mi limpezesc mintea. Am simțit că aveam nevoie de prea multă energie și am renunțat.

Aproape îndată ce am încetat să mă gîndesc la ea, am început să simt o neliniște stranie și paralizantă. La început, am crezut că acea casă întunecată și masivă, și tăcerea care o învăluia creau o atmosferă depresivă. Apoi neliniștea mea a căpătat proporții incredibile, imediat după ce am auzit lătrat de cîini în depărtare. O clipă am crezut că trupul meu va exploda. Don Juan a intervenit imediat. A sărit spre locul în care ședeam și m-a înghiontit în spate pînă ce mi-a trosnit spinarea. Presiunea din spinare mi-a dat imediat o stare de ușurare.

După ce m-am liniștit, mi-am dat seama că, o dată cu neliniștea care mă istovise de puteri, îmi pierdusem și sentimentul clar că știam totul. Nu mai reușeam să anticipez cum avea să exprime don Juan ceea ce știam și eu.

Atunci, don Juan a început să-mi dea o explicație dintre cele mai ciudate. Mai întîi, mi-a spus că originea anxietății care mă cuprinsese fulgerător era mișcarea bruscă a punctului de asamblare, determinată de apariția neașteptată a Carmelei și de inevitabilul meu efort de a-mi deplasa punctul de asamblare în locul din care aș fi putut s-o identific pe deplin. M-a sfătuit să mă obișnuiesc cu ideea revenirii unor astfel de crize de anxietate, întrucît punctul meu de asamblare va continua să se miște.

– Orice mișcare a punctului de asamblare seamănă cu moartea, a spus el. Totul în noi se deconectează, apoi se reconectează la o sursă mult mai puternică. Această amplificare a energiei este resimțită ca o insuportabilă anxietate.

– Ce trebuie să fac cînd se va întîmpla așa ceva? am întrebat.

– Nimic, a răspuns el. Doar să aștepti. Explozia de energie va trece. Periculos e cînd nu știi ce se întîmplă în interiorul tău. O dată ce știi, nu există un real pericol.

Apoi mi-a vorbit despre oamenii din timpuri străvechi. Mi-a spus că, în vechime, omul știa în mod cît se poate de direct ce să facă și cum era mai bine să procedeze. Dar, întrucît făcea totul atît de bine, a început să devină conștient de propriul său Eu, căpătînd impresia că putea prezice și plănui tot ce era obișnuit să facă. Astfel, a apărut ideea unui „Eu” individual; un Eu individual care a început să dicteze natura și scopul acțiunilor omului.

Pe măsură ce sentimentul Eului individual devenea tot mai puternic, omul și-a pierdut legătura firească cu cunoașterea fără cuvinte. Omul modern, care a moștenit această schimbare, se găsește deci atît de departe și fără speranță de întoarcere la sursa a tot ceea ce există, încît tot ce poate face este să-și exprime disperarea în acte violente și cinice de autodistrugere. Don Juan a afirmat că motivul cinismului și disperării omului este grăuntele de cunoaștere fără cuvinte rămas în el și care face două lucruri: în primul rînd, dă omului o vagă idee despre vechea lui legătură cu sursa a tot ceea ce există, în al doilea rînd, îl face să simtă că

fără această legătură nu poate spera la pace, mulțumire și împlinire.

Mi-am închipuit că-l prinsesem pe don Juan cu o contradicție. I-am precizat că îmi spusese cândva că pentru un luptător lupta este o stare naturală, iar pacea o anomalie.

— Adevărat, a recunoscut el. Dar, pentru un luptător, lupta nu înseamnă acte de prostie sau violență inutilă, individuală sau colectivă. Pentru un luptător, lupta este lupta totală împotriva propriului Eu, care l-a lipsit pe om de puterea lui.

Apoi don Juan a spus că era timpul să discutăm despre neînduplecare: premisa esențială a vrăjitoriei. Mi-a explicat că vrăjitorii descoperiseră că orice mișcare a punctului de asamblare reprezenta o îndepărtare de la preocuparea excesivă pentru Eul individual, o caracteristică a omului modern. În continuare a spus că vrăjitorii cred că poziția punctului de asamblare este cea care face din omul modern un egoist ucigaș, o ființă preocupată exclusiv de propria-i imagine. Pierzând speranța de a reveni vreodată la sursa a tot ceea ce există, omul caută consolare în propriul său Eu. Prin aceasta, el reușește să-și fixeze punctul de asamblare exact în poziția de perpetuare a imaginii de sine. Așadar, este corectă afirmația că orice mișcare a punctului de asamblare din poziția lui obișnuită rezultă într-o îndepărtare de la reflectarea de sine și de la consecința ei: importanța de sine.

Don Juan a descris importanța de sine ca fiind forța generată de imaginea de sine a omului. El a repetat că aceasta este forța care menține punctul de asamblare fixat în locul unde se află în prezent. Din acest motiv, scopul principal al căii luptătorilor este detronarea importanței de sine. Tot ce întreprind vrăjitorii urmărește realizarea acestui țel.

A explicat că vrăjitorii au o importanță de sine nedisimulată și consideră că este jalnic să te dai drept altceva decât ești.

— Pare imposibil, dar așa stau lucrurile, a spus el. Autocompasiunea este adevăratul dușman și sursa tuturor nenorocirilor omului. Fără o anumită autocompasiune, n-ar exista nici importanța de sine. Totuși, o dată angajată forța importanței de sine, ea se dezvoltă singură. Și tocmai această natură aparent independentă a importanței de sine este cea care-i conferă o falsă valoare.

Explicația lui, pe care în condiții normale aș fi socotit-o de neînțeles, mi se părea perfect valabilă. Dar datorită dualității din mine, care continua să persiste, îmi apărea oarecum simplistă. Don Juan părea să-și fi îndreptat cuvintele și gândurile către un anumit obiectiv. Acel obiectiv eram eu, în starea mea normală de conștiință.

Și-a continuat explicația, spunând că vrăjitorii sînt absolut convinși că prin deplasarea punctului de asamblare din poziția lui obișnuită realizăm o stare care nu poate fi numită decât neînduplecare. Prin acțiunile lor practice, vrăjitorii știu că, de îndată ce punctele lor de asamblare se mișcă, imaginea lor de sine nu mai poate fi susținută. Or, fără o concentrare maximă asupra imaginii de sine, ei își pierd autocompasiunea și, o dată cu ea, importanța de sine. Așadar, vrăjitorii au dreptate când spun că importanța de sine este doar autocompasiune disimulată.

Apoi a luat ca exemplu experiența mea din cursul după-arniezii și a analizat-o pas cu pas. A spus că un nagual, în calitatea lui de mentor sau învățător, trebuie să se comporte în modul cel mai eficient și totodată impecabil. Cum îi este cu neputință să-și planifice cursul acțiunilor în mod rațional, nagualul lasă întotdeauna ca spiritul să decidă asupra acestui lucru. De exemplu, mi-a spus că el nu avusese nici un plan, pînă când spiritul nu-i dăduse un indiciu, foarte devreme în aceeași dimineață, când luam micul dejun la Nogales. M-a îndemnat să rememorez momentul și să-i spun ce anume îmi aminteam.

Mi-am amintit că în timpul micului dejun mă simțisem foarte stînjedit că don Juan făcuse haz pe seama mea.

— Gîndește-te la chelneriță, m-a îndemnat don Juan.

— Tot ce-mi amintesc e că a fost nepoliticoasă.

— Dar ce a făcut? a insistat el. Ce a făcut în timp ce aștepta să ne ia comanda?

După o clipă, mi-am amintit că fusese vorba de o tinăra cu expresie severă, care îmi aruncase meniul și rămăsese acolo, aproape lipită de mine, zorindu-mă, în tăcere, să fac comanda.

În timp ce aștepta, bătînd nerăbdătoare cu talpa în podea, își prinsese părul lung și negru într-un coc pe creștet. Schimbarea fusese remarcabilă. Arăta mult mai atrăgătoare, mai matură.

Fusesem sincer șocat de metamorfoza ei. De fapt, datorită acestei prefaceri, îi trecusem cu vederea lipsa de maniere.

— Acela a fost semnul, a spus don Juan. Duritatea și transformarea au fost semnele date de spirit.

A spus că primul lui gest în ziua aceea, în calitate de nagual, fusese să-mi facă cunoscute intențiile spiritului. În acest scop, îmi spusese, într-un limbaj foarte simplu, dar subtil, că urma să-mi dea o lecție în neînduplecare.

— Acum îți amintești? m-a întrebat. Am discutat cu chelnerița și cu o femeie vîrstnică de la masa alăturată.

Călăuzit astfel de el, mi-am amintit cum don Juan, practic, flirtase cu o bătrînă și cu chelnerița cea prost crescută. Conversase cu ele multă vreme, în timp ce eu mîncam. Le spusese glume proaste despre mita și corupția din guvern, precum și bancuri despre fermierii din oraș. Apoi o întrebase pe chelneriță dacă era americană. Ea răspunsese că nu și rîsesse de întrebare. Don Juan spusese că era bine, fiindcă eu eram un mexican american în căutare de dragoste. Puteam foarte bine să-mi încep căutarea chiar acolo, după ce terminam micul dejun. Femeile făcuseră haz. Îmi închipuisem că rîdeau de stînjeneala mea. Don Juan le spusese că, sincer vorbind, venisem în Mexic ca să-mi găsesc o soție. Le întrebase dacă nu cunoșteau vreo femeie cinstită, modestă, castă, dornică să se mărite și care să nu fie prea pretențioasă în materie de frumusețe bărbătească. Se prezentase ca fiind purtătorul meu de cuvînt.

Femeile rîdeau în gura mare. Mă supărasem de-a binelea. Don Juan se întorsese către chelneriță și o întrebase dacă voia să se mărite cu mine. Ea păruse să-l ia în serios pe don Juan.

— De ce nu-l lași pe el însuși să vorbească? îl întrebase bătrîna pe don Juan.

— Pentru că are un defect de vorbire, a răspuns don Juan. Se bîlbîie îngrozitor.

Chelnerița spusese că fusesem perfect normal cînd îmi făcusem comanda.

— Oh, ai un simț de observație remarcabil! replicase don Juan. Numai cînd comandă mîncare e în stare să vorbească la fel ca toți ceilalți. I-am spus de nenumărate ori că, dacă vrea să

învețe să vorbească normal, trebuie să fie neînduplecat. L-am adus aici ca să-i dau o lecție în neînduplecare.

— Sărmanul de el! exclamase bătrîna.

— Ei, ar fi mai bine să plecăm, dacă vrem să găsim dragostea astăzi, adăugase don Juan, ridicîndu-se gata de plecare.

— Chiar vorbești serios în povestea asta cu înșurătoarea, îi spusese chelnerița lui don Juan.

— Bineînțeles, răspunsese el. Am să-l ajut să obțină cele necesare ca să poată trece granița și să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Îmi închipuisem că, vorbind despre locul lipsei de compasiune, don Juan se referise fie la căsătorie, fie la SUA. Făcusem haz de metaforă și o clipă mă bîlbîisem oribil, fapt care le speriasse de moarte pe cele două femei și-l făcuse pe don Juan să rîdă ca un apucat.

— Era absolut necesar să-ți declar scopul meu atunci, a spus don Juan, continuîndu-și explicația. Așa am și făcut, dar tu nu m-ai luat în seamă, după cum și trebuia să se întîmple.

A spus că din acel moment spiritul începuse să se manifeste, fiecare etapă fiind parcursă cu ușurință și în mod satisfăcător. Iar punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune, moment în care fusese nevoit să părăsească locul obișnuit al reflectării de sine.

Poziția reflectării de sine, a continuat don Juan, determină punctul de asamblare să evoce o lume a falsei compasiuni, de o reală cruzime și egoism. În acea lume, singurele sentimente existente sînt cele care convin persoanei care le trăiește.

Pentru un vrăjitor, neînduplecarea nu înseamnă cruzime. Neînduplecarea este contrariul autocompasiunii sau al importanței de sine. Neînduplecarea înseamnă cumpătare.

5. CERINȚELE INTENȚIEI

SFĂRÎMAREA OGLINZII REFLECTĂRII DE SINE

Am petrecut o noapte în locul în care rememorasem întîmplarea de la Guaymas. În cursul acelei nopți, datorită mobilității punctului meu de asamblare, don Juan m-a ajutat să ating noi poziții care imediat au devenit non-amintiri confuze.

A doua zi n-am fost în stare să-mi amintesc ce se întîmplase sau ce anume percepușem; totuși, aveam senzația acută că trăisem niște experiențe stranii. Don Juan a confirmat că punctul meu de asamblare se deplasase peste așteptările lui, totuși a refuzat să-mi dea cît de cît o informație despre ceea ce realizasem. Singurul lui comentariu fusese că, într-o bună zi, aveam să rememorez totul.

Pe la amiază am continuat să urcăm munții. Am mers în tăcere și fără popas pînă tîrziu după-amiază. În timp ce urcam încet o pantă lină, don Juan a început dintr-o dată să vorbească. N-am înțeles nimic din ce spunea. El a repetat și am înțeles că voia să ne oprim pe o lespede mare, vizibilă din punctul în care ne aflam. Mi-a spus că acolo ne vom putea adăposti de vînt în spatele bolovanilor și al tufișurilor mari și stufoase.

– Spune-mi în care punct al lespedei ar fi cel mai nimerit să rămînem peste noapte? m-a întrebat.

Mai devreme, în timp ce urcam, observasem lespede abia vizibilă. Apărea ca o pată întunecată pe suprafața muntelui. O

identificasem dintr-o singură privire. Acum, cînd don Juan îmi cerea părerea, am remarcat o pată și mai întunecată, aproape neagră, în partea sudică a lepezii. Lespedea cea întunecată și pata aproape neagră de pe ea nu-mi dădeau nici cel mai mic sentiment de teamă sau neliniște. Am simțit că îmi plăcea lespede aceea. Iar pata întunecată îmi plăcea și mai mult.

– Pata aceea e foarte întunecată, dar mie îmi place, am spus cînd am ajuns pe lespede.

El s-a declarat de acord că era locul cel mai nimerit în care să rămînem toată noaptea. A spus că locul avea un nivel special de energie, adăugînd că și lui îi plăcea întinericul acela primitiv.

Ne-am îndreptat spre niște stînci ieșite în afară. Don Juan a curățat spațiul de lîngă bolovani, apoi ne-am așezat cu spatele la ei.

I-am spus că, pe de o parte, credeam că m-am orientat bine alegînd acel loc, iar pe de altă parte, nu puteam nesocoti faptul că-l observasem cu ochii mei.

– N-aș spune că l-ai observat numai cu ochii, m-a contrazis el. A fost ceva mai complex decît atît.

– Ce vrei să spui, don Juan? l-am întrebat.

– Vreau să spun că dispui de posibilități de care încă nu-ți dai seama, mi-a răspuns. Cum ești destul de neglijent, ți-ai putea închipui că tot ce percepi este doar percepție senzorială comună.

A spus că, dacă mă îndoiam de vorbele lui, mă îndemna să merg la poalele muntelui din nou și să verific ce-mi spusese. A prezis că mi-ar fi fost imposibil să văd lespede aceea întunecată doar uitîndu-mă la ea.

Am protestat cu vehemență că nu aveam nici un motiv să mă îndoiesc de el. Nici nu mă gîndeam să cobor muntele.

El a insistat să coborîm amîndoi. Mi-am închipuit că o făcea doar ca să mă necăjească. Totuși, cînd mi-a trecut prin minte că, poate, vorbea serios, m-a cuprins neliniștea. El a rîs atît de tare, încît s-a înecat.

A comentat asupra faptului că animalele sînt capabile să detecteze, în mediul înconjurător, zone cu niveluri speciale de energie. Majoritatea animalelor se speriau de aceste locuri și le evitau. Excepție făceau puma și coioții, care stăteau culcați sau

chiar dormeau în astfel de locuri ori de câte ori li se ivea ocazia. Dar numai vrăjitorii le căutau cu bună știință, pentru efectele lor.

L-am întrebat în ce constau aceste efecte. El a spus că locurile respective aplicau șocuri imperceptibile de energie revigorantă și a subliniat că oamenii de rînd care locuiau în mediul natural puteau descoperi asemenea locuri, deși nu erau conștienți nici că le găseau, nici de efectele lor.

– Cum își dau seama că le găsesc? am întrebat.

– Nu-și dau seama niciodată, a răspuns el. Vrăjitorii care văd oameni mergînd pe jos remarcă imediat că, atunci cînd obosesc, aceștia se odihnesc exact pe locuri cu un nivel pozitiv de energie. Pe de altă parte, dacă străbat o zonă cu flux de energie negativ, ei devin agitați și grăbiți. Dacă îi iei la întrebări, nu-ți vor spune că au iuțit pasul în acele zone pentru că au simțit o infuzie de energie. Dar aici e vorba de un paradox: singurul loc care le insuflă energie este tocmai cel în care ei simt oboseala.

Don Juan a mai spus că vrăjitorii sînt capabili să găsească astfel de locuri, întrucît ei percep cu întreg corpul surse minuscule de energie din mediul inconjurător. Energia crescută a vrăjitorilor, consecință a diminuării reflectării de sine, permite simțurilor lor o percepție mai cuprinzătoare.

– Am încercat să te fac să înțelegi că singurul lucru care merită încercat, atît pentru vrăjitori, cît și pentru oamenii de rînd, este diminuarea implicării noastre în imaginea de sine, a continuat el. Ceea ce încearcă nagualul cu ucenicii lui este sfărîmarea oglinzii reflectării de sine.

A adăugat că fiecare ucenic este un caz individual și că nagualul trebuie să lase spiritul să decidă asupra detaliilor.

– Fiecare dintre noi are un grad diferit de dependență față de imaginea de sine, a continuat el. Iar această dependență este resimțită ca necesitate. De exemplu, înainte de a porni pe calea cunoașterii, viața mea reprezenta un șir nesfîrșit de necesități. Ani întregi după ce nagualul Julian mă luase sub aripa lui protectoare, încă eram un nevoiaș, poate chiar mai rău de atît.

Dar există cazuri de persoane, vrăjitori sau oameni de rînd care n-au nevoie de nimeni. Ei își obțin pacea, armonia, rîsul,

cunoașterea direct de la spirit. N-au nevoie de intermediari. Pentru tine și pentru mine lucrurile stau altfel. Eu sînt intermediarul tău, iar nagualul Julian a fost intermediarul meu. În afară de faptul că oferă o șansă minimă – conștiința *intenției* – intermediarii contribuie la sfărîmarea oglinzilor reflectării de sine.

Singurul ajutor concret pe care îl capetei de la mine este acela că eu încerc să-ți atac reflectarea de sine. Altfel, ți-ai irosi timpul zadarnic. Acesta este singurul lucru concret pe care l-ai cîpătat de la mine.

– Dumneata m-ai învățat mai mult decît oricine în toată viața mea, don Juan, am protestat.

– Te-am învățat tot felul de lucruri, ca să-ți captez atenția, a răspuns el. Cu toate acestea, ai fi gata să juri că învățăturile mele au fost partea cea mai importantă. Nu-i așa. Învățăturile au foarte puțină valoare. Vrăjitorii susțin că deplasarea punctului de asamblare este singurul lucru care contează. Iar această mișcare, după cum știi foarte bine, depinde de un plus de energie, nu de învățătură.

Apoi a făcut o afirmație neobișnuită. A spus că orice ființă umană care urmează o secvență simplă și specifică de acțiuni poate învăța să-și miște punctul de asamblare.

Am remarcat că se contrazicea. Pentru mine, o secvență de acțiuni însemna indicații: însemna metode.

– În lumea vrăjitorilor există numai două contradicții în termeni, a răspuns el. În practică, nu există contradicții. Succesiunea de acțiuni despre care vorbesc este consecința faptului de a fi conștient. Ca să devii conștient de această succesiune este nevoie de un nagual. Iată de ce am spus că nagualul oferă o șansă minimă, dar această șansă minimă nu înseamnă instrucțiuni, ca cele necesare pentru a pune în funcțiune o mașină. Șansa minimă constă în a deveni conștient de spirit.

Mi-a explicat că succesiunea specifică pe care o avea în minte necesita conștientizarea faptului că importanța de sine este forța care menține fix punctul de asamblare. Cînd scade importanța de sine, energia necesită de aceasta nu mai este consumată. Această energie sporită servește atunci drept trambulină care

lansează punctul de asamblare, automat și nepremeditat, într-o călătorie de neconceput.

O dată ce se mișcă punctul de asamblare, mișcarea în sine determină îndepărtarea de reflectarea de sine, fapt care, la rîndul său, asigură o verigă clară de legătură cu spiritul. El a comentat că, la urma urmei, reflectarea de sine este principala cauză a desprinderii omului de spirit.

— După cum ți-am mai spus, a continuat don Juan, magia este o cale de întoarcere. Ne întoarcem victorioși la spirit, după coborîrea în infern. Iar din infern aducem trofee. Unul dintre acestea este înțelegerea.

I-am spus că succesiunea la care se referea părea foarte simplă cînd vorbea despre ea, dar în momentul în care încercasem s-o pun în practică, descoperisem că era exact opusul ideii de ușurință și simplitate.

— Dificultatea noastră cu această succesiune simplă, a spus el, este că cei mai mulți dintre noi refuză să accepte că avem nevoie de foarte puțin ca să ne continuăm drumul. Sîntem obișnuiți să așteptăm învățăminte, instrucțiuni, călăuze, mentori. Iar cînd ni se spune că nu avem nevoie de nimeni, nu credem. Devenim neliniștiți, apoi neîncrezători și, în final, nervoși și dezamăgiți. Ajutorul de care avem nevoie constă nu în metode, ci în accentuare. Dacă cineva ne face conștienți că e nevoie să ne restrîngem importanța de sine, acea persoană ne oferă un real ajutor.

Vrăjitorii spun că ar trebui să nu avem nevoie de nimeni care să ne convingă că lumea este infinit mai complexă decît în cele mai îndrăznețe închipuiri ale noastre. Atunci de ce sîntem dependenți? De ce tînjim să avem pe cineva care să ne călăuzească, dacă ne putem descurca și singuri? E un mare semn de întrebare, nu-i așa?

Don Juan n-a mai adăugat nimic. Evident, voia ca eu să cuget asupra întrebării. Dar pe mine mă măcinau alte griji. Rememorarea îmi surpase anumite temelii, pe care le credeam de nezdruincinat, și aveam o nevoie disperată ca el să mi le reconfirme. Am rupt tăcerea prelungită și am dat glas îngrijorării

mele. I-am spus că ajunsesem să accept că era posibil să uit complet unele întîmplări, de la început și pînă la sfîrșit, dacă acestea se petrecuseră cînd mă aflam în stare de conștiință elevată. Pînă în ziua aceea rememorasem integral tot ce făcusem sub îndrumarea lui, în starea de conștiință normală. Totuși, micul dejun luat împreună la Nogales nu existase în mintea mea înainte de a-l rememora. Iar acea întîmplare probabil avusese loc în viața cotidiană.

— Uți ceva esențial, mi-a spus don Juan. Prezența nagualului este îndeajuns ca să deplaseze punctul de asamblare. Pînă acum te-am răsfațat cu lovitura nagualului. Lovitura dată de mine între omoplați are doar rolul unui calmant. Ea nu face decît să-ți risipească îndoielile. Vrăjitorii folosesc contactul fizic ca să aplice o lovitură corpului. Lovitura nu are nici un efect, însă dă încredere ucenicului asupra căruia acționează.

— Atunci, cine mișcă punctul de asamblare, don Juan? am întrebat.

— Spiritul, a răspuns el, ca și cum ar fi fost pe punctul de a-și pierde răbdarea.

A părut să se controleze, a zîmbit și a clătinat din cap în semn de resemnare.

— Mi-e greu să accept, am spus. Mintea mea se călăuzește după principiul cauzei și efectului.

A avut unul dintre obișnuitele și inexplicabilele lui crize de rîs — inexplicabile, desigur, din punctul meu de vedere. Probabil am părut supărat. Don Juan și-a pus mîna pe umărul meu.

— Rîd așa din cînd în cînd, fiindcă tu ești complet nebun, mi-a spus. Răspunsul la tot ce mă întreb e perfect evident, dar tu nu-l vezi. Cred că blestemul tău e nebunia. Ochii ți erau atît de strălucitori și de malițioși, cu o sclipire aproape de nebunie, încît am sfîrșit prin a rîde și eu. Am obosit de cînd îți tot spun că în vrăjitorie nu există procedee, a continuat el. Nu există metode, nu există etape. Singurul lucru care contează este deplasarea punctului de asamblare. Or, asta nu se poate realiza prin nici un procedeu. Este un efect care are loc cu de la sine putere.

M-a împins, ca și cum ar fi vrut să-mi îndrepte umerii, apoi m-a privit cu atenție drept în ochi. Atenția mea s-a concentrat asupra cuvintelor lui.

— Să vedem ce înțelegi din asta, mi-a spus. Tocmai am menționat că mișcarea punctului de asamblare se petrece spontan. Dar totodată am spus că prezența nagualului mișcă punctul de asamblare al ucenicului și că modul în care nagualul își disimulează neînduplecarea fie ajută, fie împiedică această deplasare. Cum rezolvi tu contradicția asta?

Am mărturisit că tocmai voiam să-l întreb despre contradicția respectivă, întrucât o remarcasem, dar nu îndrăzneam să încerc s-o rezolv. Nu practicam vrăjitoria.

— Atunci ce practici? m-a întrebat.

— Studiez antropologia și încerc să-mi dau seama cu ce se ocupă vrăjitorii, am răspuns.

Afirmația mea nu era într-un tot adevărată, dar nu era nici o minciună.

Don Juan a ris nestăpinit.

— E prea târziu pentru acest lucru, mi-a spus. Punctul tău de asamblare s-a și mișcat din loc. Iar mișcarea punctului de asamblare este cea care face dintr-un om vrăjitor.

A afirmat că ceea ce pare o contradicție reprezintă în realitate cele două fețe ale unei monede. Nagualul determină mișcarea punctului de asamblare, contribuind la distrugerea oglinzii reflectării de sine. Asta este tot ce poate face un nagual. Cel care efectuează de fapt mișcarea este spiritul, abstractul; acel ceva care nu poate fi văzut și nici simțit; acel ceva care nu pare să existe și totuși există. Din acest motiv, vrăjitorii afirmă că punctul de asamblare se mișcă de unul singur. Sau afirmă că îl mișcă nagualul. Nagualul, care este calea de comunicare cu abstractul, primește îngăduința de a-l exprima prin acțiunile sale.

L-am privit întrebător pe don Juan.

— Nagualul mișcă punctul de asamblare, și totuși, nu el este cel care realizează mișcarea propriu-zisă, a spus don Juan. Sau poate ar fi mai corect să spunem că spiritul se exprimă în conformitate cu impecabilitatea nagualului. Spiritul poate deplasa

punctul de asamblare grație simplei prezențe a unui nagual impecabil.

A spus că dorise să clarifice acest subiect întrucât, dacă nu era înțeles cum trebuia, aducea nagualul înapoi la importanța de sine, ceea ce însemna distrugerea lui.

A schimbat subiectul și a spus că, deoarece spiritul nu are o esență perceptibilă, vrăjitorii se ocupă mai curînd de situații și căi specifice, prin care pot sfărîma oglinda reflectării de sine.

Don Juan a remarcat că, în acest domeniu, este important să-ți dai seama de valoarea practică a diverselor moduri prin care nagualii își disimulează neînduplecarea. A spus că masca mea de generozitate, de pildă, era potrivită cînd aveam de a face cu oamenii la nivel superficial, dar nu ajuta la sfărîmarea reflectării de sine, întrucât mă obliga să le pretind o decizie aproape imposibilă. Mă așteptam ca ei să facă un salt în lumea vrăjitorilor, dar fără nici o pregătire.

— O decizie importantă cum este acest salt trebuie pregătită, a continuat el. Iar pentru pregătirea ei va fi utilă orice mască aptă să disimuleze neînduplecarea unui nagual, cu excepția măștii generozității.

Poate pentru că doream cu disperare să cred că eram generos cu adevărat, comentariile lui despre comportarea mea mi-au redeșteptat un cumplit sentiment de vinovăție. El m-a asigurat că nu aveam motiv să-mi fie rușine și că singurul efect nedorit era că pseudogenerozitatea mea nu avea drept rezultat o vicleanie utilă.

Din acest punct de vedere, mi-a spus el, deși semănam în multe privințe cu binefăcătorul lui, masca generozității mele era prea grosolană, prea vizibilă pentru a-mi fi de folos în calitate de mentor. Însă o mască de cumpătare ca a lui era foarte eficientă în a crea atmosfera propice mișcării punctului de asamblare. Discipolii aveau absolută încredere în pseudocumpătarea lui. De fapt, erau atît de convinși de ea, încît don Juan îi putea determina cu ușurință să depună eforturi în măsura în care dorea el.

— Ce ți s-a întîmplat în ziua aceea la Guaymas a fost un exemplu al modului în care neînduplecarea disimulată a nagualu-

lui sfârșimă reflectarea de sine, a continuat el. Masca mea a însemnat pierzania ta. La fel ca toți cei din jurul meu, și tu te-ai încrezut în judecata mea. Și, firește, te-ai așteptat, mai presus de orice, ca această judecată să aibă continuitate.

Cînd te-am obligat să te confrunți, nu numai cu comportarea senilă a unui bătrîn nevolnic, dar cu însuși bătrînul respectiv, mintea ta a făcut un suprem efort de a restabili continuitatea mea și reflectarea ta de sine. Așa că le-ai spus tuturor că suferisem un atac.

În cele din urmă, cînd ți-a devenit imposibil să mai crezi în continuitatea judecății mele, oglinda ta a început să se sfârșimă. Din acel moment, mișcarea punctului tău de asamblare a fost doar o chestiune de timp. Singura întrebare era dacă urma sau nu să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Probabil că i-am părut cam sceptic, fiindcă mi-a explicat că lumea reflectării de sine sau lumea minții noastre este foarte subredă, coeziunea ei fiind menținută de cîteva idei-cheie care țin loc de ordine fundamentală. Cînd acele idei dau greș, ordinea fundamentală încetează să mai existe.

— Care sînt aceste idei-cheie, don Juan? am întrebat.

— În cazul tău și în acea situație particulară, ca și în cazul spectatorilor din jurul vindecătoarei despre care am vorbit, ideea de bază era continuitatea, mi-a răspuns.

— Ce este continuitatea? am întrebat.

— Ideea că sîntem niște entități indestructibile, a spus el. În mintea noastră, ceea ce susține lumea în care trăim este certitudinea că nu sîntem schimbători. Acceptăm o eventuală modificare de comportament, de reacții și opinii, dar ideea că sîntem maleabili pînă la a ne schimba înfățișarea, pînă la a deveni alte persoane nu face parte din ordinea fundamentală a reflectării noastre de sine. Ori de cîte ori un vrăjitor întrerupe acea ordine, lumea rațiunii se oprește în loc.

Am vrut să-l întreb dacă ruperea continuității unui individ este suficientă pentru a determina mișcarea punctului de asamblare. Părea să se fi așteptat la această întrebare. Mi-a răspuns că

ruperea este doar un paleativ. Ceea ce înlesnește deplasarea punctului de asamblare este neînduplecarea năgualului.

Apoi a comparat faptele lui de la Guaymas cu faptele vindecătoarei despre care discutasem mai înainte. A spus că vindecătoarea sfârșimăse reflectarea de sine a spectatorilor printr-o serie de acte, pentru care ei nu aveau nici un echivalent în viața cotidiană: posesia spectaculoasă de către spirit, schimbarea de voce, incizia de pe abdomenul pacientului. De îndată ce a fost întreruptă continuitatea ideii de sine, punctele de asamblare au putut fi mișcate din loc.

Mi-a reamintit că în trecut îmi descriesese conceptul de a opri lumea. Spusese că oprirea lumii este la fel de necesară pentru vrăjitori ca scrisul și cititul pentru mine. Ea constă din introducerea unui element disonant în țesătura comportamentului cotidian, cu scopul de a stopa fluxul constant al evenimentelor obișnuite — evenimente catalogate în mintea noastră de către rațiune.

Elementul disonant se numește „non-acțiune” sau opusul „acțiunii”. Prin „acțiune” se înțelege tot ce aparține unui întreg pentru care dispunem de o evidență cognitivă. Non-acțiunea este un element care nu aparține acelui întreg cunoscut de noi.

— Întrucît vrăjitorii sînt și *stalker*i, ei înțeleg perfect comportamentul uman, a spus don Juan. De pildă, ei înțeleg că ființele umane sînt creaturi înclinate spre inventariere. Cunoașterea detaliilor unui anumit inventar este criteriul de bază pentru a deveni expert sau specialist într-un anumit domeniu.

Vrăjitorii știu că, în momentul în care inventarul unui om obișnuit se dovedește necorespunzător, acea persoană fie îl extinde, fie lumea reflectării ei de sine se prăbușește. Omul obișnuit este dornic să încorporeze noi date în inventarul personal, cu condiția ca acestea să nu contrazică ordinea fundamentală a inventarului. Dacă însă datele contrazic ordinea, mintea persoanei respective nu rezistă șocului. Inventarul este mintea însăși. Iată pe ce se bazează vrăjitorii cînd încearcă să sfârșimă oglinda reflectării de sine.

Mi-a explicat că în ziua aceea alesese cu grijă recuzita pentru ca acțiunea lui să-mi rupă continuitatea. Se transformase trep-

tat, pînă cînd ajunsese cu adevărat un bătrîn neputincios și apoi, pentru a desăvîrși ruperea continuității mele, mă dusesese la restaurantul unde era cunoscut ca om în vîrstă.

L-am întrerupt. Devenisem conștient de o contradicție pe care n-o remarcasem mai înainte. La vremea respectivă îmi spusese că se transformase fiindcă voia să știe cum era să fii bătrîn. Ocazia fusese favorabilă și unică. Înțelesesem din afirmația lui că pînă atunci nu mai întruchipase un bătrîn. Cu toate acestea, la restaurant era cunoscut ca fiind un moșneag neputincios care din cînd în cînd avea cîte o criză.

– Neînduplecarea nagualului are multe aspecte, mi-a spus el. Ea este ca o unealtă adaptată la mai multe întrebări. Neînduplecarea este o stare de a fi. Este un nivel de *intenție* pe care-l atinge nagualul.

Nagualul își folosește neînduplecarea pentru a determina mișcarea propriului său punct de asamblare sau mișcarea punctului de asamblare al ucenicilor săi. O mai folosește ca *stalking*. În ziua aceea am început să practic *stalkingul* pe mine însumi, prefăcîndu-mă bătrîn, și am sfîrșit prin a fi cu adevărat bătrîn și nevolnic. Neînduplecarea mea, controlată de ochi, a făcut ca punctul meu de asamblare să-și schimbe poziția.

Deși fusesem la acel restaurant de multe ori pînă atunci, sub înfățișarea unui om bătrîn și bolnav, practicînd *stalkingul* pe mine însumi, jucasem rolul unui bătrîn. Niciodată pînă atunci punctul meu de asamblare nu se deplasase la locul exact al bătrîneții și senilității.

A spus că, de îndată ce *intenționase* să fie bătrîn, ochii lui își pierduseră strălucirea, lucru pe care-l remarcasem imediat. Pe chipul meu se întipărise o expresie de îngrijorare. Pierderea strălucirii din ochi era urmarea faptului că-și folosea ochii ca să *intenționeze* ca punctul lui de asamblare să atingă poziția unui bătrîn. Cînd punctul lui de asamblare atinsese acea poziție, fusese capabil să-și modifice înfățișarea, comportamentul și sentimentele în cele ale unui om bătrîn.

L-am rugat să-mi lămurească ideea de a *intenționa* cu ochii. Aveam o vagă idee că înțelegem, totuși nu-mi puteam formula nici pentru mine ceea ce știam.

– Singurul mod de a vorbi despre această idee este să spunem că *intenția* este *intenționată* cu ochii, a răspuns el. Știu că este așa. Totuși, la fel ca tine, nu pot clarifica ce știu. Vrăjitorii rezolvă această dificultate specifică acceptînd un lucru foarte evident: ființele umane sînt infinit mai complexe și mai misterioase decît ni le-am putea închipui vreodată.

Am insistat că tot nu lămurise problema.

– Tot ce-ți pot spune este că ochii realizează acest lucru, mi-a replicat tăios. Nu știu cum, dar așa fac. Ei cheamă *intenția* prin ceva nedefinit pe care-l au, ceva din strălucirea lor. Vrăjitorii spun că *intenția* este cunoscută cu ochii, nu cu rațiunea.

A refuzat să mai adauge altceva și a revenit la explicarea memorării mele. A spus că, o dată ce punctul lui de asamblare atinsese acea poziție anumită care-l făcuse cu adevărat bătrîn, din mintea mea ar fi trebuit să dispară orice dubiu. Însă dat fiind că mă mîndream cu calitatea mea de ființă superratională, imediat mă străduisem să-mi explic transformarea lui.

– Ți-am spus de nenumărate ori că a fi prea rațional reprezintă un handicap, a spus el. Ființele umane au un profund simț al vrăjitoriei. Noi facem parte din mister. Raționalitatea este doar o pojghiță superficială. Dacă zgîriem această suprafață, dedesubt găsim vrăjitorul. Totuși, unii dintre noi nu reușesc să treacă de suprafață; alții o fac cu mare ușurință. Noi doi ne asemănăm foarte mult din acest punct de vedere: amîndoi trecem prin mari chinuri pînă cînd ne hotărîm să renunțăm la reflectarea noastră de sine.

I-am explicat că, în ceea ce mă privea, păstrarea ființei raționale fusese întotdeauna o problemă de viață și de moarte. Mai ales cînd venea vorba de experiențele mele în lumea lui.

A remarcat că în ziua aceea la Guaymas raționalitatea mea îl supusese la o grea încercare. Din capul locului, fusese nevoit să facă apel la toate metodele știute de el pentru a o submina. Începuse prin a-și sprijini cu putere mîinile de umerii mei,

aproape trîntindu-mă la pămînt cu greutatea lui. Această manevră fizică nemiloasă fusese prima lovitură dată corpului meu. Simultan cu spaima mea în fața lipsei lui de continuitate, îmi zguduise mie continuitatea.

— Dar zguduirea continuității tale n-a fost de ajuns, a adăugat don Juan. Știam că, dacă punctul tău de asamblare urma să ajungă în locul lipsei de compasiune, trebuia să distrug orice urmă a propriei mele continuități. Atunci, am devenit senil cu adevărat și te-am făcut să alergi prin oraș, ca pînă la urmă să mă infurii și să te plesnesc.

Ai rămas șocat, dar cînd erai pe cale să-ți revii complet, am dat oglinzii imaginii tale de sine ceea ce trebuia să fie lovitura de grație. Te-am acuzat că vrei să mă omori. Nu m-am așteptat să fugi. Uitasem de izbucnirile tale violente.

A spus că, în pofida faptului că-mi revenisem rapid, punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune în momentul în care îmi ieșisem din fire văzînd comportamentul lui senil. Sau poate că se întîmplase exact invers: mă infuriasem tocmai fiindcă punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune. De fapt, nu conta. Conta doar că punctul meu de asamblare ajunsese acolo.

Din acel moment, comportamentul meu se schimbase radical. Devenisem distant și calculat, nu-mi mai păsa de siguranța mea fizică.

L-am întrebat pe don Juan dacă *văzuse* toate acestea. Nu-mi aminteam să-i fi povestit eu. El mi-a răspuns că, pentru a ști ce simțeam eu, nu trebuia decît să recurgă la introspecție și să-și amintească propria-i experiență.

A subliniat că, în momentul în care el revenise la Eul lui normal, punctul meu de asamblare se fixase deja în noua sa poziție. Între timp, convingerea mea privind continuitatea lui normală suferise un șoc atît de profund, încît continuitatea nu mai acționa ca o forță de coeziune. În acel moment, din noua poziție în care se găsea, punctul meu de asamblare îmi îngăduise să evoluez către un nou tip de continuitate, pe care o descriesem ca duri-

tate, asprime și detașare, și care, din acel moment, devenise modul meu firesc de comportare.

— Continuitatea este atît de importantă în viața noastră, încît, dacă se rupe, este remediată imediat, a precizat el. Totuși, în cazul vrăjitorilor, o dată ce punctul de asamblare atinge locul lipsei de compasiune, continuitatea nu va mai fi niciodată aceeași.

Cum tu ești încet din fire, încă n-ai observat că, de la întîmplarea petrecută la Guaymas, ai devenit, printre altele, capabil să accepți orice fel de continuitate așa cum este ea, bineînțeles după ce te lupți cu rațiunea. Ochii îi străluceau amuzați. Tot în ziua aceea ai căpătat neînduplecarea disimulată, a continuat el. Firește, masca ta nu era la fel de bine modelată ca acum, dar ceea ce aveai atunci erau rudimentele viitoare tale măști de generozitate.

Am încercat să protestez. Nu-mi plăcea ideea de neînduplecare disimulată, indiferent cum se exprimase el.

— Nu-ți folosi masca cu mine, a spus, rîzînd, don Juan. Păstrează-o pentru cineva mai potrivit, pentru cineva care nu te cunoaște.

M-a îndemnat să rememorez precis momentul în care căpătăsese masca.

— De îndată ce ai simțit cum te cuprinde minia aceea rece, a continuat el, ai fost nevoit s-o maschezi. N-ai glumit cu ea, cum ar fi făcut binefăcătorul meu. N-ai încercat să pari rezonabil într-o situație dată, cum aș fi procedat eu. Nu te-ai prefăcut intrigat, cum ar fi făcut nagualul Elías. Acestea sînt cele trei măști de naguali pe care le cunosc. Deci, cum ai acționat? Te-ai îndreptat calm către mașină și i-ai lăsat jumătate din pachete omului care te ajuta să le cari.

Pînă în acea clipă nu-mi amintisem că avusesem nevoie de cineva care să mă ajute să car pachetele. I-am spus lui don Juan că văzusem lumini jucîndu-mi prin fața ochilor și că îmi închipuisem că, datorită valului de minie rece care mă cuprinsese, eram pe punctul de a leșina.

— Nu erai pe punctul de a leșina, mi-a răspuns don Juan. Erai pe punctul de a intra în starea de *visat* și de a *vedea* spiritul doar prin propria ta putere, la fel ca Talía și ca binefăcătorul meu.

I-am spus lui don Juan că nu generozitatea mă făcuse să renunț la pachete, ci mînia mea rece. Trebuia să fac ceva ca să mă calmez și primul lucru care-mi trecuse prin minte fusese să-i dau băiatului pachetele.

– Dar exact asta ți-am spus și eu. Generozitatea ta nu-i autentică, a replicat el și, spre nefericirea mea, a început să rîdă.

BILETUL SPRE IMPECABILITATE

În timp ce don Juan continua să vorbească despre sfărîmarea oglinzii reflectării de sine, s-a întunecat. I-am spus că eram complet epuizat și că ar trebui să renunțăm la excursie și să ne întoarcem acasă; însă el a susținut că trebuia să profităm de fiecare minut din timpul care ne stătea la dispoziție, pentru a trece în revistă poveștile cu vrăjitori sau pentru ca eu să rememorez, făcînd ca punctul meu de asamblare să se miște cît mai mult posibil.

Eram pornit să mă plîng. Am spus că o stare de profundă oboseală ca a mea nu putea genera decît nesiguranță și lipsă de convingere.

– Nesiguranța ta era previzibilă, a spus sec don Juan. La urma urmei, ai de a face cu un nou tip de continuitate. Durează pînă te obișnuiești cu ea. Luptătorii petrec ani întregi în iad, unde nu sînt nici oameni de rînd, nici vrăjitori.

– Ce se întîmplă cu ei pînă la urmă? am întrebat. Optează pentru una din aceste categorii?

– Nu. N-au de ales, a răspuns el. Toți devin conștienți de ceea ce sînt, adică vrăjitori. Dificultatea constă în faptul că oglinda reflectării de sine este extrem de puternică și nu face decît să-și lase victimele să poarte o luptă feroce.

A tăcut, aparent căzut pe gînduri. Trupul lui a căpătat o rigiditate pe care i-o remarcasem de fiecare dată cînd intra în ceea ce eu numeam reverie, stare pe care el o descria ca pe un

moment în care punctul lui de asamblare se deplasa, determinînd rememorarea.

– Am să-ți spun povestea despre biletul spre impecabilitate a unui vrăjitor, a vorbit el dintr-o dată, după vreo jumătate de oră de tăcere absolută. Am să-ți relatez povestea morții mele.

A început să-mi istorisească ce i s-a întîmplat după soșirea în Durango, fiind încă deghizat în haine de femeie, după călătoria de o lună prin centrul Mexicului. A spus că bătrînul Belisario l-a dus direct la o fermă, ca să-l ascundă de monstrul care-l hăitua.

De îndată ce a sosit, don Juan – foarte îndrăzneț pentru firea lui tăcută – s-a prezentat tuturor celor din casă. Acolo locuiau șapte fete frumoase, precum și un bărbat ciudat și ursuz care nu scotea o vorbă. Don Juan le-a încîntat pe frumoasele femei cu povestirea lui despre încercările monstrului de a-l lua prizonier. Mai presus de orice, au fost încîntate de straietele pe care don Juan continua să le poarte și de povestea acestor veșminte. Nu se mai săturau să asculte amănuntele călătoriei lui și toate îl sfătuiau cum să-și perfecționeze cunoașterea căpătată în decursul călătoriei. Ceea ce l-a mirat pe don Juan a fost cumpătarea și siguranța lor de sine, pe care le-a socotit uimitoare.

Cele șapte femei erau desăvîrșite și l-au făcut fericit. Îi plăceau și avea încredere în ele. Ele îl tratau cu respect și considerație. Dar ceva în ochii lor îi spunea că înfățișarea lor fermecătoare ascundea o răceală înfricoșătoare, o indiferență dincolo de care n-ar fi putut pătrunde niciodată.

I-a trecut prin minte că, dacă se simțeau atît de în largul lor, fără să le pese de conveniențe, acele făpturi frumoase și puternice erau, probabil, femei de moravuri ușoare. Totuși, vedea limpede că lucrurile nu stăteau așa.

Don Juan a fost lăsat să colinde de unul singur pe tot cuprinsul fermei. A rămas uimit de uriașul conac și de terenurile din jur. Niciodată nu văzuse ceva asemănător. Casa era veche, în stil colonial și împrejmuită de un zid înalt. Avea balcoane cu ghivece de flori, curți interioare și pomi enormi care ofereau umbră, intimitate și tăcere.

Casa avea camere mari, iar la parter existau coridoare largi în jurul curților interioare. La etaj erau dormitoare misterioase, în care lui don Juan nu i s-a îngăduit să intre.

În următoarele zile, don Juan a rămas uimit de profunda preocupare a femeilor de a-l face să se simtă bine. Făceau totul pentru el. Păreau gata să-i îndeplinească orice dorință. Nimeni pînă atunci nu se arătase atît de bun cu el. Totodată, niciodată nu se simțise atît de singur. În permanență se găsea în compania frumoaselor necunoscute, și totuși, în viața lui nu se simțise atît de singur.

Don Juan credea că senzația de singurătate provenea din faptul că nu putea anticipa comportarea femeilor și nici nu le putea cunoaște adevăratele sentimente. Nu știa decît ceea ce ele îi spusese despre ele înseși.

La cîteva zile după venirea lui, femeia care părea să fie mai mare peste celelalte i-a dat un rînd de haine bărbătești nou-nouțe și i-a spus că nu mai avea nevoie să se deghizeze în veșminte femeiești, întrucît, indiferent cine ar fi fost monstrul, nu se vedea nici urmă de el. Apoi i-a dat de știre că era liber să meargă oriunde dorea.

Don Juan a implorat-o să-l lase să-l vadă pe Belisario, cu care nu dăduse ochii din ziua sosirii. Femeia i-a răspuns că Belisario plecase. Totuși, lăsase vorbă că don Juan putea rămîne la fermă oricît dorea — dar numai în cazul în care se găsea în primejdie.

Don Juan a declarat că se găsea în primejdie de moarte. Pe parcursul celor cîtorva zile petrecute la fermă văzuse în permanență monstrul, care de fiecare dată se furișea prin lanurile din jurul casei. Femeia nu l-a crezut și l-a acuzat deschis că juca teatru și că se prefăcea că vede monstrul doar pentru a fi primit în casă. I-a mai spus că ferma lor nu era un azil. A adăugat că cei care locuiau acolo erau oameni serioși care munceau din greu și nu-și permiteau să întrețină un profitor.

Don Juan s-a simțit jignit. A ieșit supărat din casă, dar, cînd a dat cu ochii de monstru, care se ascundea în spatele unor

arbuști ornamental de la margine aleii, furia i s-a schimbat în spaimă.

A alergat înapoi în casă și a implorat-o pe femeie să-l lase să rămînă. I-a promis că va munci ca peon, fără plată, numai să poată rămîne la fermă.

Ea a acceptat, cu două condiții: ca don Juan să nu pună întrebări și să facă exact ce i se spune, fără să ceară vreo explicație.

L-a prevenit că, dacă va încălca aceste reguli, risca să fie dat afară.

— Am rămas în casă fiindcă n-aveam încotro, a continuat don Juan. Nu-mi convenea să-i accept condițiile, dar știam că monstrul aștepta afară. În casă mă găseam în siguranță. Știam că monstrul se oprea întotdeauna la o barieră invizibilă care înconjura casa la o depărtare de vreo sută de metri. În interiorul aceluia cerc eram în siguranță. Din cîte îmi puteam da seama, casa avea ceva care-l ținea pe monstru la distanță, și pentru mine atît era de ajuns. De asemenea, mi-am dat seama că, de fiecare dată cînd cei din casă se găseau în preajma mea, monstrul nu-și făcea apariția.

După cîteva săptămîni în care situația lui nu se schimbese, tînărul despre care don Juan credea că locuise în casa monstrului deghizat sub înfățișarea bătrînului Belisario și-a făcut din nou apariția. El i-a spus lui don Juan că tocmai sosise, că se numea Julian și că era proprietarul fermei.

Bineînțeles, don Juan l-a întrebat despre deghizare. Dar tînărul l-a privit în ochi și, fără cea mai mică tresărire, a negat că s-ar fi deghizat.

— Cum poți sta aici, în casa mea, vorbind astfel de bazaconii? s-a răstit el la don Juan. Drept cine mă iei?

— Dar... dumneata ești Belisario, nu-i așa? a insistat don Juan.

— Nu, a răspuns tînărul. Belisario e bătrîn. Eu sînt Julian și sînt tînăr. Nu vezi?

Don Juan a recunoscut supus că nu era tocmai convins că fusese vorba de o deghizare, dar imediat își dăduse seama de absurdi-

tatea afirmației. Dacă bătrînețea nu era o formă de deghizare, atunci era o transformare, lucru și mai absurd.

Nedumerirea lui Juan creștea de la o clipă la alta. A întrebat despre monstru și tânărul i-a răspuns că nu avea habar despre ce monstru era vorba. Accepta ideea că don Juan se speriasse probabil de ceva, altfel bătrînul Belisario nu i-ar fi oferit adăpost. Dar oricare ar fi fost motivul pentru care se ascundea don Juan, problema îl privea personal.

Don Juan s-a simțit umilit de răceala din tonul și din comportarea gazdei. Riscînd să-și atragă mînia tînărului, i-a reamintit că se cunoscuseră. Gazda i-a răspuns că nu-l văzuse niciodată pînă atunci, dar că îndeplinea dorința lui Belisario, fiindcă așa se simțea obligat. Înainte de a lua o hotărîre, don Juan a decis să întrebe ce implica faptul de a fi protejatul casei.

Tînărul l-a condus pe don Juan într-o aripă a conacului, aflată în construcție, și i-a spus că acea parte a casei simboliza propria lui viață și propriile-i acțiuni. Era neterminată. Într-adevăr, era în curs de construcție, dar exista riscul să nu fie niciodată finisată.

— Tu ești unul dintre elementele acestei construcții neterminate, i-a spus el lui don Juan. Să presupunem că ești birna care va sprijini acoperișul. Pînă n-o amplasăm la locul ei și nu punem acoperișul peste ea, nu vom ști dacă rezistă la atîta greutate. Meșterul dulgher spune că da. Eu sînt meșterul dulgher.

Explicația lui metaforică n-a însemnat nimic pentru don Juan, care voia să știe ce fel de muncă trebuia să facă.

Tînărul a încercat altă abordare.

— Eu sînt nagual, i-a explicat. Aduc libertatea. Sînt conducătorul celor care locuiesc în această casă. Tu locuiești în casă, deci faci parte din ea, fie că-ți convine sau nu.

Don Juan l-a privit năucit, fără a putea scoate un cuvînt.

— Eu sînt nagualul Julian, a spus, zîmbind, gazda. Fără intervenția mea, nu există cale către libertate.

Don Juan tot nu înțelegea. A început să-și facă griji pentru siguranța lui: omul acela era, fără îndoială, nebun. Îl preocupa atît de mult această neașteptată întorsătură a lucrurilor, încît nu

s-a arătat curios să afle semnificația cuvîntului nagual. Știa că nagual însemna vrăjitor, dar nu era capabil să priceapă toate implicațiile cuvintelor nagualului Julian. Sau, poate, înțelesese perfect, dar nu era conștient de acest lucru.

Tînărul l-a privit fix un moment, apoi a spus că munca lui don Juan consta în a fi servitorul și asistentul lui personal. Pentru aceasta nu avea să primească plată, ci condiții bune de casă și masă. Din cînd în cînd, aveau să-i fie încredințate mici însărcinări care cereau o atenție deosebită. Trebuia fie să facă el însuși unele munci, fie să supravegheze ducerea lor la îndeplinire. Pentru aceste servicii speciale, urma să primească mici sume de bani care aveau să fie depuse într-un cont deschis pentru el de către ceilalți locatari ai casei. Astfel, dacă voia să plece, dispunea de o mică sumă de bani pînă reușea să-și facă un rost.

Tînărul a subliniat că don Juan nu trebuia să se considere prizonier, dar că, dacă rămînea la fermă, trebuia să muncească. Mai importante însă decît munca erau trei condiții pe care trebuia să le îndeplinească. Trebuia să depună eforturi serioase ca să asimileze tot ce-l învățau femeile. Comportarea lui față de toți locatarii casei trebuia să fie exemplară, ceea ce însemna că trebuia să-și supravegheze purtarea și atitudinea față de ceilalți în fiecare clipă. În al treilea rînd, trebuia să i se adreseze tînărului în conversație directă cu numele de nagual și să vorbească despre el ca fiind nagualul Julian.

Don Juan a acceptat, bombănind. Dar, deși a revenit imediat la felul lui de a fi, îmbufnat și morocănos, a învățat repede ce avea de făcut. Ceea ce nu înțelegea era ce trebuia să facă din punct de vedere al atitudinii și comportamentului. Deși n-ar fi putut da un singur exemplu concret, în sinea lui era convins că era mințit și exploatat.

Pe măsură ce îmbufnarea lui creștea, a intrat într-o stare permanentă de proastă dispoziție care l-a făcut să nu mai adreseze cuvîntul nimănui.

Atunci nagualul Julian i-a adunat pe toți locatarii casei și le-a explicat că, deși avea mare nevoie de un ajutor, va ține cont de hotărîrea lor. Dacă nu le plăcea atitudinea morocănoasă a noului

său servitor, aveau dreptul s-o spună deschis. Dacă majoritatea dezaproba comportamentul lui don Juan, acesta trebuia să plece și să-și încerce norocul în lumea largă, cu tot ce-l aștepta acolo, monstru sau închipuire.

Nagualul Julian i-a condus apoi pe toți în fața casei și i-a cerut lui don Juan să le arate monstrul. Don Juan le-a arătat monstrul, dar nimeni dintre ei nu l-a văzut. Don Juan a alergat înnebunit de la unul la altul, insistând că monstrul era acolo și implorându-i să-l ajute. Ei i-au ignorat rugămintile și i-au spus că era ticnit.

Atunci nagualul Julian a supus la vot soarta lui. Bărbatul cel ursuz n-a vrut să-și dea verdictul. A ridicat din umeri și a plecat. Toate femeile s-au declarat împotriva rămânerii lui don Juan. Spuneau că era prea posomorît și arțăgos. Totuși, în cursul discuției, nagualul Julian și-a schimbat complet atitudinea, devenind apărătorul lui don Juan. El a sugerat că era posibil ca femeile să-l judece greșit pe bietul tânăr, care, poate, nu era deloc ticnit și văzuse, într-adevăr, un monstru. A spus că proasta lui dispoziție era, poate, consecința grijilor care-l apăsau. A urmat o mare controversă. Spiritele s-au încins și în scurtă vreme femeile au început să țipe la nagual.

Don Juan a auzit cearta, dar nu i-a mai păsat. Știa că avea să fie dat afară și că monstrul îl va captura cu siguranță și-l va face sclavul lui. Simțindu-se cumplit de neajutorat, a început să plângă.

Disperarea și lacrimile lui au înduplecat oarecum pe câteva femei infuriate. Conducătoarea femeilor a propus altă soluție: o perioadă de probă de trei săptămîni, în decursul căreia acțiunile și atitudinea lui don Juan să fie evaluate zilnic de toate femeile. Ea l-a avertizat pe don Juan că, dacă în această perioadă va exista o singură plîngere în legătură cu atitudinea lui, va fi dat afară definitiv.

Don Juan a povestit cum nagualul Julian îl luase deoparte părintește și începuse să vîre spaima în el. Îi șoptise lui don Juan că știa precis nu numai că monstrul exista, dar că dădea tîrcoale pe proprietatea lui. Cu toate acestea, datorită unor înțelegeri anterioare cu femeile, neînțelegeri pe care nu le putea dezvălui, nu

le putea spune acestora ce știa. L-a îndemnat pe don Juan să nu mai fie încăpățînat și morocănos și să se prefacă a fi cu totul altul...

— Prefă-te fericit și mulțumit, i-a spus el lui don Juan. Altfel, femeile te vor da afară. Perspectiva aceasta ar trebui să fie îndeajuns ca să te sperie. Folosește-ți spaima drept forță călăuzitoare. E singurul lucru pe care-l ai.

Orice șovăire sau gînduri întîrziate care ar mai fi existat în mintea lui don Juan s-au risipit la vederea monstrului. Acesta aștepta nerăbdător la hotarul invizibil, pîrînd că știe în ce situație dificilă se găsea don Juan. Ca și cum monstrului i-ar fi fost o foame de lup și ar fi savurat dinainte ospățul.

Nagualul Julian a vîrit și mai mult spaima în don Juan.

— În locul tău, i-a spus el lui don Juan, m-aș purta ca un inger. M-aș purta oricum mi-ar cere aceste femei, atîta vreme cît mă apără de acea creatură diavolească.

— Deci, vezi monstrul? l-a întrebat don Juan.

— Bineînțeles, a răspuns nagualul Julian. Tot așa cum vîd că, dacă pleci sau dacă femeile te vor da afară, monstrul te va înhăța și te va pune în lanțuri. Asta, cu siguranță, îți va schimba atitudinea. Sclavii n-au de ales și trebuie să se poarte cum se cuvine cu stăpînii lor. Se spune că suferințele pricinuite de un asemenea monstru nu se pot descrie în cuvinte.

Don Juan știa că singura lui speranță era să se poarte cît mai bine cu putință. Teamă de a cădea pradă acelei creaturi monstruoase era, într-adevăr, o mare forță psihologică.

Don Juan mi-a spus că, printr-un capriciu al firii, se purta urît numai cu femeile; niciodată nu se purta urît în prezența nagualului Julian. Dintr-un motiv pe care don Juan nu-l putea determina, în mintea lui nagualul nu era un om pe care să încerce să-l influențeze nici conștient, nici prin subconștient.

Celălalt locatar, bărbatul cel ursuz, nu-l interesa pe don Juan. Don Juan își făcuse o părere din clipa în care îl cunoscuse și nu-i mai acordase nici o atenție. Se gîndea că omul era slab, indolent și condus de acele femei frumoase. Mai tîrziu, cînd a devenit mai conștient de personalitatea nagualului, a înțeles că omul acela

era, fără îndoială, pus în umbră de personalitatea celorlalți locatari.

Pe măsură ce trecea timpul, natura conducerii și autorității din cadrul micii comunități i-a devenit tot mai evidentă lui don Juan. A fost surprins și oarecum încântat să-și dea seama că nimeni nu era mai bun sau superior celorlalți. Unii îndeplineau funcții de care ceilalți nu erau capabili, ceea ce nu însemna că erau superiori. Pur și simplu, erau diferiți. Totuși, decizia supremă în orice problemă aparținea de drept nagualului Julian, căruia, după toate aparențele, îi făcea mare plăcere să-și exprime hotărârile sub forma unor farse nemiloase pe care le făcea pe seama oricui.

Printre ei mai exista și o femeie misterioasă. Ei o numeau Talía, femeia nagual. Nimeni nu-i spusese lui don Juan cine era sau ce însemna femeie nagual. Totuși, i se dăduse limpede a înțelege că una dintre cele șapte femei era Talía. Toți vorbeau atât de mult despre ea, încît curiozitatea lui don Juan era fără margini. A pus atîtea întrebări, încît femeia care era mai mare peste celelalte i-a făgăduit că-l va învăța să scrie și să citească pentru a-și folosi mai bine puterea de deducție. Ea l-a sfătuit să învețe să noteze lucrurile, nu să le încredințeze memoriei. În acest fel, putea acumula o imensă colecție de date despre Talía, date pe care trebuia să le citească și să le studieze pînă cînd adevărul devenea evident.

Poate anticipînd replica cinică din mintea lui, femeia a adăugat că, deși părea un efort absurd, totuși descoperirea identității Talíei era una dintre îndeletnicirile cele mai dificile și mai aducătoare de satisfacții pe care le putea avea cineva.

Aceasta era partea anecdotică, a spus ea. A adăugat apoi pe un ton serios că era absolut necesar ca don Juan să învețe noțiuni de contabilitate, ca să-l ajute pe nagual să-și administreze proprietatea.

Imediat a început să-i dea lecții zilnice și, într-un an, don Juan a făcut progrese atât de rapide și a învățat atât de mult, încît putea citi, scrie și ține registre de contabilitate.

Progresele lui au fost atât de subtile, încît n-a observat schimbările petrecute în el, cea mai remarcabilă fiind sentimentul detașării. În ce-l privea pe don Juan, el își păstrase impresia că în casa aceea nu se întîmpla nimic, fiindcă, pur și simplu, nu reușea încă să se identifice cu locatarii ei. Oamenii aceia erau niște oglinzi care nu reflectau.

— M-am adăpostit în casa aceea timp de aproape trei ani, a continuat don Juan. În acest răstimp mi s-au întîmplat nenumărate lucruri, dar nu mi s-au părut a fi cu adevărat importante. Sau, cel puțin, am preferat să le consider lipsite de importanță. Eram convins că timp de trei ani tot ce trebuia să fac era să mă ascund, să tremur de frică și să muncesc ca un catîr.

Don Juan a rîs și mi-a spus că, la un moment dat, la îndemnul nagualului Julian, acceptase să învețe vrăjitorie, ca să se vindece de spaima care-l rodea de fiecare dată cînd îl vedea pe monstru stînd la pîndă. Deși nagualul Julian stătea de vorbă mult cu el, totuși părea mai interesat să-i joace farse. Prin urmare, don Juan socotea corectă afirmația că nu învățase mare lucru din vrăjitorie, pur și simplu, fiindcă era limpede că nimeni în casa aceea nu cunoștea și nu practica vrăjitoria. Într-o zi, totuși, s-a trezit plimbîndu-se cu bună știință, dar fără voia lui, în direcția hotarului invizibil care ținea monstrul la distanță. Firește, acesta pîndea casa, ca de obicei. Dar, în ziua aceea, în loc să se înapoieze și să se ascundă în casă, don Juan și-a continuat drumul. Un incredibil flux de energie l-a făcut să înainteze, fără să se preocupe de siguranța lui.

Un sentiment de totală detașare i-a îngăduit să înfrunte monstrul care-l terorizase atîția ani. Don Juan se aștepta ca monstrul să iasă din ascunzătoare și să-l înșface de gît, dar perspectiva nu-i mai insufla nici o teamă. De la o depărtare de cîțiva centimetri a privit fix o clipă la creatura monstruoasă, apoi a pășit dincolo de linia invizibilă. Dar monstrul nu l-a atacat, așa cum se temuse don Juan, ci a început să-și piardă conturul. A devenit neclar și s-a destrămat într-o pată de ceață alburie, abia vizibilă.

Don Juan a înaintat către pata de ceață și aceasta s-a tras înapoi, parcă speriată. Don Juan a gonit pata de ceață peste

cîmpuri, pînă s-a convins că din monstru nu mai rămăsese nimic. Atunci, a înțeles că nu existase nici un monstru. Totuși, nu-și putea explica ce anume îi insuflase atîta spaimă. Avea vaga senzație că, deși știa precis ce era monstrul, ceva îl oprea să se gîndească la el. Imediat i-a trecut prin minte că acel viclean fără pereche, nagualul Julian, știa adevărul despre ce se petrecea. Don Juan nu s-ar fi mirat ca totul să fi fost o farsă a nagualului Julian.

Înainte de a-l înfrunta, don Juan și-a oferit plăcerea de a se plimba neînsoțit pe toată proprietatea. Niciodată pînă atunci nu putuse face acest lucru. Ori de cîte ori avusese nevoie să se aventureze dincolo de linia invizibilă, fusese însoțit de cineva de ai casei. Acest lucru îi redusese considerabil mobilitatea. În cele două sau trei ocazii cînd încercase să meargă neînsoțit, descoperise că risca să fie nimicit de creatura aceea hidoasă.

Plin de o stranie vigoare, don Juan a intrat în casă, dar, în loc să-și sărbătorească libertatea și puterea nou descoperite, i-a adunat pe toți ai casei și le-a cerut, supărat, să-i explice de ce-l mințiseră. I-a acuzat că-l puseseră să muncească asemeni unui sclav, profitînd de frica lui de un monstru inexistent.

Femeile au rîs, ca de o glumă bună. Numai nagualul Julian a părut cuprins de remușcări, mai ales cînd don Juan, cu glas răgușit de supărare, a descris cei trei ani de spaimă neîntreruptă. În clipa în care don Juan a pretins scuze pentru modul rușinos în care fusese exploatat, nagualul Julian nu s-a mai putut abține și a plîns în văzul tuturor.

— Dar noi ți-am spus că monstrul nu există, a intervenit una dintre femei.

Don Juan l-a privit cu asprime pe nagualul Julian, care s-a făcut mititel.

— El știa că monstrul există, a strigat don Juan, arătînd acuzator cu degetul către nagual.

În același timp, era conștient că vorbea fără rost, întrucît nagualul Julian îi spusese de la început că monstrul nu există.

— Monstrul n-a existat, s-a corectat don Juan, tremurînd de furie. A fost o șmecherie de-a lui.

Plîngînd amarnic, nagualul Julian i-a cerut scuze lui don Juan, în timp ce femeile se tăvăleau de rîs. Don Juan nu le văzuse niciodată rîzînd cu atîta poftă.

— Ai știut tot timpul că nu există nici un monstru. M-ai mințit, l-a acuzat el pe nagualul Julian care, cu capul plecat și ochii plini de lacrimi, și-a recunoscut vinovăția.

— Sigur că te-am mințit, a murmurat el. N-a existat nici un monstru. Ceea ce tu ai luat drept monstru a fost un simplu val de energie. Frica ta l-a transformat într-o creatură monstruoasă.

— Dar mi-ai spus că monstrul mă va devora. Cum m-ai putut minți în asemenea hal? i-a strigat don Juan.

— Devorarea de către monstru a fost ceva simbolic, a răspuns cu blîndețe nagualul Julian. Adevăratul tău dușman este prostia. Abia acum ești în real pericol de a fi devorat de acel monstru.

Don Juan a urlat că nu va înghiți asemenea trăsnaî. A insistat ca ceilalți să-i garanteze că era liber să plece.

— Poți pleca oricînd dorești, i-a spus scurt nagualul Julian.

— Adică, pot pleca chiar acum? a întrebat don Juan.

— Vrei să pleci? i-a întors-o nagualul.

— Bineînțeles că vreau să părăsesc locul acesta jalnic și pe mincinoșii care locuiesc aici, a strigat don Juan.

Nagualul Julian a poruncit să i se dea lui don Juan toți banii economisiți și, cu ochi strălucitori, i-a urat fericire, prosperitate și înțelepciune.

Femeile n-au vrut să-și ia rămas-bun de la el. L-au ținut cu privirea pînă cînd el și-a plecat fruntea, ca să se ferească de ochii lor arzători.

Don Juan și-a pus banii în buzunar și a plecat fără să arunce vreo privire în urmă, fericit că necazurile lui luaseră sfîrșit. Lumea din afară era pentru el un semn de întrebare. Tînjea s-o regăsească. În interiorul acelei case fusese izolat de lume. Era tînăr și puternic. Avea bani în buzunar și era însetat de viață.

I-a părăsit, fără să le mulțumească. Furia lui, înăbușită atîta timp de teamă, ieșea, în sfîrșit, la suprafață. Ajunsese chiar să-i simpatizeze — iar acum se simțea înșelat. Dorea să fugă cît mai departe de acel loc.

În oraș a avut prima întâlnire neplăcută. Călătoria a fost foarte grea și costisitoare. A aflat că, dacă voia să plece imediat din oraș, nu-și putea alege destinația, ci trebuia să aștepte orice catirgii dispuși să-l ia cu ei. Cîteva zile mai tîrziu, a plecat împreună cu un cunoscut catirgiu spre portul Mazatlán.

— Deși pe atunci aveam numai douăzeci și trei de ani, a povestit don Juan, mă simțeam de parcă aș fi avut o viață în urma mea. Singurul lucru pe care nu-l cunoscusem era femeia. Nagualul Julian îmi spusese că tocmai faptul că nu fusesem cu o femeie îmi dădea putere și rezistență și că el nu avea prea mult timp la dispoziție ca să aranjeze lucrurile, înainte să fiu antrenat de tumultul lumii din afară.

— Ce voia să spună cu asta, don Juan? am întrebat.

— Voia să spună că nu aveam idee spre ce fel de infern mă îndreptam, a răspuns don Juan, și că avea foarte puțin timp ca să înalțe în jurul meu baricade care să fie apărătorii mei tăcuți.

— Ce înseamnă un apărător tăcut, don Juan? am întrebat.

— Un înger păzitor, a răspuns el. Un protector tăcut este o energie inexplicabilă care vine în sprijinul unui luptător în momentul în care nimic altceva nu-l mai poate ajuta.

Binefăcătorul meu știa pe ce cale va apuca viața mea de îndată ce nu voi mai fi sub influența lui. Așadar, s-a străduit să-mi ofere cît mai multe opțiuni din lumea vrăjitorilor. Acestea urma să fie protectorii mei tăcuți.

— Ce sînt opțiunile din lumea vrăjitorilor? am întrebat.

— Poziții ale punctului de asamblare, a răspuns el. Numărul infinit de poziții pe care le poate atinge punctul de asamblare. Cu fiecare dintre aceste schimbări profunde sau superficiale, vrăjitorul își poate spori noua sa continuitate.

A repetat că tot ce trăise, fie alături de binefăcătorul lui, fie sub îndrumarea acestuia, fusese rezultatul unei schimbări minore sau majore a punctului său de asamblare. Binefăcătorul lui îl făcuse să cunoască nenumărate opțiuni din lumea vrăjitorilor, mai multe decît numărul necesar în mod normal, întrucît știa că destinul lui don Juan va fi să explice cine erau și ce făceau vrăjitorii.

— Efectul acestor schimbări ale punctului de asamblare este cumulativ, a continuat el. Te apasă, fie că-l înțelegi sau nu. Această acumulare a avut, în cele din urmă, efect asupra mea.

Foarte curînd după ce am intrat în contact cu nagualul, punctul meu de asamblare s-a mișcat atît de profund, încît am fost capabil să *văd*. Am *văzut* un cîmp de energie ca pe un monstru. Iar punctul a continuat să se miște pînă cînd am *văzut* monstrul drept ceea ce era în realitate. Reușisem să *văd*, dar nu-mi dădeam seama de acest lucru. Credeam că n-am realizat nimic, că n-am învățat nimic. Eram de o prostie incredibilă.

— Erai prea tînăr, don Juan, am spus. N-ai fi putut face altfel.

A rîs. A fost pe punctul de a răspunde, apoi a părut că se răzgîndește. A ridicat din umeri și și-a continuat relatarea.

Don Juan a spus că, în momentul în care a ajuns la Mazatlán, era, practic, un catirgiu cu experiență și că i s-a oferit o slujbă permanentă ca însoțitor al unui convoi de catiri. A fost foarte mulțumit. Ideea de a face drumul dintre Durango și Mazatlán îl încînta nespus. Totuși, îl nelinișteau două lucruri: primul, că încă nu fusese cu o femeie și al doilea, un puternic și inexplicabil imbold de a se îndrepta spre nord. Nu știa de ce. Știa doar că undeva în nord îl aștepta ceva. Sentimentul a continuat să fie atît de puternic, încît pînă la urmă a fost nevoit să renunțe la siguranța unei slujbe permanente, doar ca să călătorească spre nord.

Forța lui sporită și o nouă și inexplicabilă viclenie l-au ajutat să găsească de lucru chiar și acolo unde nu avea nici o șansă, pe măsură ce înainta constant spre nord, spre statul Sinaloa. Acolo, călătoria lui s-a încheiat. A cunoscut o văduvă tînără, indiană Yaqui ca și el, fosta soție a unui om căruia don Juan îi era profund îndatorat.

El a încercat să-și arate grațitudinea acordînd ajutor văduvei și copiilor, apoi, fără să-și dea seama, a preluat rolul soțului și al tatălui.

Noile responsabilități s-au dovedit o mare povară pentru el. Și-a pierdut libertatea de mișcare, ba chiar și imboldul de a merge către nord. Totuși, se simțea răsplătit pentru această pierdere prin profunda afecțiune pe care o purta femeii și copiilor.

— Am trăit momente de sublimă fericire ca soț și tată, a spus don Juan. Dar, tot în acele momente, am remarcat că se întâmpla ceva grav. Mi-am dat seama că-mi pierdeam sentimentul de detașare, indiferența căpătată în timpul petrecut în casa nagualului Julian. Descopeream că încep să mă identific cu cei din jurul meu.

Don Juan a spus că durase aproape un an de șlefuire necruțătoare ca să piardă orice urmă a personalității căpătate în casa nagualului. Începuse cu o afecțiune profundă, deși distantă, față de femeie și copii. Această afecțiune detașată îi permitea să joace rolul soțului și al tatălui, cu dăruire și plăcere. O dată cu trecerea timpului, afecțiunea lui detașată s-a preschimbat într-o pasiune disperată care l-a făcut să-și piardă eficiența.

Și-a pierdut sentimentul de indiferență care-i dăduse puterea de a iubi. Fără această indiferență, nu avea decât dorințe comune, durere și deznădejde: trăsăturile distinctive ale vieții cotidiene. Realizările lui se duseseră și ele de răpă. În timpul anilor petrecuți în casa nagualului, căpătase un dinamism care-i prinsese foarte bine când începuse să se descurce pe picioarele lui.

Dar cea mai cumplită durere era să știe că-și pierduse energia fizică. Fără a fi propriu-zis bolnav, era total paralizat. Nu simțea durere. Nu era înspăimântat. Ca și cum corpul lui ar fi înțeles că liniștea și tihna atât de necesare ar fi venit numai o dată cu totala imobilitate.

În timp ce zăcea neputincios în pat, n-a făcut decât să se gândească. A ajuns să înțeleagă că dăduse greș, întrucât nu urmărea un scop abstract. Știa că cei din casa nagualului erau extraordinari fiindcă scopul lor abstract era libertatea. Nu înțelegea ce înseamnă libertatea, însă știa că era opusul nevoilor lui concrete. Lipsa unui scop concret îl făcuse atât de slab și inefficient, încât fusese incapabil să-și salveze familia adoptivă de sărăcie lucie. În schimb, ei îl trăsaseră înapoi în mizeria cruntă, tristețea și disperarea pe care le trăise înainte de a-l întâlni pe nagual.

Analizându-și viața, a devenit conștient că singura dată când nu fusese sărac și nu avusese nevoi concrete fusese în anii petrecuți lângă nagual. Sărăcia era starea de fapt la care se

reîntorsese în momentul în care se lăsase copleșit de nevoi concrete.

Pentru prima oară de când fusese rănit prin împușcare, cu mulți ani în urmă, don Juan înțelegea perfect că nagualul Julian era, într-adevăr, nagualul, mentorul și binefăcătorul lui. Înțelegea ce voise să spună binefăcătorul lui când afirmase că nu exista libertate fără intervenția nagualului. Acum, nu mai exista nici o îndoială în mintea lui don Juan că binefăcătorul lui și toți cei care locuiau în casa acestuia erau vrăjitori. Dar ceea ce don Juan înțelegea cu cea mai dureroasă claritate era faptul că dăduse cu piciorul la orice șansă de a fi cu ei.

Când presiunea neputinței fizice i s-a părut insuportabilă, paralizia i-a dispărut la fel de miraculos cum se instalase. Într-o zi, pur și simplu, s-a dat jos din pat și s-a dus la muncă. Dar norocul nu l-a ajutat mai mult de atât. Abia reușea să trăiască de pe o zi pe alta.

A mai trecut un an. N-a prosperat, dar a existat un lucru în care a reușit dincolo de așteptările lui: și-a revăzut total viața de pînă atunci. A înțeles de ce iubea copiii, de ce nu-i putea părăsi și totodată de ce nu putea rămîne cu ei. A mai înțeles și de ce nu putea acționa nici într-un fel, nici în celălalt.

Don Juan știa că ajunsese într-un impas total și că singurul lucru potrivit cu ceea ce învățase în casa binefăcătorului său era să moară ca un luptător. Așadar, în fiecare noapte, după o zi obositoare, plină de griji și trudă fără rost, aștepta să vină moartea.

Era atât de convins că i se apropia sfîrșitul, încît soția și copiii așteptau împreună cu el — într-o pornire de solidaritate, voiau să moară și ei. Toți patru ședeau perfect nemișcați, noapte de noapte, fără excepție, revăzîndu-și viața și așteptîndu-și moartea.

Don Juan îi dojenise cu aceleași vorbe cu care-l dojenise binefăcătorul lui.

— Nu-ți dori moartea, îi spusese binefăcătorul lui. Doar așteaptă pînă vine. Nu încerca să-ți imaginezi cum este moartea. Fii doar acolo, ca să te lași dus de apa ei.

Timpul petrecut în tăcere i-a întărit mental, însă fizic trupurile lor emaciate arătau că erau pe cale să piardă bătălia.

Într-o zi, totuși, don Juan a crezut că soarta lui era pe cale să se schimbe. A găsit temporar de lucru într-o echipă de munci-

tori, pe perioada recoltei. Dar spiritul îi rezerva altceva. Cîteva zile după ce a început lucrul, cineva i-a furat pălăria. Îi era cu neputință să cumpere una nouă, așa că a fost nevoit să muncească sub soarele arzător.

Și-a meșterit o apărătoare pentru cap, din cirpe și paie. Ceilalți lucrători au început să rîdă și să-și bată joc de el. Don Juan nu i-a luat în seamă. În comparație cu viața celor trei persoane care depindeau de munca lui, felul în care arăta nu avea prea mare importanță. Dar lucrătorii nu s-au potolit. Au strigat și au rîs pînă cînd șeful lor, temîndu-se de o revoltă, l-a dat afară pe don Juan.

L-a cuprins o minie surdă; n-a mai ținut seama de cumpătare și prudență. Știa că i se făcuse o nedreptate. Dreptatea era de partea lui. A scos un urlet ascuțit și înfricoșător, apoi l-a înșfăcat pe unul dintre lucrători și l-a săltat în aer, vrînd să-i frîngă spinarea. În clipa următoare s-a gîndit la copiii cei flămînzi. S-a gîndit la trupușoarele lor cumînți, așa cum ședeau cu el noapte de noapte, așteptîndu-și moartea. L-a lăsat pe omul acela și a plecat.

Don Juan mi-a spus că s-a așezat la marginea cîmpului și, în cele din urmă, toată disperarea adunată în el a izbucnit. Era o furie tăcută, dar nu față de oamenii din jur. Furia era îndreptată împotriva lui însuși. A dat frîu liber furiei, pînă cînd s-a domolit.

— Cum ședeam acolo, sub ochii acelor oameni, am început să plîng, a continuat don Juan. Ei m-au privit ca pe un nebun, ceea ce și eram, dar nu-mi păsa. Depășisem acest punct.

Șefului i s-a făcut milă de mine și a venit să-mi dea un sfat. Credea că plîng pentru mine. Nu avea de unde să știe că plîngeam pentru spirit.

Don Juan a spus că, după ce i s-a domolit furia, a venit la el un protector tăcut. Acesta a avut forma unui inexplicabil val de energie care l-a lăsat cu sentimentul că moartea lui era iminentă. Știa că nu va avea timp să-și revadă familia adoptivă. Le-a cerut iertare cu glas tare că nu avusese forța și înțelepciunea necesară ca să-i elibereze de iadul de pe pămînt.

Ceilalți lucrători au continuat să rîdă și să-și bată joc de el. Dar el îi auzea ca prin vis. A simțit cum i-au dat lacrimile în clipa în care a mulțumit spiritului că-l adusese în calea năgualului și-i oferise o șansă nemeritată de a fi liber. A auzit hohotele de rîs

ale celor care nu înțelegeau nimic. Le-a auzit insultele și strigătele, ca și cum acestea ar fi răsunat înlăuntrul lui. Aveau tot dreptul să-și bată joc de el. Fusesse la porțile eternității și nu-și dăduse seama.

— Am înțeles cîtă dreptate avusese binefăcătorul meu, a spus don Juan. Monstrul era prostia mea și deja mă devorase. În momentul în care mi-a venit acest gînd, am știut că orice aș fi făcut sau spus era zadarnic. Îmi pierdusem șansa. Acum, ajunsese măsăriciul acelor oameni. Spiritul nu se mai sînchisea de disperarea mea. Existau prea multe ființe omenesti, fiecare cu infernul ei personal, meschin și născut din propria-i prostie, ca spiritul să-și îndrepte atenția și asupra mea.

Am ingenuncheat cu fața către sud-est. I-am mulțumit din nou binefăcătorului meu și i-am spus spiritului că îmi era rușine. Cumplit de rușine. Cu ultima suflare, mi-am luat rămas-bun de la o lume care ar fi fost minunată, dacă eu aș fi fost mai înțelept. Atunci un imens val s-a abătut asupra mea. La început, l-am simțit. Apoi l-am auzit, iar, în cele din urmă, l-am văzut venind spre mine dinspre sud-est, peste lanuri. M-a învăluit și am dispărut în întunericul lui. Lumina vieții mele se stinsese. Infernul meu se încheiase. În sfîrșit, murisem! În sfîrșit, eram liber!

Povestea lui don Juan m-a tulburat pînă în adîncul sufletului. El n-a luat în seamă strădaniile mele de a discuta pe această temă. A spus că, în altă ambianță și cu altă ocazie, aveam să stăm de vorbă. În schimb, a pretins să ne vedem de treaba pentru care venisem acolo: să elucidăm măiestria conștiinței.

Cîteva zile mai tîrziu, în timp ce coboram de pe munte, a început din senin să vorbească despre povestea lui. Ne așezasem să ne odihnim. De fapt, eu mă oprisem, ca să-mi trag sufletul. Don Juan nici măcar nu gîfîia.

— Lupta vrăjitorilor pentru încrederea în sine este cea mai dramatică cu putință, a spus don Juan. E dureroasă și epuizantă. De multe, multe ori, i-a costat pe vrăjitori chiar viața.

Mi-a explicat că, pentru a avea certitudinea absolută a acțiunilor și a poziției sale în lumea vrăjitorilor sau pentru a fi capabil să utilizeze în mod inteligent noua sa continuitate, fiecare

vrăjitor trebuie să invalideze continuitatea existenței sale de pînă atunci. Numai astfel este posibil ca acțiunile lui să aibă siguranța necesară pentru a întări și echilibra fragilitatea și instabilitatea noii lui continuități.

– Vrajitorii vizionari din vremurile moderne numesc acest proces de invalidare biletul spre impecabilitate sau moartea simbolică, dar finală, a spus don Juan. Pe cîmpul din Sinaloa mi-am obținut biletul spre impecabilitate. Acolo am murit. Fragilitatea noii mele continuități m-a costat viața.

– Dar chiar ai murit, don Juan, sau doar ai leșinat? am întrebat, încercînd să nu par cinic.

– Am murit pe acel cîmp, a răspuns el. Am simțit cum conștiința îmi părăsește trupul, îndreptîndu-se spre Vultur. Dar, întrucît îmi revăzusem viața în mod perfect, Vulturul n-a înghițit-o. A scuipat-o afară. Fiindcă trupul meu era mort pe cîmp, Vulturul nu m-a lăsat să ies din el și să mă îndrept spre libertate. Ca și cum mi-ar fi spus să mă întorc și să mai fac o încercare.

Am urcat pe piscurile întunericului și am coborît din nou la lumina de pe pămînt. Atunci m-am trezit într-un mormînt puțin adînc, săpat la marginea cîmpului și acoperit cu pietre și țărînă.

Don Juan a spus că a știut imediat ce să facă. După ce a ieșit din groapă, a aranjat la loc mormîntul, ca să pară că înăuntru se afla un trup, apoi s-a făcut nevăzut. Se simțea puternic și hotărît. Știa că trebuia să se înapoieze la casa binefăcătorului său. Înainte de a porni într-acolo, a vrut să-și vadă familia și să le explice că era vrăjitor, motiv pentru care nu putea rămîne cu ei. A vrut să le explice că prăbușirea lui se datora tocmai faptului că nu știuse că vrăjitorii nu pot face o punte pentru a se alătura oamenilor obișnuiți. Dar, dacă doresc, oamenii de rînd trebuie să construiască o punte pentru a se alătura vrăjitorilor.

– M-am dus acasă, a continuat don Juan, dar casa era pustie. Șocați, vecinii mi-au povestit că lucrătorii de la fermă veniseră mai devreme cu vestea că murisem subit în timp ce eram la muncă, iar soția și copiii mei pleaseră.

– Cît timp ai zăcut mort, don Juan? am întrebat.

– Se pare că o zi întreagă, a răspuns el.

Pe buze îi flutura un zîmbet. Ochiul lui păreau făcuți din obsidian strălucitor. Pîndea reacția mea și aștepta comentariile mele.

– Ce s-a întîmplat cu familia dumitale, don Juan? am întrebat.

– Ah, iată o întrebare judicioasă, a remarcat el. O clipă am crezut că aveai de gînd să mă întrebi despre moartea mea!

Am mărturisit că fusesem pe punctul de a-l întreba, însă știam că-mi vedea întrebarea așa cum o formulasem în gînd și atunci, pentru a-l deruta, îl întrebam altceva. Nu fusese o glumă, dar pe el l-a amuzat.

– Familia mea a dispărut în aceeași zi, a spus el. Soția mea era genul de femeie care nu se dădea bătută. Așa și trebuia, în condițiile în care trăiam. Cum eu îmi așteptasem moartea, ea a socotit că obținusem ceea ce doream. Nu mai avea nimic de făcut acolo, așa că a plecat.

Îmi era dor de copii și m-am consolât cu gîndul că destinul nu voise să fiu cu ei. Totuși, vrăjitorii au o însușire aparte. Ei trăiesc exclusiv în umbra unui sentiment descris cel mai bine prin cuvintele „și totuși...” Cînd totul în jurul lor se prăbușește, vrăjitorii acceptă că situația este îngrozitoare, apoi se refugiază imediat în umbra lui „și totuși...”

Așa am procedat și eu cu sentimentele pe care le purtam femeii și copiilor. Cu multă disciplină – mai ales băiatul cel mare – cei din familia mea își revăzuseră viața alături de mine. Numai spiritul putea decide soarta sentimentului pe care li-l purtam.

Don Juan mi-a reamintit că mă învățase cum acționează luptătorii în astfel de situații. Își dau toată silința, apoi, fără regrete sau remușcări, se relaxează și lasă spiritul să decidă asupra rezultatului.

– Și care a fost decizia spiritului, don Juan? am întrebat.

El m-a cercetat cu privirea, fără să-mi răspundă. Știam că era perfect conștient de motivul întrebării mele. Trăisem o afecțiune și o pierdere asemănătoare.

– Decizia spiritului este un alt miez esențial, a spus el. Poveștile cu vrăjitori sînt construite în jurul lui. Vom vorbi despre decizie cînd vom discuta despre acest miez esențial.

Parcă voiai să-mi pui o întrebare despre moartea mea?

– Dacă te-au socotit mort, de ce au săpat o groapă puțin adâncă? am întrebat. De ce n-au săpat un mormânt ca lumea, în care să te îngroape?

– Acesta este genul de lămuriri pe care le ceri tu, a spus el, rîzînd. Și eu mi-am pus aceeași întrebare și mi-am dat seama că toți lucrătorii de la fermă erau oameni cu frica lui Dumnezeu. Iar eu eram creștin. Creștinii nu sînt îngropați astfel, dar nici lăsați să putrezească ca niște cîini. Cred că așteptau să-mi vină familia și să ceară cadavrul, ca să-l îngroape după datină. Dar familia mea n-a mai venit.

– Ai plecat să-i cauți, don Juan? am întrebat.

– Nu. Vrăjitorii nu caută pe nimeni, a răspuns el. Eu eram vrăjitor. Plătisem cu viața greșeala de a nu ști că eram vrăjitor și că vrăjitorii nu se apropie de nimeni.

Din ziua aceea n-am acceptat decît compania sau afecțiunea oamenilor sau luptătorilor morți, ca mine.

Don Juan a spus că s-a întors la casa binefăcătorului său, unde toți au știut din prima clipă ce descoperise. S-au purtat cu el ca și cum n-ar fi plecat niciodată de acolo.

Nagualul Julian a comentat că, datorită firii lui aparte, lui don Juan îi luase mult timp ca să moară.

– Binefăcătorul meu mi-a spus că garanția libertății unui vrăjitor este moartea sa, a continuat don Juan. A mai spus că el însuși plătise cu viața acel bilet spre libertate, la fel ca toți ceilalți din casă. Acum eram toți egali, prin faptul că eram morți.

– Sînt și eu mort, don Juan? am întrebat.

– Ești mort, mi-a răspuns. Totuși, marele șiretlic al vrăjitorilor este că ei sînt conștienți de faptul că sînt morți. Biletul lor spre impecabilitate trebuie învăluit în conștiință. Prin aceasta, spun vrăjitorii, biletul lor se păstrează neatins.

Timp de șaizeci de ani, eu l-am păstrat pe al meu neatins.

6. MANEVRAREA INTENȚIEI

AL TREILEA PUNCT

Don Juan ne lua adesea, pe mine și pe ceilalți ucenici, în scurte excursii în lanțul de munți dinspre vest. De data aceasta am plecat în zori, iar tîrziu, după-amiază, am pornit înapoi. Am ales să merg alături de don Juan. Întotdeauna mă liniștea și mă calma prezența lui, dar apropierea de ucenicii lui ușuratici producea de fiecare dată efectul opus: mă făcea să mă simt foarte obosit.

În timp ce coboram toți muntele, don Juan și cu mine am făcut popas înainte de a ajunge în cîmpie. M-a copleșit brusc un val puternic de profundă melancolie, așa că tot ce am putut să fac a fost să mă așez jos. Apoi, dînd curs sugestiei lui don Juan, m-am lungit pe burtă pe un bolovan mare și rotund.

Ceilalți ucenici au început să mă tachineze și și-au continuat drumul. Le-am auzit risul și strigătele pierzîndu-se în depărtare. Don Juan m-a îndemnat să mă relaxez și să-mi las punctul de asamblare, care, din cîte spunea el, se mișcase subit și rapid, ca să se fixeze în noua lui poziție.

– Nu te agita, m-a sfătuit el. Peste puțin timp vei simți un fel de smucitură sau o bătaie ușoară pe spate, ca și cum te-ar atinge cineva. Apoi îți vei reveni.

Faptul că stăteam nemișcat pe bolovan, așteptînd o bătaie pe spate, mi-a declanșat o rememorare atît de intensă și de clară, încît n-am mai simțit atingerea așteptată. Cu toate acestea, eram

sigur că o promisem, întrucît melancolia îmi dispăruse ca prin farmec.

M-am grăbit să-i relatez lui don Juan ce rememoram. El mi-a sugerat să rămîn pe bolovan și să-mi mișc punctul de asamblare acolo unde se găsisese în momentul în care trăisem întîmplarea.

— Rememorează toate amănuntele, m-a prevenit el.

Totul se întîmplase cu mulți ani în urmă. Don Juan și cu mine eram pe atunci în statul Chihuahua din nordul Mexicului, în plin deșert. Obişnuiam să merg cu el acolo, fiindcă în acea zonă creşteau din abundență plantele medicinale pe care le aduna. Din punct de vedere antropologic, zona mă interesa extrem de mult. Nu cu multă vreme în urmă, arheologii descoperiseră rămășițele a ceea ce, conform concluziilor lor, fusese un mare nod comercial din epoca preistorică. Ei presupuneau că acel nod comercial, situat strategic pe un drum natural, fusese epicentrul negoțului pe o rută comercială care lega sud-vestul Americii cu sudul Mexicului și America Centrală.

În cele cîteva ocazii în care călătorisem în deșertul plat și situat la altitudine, îmi întărisem convingerea că arheologii avuseseră dreptate în concluziile lor cu privire la acea rută naturală. Firește, îi ținusem lui don Juan prelegeri despre influența rutei respective asupra răspîndirii caracteristicilor culturale pe întreg continentul nord-american în preistorie. Pe atunci, eram extrem de interesat de explicarea vrăjitoriei la indienii din sud-vestul Americii, din Mexic și America Centrală, ca sistem de credințe transmise de-a lungul rutelor comerciale și care slujiseră la crearea pe plan abstract a unui fel de panindianism precolumbian.

Firește, don Juan a ris cu hohote de fiecare dată cînd mi-am expus teoriile.

Evenimentul pe care l-am rememorat începuse pe la mijlocul după-amiezii. După ce don Juan și cu mine culeseam doi săculeți cu plante medicinale extrem de rare, am făcut o pauză și ne-am așezat pe niște bolovani uriași.

Dar înainte de a ne înapoia la locul în care îmi lăsasem mașina, don Juan a insistat să discutăm despre arta *stalkingului*.

A spus că decorul era cît se poate de potrivit pentru explicarea complexității acestei arte, dar, pentru a-i înțelege subtilitățile, trebuia mai întîi să intru în starea de conștiință elevată.

Am cerut ca, înainte de orice, să-mi explice încă o dată ce înseamnă starea de conștiință elevată. Dînd dovadă de mare răbdare, don Juan a discutat conștiința elevată în raport cu mișcarea punctului de asamblare. În timp ce el vorbea, mi-am dat seama de ridicolul rugămîntii mele. Știam tot ce-mi spunea. Am remarcat că, de fapt, nu aveam nevoie de nici o explicație, dar el a spus că explicațiile nu sînt niciodată inutile, întrucît ni se imprimă în minte, spre folosul nostru imediat sau ulterior, ori ne ajută să pregătim calea spre cunoașterea fără cuvinte.

Cînd l-am rugat să vorbească mai în amănunt despre cunoașterea fără cuvinte, s-a grăbit să răspundă că aceasta este o poziție generală a punctului de asamblare; în trecut, ea fusese poziția normală pentru om, dar, din motive imposibil de precizat, punctul de asamblare al omului se deplasase din acel loc specific și se mutase într-unul nou, numit „rațiune“.

Don Juan a remarcat că nu toate ființele umane se caracterizează prin această nouă poziție. Punctele de asamblare ale celor mai mulți dintre noi nu sînt plasate chiar pe locul rațiunii, ci în imediata ei vecinătate. La fel se întîmplă și cu cunoașterea fără cuvinte: nu toate fapăturile omenești au punctele de asamblare plasate exact în acel loc.

Mi-a mai spus că „locul lipsei de compasiune“, o altă poziție a punctului de asamblare, este precursorul cunoașterii fără cuvinte și că o altă poziție a punctului de asamblare, numită „locul preocupării“ este precursorul rațiunii.

N-am găsit nimic obscur în aceste remarci criptice. Pentru mine, ele se explicau de la sine. Înțelegeam tot ce-mi spunea don Juan și așteptam obișnuita lovitură între omoplați, menită să mă aducă în starea de conștiință elevată. Dar lovitura nu venea, deși continuam să înțeleg ce-mi spunea, fără a fi, de fapt, conștient de acest lucru. Sentimentul că mă simțeam în largul meu și că luam lucrurile așa cum erau, caracteristic conștiinței mele normale, a persistat și nu m-a mirat capacitatea mea de a înțelege.

Don Juan m-a privit țintă și m-a sfătuit să mă culc cu fața în jos pe un bolovan rotund, cu brațele și picioarele întinse în lături, ca o broască.

Am rămas așa preț de vreo zece minute, total relaxat, aproape adormit, pînă cînd am fost smuls din ațipeală de un mîrîit gros, continuu și șuierat. Am ridicat capul, am privit în sus și mi s-a făcut părul măciucă. Un jaguar gigantic, cu blană închisă la culoare, stătea ghemuit pe un bolovan, la nici trei metri de mine, chiar deasupra locului în care ședea don Juan.

Jaguarul se uita furios drept la mine, arătîndu-și colții. Părea gata să se repeadă asupra mea din clipă în clipă.

– Nu mișca! mi-a poruncit încetîșor don Juan. Și nu-l privi în ochi. Uită-te la botul lui și nu clipi. Viața ta depinde de felul în care privești.

Am făcut precum îmi spusese. Jaguarul și cu mine ne-am privit fix cîteva momente, pînă cînd don Juan a intervenit, aruncîndu-și pălăria ca pe un disc zburător spre capul jaguarului. Jaguarul a făcut un salt înapoi, ca să evite lovitura, iar don Juan a scos un fluierat prelung și ascuțit. Apoi a început să țipe cît îl ținea gura, bătînd de două-trei ori din palme. Plesnetele semănau cu niște focuri de armă.

Don Juan mi-a făcut semn să cobor de pe bolovan și să merg lîngă el. Amîndoi am început să țipăm și să batem din palme, pînă cînd jaguarul s-a speriat și s-a făcut nevăzut.

Tremuram din tot corpul, totuși nu eram înspăimîntat. I-am spus lui don Juan că ceea ce mă înfricoșase cel mai tare nu fusese mîrîitul sau privirea fiarei, ci certitudinea că jaguarul mă fixase cu privirea cu mult înainte ca eu să-l aud și să ridic capul.

Don Juan n-a suflat o vorbă despre această experiență. Era cufundat în gînduri. Cînd l-am întrebat dacă văzuse jaguarul înaintea mea, mi-a făcut un semn poruncitor să tac. Îmi lăsa impresia că nu se simțea în largul lui sau chiar era nedumerit.

După o clipă de tăcere, don Juan mi-a făcut semn să-mi vād de drum. A pornit înaintea mea. Ne-am îndepărtat de stînci, înaintînd repede și în zigzag printre tufișuri.

După vreo jumătate de oră am ajuns într-un luminiș plin de mărăcini și ne-am oprit să ne odihnim o clipă. Nu schimbaserăm nici un cuvînt și eram nerăbdător să aflăm la ce se gîndea don Juan.

– De ce mergem așa? am întrebat. N-ar fi mai bine să ieșim de aici repede și în linie dreaptă?

– Nu! a răspuns el categoric. N-ar sluji la nimic. Jaguarul e mascul. E flămînd și va veni după noi.

– Un motiv în plus ca să plecăm cît mai curînd de aici, am insistat.

– Nu-i chiar atît de simplu, a spus el. Jaguarul nu se obosește să raționeze. Va ști exact ce trebuie să facă pentru a ne prinde. În plus, fii sigur că ne va citi și gîndurile.

– Ce vrei să spui, cum să ne citească gîndurile? am întrebat.

– Nu-i o metaforă, a spus el. Exact precum îți spun. Animalele mari ca acesta au capacitatea de a citi gîndurile. Nu de a le ghici. Vreau să spun că ele află totul în mod direct.

– Atunci ce-i de făcut? am întrebat, alarmat de-a binelea.

– Ar trebui să fim mai puțin raționali și să încercăm să cîștigăm bătălia punînd jaguarul în imposibilitate de a ne citi gîndurile, a răspuns el.

– Și la ce ne-ar ajuta să fim mai puțin raționali? am întrebat.

– Rațiunea ne face să alegem ceea ce pare corect pentru mintea noastră, a spus el. De exemplu, rațiunea ți-a spus deja să alergi cît poți de repede și în linie dreaptă. Ceea ce rațiunea n-a luat în calcul e faptul că pînă la mașină, unde am fi în siguranță, ar trebui să alergăm vreo nouă kilometri. Iar jaguarul aleargă mai repede decît noi. Ne va tăia calea și ne va aștepta în locul cel mai potrivit ca să se repeadă asupra noastră. O variantă mai bună, dar mai puțin rațională, este deplasarea în zigzag.

– De unde știi că-i mai bună, don Juan? am întrebat.

– Știu, pentru că legătura mea cu spiritul e foarte clară, mi-a răspuns. Adică, punctul meu de asamblare se află în locul cunoașterii fără cuvinte. De acolo pot discerne că e vorba de un jaguar flămînd, dar care pînă acum n-a sfîșiat oameni. Reacția noastră îl nedumerește. Dacă pornim în zigzag, va fi silit să facă un efort ca să ne anticipeze reacțiile.

– Mai există și alte opțiuni, în afară de mersul în zigzag? am întrebat.

– Există numai opțiuni raționale, mi-a răspuns el. Or, noi nu dispunem de toate cele necesare pentru a face față opțiunilor raționale. De pildă, ne putem îndrepta către un teren mai înalt, dar am avea nevoie de o armă ca să ne apărăm poziția.

Trebuie să acționăm pe potriva opțiunilor jaguarului. Opțiunile lui sînt dictate de cunoașterea fără cuvinte. Trebuie să facem ceea ce ne spune cunoașterea fără cuvinte, oricît ne-ar părea de irațională.

A început să alerge în zigzag, cu pași mărunți. L-am urmat îndeaproape, deloc convins că acest stil de alergare ne va salva viața. Trăiam o reacție de panică întîrziată. Gîndul la silueta întunecată și amenințătoare a uriașului jaguar mă obseda.

Vegetația pustiului consta din tufe înalte și zburlete, crescute la cîtiva metri depărtare unele de altele. Cantitatea redusă de ploaie din inima deșertului nu favoriza plantele cu frunziș des sau vegetația mai deasă. Totuși, mărăcinișul crea efectul vizual al unui deșeu de nepătruns.

Don Juan se mișca cu o vioiciune extraordinară și îl urmam cît mai îndeaproape. Mi-a sugerat să mă uit bine unde puneam piciorul și să fac mai puțin zgomot. Mi-a spus că zgomotul crengilor care trosneau sub talpa mea ne putea fi fatal.

Am încercat cu bună știință să pun piciorul chiar pe urma pașilor lui don Juan, ca să evit să calc pe crengi uscate. Am mers astfel în zigzag vreo sută de metri, după care am văzut silueta enormă și întunecată a jaguarului la mai puțin de treizeci de metri în urma mea.

Am urlat cît m-au ținut puterile. Fără să se oprească, don Juan a întors capul, suficient de rapid cît să vadă felina uriașă dispărînd din raza noastră vizuală. Don Juan a scos alt șuierat ascuțit, continuînd să bată din palme, astfel imitînd sunetul unor focuri de armă îndepărtate.

Cu glas coborît, mi-a spus că felinei nu le plăcea să urce pe munte, că trebuia să traversăm cît mai repede rîpa largă și adîncă, aflată la cîtiva metri în dreapta mea.

A dat semnalul de plecare și ne-am năpustit prin tufișuri cît am putut de repede. Am coborît un versant al rîpei, am ajuns pe fundul ei și am început să urcăm în grabă celălalt versant. De acolo am avut o perspectivă clară asupra pantei, a fundului rîpei și a terenului plat unde ne găsiseam mai înainte. Don Juan mi-a șoptit că jaguarul ne adulmeca urmele și că, dacă aveam noroc, aveam să-l vedem alergînd pe fundul rîpei, imediat în urma noastră.

Privind fix la rîpa de sub noi, am așteptat neliniștit să surprind măcar o clipă animalul. Dar nu l-am văzut. Am început să cred că jaguarul fugise, cînd deodată am auzit mîrîitul înfricoșător al uriașei feline în mărăcinișul din spatele nostru. Mi-am dat seama cu groază că don Juan avusese dreptate. Ca să ajungă în locul în care se afla, jaguarul, fără îndoială, ne citise gîndurile și traversase rîpa înaintea noastră.

Fără o vorbă, don Juan a început să alerge cu o repeziciune extraordinară. L-am urmat și un timp am înaintat în zigzag. Eram la capătul puterilor și ne-am oprit ca să ne tragem sufletul.

Spaima de a fi hăituiți de jaguar nu mă împiedicase totuși să admir superba performanță a lui don Juan. Alerga ca un om tînăr. Am început să-i spun că-mi amintea de o cunoștință din copilărie, care mă impresionase profund cu felul său de a alerga, dar el mi-a făcut semn să tac. A ascultat cu atenție, iar eu i-am urmat exemplul.

Am auzit un foșnet ușor în tufe, chiar în fața noastră. Silueta neagră a jaguarului a devenit vizibilă o clipă undeva în mărăciniș, la vreo cincizeci de metri înaintea noastră.

Don Juan a ridicat din umeri și a arătat în direcția animalului.

– Se pare că nu vom reuși să scăpăm de fiară, a spus el resemnat. Să mergem liniștiți, ca și cum am face o plimbare în parc, iar tu ai să-mi povestești ceva din copilărie. E timpul și locul potrivit. Ne urmărește un jaguar flămînd, iar tu îți amintești ceva din trecut: non-acțiunea perfectă pentru a fi hăituiți de un jaguar.

A rîs zgomotos. Dar cînd i-am spus că-mi pierdusem total interesul pentru povestire, a rîs cu și mai multă poftă.

– Mă pedepsești fiindcă n-am vrut să te ascult, așa-i? a întrebat el.

Bineînțeles, am început să mă apăr. I-am spus că acuzația lui era întru totul absurdă. În realitate, pierdusem firul istorisirii.

– Dacă un vrăjitor n-are importanță de sine, atunci puțin îi pasă că a pierdut firul unei istorisiri, a spus el cu o sclipire malițioasă în privire. Cum ție nu ți-a mai rămas nici un grăunte de importanță de sine, ar trebui să spui povestirea. Spune-o spiritului, spune-o jaguarului, spune-mi-o mie, ca și cum nu ți-ai fi pierdut firul.

Am vrut să-i răspund că nu mă trăgea inima să-i fac pe plac, fiindcă povestirea era prea stupidă, iar ambianța era copleșitoare. Voiam să aleg decorul potrivit, cu altă ocazie, la fel cum proceda și el cu istorisirile lui.

Înainte de a-mi spune părerea, el mi-a și răspuns.

– Și eu, și jaguarul putem citi gândurile, mi-a declarat, zîmbind. Dacă aleg decorul și timpul potrivit pentru istorisirile mele, e fiindcă ele au un scop didactic și vreau să obțin efectul maxim.

Mi-a făcut semn să-mi continuu drumul. Am pășit calmi, unul lângă altul. I-am spus că admiram felul în care alerga și rezistența lui la efort, dar că admirația mea ascundea și puțină importanță de sine, întrucât mă socoteam un bun alergător. Apoi i-am istorisit întâmplarea din copilărie pe care mi-o amintisem când îl văzusem alergând atât de repede.

I-am spus că în copilărie jucasem fotbal și alergam foarte bine. De fapt, eram atât de agil, încât puteam face orice năzbitie fără teamă că voi fi pedepsit, fiindcă puteam să fug mai repede decât oricine m-ar fi urmărit, mai ales bătrânii polițiști care patru-lau pe jos în orașelul meu natal.

Dacă spărgeam un felinar sau ceva asemănător, tot ce aveam de făcut era s-o iau la fugă și mă puteam socoti scăpat.

Într-o zi, fără știrea mea, bătrânii polițiști au fost înlocuiți cu alții tineri care beneficiaseră de pregătire militară. Momentul dezastrului a venit când am spart vitrina unui magazin și apoi am luat-o la fugă, convins că viteza mea la alergare îmi garanta

scăparea. Un polițist tânăr s-a luat după mine. Am alergat cum nu mai alergasem în viața mea, dar zadarnic. Polițistul, care era mijlocas în echipa de fotbal a poliției, avea viteză și rezistență mai mare decât un puști de zece ani. A pus mîna pe mine și m-a bătut fără încetare pe tot drumul pînă la magazinul cu vitrina spartă. Cu mare rafinament, comenta fiecare șut pe care mi-l dădea, ca și cum s-ar fi antrenat pe un teren de fotbal. Nu m-a lovit rău, dar m-a speriat de moarte, și totuși, cumplita umilință îndurată era atenuată de admirația mea copilărească pentru condiția lui fizică și pentru talentul lui de fotbalist.

I-am spus lui don Juan că simțisem același lucru și în ziua aceea, în prezența lui. Fusesse capabil să mă întreacă la fugă, în ciuda diferenței de vîrstă și a vechii mele înclinații pentru scăparea prin fugă.

I-am mai spus că ani la rînd avusesem adesea același vis, în care alergam atât de bine, încît tînărul polițist nu mă mai putea ajunge din urmă.

– Povestea ta e mai importantă decât mi-am închipuit, a comentat don Juan. Am crezut că-mi vei istorisi cum te bătea mămica.

Felul în care accentuase cuvintele a făcut ca afirmația lui să pară foarte caraghioasă și ironică. A adăugat că, uneori, spiritul, și nu rațiunea, decide asupra întâmplărilor. Ca și în cazul meu. Spiritul mă făcuse să-mi amintesc tocmai acea întâmplare, fără îndoială fiindcă ea se lega de indestructibila mea importanță de sine. A spus că torța miniei și a umilinței arseseră în mine ani întregi și că sentimentul meu de eșec și deprimare era încă intact.

– Un psiholog ar putea zăbovi o zi întreagă studiind povestea ta și contextul ei prezent, a continuat el. În mintea ta, mă identifici, probabil, cu tînărul polițist care a făcut să ți se clatine noțiunea de invincibilitate.

Acum, că pomenise acest lucru, trebuia să recunosc că așa simțisem, deși nu m-aș fi gândit în mod conștient la acel sentiment și cu atât mai puțin l-aș fi exprimat.

Am mers în tăcere. Eram atât de tulburat de analogia lui, încît am uitat cu desăvîrșire de jaguarul care ne pîndea, pînă cînd

un mîrîit de sălbăticiune mi-a reamintit de situația în care ne aflam.

Don Juan m-a îndemnat să țopăi pe crengile lungi și joase ale tufelor și să rup cîteva ramuri, din care să confecționez o mătura mai lungă. A făcut și el același lucru. În timp ce alergam, ne-am folosit de mături ca să ridicăm un nor de praf, agitînd și stîrnind cu piciorul țărîna uscată și nisipoasă.

– Asta ar trebui să-l pună pe gînduri pe jaguar, a spus el cînd ne-am oprit din nou, ca să ne tragem sufletul. Mai sînt doar cîteva ore pînă la apusul soarelui. Noaptea jaguarul este imbatabil, așa că ar fi mai bine să alergăm în direcția colinelor stîlcoase de colo.

A arătat spre niște coline din depărtare, cam la un kilometru și jumătate spre sud.

– Trebuie să ne îndreptăm spre est, am spus. Dealurile sînt mult prea departe la sud. Dacă mergem într-acolo, nu vom ajunge niciodată la mașină.

– Oricum, nu vom ajunge astăzi la mașină, a spus el calm. Poate nici mîine. Cine a spus că ne vom mai întoarce vreodată la ea?

Am simțit un fior de spaimă, apoi m-a cuprins o stranie liniște sufletească. I-am spus lui don Juan că, dacă îmi era dat să mor în mărăcinișul deșertului, cel puțin speram să am parte de o moarte fără dureri.

– Nu te neliniști, a spus el. Moartea e dureroasă doar cînd survine în pat, în cursul unei boli. Cînd lupți să-ți aperi viața, nu simți nici o durere. Dacă simți ceva, aceea e bucuria.

A spus că una dintre cele mai mari deosebiri între oamenii civilizați și vrăjitori constă în modul în care își primesc moartea. Moartea se arată blîndă și îngăduitoare doar față de vrăjitorii luptători. Vrăjitorii luptători pot fi răniți mortal, și totuși, nu simt nici o durere. Iar lucrul cel mai extraordinar este că vrăjitorii pot ține moartea la distanță cîtă vreme au nevoie.

– Cea mai mare diferență între un om de rînd și un vrăjitor este aceea că vrăjitorul își comandă moartea cu propria lui viteză, a continuat don Juan. Ca urmare, jaguarul nu mă va sfișia

pe mine. Te va sfișia pe tine, fiindcă tu nu ai viteza necesară ca să ții moartea la distanță.

Apoi mi-a dat detalii referitoare la complexitatea ideii vrăjitorilor despre viteză și moarte. A spus că în viața cotidiană putem reveni ușor asupra cuvîntului sau deciziilor noastre. Singurul lucru irevocabil în lumea noastră este moartea. Pe de altă parte, în lumea vrăjitorilor moartea normală poate fi anulată, nu însă și cuvîntul vrăjitorilor. În lumea vrăjitorilor deciziile nu pot fi schimbate sau revocate. O dată luate, așa rămîn pentru vecie.

I-am spus că afirmațiile lui, oricît de impresionante, nu mă puteau convinge că moartea poate fi anulată. A reluat încă o dată explicația de mai înainte. A spus că, pentru un vizionar, ființele umane sînt mase luminoase, alungite sau sferice, alcătuite din nenumărate cîmpuri de energie, statice, dar vibrînde, și că numai vrăjitorii sînt capabili să aducă mișcare în acele sfere statice de lumină. Într-o milionime de secundă, vrăjitorii își pot mișca punctul de asamblare oriunde în masa lor luminoasă. Mișcarea aceea și viteza cu care este ea săvîrșită determină o schimbare instantanee în perceperea unui alt univers, complet diferit. De asemenea, vrăjitorii își pot mișca neîncetat punctele de asamblare prin toate cîmpurile de energie luminoasă. Forța creată de această mișcare este atît de intensă, încît declanșează arderea instantanee a întregii lor mase luminoase.

A spus că, dacă în clipa aceea peste noi s-ar prăbuși o stîncă, el ar fi în stare să anuleze efectul firesc al unei morți accidentale. Folosind viteza de mișcare a punctului său de asamblare, ar putea schimba universuri sau ar putea face în așa fel, încît să ardă el însuși într-o fracțiune de secundă. Pe de altă parte, eu aș muri de o moarte normală, strivit de stîncă, fiindcă punctul meu de asamblare nu avea viteza necesară ca să mă salveze.

Am spus că, după părerea mea, vrăjitorii descoperiseră un mod alternativ de a muri, care nu era același lucru cu anularea morții. El mi-a răspuns că nu afirmase altceva decît că vrăjitorii își comandau moartea. Mureau numai atunci cînd era necesar să moară.

Deși nu mă îndoiam de spusele lui, continuam să-i pun întrebări, aproape ca un joc. Dar în timp ce el vorbea, gânduri și amintiri nefixate despre alte universuri perceptibile se conturau în mintea mea, ca pe un ecran.

I-am spus lui don Juan că mă obsedau gânduri bizare. El a râs și m-a sfătuit să mă gândesc doar la jaguar, fiindcă era atât de real, încît nu putea fi decît o manifestare autentică a spiritului.

Gîndul la cît de reală era fiara m-a făcut să mă cutremur.

– N-ar fi mai bine să schimbăm direcția, în loc să ne îndreptăm spre coline? am întrebat.

Îmi închipuiam că, dacă ne schimbam planurile pe neașteptate, puteam deruta cumva jaguarul.

– E prea tîrziu ca să ne schimbăm direcția, a spus don Juan. Jaguarul știe deja că nu putem s-o luăm decît spre dealuri.

– Nu poate fi adevărat, don Juan! am exclamat.

– De ce nu? a întrebat el.

I-am spus că, deși recunoșteam abilitatea animalului de a ne ieși în cale, nu puteam accepta că jaguarul avea capacitatea de a ghici încotro voiam s-o luăm.

– Greșeala ta este că apreciezi puterea jaguarului în funcție de capacitatea lui de a ghici situațiile, a spus el. Jaguarul nu poate ghici. El, pur și simplu, știe.

Don Juan a adăugat că manevra noastră de a ridica praful în slăvi era menită să-l deruteze pe jaguar, oferind simțurilor lui ceva ce nouă nu ne era de trebuință. Noi nu aveam instinctul de a stîrni praful, chiar dacă viața noastră depindea de acest lucru.

– Zău că nu înțeleg ce spui, m-am plîns eu.

Încordarea începea să-și spună cuvîntul. Îmi era greu să mă concentrez.

Don Juan mi-a explicat că ființele umane seamănă cu niște curenți de aer rece sau fierbinte, putînd fi ușor detectate de o sălbăticiune. Noi emiteam, jaguarul recepționa. Orice sentimente ale noastre ajungeau cumva la jaguar. Sau, mai curînd, jaguarul putea „citi“ orice sentimente care pentru noi se dovediseră utile. În cazul manevrei de stîrnire a prafului, sentimentul nostru era

atît de neobișnuit, încît nu putea crea decît un vid în făptura care-l recepționa.

– Altă manevră pe care ne-ar putea-o dicta cunoașterea fără cuvinte ar fi aceea de a ridica praful lovind țărîna cu piciorul, a spus don Juan. M-a privit o clipă, ca și cum mi-ar fi așteptat reacțiile. Acum vom merge liniștiți, a spus el. Iar tu vei stîrni praful cu piciorul, ca și cum ai fi un uriaș de trei metri.

Probabil că pe fața mea se așternuse o expresie prostească, fiindcă don Juan a izbucnit într-un râs zgomotos.

– Ridică un nor de praf cu piciorul, mi-a poruncit el. Simte-te greu și uriaș.

Am încercat să fac ce-mi spusese și imediat am avut o senzație de masivitate. I-am spus că puterea lui de sugestie era incredibilă. Într-adevăr, mă simțeam gigantic și feroce. El m-a asigurat că senzația de mărime nu era în nici un caz produsul sugestiei lui, ci al deplasării punctului meu de asamblare.

A mai spus că oamenii din antichitate deveniseră legendari fiindcă, grație cunoașterii fără cuvinte, erau conștienți de puterea conferită de mișcarea punctului de asamblare. Păstrînd proporțiile, se putea afirma că vrăjitorii recîștigaseră acea veche putere. Printr-o mișcare a punctelor de asamblare, ei erau capabili să-și manevreze sentimentele și să schimbe lucrurile. Eu schimbam lucrurile prin faptul că mă simțeam mare și feroce. Sentimentele astfel prelucrate se numeau *intenție*.

– Punctul tău de asamblare deja s-a deplasat puțin, a continuat el. Acum ești în situația de a pierde ce ai cîștigat sau de a-ți mișca punctul de asamblare dincolo de locul în care se află acum.

A spus că este posibil ca, în condiții normale, fiecare ființă umană să aibă uneori prilejul de a se desprinde de lanțurile convenției. A subliniat că nu se referea la convenții sociale, ci la convențiile care ne limitează percepția. Un moment de bucurie ar fi suficient ca să ne miște punctele de asamblare și să sfărîme convențiile. La fel, un moment de spaimă, boală, minie sau supărare. Dar, de regulă, ori de cîte ori avem ocazia să ne mișcăm punctele de asamblare, ne cuprinde teama. Intervin ele-

mente ca educația noastră religioasă, academică, contextul social. Ele asigură întoarcerea noastră la adăpostul turmei; revenirea punctelor de asamblare la poziția obișnuită a vieții normale.

Mi-a spus că toți misticii și mentorii spirituali pe care-i cunoșteam realizaseră acest lucru: punctele lor de asamblare se mișcau, fie prin disciplină, fie accidental, deplasându-se în alt loc; apoi reveneau la normalitate, aducînd cu ele o amintire care dura o viață.

— Poți fi un tînăr foarte pios și cumsecade, a continuat el. Și poți da uitării mișcarea punctului tău de asamblare. Sau poți forța limitele rațiunii. Tu te găsești încă în interiorul lor.

Știam la ce se referea, și totuși, în mine exista o stranie nehotărîre.

Don Juan a dezvoltat în continuare subiectul. A spus că omul de rînd, incapabil să găsească energia de a percepe dincolo de limitele cotidiene, numește domeniul percepției ieșite din comun solomonie, vrăjitorie sau lucrătura diavolului și se ferește din calea ei, fără s-o cerceteze mai îndeaproape.

— Dar tu nu mai poți face asta, a continuat don Juan. Tu nu ești o fire religioasă și ești mult prea curios ca să renunți așa ușor. Singurul lucru care te-ar putea opri acum e lașitatea.

Transformă totul în ceea ce este în realitate: abstractul, spiritul, nagualul. Nu există vrăjitorie, rău, diavol. Există doar percepție.

Îl înțelegeam. Dar nu-mi dădeam seama exact ce voia să fac.

M-am uitat la don Juan, încercînd să găsesc cuvintele cele mai potrivite. Se părea că intrasem într-o stare mentală extrem de funcțională și nu voiam să irosesc nici un cuvînt.

— Fii gigantic! mi-a poruncit el, zîmbind. Renunță la rațiune.

Atunci am știut cu precizie ce voia să spună. De fapt, știam că puteam spori intensitatea sentimentelor mele de mărime și ferocitate pînă cînd ajungeam să fiu cu adevărat uriaș, să privesc pe deasupra tufelor și să cuprind cu ochii tot ce era în jur.

Am încercat să dau glas acestor gânduri, dar am renunțat curînd. Am devenit conștient că don Juan știa tot ce gîndeam și, fără îndoială, mult, mult mai mult.

Apoi mi s-a întîmplat ceva extraordinar. Facultățile mele raționale au încetat să mai funcționeze. Concret, am simțit că mă acoperise o pătură neagră care îmi întuneca gîndurile. Am renunțat la rațiune, cu detașarea omului care n-are nici o grijă pe lume. Eram convins că, dacă voiam să risipesc pătura de întuneric, nu trebuia decît să am senzația că trec prin ea.

În starea în care mă găseam, m-am simțit propulsat, pus în mișcare. Ceva mă făcea să mă mișc fizic dintr-un loc în altul. Nu simțeam deloc oboseala. Viteza și ușurința cu care mă puteam mișca mă umpleau de bucurie.

Nu simțeam că pășesc; dar nici nu zburam. Mai curînd eram transportat cu mare ușurință. Mișcările mele au devenit dezordonate și lipsite de grație abia cînd am început să mă gîndesc la ele. Cînd m-am bucurat de ele, fără să mă gîndesc, am intrat într-o stare unică de satisfacție fizică, așa cum nu mai trăisem nicio dată. Dacă trăisem asemenea momente de fericire fizică în viața mea, probabil că fuseseră atît de scurte, încît nu lăsaseră nici o amintire. Totuși, cînd am trăit acel sentiment de extaz, am avut o vagă senzație de recunoaștere, ca și cum l-aș mai fi cunoscut cîndva, după care se așternuse uitarea.

Bucuria de a mă mișca prin mărăciniș era atît de mare, încît orice altceva încetase. Pentru mine nu mai existau decît perioadele de extaz, alternînd cu momentele în care încetam să mă mișc și mă trezeam printre mărăcini.

Dar și mai inexplicabilă era senzația pur fizică de a privi pe deasupra tufelor, senzație pe care o avusesem din clipa în care mi se mișcase punctul de asamblare.

La un moment dat, am văzut clar silueta jaguarului, sus, în fața mea. Alerga cît îl țineau picioarele. Am ghicit că încerca să evite țepii cactușilor. Era extrem de atent pe unde calcă.

Am simțit un imbold nestăpînit să alerg după el și să-l sperii, astfel încît să renunțe la prudență. Știam că s-ar fi rănit în țepi. În acea clipă, cunoașterea mea fără cuvinte mi-a trimis un gînd: că jaguarul ar fi fost mult mai periculos dacă s-ar fi rănit în țepi. Ca urmare a acelui gînd, m-am simțit de parcă cineva m-ar fi trezit din vis.

Cînd am devenit conștient că gîndirea mea revenise la normal, am descoperit că mă găseam la baza unor coline stîlcoase nu prea înalte. Am privit în jur. Don Juan se afla la cîțiva metri mai încolo. Părea istovit. Era palid și respira foarte greu.

– Ce s-a întîmplat, don Juan? am întrebat după ce mi-am dres glasul răgușit.

– Să-mi spui tu ce s-a întîmplat, a răspuns el, gîfîind.

I-am povestit ce simțisem. Apoi mi-am dat seama că abia reușeam să deslușesc vîrful muntelui din fața mea. Se înserase aproape complet, ceea ce însemna că alergasem sau mersesem la pas mai mult de două ore.

L-am rugat pe don Juan să-mi explice diferența de timp. El a spus că punctul meu de asamblare se mișcase dincolo de punctul lipsei de compasiune, pînă în locul cunoașterii fără cuvinte, dar că încă îmi lipsea energia necesară ca să-l manevrez eu însumi. Pentru a-l manevra eu însumi, trebuia să am suficientă energie ca să pendulez după bunul meu plac între rațiune și cunoaștere fără cuvinte. A adăugat că, dacă un vrăjitor ar avea suficientă energie – sau chiar dacă nu ar avea suficientă energie, dar mișcarea punctului de asamblare ar fi o problemă de viață și de moarte – el ar putea fluctua între rațiune și cunoaștere fără cuvinte.

Concluziile lui don Juan despre mine erau că, datorită gravității situației în care ne aflam, eu lăsasem spiritul să-mi miște punctul de asamblare. Ca urmare, intrasem în starea de cunoaștere fără cuvinte. Firește, raza percepției mele se lărgise, ceea ce-mi dăduse sentimentul că eram uriaș și că priveam pe deasupra mărăcinilor.

La vremea aceea, datorită pregătirii mele academice, mă pasiona validarea prin consens. I-am pus întrebarea care era la modă pe atunci.

– Dacă s-ar fi uitat la mine cineva de la catedra de antropologie a UCLA, m-ar fi văzut ca pe un uriaș călcînd mărăcinișul în picioare?

– Zău că nu știu, mi-a răspuns don Juan. Singurul mod de a afla ar fi să-ți miști punctul de asamblare cînd vei fi la catedra de antropologie a UCLA.

– Am încercat, i-am spus. Dar niciodată nu se întîmplă nimic. Trebuie neapărat să te am pe dumneata în preajmă.

– Atunci înseamnă că pentru tine n-a fost o chestiune de viață și de moarte, a declarat el. Altfel, ți-ai fi mișcat singur punctul de asamblare.

– Dar ceilalți ar vedea ce vād și eu cînd mi se mișcă punctul de asamblare? am insistat.

– Nu, pentru că punctele lor de asamblare nu se vor găsi în același loc cu al tău, mi-a răspuns.

– Atunci, don Juan, jaguarul a fost doar un vis? am întrebat. Totul s-a petrecut doar în mintea mea?

– Nu chiar, mi-a răspuns. Felina a fost reală. Ai mers kilometri întregi și nu ești deloc obosit. Dacă te îndoiești, privește-ți pantofii. Sînt plini de țepi de cactus. Așadar, te-ai mișcat și ai privit pe deasupra tufelor. Dar în același timp, n-ai făcut nimic din toate acestea. Depinde dacă punctul de asamblare se găsește în locul rațiunii sau în cel al cunoașterii fără cuvinte.

Înțelegeam tot ce-mi spunea, dar nu puteam repeta nimic cu bună știință. Nu puteam să determin ceea ce știam, nici de ce acel ceva mi se părea atît de clar.

Miriitul jaguarului m-a trezit din nou la realitate, la pericolul imediat. Am văzut silueta întunecată a animalului în clipa în care s-a mișcat cu repeziciune în susul pantei, la vreo treizeci de metri în dreapta noastră.

– Ce vom face acum, don Juan? am întrebat, știind că și el văzuse animalul furișîndu-se în fața noastră.

– Vom continua să urcăm pînă în vîrf și vom căuta adăpost acolo, a răspuns el liniștit.

Apoi a adăugat, ca și cum n-ar fi fost cîtuși de puțin îngrijorat, că irosisem timp prețios lăsîndu-mă pradă plăcerii de a privi pe deasupra tufelor. În loc să mă îndrept spre adăpostul colinelor pe care mi le arătase, pornisem spre munții mai înalți de la est.

– Trebuie să ajungem la povârnișul acela înaintea jaguarului, altfel nu mai avem nici o scăpare, a spus el, arătându-mi peretele aproape vertical din vârful muntelui.

M-am întors spre dreapta și am văzut jaguarul sărind din piatră în piatră. Era limpede că încerca să ne taie calea.

– Să mergem, don Juan! am strigat, neliniștit.

Don Juan a zîmbit. Părea amuzat de spaima și de nerăbdarea mea. Am înaintat cît am putut de repede și am urcat în pas susținut. Am încercat să nu mă uit la silueta întunecată a jaguarului, care apărea din cînd în cînd în fața noastră, întotdeauna undeva în dreapta.

Am ajuns la baza peretelui vertical toți trei în același timp. Jaguarul se găsea la vreo treizeci de metri în dreapta noastră. A făcut un salt și a încercat să urce peretele de piatră, dar n-a reușit. Stîncă era prea abruptă.

Don Juan mi-a strigat să nu pierdem vremea uitîndu-ne la jaguar, fiindcă ne va ataca de îndată ce va renunța să se cațere pe stîncă.

Nici n-a terminat bine de vorbit că jaguarul s-a năpustit asupra noastră.

Nu mai era timp de vorbe. M-am cățărat pe stîncă, urmat de don Juan. Urletul ascuțit al animalului furios că-i scăpase prada a răsunat undeva lîngă călcîiul meu drept. Forța spaimei m-a făcut să mă cațăr pe peretele abrupt, ca o muscă.

Am ajuns în vîrf înaintea lui don Juan, care s-a oprit în loc să rîdă.

Ajuns în siguranță pe vârful stîncii, am avut răgazul să mă gîndesc la ce se petrecuse. Don Juan n-a vrut să discute nimic. A argumentat că în această etapă a evoluției mele orice mișcare a punctului de asamblare era încă un mister. La începutul uceniciei mele, a spus el, dificultatea consta mai curînd în a-mi menține ceea ce cîștigasem decît să găsesc o explicație rațională, fiindcă la un moment dat totul îmi va deveni clar.

I-am spus că, în acel moment, totul avea sens. Dar el a afirmat cu tărie că trebuia să-mi explic mie însumi cunoașterea înainte de-a pretinde că are sens pentru mine. A insistat că, pen-

tru ca mișcarea punctului meu de asamblare să aibă sens, era nevoie de suficientă energie pentru a mă deplasa din locul rațiunii în cel al cunoașterii fără cuvinte.

Un timp n-a mai vorbit, ci m-a cercetat cu o privire atentă. Apoi a părut să ia o hotărîre, mi-a zîmbit și a vorbit din nou.

– Azi ai atins locul cunoașterii fără cuvinte, a declarat el pe un ton categoric.

Mi-a explicat că în acea după-amiază punctul meu de asamblare se mișcase singur, fără intervenția lui. Eu *intentionasem* mișcarea, manevrîndu-mi sentimentul că eram uriaș, și, în consecință, punctul meu de asamblare atinsese poziția cunoașterii fără cuvinte.

Eram foarte curios să aud cum interpreta don Juan experiența mea. El a spus că un mod de a se referi la percepția atinsă în locul cunoașterii fără cuvinte este s-o denumească „aici și aici“. Mi-a explicat că, în momentul în care îi spusese că mă simțeam mai înalt decît mărăcinișul din deșert, ar fi trebuit să adaug că *vedeam* în același timp atît suprafața deșertului, cît și vîrfurile arbuștilor. Sau că mă găseam simultan în locul în care eram și în cel în care era jaguarul. De aceea remarcasem cu cîtă grijă pășea animalul, ca să evite țepii cactușilor. Cu alte cuvinte, în loc să percep normalul ici și colo, îl percepusem „aici și aici“.

Comentariile lui m-au speriat. Avea dreptate. Nu-i spusese, nu recunoscusem nici chiar față de mine însumi că fusesem simultan în două locuri. N-aș fi îndrăznit să gîndesc în acești termeni, dacă n-ar fi fost comentariile lui.

El a repetat că aveam nevoie de mai mult timp și de mai multă energie ca să înțeleg tot. Eram prea neștiutor; încă mai aveam nevoie de îndrumare. De exemplu, în timp ce priveam pe deasupra tufelor, el fusese nevoit să-și miște rapid punctul de asamblare între locul rațiunii și cel al cunoașterii fără cuvinte, pentru a avea grijă de mine. Manevra îl sleise de puteri.

– Spune-mi un lucru, l-am rugat, punîndu-i la încercare cumpătarea. Jaguarul acela a fost mai bizar decît vrei să recunoști, așa-i? Jaguarii nu fac parte din fauna acestei zone. Puma da, nu însă și jaguarul. Cum îți explici?

Înainte de a răspunde, și-a încrețit obrazul. Brusc a devenit foarte serios.

— Cred că acest jaguar îți confirmă teoriile antropologice, mi-a declarat pe un ton solemn. E limpede că jaguarul urma faimoasa rută comercială dintre Chihuahua și America Centrală.

Don Juan a început să ridă atât de tare, încât hohotele lui au stîrnit ecourile muntelui. Ecoul m-a tulburat la fel de mult ca jaguarul. Totuși, nu mă tulbura atât ecoul în sine, cît faptul că niciodată nu auzisem ecouri noaptea. În mintea mea, ecourile erau asociate cu lumina zilei.

Îmi luase cîteva ore ca să rememorez toate detaliile experienței mele cu jaguarul, timp în care don Juan nu-mi adresase cuvîntul. Pur și simplu, se proptise de o stîncă și adormise stînd în capul oaselor. După un timp am uitat că se găsea acolo și, în cele din urmă, am adormit și eu.

M-a trezit o durere în falcă. Adormisem cu fața sprijinită de stîncă. În momentul în care am deschis ochii, am încercat să cobor de pe bolovanul pe care șezusem, dar mi-am pierdut echilibrul și am căzut în fund, cu mare zgomot. Don Juan și-a făcut apariția din spatele unor tufișuri, la țanc pentru a izbucni în rîs.

Se făcea tîrziu și m-am întrebat cu glas tare dacă aveam destul timp ca să ajungem în vale înainte de lăsarea nopții. Don Juan a ridicat din umeri, fără a părea prea îngrijorat. S-a așezat lîngă mine.

L-am întrebat dacă voia să audă amănuntele rememorării mele. Mi-a spus că i-ar face plăcere, totuși nu mi-a pus nici o întrebare. Am crezut că mă lăsa pe mine să încep, așa că i-am spus că îmi aminteam trei puncte de mare importanță pentru mine. Unu: că don Juan îmi vorbise despre cunoașterea fără cuvinte; doi: că îmi mișcasem punctul de asamblare folosind *intenția*; trei: că intrasem în starea de conștiință elevată, fără a fi nevoie de o lovitură între omoplați.

— Faptul de a fi *intenționat* mișcarea punctului de asamblare a fost cea mai mare realizare a ta, mi-a spus don Juan. Dar

realizarea este ceva personal. E necesară, dar nu-i lucrul cel mai important. Nu-i ceea ce așteaptă cu nerăbdare vrăjitorii.

Mi-am închipuit că știam ce voia. I-am spus că nu uitasem cu desăvîrșire întîmplarea. Ceea ce-mi aminteam în starea mea normală de conștiință era că o puma — întrucît nu puteam accepta că fusese un jaguar — ne fugărise pe panta unui munte și că don Juan mă întrebase dacă mă simțisem jignit de atacul uriașei feline. Îl asigurase că ar fi fost absurd să mă simt jignit, iar el îmi răspunsese că ar trebui să am același sentiment și în legătură cu atacurile semenilor mei. Ar trebui să mă apăr sau să mă dau la o parte din calea lor, fără să mă simt nedreptățit din punct de vedere moral.

— Nu la asta mă refeream, a spus el, rîzînd. Ideea de abstract, de spirit, e singurul lucru care contează. Ideea Eului individual nu are nici un fel de valoare. Tu încă pui pe primul plan propria-ți persoană și propriile-ți sentimente. De fiecare dată cînd s-a ivit prilejul, te-am făcut conștient de necesitatea abstractului. Întotdeauna ai crezut că te îndemnam să gîndești la modul abstract. Nu. Abstractul înseamnă să te pui la dispoziția spiritului, devenind conștient de el.

A spus că unul dintre cele mai dramatice lucruri legate de condiția umană este conexiunea macabră dintre prostie și reflectarea de sine.

Prostia este cea care ne silește să renunțăm la tot ce nu se conformează așteptărilor reflectării noastre de sine. De pildă, ca oameni obișnuiți, sîntem orbi la cea mai importantă cunoștință aflată la dispoziția ființei umane: existența punctului de asamblare și faptul că acesta se poate mișca.

— Un om rațional nu poate să conceapă existența unui punct invizibil în care este concentrată percepția, a continuat el. Cu atât mai puțin că acest punct nu se află în creier, cum s-ar aștepta să fie, dacă ar inclina să accepte cît de cît existența lui.

A adăugat că faptul de a se crampona cu îndîrjire de imaginea de sine asigură omului de rînd o ignoranță fără margini. De exemplu, el ignoră că vrăjitoria nu înseamnă incantații și hocus-pocus, ci libertatea de a percepe nu numai lumea luată ca atare, ci tot ce este omenește posibil.

— În acest punct prostia omenească devine cea mai periculoasă, a continuat el. Omul se teme de vrăjitorie. Tremură în fața posibilităților de libertate. Iar libertatea e la îndemîna lui. Ea se numește cel de al treilea punct. La el se poate ajunge cu aceeași ușurință cu care se poate deplasa punctul de asamblare.

— Dar chiar dumneata mi-ai spus că mișcarea punctului de asamblare este atît de dificilă, încît reprezintă o adevărată performanță, am protestat.

— Așa este, m-a asigurat el. Iată o altă contradicție a vrăjitorilor: e foarte dificil, și totuși, e cel mai simplu lucru din lume. Ți-am mai spus că o febră mare poate deplasa punctul de asamblare. Foamea sau teama, sau iubirea, sau ura poate face același lucru; la fel și misticismul și *intenția neștrămutată*, care reprezintă metoda preferată a vrăjitorilor.

L-am rugat să-mi mai explice o dată ce înseamnă *intenția neștrămutată*. El mi-a răspuns că este fidelitatea manifestată de ființele umane față de un scop; un scop extrem de bine definit, necontramandat de nici un fel de interese sau dorințe contradictorii; *intenția neștrămutată* este în egală măsură forța degajată în momentul în care punctul de asamblare se menține fixat în altă poziție decît poziția lui obișnuită. Apoi don Juan a făcut o distincție semnificativă — care îmi scăpase în toți acei ani — între mișcarea și schimbarea punctului de asamblare.

— Mișcarea, a spus el, este o schimbare importantă de poziție, atît de profundă, încît punctul de asamblare poate atinge alte benzi de energie din întreaga masă luminoasă a cîmpurilor noastre energetice. Fiecare bandă de energie reprezintă un univers total diferit, destinat să fie perceput. Schimbarea, însă, este o mișcare de mică amploare în cadrul benzii cîmpurilor de energie pe care le percepeam ca fiind viața cotidiană.

În continuare a spus că vrăjitorii văd în *intenția neștrămutată* catalizatorul care declanșează deciziile lor imuabile sau invers: deciziile lor imuabile sînt catalizatorul care le împinge punctele de asamblare în noi poziții, poziții care, la rîndul lor, generează *intenția neștrămutată*.

Probabil că pe chipul meu se citea o profundă nedumerire, fiindcă don Juan a rîs și a spus că încercarea de a gîndi rațional

descrierile metaforice ale vrăjitorilor este la fel de inutilă ca și aceea de a explica rațional cunoașterea fără cuvinte. El a adăugat că, în cazul cuvintelor, problema este că orice tentativă de a clarifica descrierile vrăjitorilor nu reușește decît să le facă și mai derutante.

L-am îndemnat să încerce să-mi lămurească pe cît posibil acest lucru. Am argumentat că tot ce mi-ar putea relata, să zicem, despre al treilea punct, ar putea doar aduce lumină, fiindcă, deși știam totul despre el, încă nu-l înțelegeam pe deplin.

— Lumea cotidiană constă din două puncte de referință, a spus el. De exemplu, ici și colo, sus și jos, bine și rău, și așa mai departe. Așadar, la drept vorbind, percepția noastră asupra vieții este bidimensională. Nimic din ce percepem noi nu are profunzime.

Am protestat că amesteca nivelurile. I-am spus că puteam accepta definiția percepției așa cum o dădea el, ca fiind capacitatea ființelor vii de a sesiza prin simțuri cîmpurile de energie selectate de punctele lor de asamblare — definiție extrem de exagerată, după canoanele științei, dar care pentru moment părea pertinentă. Totuși, nu-mi puteam imagina în ce consta profunzimea a ceea ce făceam noi. Am argumentat că poate el se referea la interpretări — elaborări ale propriilor noastre percepții.

— Un vrăjitor își percepe acțiunile în profunzime, a replicat don Juan. Acțiunile proprii sînt pentru el tridimensionale. Ele au un al treilea punct de referință.

— Cum ar putea exista un al treilea punct de referință? am întrebat eu, ușor agasat.

— Punctele noastre de referință provin în primul rînd din percepția simțurilor noastre, a spus el. Simțurile noastre percep și diferențiază ceea ce are pentru noi un caracter imediat. Pornind de la această distincție esențială, derivăm și restul.

Pentru a atinge al treilea punct de referință trebuie percepute simultan două locuri.

Rememorarea mă făcuse să intru într-o stare neobișnuită — ca și cum aș fi trăit experiența cu numai cîteva minute mai înainte. Brusc, am devenit conștient de ceva care îmi scăpase cu desăvîrșire pînă atunci. Sub supravegherea lui don Juan trăisem

de două ori experiența percepției divizate, dar acum era pentru prima oară când o realizam de unul singur.

Gîndindu-mă la rememorarea mea, mi-am dat seama în egală măsură că experiența mea senzorială era mai complexă decît îmi închipuisem la început. În timpul cît privisem pe deasupra arbuștilor, fusesem conștient – fără cuvinte și chiar fără gînduri – că, aflîndu-mă în două locuri sau „aici și aici“, după expresia lui don Juan, percepția mea devenea imediată și deplină în ambele cazuri. Dar, în același timp, fusesem conștient și de faptul că dubla mea percepție nu avea claritatea percepției normale.

Don Juan mi-a explicat că percepția normală are o axă. „Aici și aici“ reprezintă coordonatele acelei axe, iar noi percepem cu claritate îndeosebi pe „aici“. A mai spus că, în percepția normală, numai „aici“ este perceput complet, instantaneu și direct. Corespondentul lui, „acolo“, este lipsit de imediatitate. El este dedus, așteptat, chiar presupus, dar nu perceput direct, cu toate simțurile. Cînd percepem două locuri simultan, se pierde claritatea globală, în schimb se cîștigă percepția imediată a lui „acolo“.

– Atunci, don Juan, înseamnă că aveam dreptate să descriu percepția ca fiind cea mai importantă parte a experienței mele, am spus.

– Nu, nu aveai, m-a contrazis el. Ceea ce ai trăit a fost vital pentru tine, fiindcă ți-a deschis accesul către cunoașterea fără cuvinte, dar elementul important a fost jaguarul. Jaguarul a fost cu adevărat o manifestare a spiritului.

Felina aceea uriașă a apărut din senin. Fără îndoială că ne-ar fi putut veni de hac. Jaguarul a fost o manifestare a vrăjitoriei. Fără el, n-ai fi trăit bucurie, n-ai fi învățat și n-ai fi realizat nimic.

– Dar a fost un jaguar în carne și oase? am întrebat.

– De asta poți fi sigur!

Don Juan a remarcat că, pentru omul de rînd, uriașa felină ar fi fost o anomalie înfricoșătoare. Omul de rînd n-ar fi putut explica rațional ce căuta jaguarul în Chihuahua, atît de departe de jungla tropicală. Dar un vrăjitor, care era în legătură cu

intenția, vedea în el un instrument al percepției – nu o anomalie, ci un motiv de venerație.

Aș fi vrut să pun o multitudine de întrebări, și totuși, cunoșteam răspunsurile încă înainte de a formula întrebările. Un timp am mers pe firul propriilor mele întrebări și răspunsuri, pînă cînd, într-un tîrziu, mi-am dat seama că nu avea nici o importanță dacă, în absența cuvintelor, cunoșteam răspunsurile; pentru a avea valoare, răspunsurile trebuia exprimate în cuvinte.

Am dat glas primei întrebări care mi-a venit în minte. L-am rugat pe don Juan să-mi explice ceea ce mi se părea a fi o contradicție. Afirmase că numai spiritul era capabil să deplaseze punctul de asamblare. Apoi spusese că sentimentele mele, transformate în *intenție*, îmi mișcaseră punctul de asamblare.

– Numai vrăjitorii își pot transforma sentimentele în *intenție*, a răspuns el. *Intenția* reprezintă spiritul, deci spiritul este cel care mișcă punctele de asamblare ale vrăjitorilor.

Partea derutantă, a continuat el, este că, de fapt afirm că numai vrăjitorii știu despre existența spiritului și că *intenția* este domeniul exclusiv al vrăjitorilor. Nu-i deloc adevărat, dar practic așa stau lucrurile. Adevărul este că vrăjitorii sînt mai conștienți de legătura lor cu spiritul decît omul de rînd și se străduiesc să manevreze această legătură. Asta-i tot. Ți-am mai spus că legătura cu *intenția* este trăsătura universală a tot ceea ce există.

De două sau trei ori, don Juan a părut gata să adauge ceva. A șovăit, parcă încercînd să-și găsească cuvintele. În cele din urmă, a spus că existența simultană în două locuri este piatra de hotar prin care vrăjitorii marchează momentul în care punctul de asamblare atinge locul cunoașterii fără cuvinte. Scindarea percepției, realizată prin mijloace proprii, este numită mișcarea liberă a punctului de asamblare.

M-a asigurat că fiecare nagual face în permanență tot ce-i stă în putere ca să încurajeze mișcarea liberă a punctelor de asamblare ale ucenicilor săi. Acest efort suprem este denumit criptic „încercarea de a atinge cel de al treilea punct“.

– Cel mai dificil aspect al științei nagualului, a continuat don Juan, și, fără îndoială, partea crucială a misiunii lui este tocmai

această încercare de a atinge cel de al treilea punct – nagualul *intenționează* mișcarea liberă, iar spiritul îi indică mijloacele de a o realiza. Eu nu *am intenționat* niciodată nimic de acest fel pînă ai apărut tu. Prin urmare, niciodată pînă acum n-am apreciat cum se cuvine imensul efort al binefăcătorului meu de a *intenționa* acest lucru pentru mine.

Oricît ar fi de greu să *intenționezi* mișcarea liberă pentru discipoli, a continuat don Juan, efortul nu se compară cu dificultatea discipolilor de a înțelege ce face nagualul. Privește propriile-ți strădanii! La fel s-a întîmplat și cu mine. De cele mai multe ori, sfîrșeam prin a crede că viclenia spiritului era, pur și simplu, viclenia nagualului Julian.

Mai tîrziu mi-am dat seama că-i datoram viața și bunăstarea mea, a continuat don Juan. Acum știu că-i datorez infinit mai mult. Cum nu pot începe să enumăr ce anume îi datorez, prefer să spun că m-a ademenit spre un al treilea punct de referință.

Al treilea punct de referință este libertatea percepției: este *intenția*; este spiritul; saltul gîndului în miraculos; actul de a-ți depăși limitele și de a atinge neconceputul.

CELE DOUĂ PUNȚI FĂRĂ ÎNTOARCERE

Stăteam împreună cu don Juan la masa din bucătăria lui. Era dimineața devreme. Abia ne întorsesem din munți, unde petrecusem noaptea, după ce rememorasem experiența mea cu jaguarul. Rememorarea percepției mele scindate mă adusesese într-o stare de euforie, de care don Juan s-a folosit, ca de obicei, pentru a mă supune la și mai multe experiențe senzoriale, pe care acum nu le puteam rememora. Euforia, însă, nu dispăruse.

– Descoperirea posibilității de a te găsi simultan în două locuri este extrem de incitantă pentru minte, a spus el. Cum mintea reprezintă raționalitatea noastră, iar rațiunea înseamnă reflectare de sine, tot ce depășește reflectarea de sine fie ne înspăimîntă, fie ne atrage, în funcție de firea noastră. M-a privit fix, apoi a zîmbit, ca și cum tocmai ar fi descoperit ceva nou. Sau

ne înspăimîntă și ne atrage în egală măsură, a spus el, cum pare să fie cazul nostru.

I-am spus că, în cazul meu, nu era vorba de spaimă sau atracție față de experiența avută, ci mai curînd de spaimă în fața imenselor posibilități ale percepției scindate.

– Nu pot să afirm că nu cred să fi fost simultan în două locuri, am spus. Nu-mi pot nega experiența, și totuși, cred că ea mă sperie atît de mult, încît mintea mea refuză s-o accepte ca pe un fapt.

– Tu și cu mine sîntem genul de oameni care ajung să fie obsedați de astfel de lucruri, ca apoi să le dea cu totul uitării, a remarcat el și a rîs. Noi doi ne asemănăm mult.

Era rîndul meu să rîd. Știam că glumea pe socoteala mea. Și totuși, părea atît de sincer, încît am vrut să cred că nu mințea.

I-am spus că, dintre toți ucenicii lui, eu eram singurul care învățase să nu-i ia în serios afirmațiile despre egalitate. Am adăugat că-l văzusem în acțiune, îl auzisem spunîndu-le ucenicilor pe tonul cel mai sincer cu putință: „Și voi, ca și mine, sînteți foarte naivi! Ah, cît ne asemănăm!“ Și de fiecare dată mă îngrozisem să văd că îl credeau...

– Dumneata nu ești deloc ca noi, don Juan, am spus. Dumneata ești o oglindă care nu reflectă imaginile noastre. Dumneata ești deja dincolo de noi.

– Ceea ce vezi tu, mi-a spus, e rezultatul luptei mele de o viață. Ai în fața ochilor un vrăjitor care a învățat, în sfîrșit, să urmeze intențiile spiritului, atît și nimic mai mult.

Ți-am descris în multe feluri diversele etape prin care trece un luptător pe calea cunoașterii, a continuat el. Din punctul de vedere al conexiunii cu *intenția*, un luptător parcurge patru etape. În prima, are o legătură ruginită și ineficace cu *intenția*. În cea de a doua, reușește să purifice această legătură. În cea de a treia, încearcă s-o manevreze. Iar în cea de a patra, învață să accepte intențiile spiritului.

Don Juan a susținut că, impecabilitatea sa nu-l făcea total diferit, ci doar mai inventiv. Astfel, nu glumea cînd îmi spunea mie sau ucenicilor lui că semăna cu noi.

13 - București 38, Tel. 41.93.38
IMPRIMAT PENTRU ADULTI

— Înțeleg exact prin ce treci, a continuat el. Când te iau peste picior, de fapt rîd, amintindu-mi de vremea cînd eram ca tine. Și eu mă agățam de lumea cotidiană. Totul mă îndemna să mă desprind de ea, dar nu puteam. La fel ca tine. Aveam, implicit, încredere în mintea mea, dar fără vreun motiv. Nu mai eram un om de rînd.

Problema mea de atunci este problema ta de azi. Iureșul vieții cotidiene mă antrena și continuam să mă port ca un om de rînd. Mă agățam cu disperare de șubredele structuri raționale. Nu cumva să faci una ca asta.

— Eu nu mă agăț de nici o structură; ele se agață de mine, am spus, iar el a rîs.

I-am spus că-l înțelegeam perfect, dar că, oricît mă străduiam, nu mă puteam purta cum se cuvenea să se comporte un vrăjitor.

El a răspuns că dezavantajul meu în lumea vrăjitorilor consta în faptul că nu eram familiarizat cu ea. În lumea vrăjitorilor trebuia să mă raporteze la toate într-un fel nou și infinit mai dificil, fiindcă era prea puțin legat de continuitatea existenței mele cotidiene.

A descris problema specifică a vrăjitorilor ca avînd două aspecte. Unul constă în imposibilitatea de a reface o continuitate întreruptă; celălalt constă în imposibilitatea de a folosi continuitatea dictată de noua poziție a punctelor de asamblare. Noua continuitate este întotdeauna prea fragilă, prea instabilă și nu oferă vrăjitorilor siguranța de care au nevoie pentru a funcționa la fel ca în existența cotidiană.

— Cum rezolvă vrăjitorii această problemă? am întrebat.

— Nimeni dintre noi nu rezolvă nimic, a răspuns el. Spiritul o rezolvă pentru noi sau nu. Dacă o rezolvă, vrăjitorul se trezește acționînd în lumea vrăjitorilor, fără să știe cum anume. Iată motivul pentru care am insistat din prima zi că cel mai important lucru este impecabilitatea. Vrăjitorul duce o viață impecabilă, ceea ce pare să atragă după sine soluția. De ce? Nu știe nimeni.

Don Juan a tăcut o clipă. Apoi, ca și cum aș fi vorbit cu voce tare, a comentat unul din gîndurile care îmi roiau prin minte. Și anume, că impecabilitatea mă ducea de fiecare dată cu gîndul la moralitatea religioasă.

— După cum ți-am spus în repetate rînduri, impecabilitatea nu înseamnă moralitate, a răspuns el. Doar seamănă cu moralitatea. Impecabilitatea este, pur și simplu, utilizarea optimă a nivelului nostru de energie. Firește, ea implică frugalitate, cumpătare, simplitate, inocență; și, mai presus de orice, implică absența reflectării de sine. Toate acestea par a fi desprinse dintr-un manual al vieții monahale, dar nu-i așa.

Vrăjitorii spun că, pentru a comanda spiritul, ceea ce pentru ei înseamnă a comanda mișcarea punctului de asamblare, au nevoie de energie. Singurul lucru care ne ajută să facem rezerve de energie este impecabilitatea.

Don Juan a remarcat că nu trebuie să fim ucenici vrăjitori ca să ne mișcăm punctul de asamblare. Uneori, datorită unor împrejurări naturale, deși dramatice, ca războiul, lipsurile, emoțiile, oboseala, necazurile, neputința, punctele de asamblare ale oamenilor suferă deplasări importante. Dacă oamenii care trăiesc astfel de împrejurări ar putea adopta ideologia vrăjitorilor, a spus don Juan, ei ar fi capabili să amplifice cu ușurință acea mișcare naturală. Ar căuta și ar descoperi lucruri extraordinare, în loc să facă ceea ce fac de regulă oamenii în astfel de situații: adică tînjesc să revină la normalitate.

— Cînd se amplifică mișcarea punctului de asamblare, a continuat el, atît omul de rînd, cît și ucenicul vrăjitor devin vrăjitori, fiindcă, prin amplificarea mișcării, continuitatea este irevocabil întreruptă.

— Cum amplifici mișcarea? am întrebat.

— Prin reducerea reflectării de sine, a răspuns el. Dar principala dificultate nu este deplasarea punctului de asamblare sau ruperea continuității. Adevărata dificultate constă în nevoia de energie. Dacă cineva are energie, o dată cu mișcarea punctului de asamblare neconceputul îi devine accesibil.

Don Juan mi-a explicat că marea problemă a omului este că-și intuiește resursele ascunse, dar nu îndrăznește să le folosească. De aceea spun vrăjitorii că nefericirea omului constă în prostia și ignoranța lui. Don Juan a adăugat că omul are nevoie mai mult decât oricând să fie învățat noi idei referitoare exclusiv la universul lui launtric – idei ale vrăjitorilor, nu idei sociale, idei ținând de confruntarea omului cu necunoscutul și cu propria sa moarte. Mai mult decât orice, omul are nevoie să fie învățat tainele punctului de asamblare.

Fără alte introduceri și fără a cădea pe gânduri, don Juan a început să-mi istorisească o poveste despre vrăjitorie. Mi-a spus că timp de un an întreg fusese singura persoană tânără din casa nagualului Julian. Era atât de preocupat de propria-i persoană, încât nu remarcase că la începutul anului următor binefăcătorul lui adusese trei băieți și patru fete să locuiască în casă. În ce-l privea pe don Juan, cei șapte tineri, sosiți la interval de două-trei luni unul după altul, erau simpli servitori fără importanță. Unul dintre tineri devenise chiar asistentul lui.

Don Juan era convins că nagualul Julian îi ademenise și-i convinsese să vină să muncească pentru el fără nici o plată. I-ar fi părut rău pentru ei, dacă n-ar fi văzut încrederea lor oarbă în nagualul Julian, afecțiunea lor bolnăvicioasă față de toate persoanele și lucrurile din casă.

Avea sentimentul că cei șapte se născuseră să fie sclavi și că el nu avea nimic în comun cu ei. Cu toate acestea, a fost obligat să se împrietenească cu ei și să le dea sfaturi, nu fiindcă așa voia, ci pentru că i-o ceruse nagualul, ca făcând parte din atribuțiile lui. Pe măsură ce tinerii îi cereau sfatul, don Juan se îngrozea de tulburătoarea dramă a vieții lor.

În sinea lui se felicita că o ducea mai bine decât ei. Era sincer convins că era mai deștept decât toți la un loc. Se lăudase față de ei că știa să ghicească șiretlicurile nagualului, deși nu putea pretinde că le înțelege. Rîdea de încercările ridicole ale celor șapte tineri de a se arăta utili. Îi considera slugarnici și le spusese de la obraz că erau exploatați fără milă de un tiran profesionist.

Dar ceea ce-l scosese din fire era faptul că cele patru fete erau moarte după nagualul Julian și ar fi făcut orice spre a-i fi pe plac. Don Juan își căutase consolare în muncă și muncise cu rîvnă, ca să-și uite supărarea; alteori, citea ore întregi din cărțile pe care nagualul le avea în casă. Făcuse o pasiune din lectură. Cînd citea, toată lumea știa că trebuia să-l lase în pace, afară de nagualul Julian, căruia îi făcea mare plăcere să nu-l lase în pace. Tot timpul insista ca don Juan să se împrietenească cu fetele și cu băieții. Îi repeta că toți, inclusiv don Juan, erau ucenicii lui vrăjitori. Don Juan era convins că nagualul Julian nu avea habar de vrăjitorie, dar îi făcea pe plac și-l asculta, fără să creadă o iotă.

Nagualul Julian rămînea indiferent la lipsa de încredere a lui don Juan. Continua să se poarte ca și cum don Juan l-ar fi crezut și-și aduna toți ucenicii laolaltă, ca să-i îndrume. Din cînd în cînd, îi ducea pe toți în excursii nocturne prin munții din apropiere. În cele mai multe dintre aceste excursii, nagualul îi lăsa să rătăcească singuri prin munții sălbatici și-i încredința lui don Juan răspunderea întregului grup.

Scopul acestor excursii era ca, în singurătate și pustietate, ei să descopere spiritul. Dar acest lucru nu se întîmpla. Cel puțin, nu așa cum înțelegea don Juan. Totuși, nagualul Julian insistase atât de mult asupra importanței de a cunoaște spiritul, încît don Juan devenise obsedat de ideea de a afla ce era spiritul.

Într-o astfel de excursie nocturnă, nagualul Julian îl îndemna pe don Juan să pornească în căutarea spiritului, chiar dacă nu-l înțelegea.

– Bineînțeles, se referea la singurul lucru la care se putea referi un nagual: mișcarea punctului de asamblare, a precizat don Juan. Dar formulase ideea într-un fel care, după părerea lui, ar fi trebuit să fie pe înțelesul meu: adică, pornește în căutarea spiritului.

Am crezut că bătea cîmpii. Pe vremea aceea, aveam deja păreri și convingeri mele și eram convins că spiritul însemna caracter, voință, curaj, putere. În plus, credeam că nu trebuia să pornesc în căutarea lor, fiindcă eram înzestrat cu toate.

Nagualul Julian insistase că spiritul nu putea fi definit, că omul nu-l putea simți, cu atât mai puțin vorbi despre el. Spiritul nu putea fi decît chemat, spunea el, recunoscîndu-i-se astfel existența. Replica mea a semănat mult cu a ta: nu poți chema ceva ce nu există.

Don Juan mi-a spus că se certase atît de mult cu nagualul, încît acesta îi promisese într-un tîrziu, de față cu toți cei din casă, că-i va arăta printr-un simplu exemplu nu numai ce era spiritul, dar și cum trebuia el definit. Totodată, i-a făgăduit că va da o mare petrecere, la care va invita pînă și vecinii, ca să sărbătorească astfel lecția dată lui don Juan.

Don Juan a remarcat că pe vremea aceea, înainte de revoluția din Mexic, nagualul Julian și cele șapte femei din grup treceau drept stăpîinii înstăriți ai unei mari ferme. Nimeni nu pusese vreodată la îndoială identitatea lor, mai ales a nagualului Julian, fermier frumos și bogat, care renunțase la dorința sa sinceră de a urma o carieră preotească, pentru a purta de grijă celor șapte surori nemăritate.

Într-o zi din sezonul ploios, nagualul Julian a anunțat că, de îndată ce se va opri ploaia, va organiza marea petrecere promisă lui don Juan. Într-o duminică, după-amiază, a adunat toți invitații pe malul rîului, care era umflat în urma ploilor torențiale. Nagualul Julian mergea pe calul său, iar don Juan îl urma respectuos, tot călare, după obicei, în caz că s-ar fi întîlnit cu vreun vecin; din cîte știau vecinii, don Juan era servitorul personal al fermierului.

Nagualul alesese locul pentru picnic pe un teren mai ridicat, la malul rîului. Femeile pregătiseră mîncare și băutură. Nagualul adusese chiar și un grup de muzicanți de la oraș. Era o petrecere mare, la care fuseseră invitați peonii de la fermă, vecinii, ba chiar și străinii aflați în trecere și care se abătuseră pe acolo ca să se alăture petrecăreților.

Toată lumea a mîncat și a băut după pofa inimii. Nagualul a dansat cu toate femeile, a cîntat și a recitat poezii. A spus glume și, cu ajutorul cîtorva femei, a pregătut chiar cîteva scenete, spre încîntarea celor de față. La un moment dat,

nagualul Julian a întrebat dacă cineva dintre cei prezenți, îndeosebi ucenici, voia să ia parte la lecția lui don Juan. Toți au refuzat. Fiecare era conștient de metodele dure ale nagualului. Atunci, nagualul Julian l-a întrebat pe don Juan dacă era sigur că voia să afle ce era spiritul.

Don Juan nu mai putea spune nu. Pur și simplu, nu avea cum să mai dea înapoi. I-a răspuns nagualului că era pregătut. Nagualul l-a condus la malul rîului și l-a pus să îngenuncheze. Apoi a început să recite o lungă incantație, în care invoca puterea vîntului și a munților, totodată rugînd puterea rîului să-l povățuiască pe don Juan.

Incantația lui, oricît de plină de miez, era exprimată în cuvinte atît de lipsite de respect, încît toată lumea a izbucnit în rîs. Sfîrșind acest ritual, nagualul i-a spus lui don Juan să se ridice în picioare, cu ochii închiși. Apoi l-a luat pe ucenic în brațe ca pe un copil și l-a aruncat în rîu, strigînd: „Să nu urăști rîul, pentru numele lui Dumnezeu!“

Relatarea întîmplării l-a făcut pe don Juan să rîdă cu lacrimi. Poate că în alte împrejurări și mie mi s-ar fi părut hazlie. Dar, de data aceasta, istorisirea m-a tulburat profund.

— Ar fi trebuit să vezi fețele acelor oameni, a continuat don Juan. În timp ce plonjam în rîu, am surprins o clipă expresia lor consternată. Nimeni nu se gîndise că diabolicul nagual va fi în stare de așa ceva.

Don Juan a povestit cum își închipuise că își lua adio de la viață. Nu era un bun înotător și, în timp ce se scufunda în adîncurile rîului, se blestema că lăsase să i se întîmple una ca asta. Era atît de furios, încît nu avusese vreme să intre în panică. Nu avea decît un gînd: să nu-și sfîrșească zilele în rîul acela blestemat, de mîna acelui individ blestemat.

Cînd a atins fundul apei cu picioarele, și-a făcut vînt spre suprafață. Rîul nu era adînc, dar ploile îl lărgiseră mult. Curentul era vijelios și l-a tras la vale, iar el înota cîinește, luptîndu-se să nu se lase doborît de apele năvalnice.

Curentul l-a tîrît la mare depărtare. În timp ce era dus de ape și se lupta să-și scape viața, a intrat într-o stare stranie. Era foarte

furios și mînia lui reținută îl făcea să urască și să înfrunte tot ce era în jur. Dar nu putea să urască rîul și nu putea lupta împotriva lui; fața de rîu nu putea fi nici nerăbdător, nici neliniștit — așa cum se arăta de obicei față de tot ce întâlnea în viață. În cazul rîului, nu putea face altceva decît să-i urmeze cursul.

Don Juan a argumentat că această simplă revelație și sentimentul de resemnare pe care-l genera înclinaseră balanța, determinînd o mișcare a punctului de asamblare. Dintr-o dată, fără a conștientiza vreo clipă ce se întîmpla, în loc să fie tîrît de torent, don Juan se simțise alergînd pe malul apei. Alerga atît de repede, încît nu avea vreme să gîndească. O forță incredibilă îl împingea, silindu-l să sară peste bolovani și trunchiuri prăbușite, de parcă nici n-ar fi existat.

După ce a alergat în disperare cîtva timp, don Juan a îndrăznit să arunce o privire spre apa năvalnică și roșietică. Atunci s-a văzut pe el însuși, dus de curent. Nimic din experiența lui de o viață nu-l pregătise pentru un asemenea moment. Atunci a înțeles, fără gînduri, că se găsea simultan în două locuri. Dar într-unul din acestea, albia rîului, era neajutorat.

Atunci, toată energia lui s-a canalizat spre încercarea de a-și salva viața.

Fără a se gîndi, a început să se desprindă de malul rîului. A avut nevoie de toată puterea și toată hotărîrea pentru a se îndepărta de mal, centimetru cu centimetru. Se simțea de parcă ar fi tîrît după el un copac. Se mișca atît de încet, încît a durat o eternitate ca să parcurgă cîtiva metri.

Efortul era prea mare. Dintr-o dată, a încetat să mai alerge; a simțit că se prăbușea într-o fîntînă adîncă. În clipa în care a atins apa, răceala ei l-a făcut să țipe. Atunci, s-a pomenit din nou în rîu, tîrît de curent. Spaima de a se trezi din nou în mijlocul torentului a fost atît de mare, încît tot ce putea să facă era să-și dorească din tot sufletul să ajungă iarăși teafăr și nevătămat pe uscat. Și imediat a fost din nou pe mal, alergînd nebunește în paralel cu rîul, dar la oarecare depărtare de apă.

În timp ce alerga, a privit spre rîu și s-a văzut pe sine luptîndu-se să rămînă la suprafață. A vrut să-și strige un îndemn,

a vrut să-și strige să înoate către mal, dar nu avea glas. Spaima pentru acea parte din el care se găsea în apă era cumplită. Această spaimă a servit drept punte între cei doi Juan Matus. Într-o clipă, a fost înapoi în rîu și a început să înoate în diagonală spre mal.

Senzația incredibilă de a fi alternativ în două locuri a fost de ajuns pentru a-i topi teama. Nu-i mai păsa de soarta lui. Se vedea cînd înotînd în apa rîului, cînd alergînd pe mal. Dar, indiferent ce făcea, se deplasa constant spre stînga, fie îndepărtîndu-se în fugă de rîu, fie înotînd spre malul stîng.

A ieșit pe malul stîng al rîului, la vreo șapte kilometri mai la vale. A fost nevoit să aștepte acolo, adăpostindu-se printre tufe, mai mult de o săptămînă. Aștepta ca apele să se retragă, astfel încît să poată trece prin vad, dar, în același timp, aștepta să-i mai piară spaima și să redevină cel dinainte.

Don Juan a spus că, de fapt, emoția puternică și constantă de a lupta pentru a-și salva viața determinase mișcarea punctului de asamblare spre locul cunoașterii fără cuvinte. Întrucît niciodată nu acordase atenție nagualului Julian, cînd acesta îi vorbise despre punctul de asamblare, nu-și dăduse seama ce i se întîmpla. Îl îngrozea gîndul că s-ar fi putut să nu mai revină la normalitate. Dar în timp ce-și explora percepția scindată, descoperise partea ei practică și-i plăcuse mult. Rămăsese dedublat zile întregi. Putea fi numai unul sau numai celălalt. Sau putea fi amîndoi în același timp. Cînd își dedubla personalitatea, lucrurile deveneau neclare și nici una dintre cele două ființe nu era eficientă, așa că abandonase această alternativă. Dar faptul de a fi cînd unul, cînd celălalt îi deschidea posibilități de necrezut.

În timp ce-și recăpăta puterile, ascuns în tufe, a ajuns la concluzia că una din cele două ființe era mai flexibilă decît cealaltă, putînd parcurge distanțele într-o clipă sau face rost de hrană, sau găsi adăpostul cel mai potrivit. Acea era ființa care într-o bună zi mersese la casa nagualului, să vadă dacă cei de acolo își făceau griji în privința lui.

I-a auzit pe tineri jelindu-l, lucru care l-a umplut de uimire. Ar fi rămas să-i privească astfel o veșnicie, întrucît era fericit să

știe că se gîndeau la el, însă nagualul Julian îl surprinsese și pusese capăt distracției.

Fusese singura dată cînd don Juan se temuse cu adevărat de nagual. Don Juan îl auzise pe nagual spunîndu-i să înceteze cu prostiile. Își făcuse brusc apariția – o arătare neagră ca tăciunele, în formă de clopot, incredibil de grea și de puternică. Îl înșfăcase pe don Juan. Don Juan nu știa cum îl apucase nagualul, dar îl dureau cumplit. O durere ascuțită și chinuitoare în stomac și în partea de jos a burții.

– Instantaneu, m-am pomenit înapoi pe mal, a spus, rîzînd, don Juan. M-am ridicat în picioare, am trecut prin vadul rîului cu apele abia retrase și am pornit spre casă.

S-a oprit și m-a întrebat ce părere aveam de povestirea lui. I-am răspuns că mă înspăimîntase.

– Te-ai fi putut îneca în rîul acela, aproape i-am strigat. Cîtă cruzime! Cred că nagualul Julian nu era în toate mințile!

– Așteaptă o clipă, a protestat don Juan. Nagualul Julian era diabolic, nu nebun. A făcut ceea ce trebuia să facă în calitate de nagual și de mentor. E drept că aș fi putut să-mi pierd viața. Dar acesta este un risc pe care toți trebuie să ni-l asumăm. Și tu ai riscat să fii sfîșiat de jaguar sau să mori din multe lucruri pe care ți-am cerut eu să le faci. Nagualul Julian era un om curajos și autoritar și aborda direct orice problemă. Cu el nu puteai vorbi pe ocolite, nici cu fereală.

Am insistat că, oricît de valoroasă ar fi fost lecția, continuam să cred că metodele nagualului Julian erau bizare și exagerate. Am recunoscut că tot ce aflasem despre nagualul Julian mă tulburase foarte mult și-mi crease o părere negativă despre el.

– Am impresia că te temi că într-una din zile am să te arunc și eu în rîu sau am să te silesc să porți veșminte femeiești, a spus el și a început să rîdă. De aceea nu-l aprobi pe nagualul Julian.

Am recunoscut că avea dreptate, iar el m-a asigurat că nu avea de gînd să aplice metodele binefăcătorului său, fiindcă asupra lui nu avuseseră nici un efect. A adăugat că el era la fel de neînduplecat ca nagualul Julian, nu însă și la fel de practic.

– Pe vremea aceea, a continuat don Juan, nu i-am apreciat măiestria și cu siguranță că nu mi-a plăcut cum s-a purtat cu mine. Acum însă, ori de cîte ori mă gîndesc, îl admir de mii de ori mai mult pentru modul lui superb și direct de a mă plasa în poziția cunoașterii fără cuvinte.

Don Juan a spus că, datorită cumplitei sale experiențe, uitase complet de monstru. A mers neînsoțit pînă aproape de ușa nagualului Julian, apoi s-a răzgîndit și s-a dus la locuința nagualului Elías, cu gînd să-și afle consolare.

Nagualul Elías i-a explicat profunda consecvență a actelor nagualului Julian.

Nagualul Elías și-a stăpînit cu greu emoția la auzul relatării lui don Juan. Cu glas înflăcărat, i-a explicat lui don Juan că binefăcătorul lui era un *stalker* excepțional, înzestrat cu un neobosit spirit practic. El se afla în permanentă căutare de opinii și soluții practice. Comportarea lui pe malul rîului în ziua aceea fusese o capodoperă de *stalking*. Îi manevrase și-i influențase pe toți cei prezenți. Însuși rîul părea să se supună poruncii lui.

Nagualul Elías a susținut că, în timp ce don Juan era dus de curent și se lupta să scape cu viață, rîul îl ajutase să înțeleagă ce însemna spiritul. Grație acestei înțelegeri, don Juan avusese prilejul să ajungă direct la cunoașterea fără cuvinte.

Don Juan a adăugat că, fiind tînăr și neștiutor, l-a ascultat pe nagualul Elías fără să priceapă o iotă, însă a admirat sincer patima cu care îi vorbea nagualul.

Mai întîi, nagualul Elías i-a explicat lui don Juan că sunetul și înțelesul cuvintelor au supremă importanță pentru *stalkeri*. Ei folosesc cuvintele ca pe niște chei cu care deschid orice încuietore. Prin urmare, e nevoie ca *stalkerii* să-și declare scopul înainte de a-l atinge. Dar ei nu-și pot dezvălui de la bun început scopul real, așa că trebuie să-și aleagă cuvintele cu grijă, ascunzîndu-și adevărata intenție.

Nagualul Elías denumea acest aspect trezirea *intenției*. El i-a explicat lui don Juan că nagualul Julian trezise *intenția* în momentul în care afirmase cu tărie în fața tuturor că urma să-i arate lui don Juan, dintr-o singură mișcare, ce era spiritul și cum

se definea el. Era o afirmație total lipsită de sens, întrucât nagualul Julian știa că nu exista cale de a defini spiritul. Ceea ce încerca el să facă în realitate era, firește, să-l aducă pe don Juan în poziția cunoașterii fără cuvinte.

După această afirmație, care-i ascundea adevăratele intenții, nagualul Julian adunase cât mai mulți spectatori, făcând din aceștia complicii lui, cu voie sau fără de voie. Toți cunoșteau intenția lui declarată, dar numai unul singur știa ce urmărea de fapt.

Convingerea nagualului Elías că explicația lui avea să-l smulgă pe don Juan din starea lui imposibilă de totală răzvrătire și indiferență s-a dovedit total greșită. Cu toate acestea, nagualul a continuat să-i explice cu răbdare că, în timp ce se lupta cu torentul, don Juan atinsese cel de al treilea punct.

Bătrînul nagual i-a explicat că poziția cunoașterii fără cuvinte se numește al treilea punct fiindcă, pentru a fi atins, trebuie mai întâi atins al doilea punct, locul lipsei de compasiune.

El a adăugat că punctul de asamblare al lui don Juan căpătase suficientă mobilitate pentru a realiza dedublarea, fapt care-i permisesse să se afle atît în locul rațiunii, cît și în cel al cunoașterii tăcute, fie alternativ, fie simultan.

Nagualul i-a spus lui don Juan că realizarea sa era extraordinară. Ba chiar l-a îmbrățișat ca pe un copil. Nu înceta să repete că don Juan, deși nu știa nimic – sau poate tocmai de aceea – își transferase toată energia dintr-un loc în altul. Pentru nagual acest lucru însemna că punctul de asamblare al lui don Juan avea o mobilitate naturală, extrem de binevenită.

El i-a spus lui don Juan că fiecare ființă umană se găsește la primul punct, cel al rațiunii, dar nu toți oamenii au punctul de asamblare fix pe poziția rațiunii. Cei care-l au exact în acel loc sînt adevărații conducători ai omenirii. De cele mai multe ori, aceștia sînt persoane anonime al căror geniu constă în exercitarea rațiunii.

Nagualul a spus că, odinioară, omenirea se găsisese în cel de al treilea punct, pe atunci considerat a fi primul. Mai târziu, omenirea s-a mutat pe locul rațiunii.

Pe vremea cînd primul punct era cunoașterea fără cuvinte, situația fusese aceeași. Nu toate ființele umane aveau punctul de asamblare exact în acel loc. Aceasta însemna că adevărații conducători ai omenirii fuseseră acele cîteva persoane ale căror puncte de asamblare se găseau fie exact pe locul rațiunii, fie exact pe cel al cunoașterii fără cuvinte. Restul umanității, îi spusese bătrînul nagual lui don Juan, erau simpli spectatori. În zilele noastre, ei sînt adoratorii rațiunii. În trecut, fuseseră adoratorii cunoașterii fără cuvinte. Ei erau cei care-i admiraseră și-i ridicaseră în slăvi pe eroii din celelalte poziții.

Nagualul a afirmat că omenirea petrecuse cea mai mare parte a istoriei în poziția cunoașterii tăcute, ceea ce explica profunda nostalgie după acest punct.

Don Juan l-a întrebat pe bătrînul nagual ce anume urmărea nagualul Julian în privința lui. Întrebarea sunase mai inteligent și mai matur decît intenționase cel care o pusese. Nagualul Elías i-a răspuns în cuvinte pe atunci total de neînțeles pentru don Juan. I-a spus că nagualul Julian îl iniția și că-i atrăgea punctul de asamblare spre poziția rațiunii, astfel încît să fie mai curînd gînditor decît simplu spectator cu încărcătură emoțională, care să adore lucrarea ordonată a rațiunii. Totodată, nagualul îl pregătea pe don Juan să devină un adevărat vrăjitor al abstrac-tului, nu unul dintre numeroșii adoratori morbizi și ignoranți ai necunoscutului.

Nagualul Elías l-a asigurat pe don Juan că numai o ființă umană care este un model de rațiune își poate mișca ușor punctul de asamblare, devenind un model al cunoașterii fără cuvinte. El a spus că numai cine se plasează exact pe una din cele două poziții poate vedea clar și cealaltă poziție; așa s-a născut epoca rațiunii. Poziția rațiunii se vede limpede din poziția cunoașterii fără cuvinte.

Bătrînul nagual i-a spus lui don Juan că puntea fără întoarcere de la cunoașterea fără cuvinte la rațiune se numește „preocupare“. Adică, preocuparea pe care adepții cunoașterii fără cuvinte o au pentru sursa cunoașterii lor. Cealaltă punte fără întoarcere, de la rațiune la cunoașterea fără cuvinte, se numește

„înțelegere pură“. Adică, recunoașterea omului rațional că rațiunea este doar o insulă într-o mare întinsă, plină de insule.

Nagualul a adăugat că omul la care funcționează ambele punți fără întoarcere este vrăjitor și se găsește în contact direct cu spiritul, forța vitală care face posibile ambele poziții. El i-a subliniat lui don Juan că tot ce înfăptuise nagualul Julian în acea zi la rîu fusese un spectacol destinat nu publicului uman, ci spiritului, forța care-i urmărea acțiunile. Se zbenguise și glumise ca nimeni altul, amuzase pe toată lumea și, în special, puterea căreia i se adresa.

Don Juan a spus că nagualul Elías îl asigurase că spiritul nu ascultă decît cînd vorbitorul i se adresează prin gesturi. Iar gesturile nu sînt semne sau mișcări ale trupului, ci acte de autentic abandon, de generozitate și umor. Ca gest față de spirit, vrăjitorii dau la iveală tot ce este mai bun în ei, oferindu-l abstractului, fără alte cuvinte.

INTENȚIONAREA APARENȚELOR

Don Juan a ținut să mai facem un drum în munți înainte de înapoierea mea acasă, dar am renunțat. În schimb, m-a rugat să-l duc cu mașina în oraș. Acolo trebuia să viziteze cîteva persoane.

Pe drum a vorbit despre orice altceva în afară de *intenție*. Era un răgaz binevenit.

După-amiază, după ce și-a terminat treburile, ne-am așezat pe banca lui preferată din piața orașului. Locul era pustiu. Mă simțeam foarte obosit și somnoros. Dar apoi, m-am dezmeticit brusc. Minte mi-a devenit limpede ca cristalul.

Don Juan a remarcat imediat schimbarea și a rîs văzîndu-mi tresărirea de surpriză. S-a oprit asupra unui gînd al meu; sau, poate, eu am fost cel care s-a oprit asupra acelui gînd al lui.

– Dacă te gîndești la viață ca număr de ore în loc de ani, atunci viața noastră este enorm de lungă, a spus el. Chiar socotită ca număr de zile, viața îți pare tot interminabilă.

Exact la acest lucru mă gîndeam și eu.

Mi-a spus că vrăjitorii își socotesc viața în ore și că, în decursul unei ore, vrăjitorul poate trăi în intensitate echivalentul unei vieți normale. Intensitatea este un avantaj cînd se pune problema stocării de informații în mișcarea punctului de asamblare.

I-am cerut să-mi explice acest lucru în detaliu. Cu mult timp înainte, fiindcă îmi era extrem de greu să iau notițe despre conversațiile noastre, don Juan îmi recomandase să păstrez toate informațiile referitoare la lumea vrăjitorilor puse în ordine, nu pe hîrtie, nu în mintea mea, ci în mișcarea punctului meu de asamblare.

– Chiar și la cea mai neînsemnată mișcare a sa, punctul de asamblare creează insule de percepție perfect distincte, a spus don Juan. El poate stoca informații sub formă de experiențe în complexitatea conștiinței.

– Dar cum poate fi stocată informația în ceva atît de vag? am întrebat.

– Minte este la fel de vagă, și totuși, ai încredere în ea, fiindcă îți este familiară, mi-a replicat. Cu mișcarea punctului de asamblare nu ești la fel de familiarizat, dar este o situație identică.

– Vreau să întreb cum anume este stocată informația? am insistat.

– Informația este stocată chiar în experiența însăși, mi-a explicat. Mai tîrziu, cînd vrăjitorul își mișcă punctul de asamblare exact pe locul în care s-a aflat inițial, el re trăiește integral experiența. În cazul vrăjitorilor, rememorarea este modul de a recupera toată informația stocată în mișcarea punctului de asamblare.

Intensitatea este rezultatul spontan al mișcării punctului de asamblare, a continuat el. De exemplu, tu trăiești aceste momente mai intens decît ai face-o în mod normal, deci în realitate stochezi intensitate. Într-o zi vei retrăi acest moment deplasîndu-ți punctul de asamblare exact pe locul în care se găsește acum. Iată cum stochează informații vrăjitorii.

I-am spus lui don Juan că rememorările intense pe care le realizasem în ultimele zile se petrecuseră spontan, fără vreun proces mental conștient.

– Cum poate ajunge cineva să rememoreze cu bună știință? am întrebat.

– Ca aspect al *intenției*, intensitatea este legată în mod firesc de strălucirea din ochii vrăjitorilor, mi-a explicat el. Ca să rememoreze acele insule izolate de percepție, vrăjitorii nu trebuie decât să *intenționeze* strălucirea deosebită a ochilor asociată cu locul în care vor să se întoarcă. Dar despre asta am mai discutat.

Probabil că pe figura mea se citea perplexitatea. Don Juan m-a privit cu o expresie serioasă. Am deschis gura de două sau trei ori, ca să-i pun întrebări, dar nu mi-am putut exprima gândurile.

– Fiindcă intensitatea este mai mare decât de obicei, a spus don Juan, în câteva ore vrăjitorul poate trăi echivalentul unei vieți întregi. Deplasându-se într-o poziție necunoscută, punctul lui de asamblare consumă mai multă energie decât în mod normal. Acest flux de energie suplimentar se numește intensitate.

Înțelegeam perfect ce-mi spunea și ființa mea rațională era zguduită de impactul teribilelor implicații ale celor auzite.

Don Juan m-a ținut cu privirea și m-a prevenit să mă feresc de o reacție caracteristică vrăjitorilor: dorința zadarnică de a explica experiența din vrăjitorie în termeni inteligibili și raționali.

– Experiența din vrăjitorie este atât de neobișnuită, a continuat don Juan, încât vrăjitorii o consideră un exercițiu intelectual și o folosesc ca să practice *stalkingul* pe ei înșiși. Atuul lor ca *stalker*, totuși, este că rămân perfect conștienți că sîntem ființe capabile de percepție și că percepția oferă mai multe posibilități decât poate concepe mintea noastră.

Am avut un singur comentariu, și anume, am dat glas temerii mele legate de posibilitățile ieșite din comun ale conștiinței umane.

– Pentru a se proteja de aceste vaste posibilități, a spus don Juan, vrăjitorii învață să mențină echilibrul perfect între neînduplecare, viclenie, răbdare și blîndețe. Aceste patru elemente de bază sînt indisolubil legate între ele. Vrăjitorii le cultivă

intenționîndu-le. Ele sînt, firește, poziții ale punctului de asamblare.

În continuare, a spus că fiecare acțiune a unui vrăjitor este prin definiție guvernată de aceste patru principii. Astfel, la drept vorbind, fiecare acțiune a vrăjitorului este deliberată ca intenție și realizare, reprezentînd totodată o îmbinare specifică a celor patru elemente de bază ale *stalkingului*.

– Vrăjitorii folosesc cele patru stări de spirit ale *stalkingului* drept repere, a continuat el. Este vorba de patru moduri diferite de a gândi, patru tipuri de intensitate diferite, pe care vrăjitorii le pot utiliza pentru a-și face punctele de asamblare să se miște în anumite poziții.

Dintr-o dată a părut iritat. L-am întrebat dacă îl supăraser insistența mea de a face supoziții.

– Pur și simplu, mă gîndeam cum ne pune rațiunea între ciocan și nicovală, a răspuns el. Tîndem să cugetăm, să punem întrebări, să descoperim. Or, disciplina vrăjitoriei nu ne permite nici o libertate în acest sens. Vrăjitoria este actul de a ajunge în locul cunoașterii fără cuvinte, iar cunoașterea fără cuvinte nu poate fi explicată în termeni raționali. Ea nu poate fi decât trăită.

A zîmbit, cu ochii strălucind ca două pete de lumină. A spus că, în efortul de a se proteja de copleșitorul efect al cunoașterii fără cuvinte, vrăjitorii au dezvoltat arta *stalkingului*. *Stalkingul* mișcă punctul de asamblare în mod insesizabil, dar constant, ajutîndu-i astfel pe vrăjitori să cîștige timp și, în consecință, să-și fortifice poziția.

– În arta *stalkingului*, a continuat don Juan, există o tehnică pe care vrăjitorii o folosesc frecvent: nebunia controlată. Vrăjitorii pretind că nebunia controlată este singura posibilitate de a acționa asupra lor înșiși – în stare de conștiință amplificată și de percepție – precum și asupra a tot ce există în lumea cotidiană.

Don Juan mi-a explicat nebunia controlată ca fiind arta amăgirii controlate sau arta de a se preface total implicat în acțiunea de moment – de a se preface atât de bine, încît nimeni să nu deosebească prefăcătoria de realitate. Nebunia controlată nu este doar înșelătorie pură, mi-a spus el, ci și o complicată

modalitate artistică de a te separa de toate, rămânând în același timp parte integrantă din toate.

– Nebunia controlată este o artă, a continuat don Juan. O artă foarte neplăcută și dificil de învățat. Mulți vrăjitori n-o au la inimă, nu fiindcă ar fi ceva în neregulă cu ea, ci fiindcă cere extrem de multă energie pentru a fi practică.

Don Juan a recunoscut că o practica cu conștiințiozitate, deși nu-i plăcea în mod deosebit, poate fiindcă binefăcătorul lui fusese un adept înflăcărat al ei. Sau poate fiindcă personalitatea lui – despre care afirma că era în esență vicleană și meschină – pur și simplu, nu avea agilitatea necesară pentru practicarea nebuniei controlate.

L-am privit surprins. El a tăcut și m-a ținut cu o privire șăgalnică.

– Când ajungem la vrăjitorie, personalitatea noastră e deja formată, a spus el, ridicând din umeri resemnat, și tot ce putem face este să practicăm nebunia controlată și să facem haz de noi înșine.

M-a copleșit un val de empatie și l-am asigurat că nu era nicidecum meschin sau viclean.

– Dar asta-i firea mea, a insistat el.

Eu am afirmat cu tărie exact contrariul.

– *Stalkerii* care practică nebunia controlată cred că, în materie de personalitate, întreaga omenire se împarte în trei categorii, a spus el, zîmbind, așa cum făcea de fiecare dată când îmi întindea o cursă.

– E absurd, am protestat. Comportamentul uman este prea complex pentru a-l categorisi atât de simplu.

– *Stalkerii* spun că nu sîntem chiar atât de complecși pe cît ne închipuim, a replicat el, și că fiecare dintre noi aparține uneia dintre cele trei categorii.

Am rîs, mai mult din nervozitate. În mod obișnuit, aș fi luat în glumă o astfel de afirmație, dar de această dată, fiindcă aveam mintea extrem de limpede și gîndurile lucide, simțeam că vorbise serios.

– Vorbești serios? l-am întrebat cît mai politicoș cu putință.

– Cît se poate de serios, a răspuns, apoi a început să rîdă.

Rîsul lui m-a destins puțin. El a continuat să-mi explice sistemul de clasificare al *stalkerilor*. A spus că oamenii din prima categorie sînt perfecți ca secretari, asistenți, însoțitori. Ei au o personalitate foarte mobilă, dar mobilitatea nu le servește la nimic. Cu toate acestea, sînt serviabili, atenți, legați de casă, suficient de inventivi, înzestrați cu simțul umorului, bine crescuți, blînzi, delicați. Cu alte cuvinte, sînt oamenii cei mai amabili din lume, însă au un singur mare defect: nu pot funcționa singuri. Întotdeauna au nevoie de cineva care să-i îndrume. Sub îndrumarea altcuiva, oricît de complicată sau de antagonistă ar fi calea pe care ar trebui să meargă, sînt uluitori. Singuri, sînt sortiți pieirii.

Persoanele din cea de a doua categorie nu sînt deloc agreabile. Sînt meschine, răzbunătoare, invidioase, geloase, egoiste. Nu vorbesc decît despre ele înseși și, de regulă, pretind ca ceilalți să se conformeze standardelor lor. Întotdeauna iau inițiativa, deși nu este convenabil pentru ele. Sînt foarte încordate în orice situație și nu se relaxează niciodată. Sînt nesigure și nu pot fi niciodată mulțumite; cu cît sînt mai nesigure, cu atît devin mai dezagreabile. Defectul lor capital este că ar fi gata să ucidă numai să conducă.

Oamenii din cea de a treia categorie nu sînt nici amabili, nici dezagreabili. Ei nu servesc pe nimeni și nu se impun în fața nimănui. Sînt mai curînd indiferenți. Au o părere exaltată despre ei înșiși, rezultată exclusiv din înclinația lor către visare și din năzuințe. Dacă se pricep grozav de bine la ceva, se pricep să aștepte ca lucrurile să se întîmple. Așteaptă să fie descoperiți și cucerți, au o uimitoare ușurință de a crea iluzia că ascund în ei lucruri minunate, pe care promit întotdeauna să le dezvăluie, însă n-o fac niciodată, fiindcă, de fapt, nu ascund nimic.

Don Juan a adăugat că el însuși aparținea, fără îndoială, celei de a doua categorii. Apoi mi-a cerut să mă definesc pe mine însumi, iar eu am început să turui ca o moară stricăta. Don Juan s-a tăvălit pe jos de rîs.

M-a îndemnat din nou să mă definesc în funcție de cele trei categorii și, fără prea mare tragere de inimă, am sugerat că puteam fi o combinație din toate trei.

— Nu-mi veni mie cu prostii și combinații, mi-a replicat el, continuînd să rîdă. Sîntem fapte simple, fiecare dintre noi reprezintă unul dintre cele trei tipuri. Din cîte îmi dau eu seama, tu aparții categoriei a doua. *Stalkerii* îi numesc pe aceștia terchea-berchea.

Am început să protestez că schema aceea de clasificare este degradantă. Dar, chiar cînd eram pe punctul de a mă lansa într-o lungă tiradă, m-am oprit. Am comentat că, dacă este adevărat că există doar trei tipuri de personalitate, atunci toți sîntem pe viața prizonierii celor trei categorii, fără nici o șansă de îndreptare sau de mîntuire.

A recunoscut că exact aceasta este situația. Exista totuși o cale de mîntuire. Cu multă vreme în urmă, vrăjitorii descoperiseră că numai reflectarea noastră de sine se încadrează într-una dintre cele trei categorii.

— Necazul cu noi este că ne luăm în serios, a spus el. Categoria în care se încadrează imaginea noastră de sine contează numai datorită importanței noastre de sine. Dacă n-ar fi importanța de sine, n-ar conta deloc din ce categorie facem parte.

Eu voi rămîne întotdeauna un terchea-berchea, a continuat el, cutremurîndu-se de rîs. La fel și tu. Acum însă sînt un terchea-berchea care nu se ia în serios, spre deosebire de tine.

M-am arătat indignat. Am vrut să-l contrazic, dar n-am găsit suficientă putere pentru asta.

Rîsul lui stîrnea ecouri stranii în piața pustie.

Atunci a schimbat subiectul și a reluat miezurile de bază pe care le discutase cu mine: manifestările spiritului, lovitura spiritului, viclenia spiritului, pogorîrea spiritului, cerințele *intenției* și manevrarea *intenției*. Le-a repetat, parcă pentru a da memoriei mele ocazia de a le reține mai bine. Apoi a subliniat pe scurt tot ce-mi spusese despre ele. Ca și cum m-ar fi făcut, cu bună știință, să stochez toate acele informații în intensitatea acelui moment.

Am remarcat că miezurile de bază continuau să rămînă un mister pentru mine. Eram foarte neliniștit în privința capacității mele de a le înțelege. Don Juan mi-a dat impresia că era pe punctul de a abandona subiectul, dar eu nu înțelesesem deloc ce voia să spună.

Am insistat că trebuia să-i pun mai multe întrebări despre miezurile abstracte.

A părut să cîntărească spusele mele, apoi a încuviințat liniștit din cap.

— Acest subiect a fost dificil și pentru mine, a spus. Și eu am pus multe întrebări. Poate că eram ceva mai egocentric decît tine. Și foarte urîcios. Singurul meu mod de a pune întrebări era să-mi bat la cap interlocutorul. Întrebările tale au mai curînd o notă agresivă. Pînă la urmă, bineînțeles că amîndoi sîntem la fel de agasanti, dar din motive diferite.

Înainte de a schimba subiectul, don Juan a mai adăugat un singur lucru la discuția noastră despre miezurile de bază: și anume, că ele se dezvăluie extrem de încet, progresînd și regresînd la împlinire.

— Nu știu de cîte ori să-ți repet că fiecare om al cărui punct de asamblare se poate deplasa, îl poate mișca și mai departe, a început el. Singurul motiv pentru care avem nevoie de un mentor e că acesta ne îmboldește fără milă. Altfel, reacția noastră naturală ar fi să ne oprim și să ne felicităm că am parcurs atîta cale.

A spus că amîndoi eram exemple sugestive ale odioasei tendințe către autoindulgență. Din fericire, binefăcătorul lui, care era un *stalker* uluitor, nu-l iertase cîtuși de puțin.

Don Juan a spus că în cursul plimbărilor nocturne prin pustietate, nagualul Julian îi ținuse multe prelegeri despre natura importanței de sine și despre mișcarea punctului de asamblare. Pentru nagualul Julian, importanța de sine era un monstru cu trei mii de capete. Iar omul îl putea înfrunta și distruge în trei feluri. Primul, tăind capetele pe rînd; al doilea, atingînd starea misterioasă cunoscută sub numele de locul lipsei de compasiune, care distrugea importanța de sine, înfometînd-o puțin cîte puțin; trei, plătind pentru anihilarea monstrului cu trei mii de capete prin moartea simbolică a cuiva.

Nagualul Julian recomanda cea de a treia variantă. Dar el îi spusese lui don Juan că se putea socoti norocos dacă i se oferea ocazia să aleagă. Fiindcă, de regulă, spiritul era cel care hotăra pe ce drum urma să apuce vrăjitorul, iar datoria acestuia era să se supună.

Don Juan a spus că, așa cum mă îndrumase el pe mine, la fel și binefăcătorul lui îl îndrumase să reteze cele trei mii de capete ale importanței de sine, unul câte unul, dar rezultatele fuseseră diferite. În timp ce eu reacționasem foarte bine, el nu reacționase deloc.

— Situația mea a fost extrem de deosebită, a continuat el. Din momentul în care binefăcătorul meu m-a văzut zăcînd în drum, cu rana de glonț în piept, a știut că eu eram noul nagual. A acționat în consecință și mi-a mișcat punctul de asamblare de îndată ce sănătatea mi-a permis. Atunci, am văzut cu ușurință un cîmp de energie sub forma acelei creaturi monstruoase. Dar această realizare, în loc să mă ajute, așa cum ar fi trebuit, a împiedicat orice altă mișcare a punctului meu de asamblare. Și în timp ce punctele de asamblare ale celorlalți ucenici se deplasau consecvent, al meu a rămas fixat la nivelul în care puteam vedea monstrul.

— Dar binefăcătorul dumitale nu ți-a spus ce se întîmplă? am întrebat, sincer nedumerit de această complicație inutilă.

— Binefăcătorul meu nu credea în transmiterea științei, a răspuns don Juan. El socotea că știința astfel împărtășită era lipsită de eficiență. Niciodată nu te puteai servi de ea. Pe de altă parte, dacă știința era doar sugerată, cel interesat găsea modalitatea de a și-o însuși.

Don Juan a spus că deosebirea dintre metoda lui și cea a binefăcătorului său consta în faptul că el credea că omul trebuia să aibă libertatea de a alege. Binefăcătorul lui era de cu totul altă părere.

— Dar mentorul binefăcătorului dumitale, nagualul Elías, nu ți-a spus ce se întîmplă? am insistat.

— A încercat, mi-a răspuns don Juan și a oftat. Dar eu eram de-a dreptul imposibil. Știam tot. Îi lasam pe cei doi să-și răcească gura de pomană și nu ascultam o vorbă din ce-mi spuneau.

Pentru a ieși din impas, nagualul Julian hotărîse să-l oblige pe don Juan să realizeze încă o dată, dar pe altă cale, mișcarea liberă a punctului său de asamblare.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă acest lucru se petrecuse înainte sau după întîmplarea de la râu. Povestirile lui don Juan erau lipsite de ordinea cronologică pe care aş fi dorit-o eu.

— S-a întîmplat la cîteva luni după aceea, mi-a răspuns. Dar să nu-ți închipui cumva că, după ce am cunoscut dubla percepție, am suferit vreo schimbare, că am devenit mai cumpătat sau mai înțelept. Nici pomeneală.

Gîndește-te ce ți se întîmplă ție, a continuat el. Nu numai că ți-am întrerupt continuitatea în repetate rînduri; ți-am sfîșiat-o în bucăți și cînd colo, uită-te la tine: te porți ca și cum ai avea-o intactă. Aceasta este o realizare supremă a vrăjitoriei, a *intenției*.

La fel s-a întîmplat și cu mine. Mă cutremuram de ceea ce trăiam, apoi uitam și legam la loc capetele separate, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. De unde și convingerea binefăcătorului meu că nu ne schimbăm cu adevărat decît dacă murim.

Revenind la povestirea lui, don Juan mi-a spus că nagualul se folosisese de Tulio, bărbatul ursuz care locuia în casa lui, ca să dea o nouă și cumplită lovitură continuității psihologice a lui don Juan.

Don Juan a spus că toți ucenicii, inclusiv el însuși, fuseseră întotdeauna de acord asupra unui singur lucru, și anume, că Tulio era un individ meschin, încrezut și demn de dispreț. Îl urau pe Tulio fiindcă acesta fie îi ocolea, fie îi lua peste picior. Îi trata pe toți cu un asemenea dispreț, încît se simțeau ca niște gunoaie. Toți erau convinși că Tulio nu le adresa cuvîntul niciodată, fiindcă nu avea ce să le spună și că principala lui trăsătură, indiferența arogantă, era o mască menită să-i ascundă timiditatea.

Și totuși, în ciuda firii lui dezagreabile, spre necazul tuturor ucenicilor, Tulio avea o influență nemeritată asupra celor din casă, mai ales asupra nagualului Julian, care părea să țină foarte mult la el.

Într-o dimineață, nagualul Julian a trimis toți ucenicii cu treburi la oraș. Singura persoană rămasă acasă, pe lângă locatarii mai vîrstnici, a fost don Juan.

Pe la prînz, nagualul Julian s-a dus în biroul său ca să-și rezolve contabilitatea zilnică. Intrînd în birou, l-a rugat, ca din întîmplare, pe don Juan să-l ajute la socoteli.

Don Juan a început să se uite la chitanțe și curînd și-a dat seama că, pentru a continua, avea nevoie de anumite informații pe care Tulio, supraveghetorul proprietății, le deținea, însă uitase să le consemneze.

Nagualul Julian s-a supărat la culme pe neglijența lui Tulio, fapt care l-a umplut de satisfacție de don Juan. Nagualul i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să-l găsească pe Tulio, care era plecat la cîmp să supravegheze lucrătorii, și să-l cheme la birou.

Încîntat la gîndul că-i va da o veste proastă lui Tulio, don Juan a alergat aproape un kilometru pînă pe cîmp, însoțit de un om care să-l apere de monstru. L-a găsit pe Tulio păzind lucrătorii de la distanță, ca de obicei. Don Juan observase că Tulio nu suporta să vină în contact direct cu oamenii și întotdeauna îi supraveghea de departe.

Cu severitate și cu un aer exagerat de poruncitor, don Juan i-a cerut lui Tulio să-l însoțească acasă, întrucît nagualul avea nevoie de el. Cu glas abia auzit, Tulio a răspuns că era prea ocupat în clipa aceea, dar că, într-o oră, va putea veni.

Don Juan a insistat, știind că Tulio nu se va obosi să se certe cu el și că-l va ignora, pur și simplu, întorcînd capul. A fost șocat cînd Tulio a început să-i strige tot felul de obscenități. Scena era atît de neobișnuită pentru Tulio, încît pînă și lucrătorii au încetat să mai muncească și s-au uitat unii la alții nedumeriți. Don Juan era convins că niciodată nu-l auziseră pe Tulio ridicînd glasul, cu atît mai puțin spunînd necuviințe. Surpriza lui a fost atît de mare, încît a rîs crispat, ceea ce l-a scos din sărite și mai mult pe Tulio. Acesta a aruncat cu o piatră în don Juan care a fugit înspăimîntat.

Don Juan și paznicul lui au alergat imediat înapoi acasă. La ușa din față l-au găsit pe Tulio care rîdea și vorbea liniștit cu cîteva femei. După cum îi era obiceiul, a întors capul, ignorîndu-l pe don Juan. Supărat, don Juan a început să-l certe că stătea la taclale cînd nagualul avea nevoie de el la birou. Tulio și femeile s-au uitat la don Juan ca la un nebun.

Dar Tulio nu era cel de fiecare zi. Din senin, a început să strige la don Juan să-și țină gura blestemată și să-și vadă de treburile lui. L-a acuzat fără înconjur pe don Juan că încerca să-l pună într-o lumină proastă față de nagual.

Femeile și-au arătat dezaprobarea scoțînd o exclamație de surpriză și uitîndu-se dezaprobator la don Juan. Au încercat să-l liniștească pe Tulio. Don Juan i-a poruncit lui Tulio să meargă în biroul nagualului și să pună ordine în socoteli. Tulio i-a spus să se ducă dracului.

Don Juan tremura de furie. Simpla sarcină de a cere socotelile exacte se transformase într-un coșmar. Și-a controlat mînia. Femeile îl priveau cu atenție, ceea ce l-a enervat din nou. A tăcut, mînios, și a dat fuga în biroul nagualului. Tulio și femeile și-au reluat conversația, rîzînd de parcă ar fi făcut haz de ceva numai de ei știut.

Surpriza lui don Juan a fost totală în momentul în care a intrat în birou și l-a găsit acolo pe Tulio, cufundat în registrele de contabilitate. Don Juan a făcut un suprem efort de a-și controla mînia. I-a zîmbit lui Tulio. Nu mai avea nevoie să-l înfrunte. Brusc, înțelesese că nagualul îl folosise pe Tulio ca să-l pună pe el la încercare și să vadă dacă își va ieși din fire. Don Juan nu intenționa să-i dea această satisfacție.

Fără să ridice privirea din registrul cu socoteli, Tulio i-a spus lui don Juan că, dacă îl căuta pe nagual, îl va găsi, probabil, în celălalt capăt al casei.

Don Juan a alergat în celălalt capăt al casei, unde l-a găsit pe nagualul Julian plimbîndu-se agale prin curtea interioară în compania lui Tulio. Nagualul părea absorbit de conversația cu Tulio. Tulio l-a tras încet de mîneacă și i-a spus cu glas coborît că venise asistentul lui.

Pe un ton neutru, nagualul i-a dat lui don Juan explicații despre contul la care lucraseră. A fost o explicație lungă, amănunțită și completă. Apoi i-a spus lui don Juan că tot ce avea de făcut era să aducă registrul de contabilitate din birou, ca el să introducă o nouă rubrică și să-l pună pe Tulio să semneze. Don Juan nu înțelegea ce se petrece. Explicația detaliată și tonul indiferent al nagualului făcea ca întîmplarea să pară de domeniul treburilor zilnice. Tulio i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să se grăbească și să aducă registrul, fiindcă el avea mult de lucru. Era nevoie de el în altă parte.

Între timp, don Juan s-a resemnat cu gîndul că era batjocorit. Știa că nagualul îi pregătea ceva; ochii lui aveau acea strălucire

ciudată pe care don Juan o asocia întotdeauna cu glumele cele mai crude. În plus, în ziua aceea Tulio vorbise mai mult decât în cei doi ani de când don Juan locuia în casă.

Fără un cuvânt, don Juan s-a înapoiat în birou. După cum se aștepta, Tulio ajunsese acolo primul. Ședea într-un colț al biroului, așteptându-l pe don Juan și bătînd nerăbător în podea cu tocul cizmei. I-a întins lui don Juan registrul cu pricina și i-a spus să-l ducă de îndată nagualului.

Deși se aștepta să-l găsească acolo, don Juan a rămas uimit. S-a uitat fix la Tulio care s-a înfuriat din nou și a început să-l insulte. Don Juan a fost nevoit să facă mari eforturi ca să nu-și dea frîu liber mîniei. A continuat să-și repete că tot ce se întîmpla era menit să-i verifice atitudinea. Se temea că va fi dat afară din casă dacă nu trecea cu bine încercarea.

În agitația lui, a putut totuși să-și dea seama de iuteala cu care Tulio reușea întotdeauna să fie cu un pas înaintea lui.

Firește, a anticipat că Tulio îl aștepta împreună cu nagualul. Totuși, cînd l-a văzut acolo, deși n-a mai fost surprins, s-a arătat neîncrezător. Alergase prin toată casa, luînd-o pe drumul cel mai scurt. Era cu neputință ca Tulio să fi alergat mai repede decât el. Mai mult decât atît, dacă Tulio ar fi alergat, ar fi trebuit să treacă pe lîngă don Juan.

Nagualul Julian a luat registrul din mîna lui don Juan, cu un aer indiferent. A scris rubrica; Tulio a semnat. Apoi au continuat să discute despre contabilitate, fără a-i mai acorda nici o atenție lui don Juan care nu-l slăbea din ochi pe Tulio. Se străduia să-și dea seama la ce fel de încercare îl supuneau cei doi. Și-a închipuit că-i verificau atitudinea. La urma urmei, în casa aceea problema lui fusese întotdeauna atitudinea.

Nagualul i-a spus lui don Juan că putea să plece și că voia să rămîină între patru ochi cu Tulio, ca să discute afaceri. Don Juan a plecat imediat în căutarea femeilor, să afle ce părere aveau ele despre această stranie situație. N-a făcut trei metri că s-a întîlnit cu două dintre femei și cu Tulio. Toți trei conversau cu mare înflăcărare. A apucat să-i vadă înainte ca ei să-i remarce prezența, așa că a alergat înapoi la nagual. Tulio era acolo, discutînd cu nagualul.

O incredibilă bănuială a prins rădăcini în mintea lui don Juan. A alergat în birou: Tulio era cufundat în socoteli și nici nu l-a luat în seamă. Don Juan l-a întrebat ce se petrecea. De astă dată, Tulio a fost cel de toate zilele; nu i-a răspuns și nici n-a ridicat privirea către don Juan.

În acel moment, pe don Juan l-a săgetat un alt gînd imposibil. A alergat la grajd, a înșeuat doi cai și l-a rugat pe paznicul de dimineață să-l însoțească din nou. Au pornit în galop spre locul în care îl văzuseră pe Tulio mai devreme. Acesta se găsea exact acolo unde îl lăsaseră. Nu i-a adresat nici un cuvînt lui don Juan. Cînd acesta i-a pus o întrebare, a ridicat din umeri și a întors capul.

Don Juan și însoțitorul lui s-au înapoiat acasă în galop. Don Juan l-a lăsat pe celălalt om să aibă grijă de cai și a alergat în casă. Tulio lua masa cu femeile. Același Tulio stătea de vorbă cu nagualul. Tot Tulio lucra la registrele de contabilitate.

Don Juan s-a așezat, scîldat în sudorile reci ale spaimii. Știa că nagualul Julian îl pune la încercare cu o farsă oribilă de-a lui. Ajunsese la concluzia că avea trei posibilități de acțiune. Se putea purta ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic neobișnuit; se putea pune singur la încercare; sau, întrucît nagualul îi inculcase ideea că se găsea acolo tocmai ca să-i explice lui don Juan tot ce dorea acesta, îl putea înfrunta pe nagual și-i putea cere lămuriri.

A hotărît să întrebe. S-a dus la nagual și i-a cerut să-i explice la ce încercări era supus. Nagualul se găsea singur, lucrînd în continuare la registrele de contabilitate. A pus deoparte registrul și i-a zîmbit lui don Juan. A spus că cele douăzeci și una de non-acțiuni pe care don Juan fusese învățat să le realizeze erau instrumentele capabile să reteze cele trei mii de capete ale importanței de sine, însă în cazul lui don Juan nu se dovediseră deloc eficiente. Astfel, nagualul încerca să aplice a doua metodă de distrugere a importanței de sine care consta în a-l aduce pe don Juan în starea numită locul lipsei de compasiune.

Don Juan era convins că nagualul Julian era nebun de-a binelea. Auzindu-l cum vorbea despre non-acțiuni, despre monștri cu trei mii de capete sau despre locuri ale lipsei de compasiune, lui don Juan aproape i s-a făcut milă de el.

Foarte calm, nagualul Julian l-a rugat pe don Juan să meargă în magazia din spatele casei și să-l roage pe Tulio să vină afară.

Don Juan a oftat și și-a stăpinit risul. Metodele nagualului erau cât se poate de evidente. Don Juan știa că nagualul voia să-l pună în continuare la încercare, folosindu-se de Tulio.

Don Juan și-a întrerupt povestirea și m-a întrebat ce părere aveam despre comportarea lui Tulio. Am răspuns că, bazându-mă pe ceea ce cunoșteam despre lumea vrăjitorilor, aș fi fost tentat să spun că Tulio era vrăjitor și, probabil, își mișca punctul de asamblare într-un mod foarte complicat, ca să-i dea lui don Juan impresia că se găsea simultan în patru locuri.

— Ei bine, ce crezi că am găsit în hambar? m-a întrebat don Juan, zîmbind cu gura pînă la urechi.

— Aș zice că l-ai găsit pe Tulio sau n-ai găsit pe nimeni, am răspuns.

— Și într-un caz și în celălalt, continuitatea mea n-ar fi suferit un șoc, a replicat don Juan.

Am încercat să-mi imaginez lucruri dintre cele mai bizare și am opinat că poate găsisese *corpul din vis* al lui Tulio. I-am reamintit lui don Juan că el însuși făcuse cu mine un lucru asemănător, ajutat de un alt vrăjitor.

— Nu, a replicat don Juan. Ceea ce am descoperit a fost o glumă fără pereche, în realitate. Și totuși, nu era bizară; nu era ceva din afara lumii noastre. Ce crezi tu că era?

I-am spus lui don Juan că detestam ghicitorile. Am adăugat că, după toate ciudăteniile prin care mă făcuse să trec, nu mă puteam gândi decît la ciudătenii și mai mari, și cum ciudăteniile ieșeau din discuție, mă dădeam bătut.

— Cînd am intrat în hambar, mă așteptam să-l găsesc pe Tulio ascunzîndu-se acolo, a spus don Juan. Eram convins că următoarea etapă a testului avea să fie un joc agasant de-a v-ați ascunselea. Tulio ar fi trebuit să mă facă să-mi ies din fire acolo, în hambar.

Dar nu s-a întîmplat nimic din ce mă așteptam. Am intrat în hambar, unde am dat cu ochii de patru Tulio.

— Ce vrei să spui prin patru Tulio? am întrebat.

— În hambar erau patru bărbați, a răspuns don Juan. Și toți patru erau Tulio. Îți poți imagina surpriza mea? Toți ședeau în

aceeași poziție, cu picioarele încrucișate, foarte aproape unul de altul. Mă așteptau pe mine. M-am uitat la ei și am ieșit în fugă, tipînd cît mă ținea gura.

Binefăcătorul meu m-a trîntit la pămînt, chiar afară, lîngă ușă. Apoi, înspăimîntat, am văzut cum cei patru Tulio au ieșit din hambar și au venit spre mine. Am tipat iar și iar, timp în care cei patru Tulio m-au înțepat cu degetele lor aspre, ca niște păsări uriașe atacînd cu ciocul. Am tipat pînă cînd ceva în mine a cedat și am intrat într-o stare de superbă nepăsare. În viața mea n-am simțit ceva atît de extraordinar. I-am dat pe cei patru Tulio la o parte din calea mea și m-am ridicat în picioare. Nu făcuseră decît să mă gîdile. M-am dus direct la nagual și i-am cerut să-mi explice ce era cu cei patru bărbați.

Nagualul Julian i-a explicat lui don Juan că cei patru bărbați erau experți în *stalking*. Numele lor fuseseră născocite de mentorul lor, nagualul Elías, care, ca exercițiu de nebunie controlată, luase numeralele spaniole *uno, dos, tres, cuatro*, le adăugase la numele de Tulio și astfel obținuse Tuliúno, Tuliódo, Tuliitre și Tuliécuatro.

Nagualul Julian i-a prezentat lui don Juan pe fiecare în parte. Cei patru bărbați stăteau în rînd. Don Juan s-a oprit în fața fiecăruia, înclinînd din cap, și fiecare a înclinat din cap la rîndul său. Nagualul a spus că, după cum constatase și don Juan, cei patru erau *stalker*i atît de talentați, încît laudele erau de prisos. Cei patru Tulio reprezentau triumful nagualului Elías; ei erau esența discreției. Erau *stalker*i atît de extraordinari, încît, pentru orice scopuri practice, exista doar unul dintre ei. Deși oamenii îi vedeau și aveau de a face zilnic cu ei, nimeni în afară de locatarii casei nu știa că existau patru Tulio.

Don Juan înțelegea perfect tot ce-i spunea nagualul Julian despre cei patru. Datorită acestei limpezimi neobișnuite, a înțeles că ajunsese în locul lipsei de compasiune. A mai înțeles, de unul singur, că locul lipsei de compasiune era o poziție a punctului de asamblare, poziție care făcea inoperantă autocompasiunea. Dar don Juan știa în egală măsură că înțelepciunea și puterea lui de pătrundere erau extrem de efemere. Punctul lui de asamblare avea să revină în mod inevitabil la locul inițial.

Cînd nagualul l-a întrebat pe don Juan dacă avea de pus vreo întrebare, acesta și-a dat seama că era mai bine să acorde mare atenție explicației nagualului decît să speculeze pe seama propriului său vizionarism.

Don Juan a vrut să știe cum reușeau cei patru Tulio să lase impresia că ar fi una și aceeași persoană. Era extrem de curios, fiindcă, văzîndu-i laolaltă, remarcase că nu semănau chiar atît de mult. Erau îmbrăcați la fel. Aveau cam aceeași vîrstă, înălțime și alură. Dar asemănarea lor se oprea aici. Și totuși, la o simplă privire ar fi jurat că exista un singur Tulio.

Nagualul Julian i-a explicat că ochiul omenesc era obișnuit să se concentreze doar asupra trăsăturilor esențiale și că aceste trăsături esențiale sînt cunoscute dinainte. Astfel, arta *stalkerilor* constă din crearea unei anumite impresii, prin prezentarea unor anumite trăsături, pe care *stalkerii* știu că ochii privitorilor nu au cum să nu le remarce.

Nagualul Julian a spus că, în momentul în care don Juan pusese pentru prima oară piciorul în casă, îmbrăcat în straie femeiești, femeile fuseseră încîntate și rîseseră fără fereală. Dar bărbatul care se găsea împreună cu ele și care se întîmplase să fie Tulítre, îi oferise imediat lui don Juan prima impresie despre personajul Tulio. Își întorsese pe jumătate capul, ca să-și ascundă fața, ridicase disprețuitor din umeri, ca și cum scena l-ar fi plictisit peste măsură și plecase să facă mare haz în altă parte; în acest timp, femeile îl ajutaseră pe don Juan să-și confirme prima impresie, prefăcîndu-se temătoare, ba chiar supărate din pricina lipsei de sociabilitate a acelui om.

Din acel moment, oricare dintre cei patru Tulio se întîmpla să fie în preajma lui don Juan îi întărise prima impresie, consolidînd-o din ce în ce mai mult, pînă cînd ochiul lui nu mai fusese în stare să surprindă nimic în afară de ceea ce i se oferea. Apoi a vorbit Tuliúno, care a spus că le luase aproape trei luni de strădanii atente și susținute ca să-l facă pe don Juan orb la toate, în afară de ceea ce era determinat să accepte. După trei luni, orbirea lui era atît de totală, încît cei patru Tulio renunțaseră la prudență. Începuseră să se comporte absolut normal. Încetaseră și să mai poarte haine identice, iar don Juan tot nu sesizase deosebirea.

Cu toate acestea, la venirea altor ucenici în casă, cei patru Tulio luaseră totul de la început. De astă dată, aveau o sarcină dificilă, fiindcă ucenicii erau mulți la număr și ascuțiți la minte.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno despre aparențele lui Tulio. Tuliúno i-a răspuns că nagualul Elías susținea că aparența era esența nebuniei controlate, iar *stalkerii* creau aparența *intenționînd-o* mai curînd decît realizînd-o cu ajutorul recuzitei. Recuzita crea înfățișări artificiale, pe care ochiul le percepea drept false. Din acest punct de vedere, aparența era exclusiv o practică a *stalkerilor*.

Apoi a vorbit Tulítre. El a spus că aparențele erau solicitate spiritului. Aparențele erau cerute, chemate insistent; nu erau niciodată inventate rațional. Iar pentru a înlesni acest lucru, nagualul Elías îi pusese pe toți patru la un loc într-o cămăruță foarte mică și ferită, în care spiritul li se adresase. Spiritul le spusese mai întîi că era necesar ca ei să *se intenționeze* identici. După patru săptămîni de izolare totală, realizaseră omogenizarea.

Nagualul Elías spusese că *intenția* le contopise trăsăturile și că cei patru căpătaseră certitudinea că individualitatea lor nu va fi descoperită. Acum trebuia să creeze aparența menită să fie percepută de către privitor. Se apucaseră de treabă, chemînd *intenția* pentru înfățișarea lui Tulio așa cum o văzuse don Juan. Munciseră din greu ca s-o aducă la perfecțiune. Sub îndrumarea mentorului lor, se concentraseră asupra tuturor detaliilor care s-o desăvîrșească.

Cei patru Tulio îi oferiseră lui don Juan o demonstrație a principalelor trăsături ale lui Tulio. Acestea erau: gesturi categorice de dispreț și indiferență; întoarceri bruște ale capului spre dreapta, în semn de minie; răsuciri ale torsului, pentru a-și îngropa obrazul în umărul stîng; fluturări furioase ale mîinii prin dreptul ochilor, parcă pentru a-și da la o parte părul de pe frunte; mersul ager, dar nerăbdător, de persoană prea grăbită ca să se mai gîndească pe unde o va lua.

Don Juan a spus că aceste detalii comportamentale și multe altele făcuseră din Tulio un personaj de neuitat. De fapt, era atît de lesne de uitat, încît, pentru a-l proiecta pe Tulio în fața lui don Juan și a celorlalți ucenici ca pe un ecran, oricare dintre cei patru

bărbați avea nevoie să insinueze doar o singură trăsătură, iar don Juan și ucenicii completau instantaneu portretul.

Don Juan a spus că, datorită acestei influențe extraordinar de consecvente, Tulio ajunsese să reprezinte pentru el și pentru ceilalți ucenici tot ce putea fi mai dezgustător. Dar, în același timp, în adîncul sufletului erau siliți să admită că Tulio era un personaj obsedant. Agil și misterios, lăsa, cu sau fără voia lui, impresia că ar fi o umbră.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno cum chemaseră *intenția*. Tuliúno i-a explicat că *stalkerii* chemau *intenția* cu glas tare. De regulă, *intenția* era chemată dintr-o încăpere mică, întunecoasă și izolată. Se așeza o luminare pe o masă neagră, cu flacăra la numai cîțiva centimetri de ochi; apoi cuvîntul *intenție* era rostit rar, pronunțat clar și deliberat de cîte ori era nevoie. Intonația urca sau cobora la împlinire.

Tuliúno a subliniat că partea indispensabilă a actului de invocare a *intenției* era concentrarea absolută asupra a ceea ce era *intenționat*. Ei patru se concentraseră asupra omogenității lor și asupra înfățișării lui Tulio. După fuzionarea lor de către *intenție*, mai durase cîțiva ani pînă cînd căpătaseră certitudinea că omogenitatea lor și înfățișarea lui Tulio vor părea reale în ochii privitorilor.

L-am întrebat pe don Juan ce părere avea despre modul lor de a invoca *intenția*. El mi-a răspuns că binefăcătorul lui, ca și nagualul Elías, era ceva mai înclinat spre ritual decît el însuși, prin urmare, amîndoi preferau să aibă recuzită, de pildă lumînări, camere întunecate și mese negre.

Am remarcat în treacăt că și eu mă simțeam teribil de atras de comportamentul ritual. Ritualul mi se părea esențial pentru concentrarea atenției. Don Juan mi-a luat remarcă în serios. Mi-a spus că *văzuse* cum corpul meu, în calitate de cîmp de energie, posedă o însușire care, din cîte știa el, existase la toți vrăjitorii din vechime și pe care o căutase cu aviditate în alte persoane: o zonă strălucitoare în partea din dreapta jos a coconului luminos. Acea strălucire era asociată cu inventivitatea și cu o înclinație spre morbiditate. Vrăjitorii din vremurile apuse erau fericiți cînd „capturau” acea mult dorită însușire și o atașau în partea întunecată a ființei umane.

– Omul are și o latură rea, am spus eu, jubilînd. Dumneata o negi de fiecare dată. Întotdeauna afirmi că răul nu există, că există doar puterea.

M-a surprins propria-mi izbucnire. Într-o clipă, am simțit puternicul efect al întregii educații catolice pe care o promisem și Prințul Întunericului mi-a apărut mai amenințător decît oricînd.

Don Juan a rîs pînă cînd l-a apucat tusea.

– Bineînțeles că în noi există și o latură întunecată, a spus el. Doar ne e simplu să ucidem, nu-i așa? Ardem oameni în numele Domnului. Ne distrugem pe noi înșine; distrugem viața de pe suprafața pămîntului; distrugem planeta. Apoi ne îmbrăcăm în anterie și Domnul ni se adresează direct. Și ce ne spune Dumnezeu? Ne spune că trebuie să fim băieți cumsecade, altfel ne va pedepsi. Dumnezeu ne amenință de secole și tot degeaba. Nu fiindcă am fi răi, ci fiindcă sîntem proști. Da, omul are o latură întunecată și ea se numește prostie.

N-am mai adăugat nimic, dar în sinea mea l-am aprobat și m-am gîndit cu plăcere că don Juan era un desăvîrșit maestru al argumentelor. Și de astă dată întorsese propriile-mi cuvinte împotriva mea.

După o clipă de tăcere, don Juan a explicat că același ritual care obligă omul de rînd să construiască biserici uriașe, de fapt monumente ale importanței de sine, îi determină și pe vrăjitori să construiască edificii ale morbidității și obsesiei. Ca urmare, este de datoria fiecărui nagual să îndrume conștiința, astfel încît ea să se avînte spre abstract, liberă de orice legături și obligații.

– Ce vrei să spui cu „legături și obligații”, don Juan? am întrebat.

– Ritualul îți poate capta atenția mai bine decît orice ți-aș spune eu, mi-a răspuns. Dar, în același timp, ritualul cere un preț scump. Acest preț este morbiditatea; iar morbiditatea poate supune conștiința noastră la cele mai oneroase legături și obligații.

Don Juan a comparat conștiința umană cu o casă mare și bîntuită. Conștiința vieții cotidiene înseamnă să te știi ferecat pe viață într-o singură cameră a acelei imense case. Omul intră în

cameră printr-o deschizătură magică: nașterea. Și iese prin altă deschizătură magică: moartea.

Totuși, vrăjitorii sînt capabili să găsească o a treia deschizătură, așa că pot părăsi acea încăpere și în timpul vieții. O realizare extraordinară. Dar cea mai uluitoare reușită este că, în momentul în care scapă din încăperea încuiată, ei aleg libertatea. Se decid să părăsească definitiv casa imensă și bîntuită, în loc să rătăcească prin alte unghere ale ei.

Morbiditatea este antiteza valului de conștientizare a energiei necesare pentru a obține libertatea. Morbiditatea îi face pe vrăjitori să se rătăcească și să cadă în capcana căilor întunecate și întortocheate ale necunoscutului.

L-am întrebat pe don Juan dacă în cei patru Tulio exista morbiditate.

– Bizareria nu înseamnă morbiditate, mi-a răspuns el. Cei patru Tulio erau actori inițiați de însuși spiritul.

– Ce motiv a avut nagualul Elías ca să-i inițieze pe cei patru Tulio așa cum a făcut-o? am întrebat.

Don Juan m-a privit cu atenție și a rîs zgomotos. În același moment, s-au aprins luminile din piața orașului. Don Juan s-a ridicat de pe banca lui preferată și a mîngîiat-o cu palma, ca pe un animal iubit.

– Libertatea, mi-a răspuns. A vrut eliberarea lor de convențiile percepției. Și i-a învățat să fie artiști. *Stalkingul* este o artă. Pentru vrăjitor, care nu-i nici patron, nici negustor de artă, tot ce contează la o operă de artă este ca ea să poată fi realizată.

Ne-am oprit lîngă bancă, privind la oamenii care-și făceau plimbarea de seară. Povestea celor patru Tulio îmi lăsase o senzație de rău augur. Don Juan mi-a sugerat să mă întorc acasă: lunga călătorie cu mașina pînă la Los Angeles, a spus el, avea să lase punctului meu de asamblare un răgaz de odihnă, după toată mișcarea pe care o făcuse în ultimele zile.

– Compania nagualului este foarte epuizantă, a continuat el. Produce o stranie oboseală; ți-ar putea chiar dăuna.

L-am asigurat că nu mă simțeam deloc obosit și că tovărășia lui nu-mi dăuna cîtuși de puțin. De fapt, prezența lui mă influența ca un narcotic – nu mă puteam lipsi de ea. Suna a măgulire, dar era purul adevăr.

Am ocolit piața de trei-patru ori, în deplină tăcere.

– Du-te acasă și gîndește-te la miezul de bază al poveștilor despre vrăjitorie, m-a îndemnat don Juan cu o undă de hotărîre în glas. Sau, mai curînd, nu te gîndi la el, ci fă-ți punctul de asamblare să se miște spre locul cunoașterii fără cuvinte. Mișcarea punctului de asamblare înseamnă totul, dar, în același timp, este egală cu zero dacă nu-i o mișcare cumpătată și controlată. Așadar, închide ușa reflectării de sine. Caută impecabilitatea și vei avea energia necesară pentru a ajunge în locul cunoașterii fără cuvinte.

BIBLIOTECA „GEORGE BAIUȚIU”
- BRAȘOV -
B - dul Eroilor 36, Tel. 41.93.38
IMPRUMUT PENTRU ADULȚI